

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Titel | Title:

Bindbetegnelse | Volume Statement:

Udgivet år og sted | Publication time and place:

Fysiske størrelse | Physical extent:

Rahbek, Knud Lyne.; K. L. Rahbek.

Erindringer af mit Liv

Vol. 4

Kbh. : Jens Hostrup Schultz, 1824-29

5 bd.

DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

45,-183,-8°

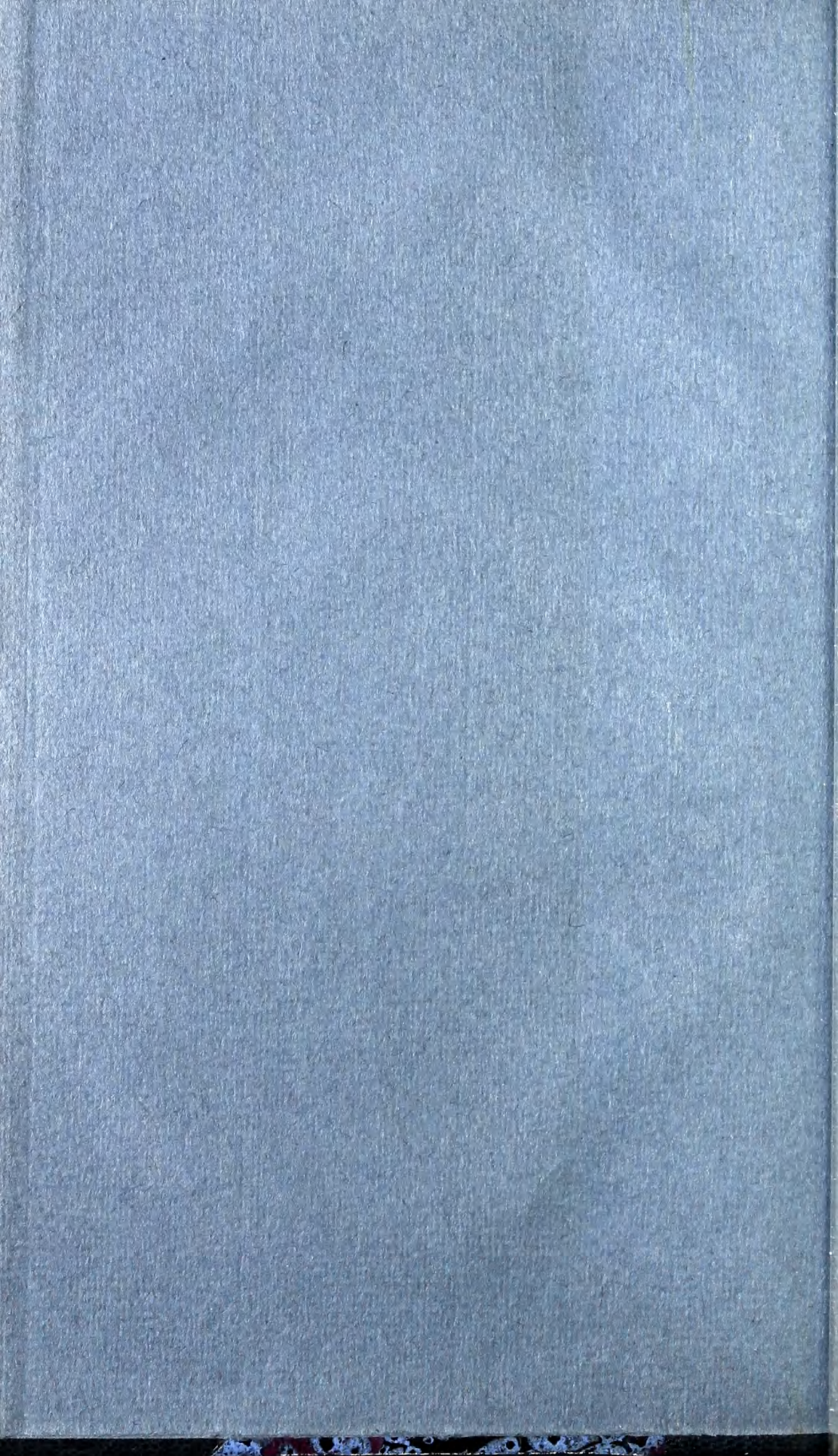
ex. 1

DET KONGELIGE BIBLIOTEK

130016913503

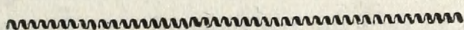
Erindringer

af mit Liv.

Red

K. L. Rahbek,

Professor og Theaterdirecteur, Ridder af Dannebrogen.

Fjerde Deel.

Kjøbenhavn.

Trykt hos og forlagt af Directeur Jens Høstrup Schulz.

Kongelig og Universitets : Bogtrykker.

1827.

3114

Vidi, vidi ipse, libelle.

Auli Persii Sat. 1. v. 120.

Hr. Doctor Theologiæ
J. P. Mynster.

Min Ven!

Endelig kommer dette længe bebudede fjerde Bind for Lyset. Allerede næsten for et halvt Aar siden ansaae jeg det som Guldendelsen nær; men Pligts-Arbeider kaldte mig derfra, og jeg kan, som Du veed, med god Søie anvende paa mig en langt større Mands, Ciceros, Ord: "Jeg pleier at blive mismodig, naar jeg engang har begyndt et Arbeide, og nu drages andensteds hen, og jeg har vanskeligere ved at knytte det afbrudte sammen, end at fuldbringe, hvad jeg har i Arbeid." Ogsaa vil et granseende Øie maaskee uden Vanskelighed opdage, hvor Traaden er paa ny taget fat.

Ikke ugierne har jeg nys læst det sagt om mig, at jeg var bleven tilbage som et Kors paa mine Venners Grave, og dobbelt maatte det falde mig paa, i et Øieblik, da jeg just var bestiaftiget med en Indskrift til min fromme Kibers af Tiden forstyrrede Mindesteen, som hans Ungdoms moderlige Veninde lader gienreise, og vendte sig til hans ældste Ven om Indskriften dertil. Naar der tilføies, at jeg er blevet tilbage at rose hine Dage, og trodse de nærværende, maa jeg henholde mig til Bogens Motto; jeg siger, hvad jeg seer, og som jeg seer; kun naar det fremdeles hedder, at jeg stundom roser det nærværende, skøndt der kun er lidet at rose, maa jeg gjøre opmærksom paa, om ikke det, jeg i det nærværende roser, fornemmelig, om ikke udelukkende, torde være fra hine Dage, Blomster eller Frugter fra siette Fredriks velsignede Vaar, dem Danmarks gode Ge-

nus i deres Friskhed og Kraft, tilligemed ham, bevarer os endnu, og dem denne vor Skytsaand — maa hver god Dansk ønske — bevare os længe!

Naar en anden nyere Forfatter, dog paa en Maade, hvorved jeg egenlig maa finde mig hædret, siger, at mine Begivenheder ikke ere ualmindelige, maa jeg erindre, at det netop er ved en Skildring af, hvad der tillige maatte give en Forestilling om hiin Tids Aand og Tone, hvortil jeg hører, jeg har smigret mig, at nærværende kunde have nogen Interesse, og at det, med Hensyn hertil, maatte være min Pligt, at lægge frem for Alt Vind paa, at være sandru og tro, som jeg er mig bevidst at have været.

At jeg er mig dette bevidst, derpaa har jeg, f. V., givet det uimodsigeligste Beviis, ved at tilegne Dig Borgen, Sandhedens tro Mand, og der, skøndt ikke hvert Die endnu i nærværende Vind vil gienfinde Dig, hvor Du vil gienfiænde Dig selv, og skøndt Dit udenbyes Ophold ikke den Tid tillod Dig stadigt Sæde iblandt mine Nærmeste, dog hørte saa nøie til disse, at jeg, ved her at skyde Dig til Vidne paa mit Udsagn, giver uforkastelig Borgen, at jeg har vidnet min Sandhed, sagt Tingene, som jeg saae dem da, og tildeels seer dem endnu; om rigtig eller urigtig, kan ingen mindre dømme end jeg

Ballehuset i Mai 1827.

Din Ven

K. L. Rahbek.

Mit Livs Crisis.

Periculosæ plenum opus aleæ

Tractas, et incedis per ignes

Suppositos cineri doloso.

Hor. Carm. libr. 2 Od. 1 v. 6-8.

Under 14 Mai 1790 blev jeg udnævnt til Prof. æsth. extraord. ved Kiøbenhavns Universitet, og lagde min gode Fader ved denne Leilighed uimodsigelig for Dagen, at det havde været hans fulde Alvor, at aabne mig sin Lomme til Siengiæld, fordi han havde aabnet mit augustenborgske Brev (s. 3 D. S. 384) i det han aldeles uanmodet overraskede mig med at sende mig min Bestalling indløst, inden jeg drømte om, den var udfærdiget. Denne hans forekommende Faders godhed gjorde ham midlertid 163 Rigsdaler fattigere, uden at giøre mig synderlig rigere, da jeg udentviol, ligesom alle mine øvrige Consorter, vilde paa Ansøgning faaet min Bestalling, om ikke aldeles gratis, dog med betydelig Eftergivelse i Afgiften, som man udentviol fandt vel stor af en Lønning paa 200 Rdlr.; og gav man mig senere tilkiænde, at man havde un-
Erindringer af mit Liv. 4de Deel. (1)

dret sig, at jeg ikke havde søgt derom, med Tillæg, at man overalt troede at have mærket, at jeg heller vilde miste, eller give, end bede, hvilket, i det mindste da, vel havde sin Rigtighed.

Vistnok er det, at, naar man til ovenmældte Sum, hvilken jeg dengang ikke ansaae, uden som et Udlæg af min Fader, lagde Rangskat, og hvad Lys og Brænde ved Forelæsningerne kostede, blev min Nettoindtægt af mit Professorats første Aar, netop = med, hvad første Bind af mine prosaiske Forseg havde indbragt mig, nemlig to Rigsdaler dansk Courant; dog saa, at jeg herved ikke bringer i Beregning, hvad de mig til mine Forelæsninger uundværlige Bøger kostede; da jeg den Tid endnu var af den Overbeviisning, som først dura necessitas gode 20 Aar senere nødte mig til at opgive, at man maatte eie alle sige Bøger selv, for ikke maaskee at komme til at savne dem, naar man meest maatte ønske, at have dem ved Haanden. Da midlertid cura peculi just i den Periode, af mangfoldige Aarsager mindre end maaskee nogensinde i mine Dage, laae mig paa Hjerter, vil jeg tilstaae, at jeg snarere fandt noget moersomt i denne liden Indtægt i Forhold til mit sandelig ikke lidet Arbeide, da jeg ingensinde har kunnet, og heller ikke endnu kan lettelig holde nogen Times Forelæsning, der ikke koster mig en Dags Forberedelse.

I øvrigt vedblev jeg, Sommer og Efteraar igienem, at føre det Udspredderss Liv, jeg den Vinter

mere og mere havde kastet mig i, og som mange sammenstodende Omstændigheder aldeles mod min egenlige Tilbøielighed bandt mig til. Udhvirvlet af mine gamle Kredse havde jeg mine Fritimers fornemste Tilhold i det norske litteraire Selskab, og søgte, som forudm Joh. Wibe og Wessel, i dette deres gamle Asyl, at udfinde det Arcanum:

At være lykkelig.

Lykke! uden dig!

Vel var Selskabet umiskjændelig ikke mere, hvad det havde været i sin tidlige Glor, da Wesselerne, Wiberne, Frimannerne, Colbiørnsenerne, Nordahl Brun, Fasting, Treschow, B. Prahl, S. Monrad, o. fl. d. l. omgave Stifteren D. G. Meyer; midlertid havde det deels nok af det Gamle og de Gamle tilbage, til om ikke selv at nære, dog begierligen at gribe den Drøm, at, hvad de den Tid havde været, maatte de igien kunne vorde; og troede de i mig, der, begejstret af forgangne Dages Minder, med min medfødt Sangvinitet ved slige Leiligheder, kun alt for villig overlod mig dertil, at finde et beqvemt Redskab til at bringe det gamle tilbage, og skænkede mig derudover en Yndest og en Tillid, som daglig meer og meer maatte binde mig dertil; deels smigrede man sig ikke uden Joie med det Haab, at de,

hvis Jib for Norges Tre

laae Selskabet i saa kiært og helligt Minde, ogsaa i det Fjerne ligesaa levende vilde erindre Selskabet, og

de deri nydte Glæder, og ivrigen række Haand til, at give det den gamle Glæds tilbage.

Gialdt dette om Selskabet i litterarisk Henseende, gialdt det vel endnu mere i Henseende til Omgangstone, og Samfundsaaand. Her fandtes end en Jochum Wibe, den hvassfeste, og maaskee den vittigste af Selskabets gamle Ordførere, ædle raske Mel-dahl, ligeledes af Selskabets Ældste, hvem vi andre kaldte Idealet af en ægte Nordmand, men Nordmændene en sand Trønder; H. L. Wexels den ældste Stammes hviagtede litterariske Consulent, endnu mere almeenhædret for Character og Vandel, end for sine mangesidige Kundskaber og Indsigter, L. C. Bruun, Wessels og Wibes aandelige Landsmand, der i det mindste talte deres Digtersprog som en Indfødt; den saa usigelig elskelige Niels Wibe, der ved sit Hiertes skionne Egenheder fuldelig opveiede, hvad muligen hans Brødre i Aands Fortrin kunde have forud; Fre-gatten Freias diærve Krabbe, anden Aprils-Mændenes mandige Forløber, gamle v. Hadeln og venneblide Meincke, begge af den ældste Stamme, Arne Ger-mann, ved hvis Bugge Huldgudinderne havde været saa ualmindelig runde med Aands, Hiertes, og Legems Gaver, at en avindsyg Rakodæmon galrede det Uord derover, at de skulde worde Verden til intet Gavn, ham selv til aarle Fordærv; Rein, hvis ædle Digter-aand var hans ringeste Værd, Glædens Søn og Sanger Jettitz, de trofaste Bernhofter, og hvo kan op-

regne dem alle? H. Colbiørnsen, Barclay, El. Hornemann, Mehl, den eiegode Pastor Coldevin; og nu den, der maaskee mere end Alt bidrog til at holde Selskabets gode Aand stadigen over det, Samfundets ærværdige Fostermoder, den hæderlige Madam Juul, denne forunderlige aldrende Kone, der blot ved sin almeenerkiænde ualmindelige Retsindighed og Indgødshed, uden udvortes eller Aands Fortrin, uden saakaldet Dannelsse, var sentligen hyldet og tilbedet endog af de vildeste Galninge.

Det var en ganske forunderlig Tone, der herskede inde i hendes lidet Sideværelse, hvor egentlig kun den gamle Stamme, og de saa Yngre, der optoges af den, tillode sig Afgang. Her levede alle Minderne fra Selskabets tidligste Dage, saa friske, som Begivenheder fra i Gaar; her omtaltes Joh. Herm. og Casp. Wessel, Johan og Detlev Vibe, kort sagt samtlige de elskede Døde og Gravværende, saa man næsten hvert Dieblisk ventede, at see dem træde ind af Døren, og tage deres Sæde i den liden Kreds; ogsaa, naar Noget af de Bortreiste kom herved, var han ved sin allerførste Indtrædelse hjemme her, og det var snart, som han blot havde gjort en Spadseregang, eller i det høieste en Lystreise. Vistnok var gamle Moder Juuls Forestillinger om Tid og Rum ikke saa ganske i det rene; saaledes erindrer jeg mig selv at have hørt hende, hvad der heller ikke siden blev drevet liden Sprag med, tiltale en fra Fredriks-

halb tilbagekommen gammel Selskabsbroder med disse Ord: "han kommer fra Norge, Får min! hvordan lever vor Rogarth?" (en almindelig elsket og heilagtet Selskabsbroder, der, om jeg ikke meget tager feil, endnu lever, og beklæder et saare anseeligt Embede i sit Fædreland.) Den anden studsede, og spurgde: "Rogarth? hvor er han?" "Paa Vardehuus! Får min." Naturligviis blev der en almindelig Latter over hendes geographiske Ukyndighed, der troskyldigen antog, at naar man eengang var i Norge, havde man i det høieste kun en Springevei til enhver af sine gode Venner deroppe.

Næst denne ædle Kone, Johan Wibes giæstmilde Pleiemoder i hans sidste sorgelige Dage, og hos hvem han udaandede sit sidste tunge Suk, var den navnkundige Versprotokoll det, der var mig Selskabets ærværdigste Fortidsminde. Det var selvsamme Bog, hvor Wibe, Selskabets første Secretair, ved hans Afreise til Tyen som Landmaalerassistent skrev:

Seg lægger nu ned Secretairskabets Pen,

Dg maa den med Girklen ombytte,

Tag ædele Vessel! tag du den igien,

Dg skriv saa til Verdeners Nytte.

Skriv ziirlig og net,

Som du anffer det,

Naar du bort af Verden skal flytte;

og hvor han bad ham sætte sig følgende Minde:

I Versprotokollen mit Minde saa skriv:

Personen var fød udi Norge,

Var saare hengiven til syndesuldt Liv,

Aldeles ei fri for at borge:

Paa andre han drak,

Hans Stads var en Grat,

Hans Roes: han var fød udi Norge;

den samme Bog, hvori Wessel havde indskrevet Pilen Palens Vise, og Vrahl protesteret mod denne Tilførsel; hvor Fasting, Meyer, Stokfeth, Pram, og hvo ikke af dette Selskabs Vedlinge, havde skrevet mange, mange nydelige Smaastykker, som tildeels aldrig kom, vel heller ikke egnede sig til offentlig Kundskab; men der henrykte her, i den Kreds, hvor de vare blevene til, hvor man forstod sig paa Spøg, og taalte Spøg, og hvor tusinde Smaaanedoter, der ofte endnu vare moersommere, end selve Spøgen, der gav Anledning til dem, bevaredes i ligesaa frisk, som kærslig Erindring. Det blev, uden tvivl af mig selv, bragt i Forslag, om norske Selskab ikke, efter Drejers Klubs Exempel, skulde have en trykt Visebog, da det havde egne Statte nok, at udstyre denne med; men med Føie befrygtede Selskabets Gamle, at, om ikke Evan, dog i det mindste Comus og Jocus og maaskee Gratierne selv mindre huldellig vilde omsvæve Lager, naar deres hedengangne Ypperstepræsters Choralbog lagdes afhænde, og sattes tilside. Ogsaa vedblev man bestandig indtil Selskabets allersidste Dage at indføre de nyere Selskabsdigte deri, saa at den med Føie kunde kaldes Selskabets poetiske Stambog, hvori alle dets digtende Brødre havde indskrevet sig.

Da Selskabet kort før Foreningens Ophør mellem Norge og Danmark hævedes, blev det besluttet at opsende denne Versprotokol til Christiania, for der at bevares i det nystiftede Fredriksuniversitets Bibliothek, og blev den til den Ende tilsendt en af Selskabets høiest agtede og elskede Stiftere, nuværende Statsraad Treschow. Det var midlertid ikke selve Originalen, der opsendtes, da denne tildeels ikke var saaledes conditioneret, at den egnede sig til at bevares i et offentligt Bibliothek; man deels og fandt det nødvendigt, at underkaste Bogen en Revision, for at forvisse sig, at der ikke skulde findes Noget, som Bedkommende, der havde skrevet det for en indskrænket Vennekreds, i yngre Dage, eller et overgivent Dieblif, maaskee kunde have besøiet Anke imod, at blive paa denne Maade givet Publicitet. Jeg troer midlertid at skyld Selskabet at tilføie, at der var kun eet eneste Stykke, som man paa denne Grund troede at burde udelade af Reenskriften, og at dette var saa nyt, at jeg, der i senere Aar sjælden besøgte Selskabet, først ved denne Leilighed blev bekendt dermed. Tillige blev, om jeg ikke husker meget feil, tilføiet det Ønske, at Bogen ikke førend efter en vis Række Aar, da dens Publication ikke mere kunde formodes at fortrædige nogen Levende, maatte blive aabnet. Om dens senere Skæbne har jeg midlertid, skiondt jeg dog har erkyndiget mig derom, intet kunnet erfare.

En berømt Forfatter, *) der for at have ladet det norske Selskab vederfares fuld Ret, maaskee kun havde haft behov, som samtidigt Dievidne at have fulgt det fra dets allerførste Dage, har i et Fragment til Admindelse for vor fælleds herlige Mester Joh. Ewald udkastet følgende Characteristik deraf: "Muntre Hoveder, vante til Bierglusten, følte det trykkende (i den megen Tørvedunst, der opfyldte Helligdommen) og herved opstod det forunderlige Særsyn, at et Samfund af Nordmænd, hvem man skulde tiltroet, den store Natur paa Dovre- og Fjelsefjeldet havde givet Kierlighed til det Høie, overlode sig ganske til selskabelig epigrammatisk Forlystelse i Dalen, og raabte med Franskmændene vive la bagatelle! Saa skadeligt, som det nu var for Smagen i det Hele, at de bedre Hoveder toge denne Retning, saa elskværdigt og originalt var dog forresten dette Samfund, hvis Vid man dog paa den anden Side kan betragte, som en Art Pestilens, der hindrede Bigotteriet fra igien at udbrede sig."

Jeg har ved anden Leilighed forklaret mig angaaende denne Skildring af Selskabet i dets tidligste Dage, især med Hensyn til en sammesteds noget ovenfor fremført Uttring, som man har villet bringe i Forbindelse dermed, skiondt dette ikke umiddelbar af Forfatteren var skeet. "Ovenpaa Pietisteriets Periode

*) Prof. Dehlenschläger i Athene Octbr. 1813.

— hedde det nemlig her — fulgte en letfædlig Tænke-
femaade, der ei engang skaaenede Religionen; Voltai-
res Vittighed havde blandt andet stor Indflydelse paa
denne Tænkefemaade; man sympathiserede med ham, og
der udbredte sig en Tone, som man ikke upassende
har givet Navn af Atheisteri. Herfor blev vel atter
sat en Dæmning; men den var ikke stærk og velgrun-
det nok til at modstaae de smaa Bække, der piblede
ind fra Letfædighedens Ocean.”

Jeg er sandelig intet villigt Vidne i denne Hæn-
seende; just i den Tidspunkt, som Ovenstaaende nær-
mest maatte giælde, lærte jeg at kende Selskabet, og,
hvad her især maa komme i Betragtning, fra den ved
denne Leilighed mindst mistænkelige Side, fra dets
Antagonister og Anklagere, for ikke at sige dets
Uvindsmænd; jeg var saameget mere redebon til at
laane disse Dret, da jeg ikke ganske uden Foie reg-
nede mig mellem dem, der i Selskabet vare under For-
følgelse, og der vistnok tillige, efter en alt for almin-
delig, ikke ene min, Ungdoms Skrobelighed, havde tro-
lig giort mit til, at blive paa denne Maade Martyr
for det Parti, jeg havde hyllet. Men ligesom jeg
ovenfor har nævnet, at det eneste Stykke i Verspro-
tokollen, Selskabet i sin Dødsstund ikke vilde ved-
kiendes, var af en langt senere, ja vel fra den aller-
seneste Periode, saaledes vidner jeg, som min helligste
Sandhed, at, mellem de allervildeste og kaadeste
Utringer, jeg fra Selskabet, og om Selskabet i hine

Tider kun alt for begiærlig hørte, og kun alt for villig fæstede Tro til, og hvoriblandt der vistnok var eet og andet, hvad jeg ligesaa lidt nu villiger, som jeg den Tid billigede, eller nogensinde har billiget det, som det da overalt neppe nogensinde har været min Alands Bending, men hvoraf vistnok meget enten aldrig eller langt anderledes var sagt, sunget, eller skrevet der, kiænder jeg ikke den Tøddel deriblandt, som jeg kunde give Navn af Atheisteri, ikke den Mand derfra, paa hvem den fierneste Mistanke om saadant hvilede. Har overalt Atheismen nogensinde havt tilsyneladende Indpas blandt os, var det snarere i Følge de senere sophistiske Philosophemer, dem ogsaa Herder betragtede som didførende. At overalt Atheismus ikke kunde være Aanden i et Samfund, der mellem sine nidkiæreste Medlemmer talte ikke blot saa ærlig religiøse men og saa nidkiær orthodoxe Mænd, som Johan Nordahl Brun, som høiærværdige Claus Frimann — hvis skionne Faderbrev til hans Søn jeg ikke kan nægte mig her at kalde i Erindring — hvor Jonas Rein og J. Zetlitz fik deres Alands Dannelses, synes dog vel umodsigeligt; ligesom det vel ikke bør lades af Minde, at en J. H. Wessel, hvem endnu aldrig nogen beskyldte for Hykleri, ender sit deilige Digt til Sønnen med denne Strophe:

Skal og den store Morgens Bud,
 Som os af sidste Søn bør vække,
 Hvem skal den Baagnende forstrække?
 Mit Blod blev Gis! o frels mig Gud!

at den ligeledes intet mindre end skinhellige Wibe har til den guldbergske Psalmebog leveret to eller tree delige Sange.

Hvad i øvrigt Ytringen om de Smaabække, der indpibede fra Lettsindighedens Ocean, angaaer, da uden at indlade mig paa, hvad det var for en utilstræffelig Dømming, som opførtes derimod, og hvorvidt det overalt herfor nytter at dømme, vil jeg til Beviis, at Munden i de Dage ofte var kaad, hvor Hjertet ikke var det, maaskee endog, just fordi det var saa, anføre følgende samtidige Linier fra en ikkenorsk Mand, hvis Sæder, hvis alvorlige Tænkemaade, og hvis strænge Retteenhed jeg ingensinde har hørt drage i Tvivl:

Himlen i Vinen

Drifker jeg dydig,

Skaberen lydig,

Aldrig for varm.

Selvledes Lue

Kan ikke true

Den, der har Himlen

Udi sin Barm;

og mener jeg, at der er vel saa af de Overgivenheder, denne Mand selv, i Forening med mig og øvrige Ewaldianer, lagde norske Selskab saa strængelig til Last, der ere lettsindigere udtrykte end dette.

Endnu bør jeg lægge til, uden derfor ubetinget at ville tage Voltaire i Forsvar, at der i hans hundrede Bind findes meget, saare meget, hvormed god

og ædel Mand af Hiertet kan, og maa, og bør sympathisere, uden at fristes i mindste Maade til, hvad man har givet Navn af Atheisme. Atheist var overalt Voltaire, for saa vidt han virkelig var enig med sig selv, vel ingenlunde; thiendt jeg paa den anden Side ikke vil paaatae, at der jo kunde gives theoretiske Atheister, som, denne deres sorgelige Bildfarelse uagtet, kunde være, og maaskee have været, personlig hæderværdigere af Tænkemaade end han. Ogsaa, synes mig, Rein har saare godt sagt, hvad han var og var for os, i følgende Linier:

Voltaires Bid maa forud pirre Panden,
 For en Rousseau kan nærme sig Forstanden;
 Satiren maa med Svæben foran gaae,
 For Pope og Rainsal kan Udgang faae.

Hvad i øvrigt end i Selskabets tidligste Dage maatte have været Tilfældet, nu var ikke mindste Spor deraf tilbage; og behøvede man maaskee blot at nævne den glade Tilfredshed, hvormed Mænd i den Alder og Stilling, og af den Tænkemaade, som en Nordahl Brun og en Bonsach Krog, ved deres Besøg her til Hovedstaden, kom i dette deres gamle Selskab, hvor de dog kun fandt saa faa af deres Samtidige, for at godtgjøre, at intet her maatte have været dem til Anstod. Noget, som forresten særdeles bidrog til at holde den gamle gode Mænd tilbage over Selskabet, var den idelige Gienkomst af dets ældre Medlemmer, hvoraf næsten uafsladelig nogle kom ned fra Norge, at

søge Gørfremmelse, og ved hvis Komme alle de gamle Gølelser opblussede med nyt Liv. Ogsaa var det et Mundheld i Selskabet, maaskee kommet fra mig, at Selskabet underhaanden havde det med en vis Magt, (der ansaaes for vel ikke just at være os gunstig) at intet af dets Lemmer fordeelagtigere maatte blive befordret, end at man kunde være vis paa, at han om faa Aar maatte komme herved igien, for at ansøge om bedre Kaar.

Og hvilken da den Aand var, der var over dette Selskab? først og fremmest Nordmandsaanden; det var et Landsmandskab af ganske andet Tilsnit, end de, jeg ved tydske Universiteter havde lært at kende; men ikke mindre — maaskee rettere, meget mere — en-thusiastisk for det stjerne forladte Fædreland. Mellem mine skønneste Nydelse var at høre den heilige Fædrelandsang, for Norge Kiæmpers Sødland, istemmet her af fulde Hierter, med tindrende Pine, og jublende Stemmer; hvorhos jeg midlertid maa sætte til, at de havde den Delicatesse, ikke let at synge den, naar der var en Iffenordmand i Laget, med mindre denne selv bragde Sangen i Forslag, hvilket naturligviis jeg, hvem den giennemglødede, som jeg havde været selv blandt Klipper fød, ikke let kunde undlod. Dernæst en forunderlig — maaskee fra nysnævnte Væld udspringende — Broderskabsaand, der naturlig mellem Unglinge, som mellem Fremmede udgjøre en egen tætsluttet Kreds, maa udbrede sig over

hver, de indlemme deri. Ikke kan jeg bedre betegne
denne Land, end dens sande Hierophant Johan Wibe
i sin deilige Velkomstsang til ny optagne har giort.

Vi elste Venner, ere glade,
Dg spille ikke, med at hade,
Bort Liv saa fort til Kierlighed,
Vor Attraa er i Ungdoms Dage
At være muntre og behage;
Dg vores Lov er Verlighed.
Den skal sig ei blandt os fornoie
Som med Skinhellighed i Die
I Hiertet nedrig Falskhed bær;
For hvo sin Ære ei forsvarer,
Dg glemme kan sin Ven i Farer,
Ei Udgang til vort Selskab er.
Her kan du sande Venner finde,
Hvis du dig ønsker dem at vinde,
Hvis fælles Ære er dit Maal;
Lad i dit Glas da Druen springe,
Høit mod din Naboes Glas det klinge,
Dg drikk det norste Selskabs Skaal.

Jeg har affskrevet disse tree Stropher, fordi, me-
dens jeg affkrev dem, mit Herte idelig tilsagde mig
at blive ved, idelig vidnede mig, at der ikke var eet
Ord, jeg behøvede at forandre eller udelade, fordi
jeg ikke kunde vedstaae dets Sandruhed. Var det end
saa, at det vel om mere end een, ligesom om Skial-
den selv, desværre kun alt formeget gjaldt, hvad
hans ædlestes Jævnning sagde om sig selv,

San uden Drik var sjælden glad,

da var der igien andre, om hvem med fuldeste Roie kunde siges, hvad for ikke længe siden ved een af mit Livs skionnestte Dage sagdes om mig, at deres Glæde var smitsom; og maa jeg her fremfor Alle nævne den evigunge L. E. Bruun, der saa aldeles var glad uden Noget at drikke, at man maaskee kunde paastaae, han hele sin Levetid igiennem ikke har tilsaamentaget tomt een Glas af den bedste Viin, eller en daværende Solvskillingsbolle, og der dog i vore muntre Vennelag var den glædeste og overgivneste af os alle, beruset af den almene Lystighed, og medens han med sin Udrueligheds hele Sindighed var ro omhyggelig, hvis der skulde være nogen, hvis Ruus ikke blot var Glædens. Overalt havde han en Hovedveddeel i at bevare den skionne Ungdommelighed, der var over dette Selskab, som paa en Maade kunde siges at være et contrasterende Sidesykke til den i forrige Bind saameget omtalte drejerste Club, da Ungdommelinge, ved at indtræde deri, syntes ligesom at iføre sig dem en toga virilis, og faae Mandsinteressse for Borgeranliggender; medens her Mænd bevarede Ungdommens lykkelige Receptivitet for simple Forlystelser. Saaledes var Bruun en bestandig Formand for talrige og langboldspartier, der holdtes om Vaaren paa Fælledsleden; saaledes var hans heifortiente Hviletimers Samqvem allevegne, som han i sit deilige, Aftenen paa Lundtofte, skildrer sit Landliv,

En Skueplads for Lyst og Leeg,
Hvor Meldahl, ældre Bernhoft, Germann sadde

Saa mangel Gang i Bennekrebs,

Dg skændt ei Lykkens Børn, dog vare siæleglade,

Dg, da som mindst, med Skiæbnen veltilfreds.

Ogsaa fandtes ikke den, der, om han endog strængelig paaantede hans Musas skundom alt for frie Skiemt, fristedes at afsviste ham selv i dette Tilfælde den Roes, der blev givet hiin vittige Britte, at være

The best good man with the worst natur'd Muse.

Bevarede midlertid end Selskabet usforvansket sin gamle Jovialitet *), da havde denne uendelig vundet i Bonhommie, og næsten aldeles tabt det sarcastiske, som i tidlige Dage var en Hovedingredients deri. Ikke, som der jo nu og da sagdes mangel træffende og bidende Sarcasmus; det kunde ikke feile, hvor en Jo-

*) Mellem de characteristiske Anecdoter derfra, maa jeg anføre følgende. Det var en Vedtægt at celebrere Aarets sidste Dag med en liben Mafferade, inden Maaltidet, men hvori ingen uden Medlemmerne deeltog, og hvor altsaa Kunsten var, mellem saa nys Bekiendte at blive ukiendelig. Een Maffe var heri ualminnelig heldig; og tærgede der ved saaledes den, som Storthingsmand siden saa bekiendte, Mansens Nysgierrighed, at han, efter at have forgiæves udtømt sin hele Giættekraft, utaalmodig over sit flette Held, da de skulde gaae til bords, forfulgte den Uopdagede, og tog Plads ved hans Side med disse Ord: nu skal jeg p*n*d*o nok faae at vide, hvem du er, du forbistrede Anægt! da i det samme den Anden tog Maffen af, og viste Mansen et Ansigt, han aldrig før havde seet; da det var en Reisende, som nys var kommen ned fra Norge, og indvoteret Dagen før.

chum Wibe, en Arne Germann *), en T. C. Bruun, en J. Rein, en J. Zetlitz vare Hovedordførere, og vil man formodentlig neppe heller fritage mig for, at have ydet min Andeel dertil. Men Selskabet var intet litterairt Oppositionsparti længer; der var overalt paa den Tid i Litteraturen, hvad Engelskmanden kalder, a coalition on the broad bottom; Ewaldianer og Wesselianer boede ikke alene fredelig ved hinandens Side, men gjorde endog paa en Maade fælles Sag mod det saakaldte Lydskeri, som den Tid i litterarisk som i politisk Henseende var Dagens betenoire. Den egenlige litterariske Kamp, som i fore-

*) En høist comisk Scene af Germann, som jeg har været Vidne til, troer jeg her at burde bevare. Han havde noget Udstaende med en nu længe afdød vel ikke just stor Dandsker. Denne dandsede en Aften den saakaldte sorte Prinds i Balletten Didodo: Det var en heed Sommeraften, og kun saa Folk paa Comedie. Germann stod allerforrest i Parterret, som den Tid, da intet Parket var, gik lige til Orkestret. I det Dandseren begyndte sin Solo, som han nok kun kom maadelig fra, gav Germann sig til at klappe. Dandseren fik strax Die paa sin Applaudent, og tog til at bande, ikke saa ganske sagte; hvilket Germann besvarede med lydelige Bravo og Klap. Hele det lidet Publikum samledes nu under almindelig Batter til, hvilket saaledes besvarede Germanns Applaus, og Dandsserens Skælden, Smælden og Banden, at man virkelig tilsidst befrygtede, en verdslige Arm skulde kommet til at lægge sig imellem.

gaaende Bind er omtalt, og hvor Zetlitz, Rein, tildeels Pram, Heiberg, jeg, og Abrahamson gjorde fælles Sag mod Meseggab og Ralph Patriot, var op- hørt; ogsaa drog Opmærksomheden og Interessén, men desværre ogsaa Stridbarheden, sig mere og mere fra den litterariske til den politiske Side, og det alt mere og mere til den udenlandske end den indenrigs Politik. I denne tog midlertid norske Selskab liden eller ingen Deel; den danske Landbosag var, undtagen maaskee for saavidt, Nordmanden Christian Colbiørnsens Fortienester og Være deraf angik, her ikke det vigtige Dagens Anliggende, som i Drejers Club; og udtrykte jeg i saa Henseende ganske det norske Selskabs Aand, ved Bisens:

Vor Maaltid ingen maa afbryde

Med Tvist om Herremand og Tyde,

Den ny Passil og Politik;

Er det ei nok, at vore Dage

Er' fæbt til Arbeid og til Plage?

Vor Aften er til Rø og Drif.

Ogsaa jeg var, ved mere og mere at faae hiemme i norske Selskab, mere og mere vendt tilbage til samme Stemning, som var min oprindelige. Vel oversatte jeg, og con amore, Henningses kostelige Tanker om Husholdningernes Indflydelse, ja henreves endog til selv at sœie Noter dertil, uden at tage Hensyn paa den store Ulighed mellem Haanden i Tæxten, og den i Noterne; men i øvrigt var min væsentligste og vigtigste Syssel at arbeide til mine Forelæsninger,

især dem over Poetiken, der gav mig saameget mere at bestille, som jeg da troede mig forpligtet, saavidt muligt, paa Vers at fordanske de Stykker og Stæder af fremmede Digtere, jeg anførte til Exempler; et Foretagende, der ned den Ære at omtales i Critik og Analyse med Berømmelse af Professor Sander i hans Recension af den schulziske fjerde Poesiesamling, hvor en stor Deel af disse Forsøg findes indrykkede. I Anledning af de mange Viser fra mig, som og sammesteds fandtes, og som foranledigede ham til den Anmærkning, at man skulde næsten troe, jeg havde gjort mig til Leverage: *nulla dies sine — cantilena potatoria*, maa jeg erindre, at det paa den Tid i de forskiellige Kredse, hvortil jeg horte, var blevet en Art Mode, naar jeg blev indbudet til, eller anmodet at deeltage i, et muntert Lag, at tilføie: *saa kommer du, og bringer en Vise med*; at jeg, vis paa at faae mine Viser godt sungne, og sølgelig horte med Behag, ikke kunde modstaae den Fristelse, at forvisse mig denne dobbelte Nydelse, vil man formodentlig tilgive mig. Da ikke sjælden de Samqvem, hvortil disse Viser bleve giorte, holdtes paa Skydebanen, og min Bei daglig faldt der forbi, paalagdes mig gemeenlig tillige den tredie Pligt, at gaae ind at bestille Maaltiderne, hvilket jeg, da det i øvrigt ikke geraadede mig til videre Tidsspilde, eller særdeles Pengeudgift, fandtes villig til. Det traf sig, at en Eftermiddag, medens Rosing var i Norge, hans Kone

med et Par af hendes Børn kom ud, og drak Thee hos mig, og at vi, da det var en smuk Aften, og jeg skulde følge dem til Byen, undervejs gik ind, og spiste paa Skydebanen. Dette havde smagt hendes (3 D. S. 160 o. fr.) omtalte ældste Søn, en Dreng paa en 4-5 Aar, saa godt, at han, da Faderen var kommet tilbage, og der atter taltes en Eftermiddag om, at gaae ud til mig, anholdt indstændig om, at gaae med, som blev ham bevilget, og hvorved han var meget glad; men som de var kommet Vesterbro til Ende, gik der ham et Lys op, og han spurgte utaalmodig: "hvor de gik hen?" "Til Bakkehuset!" "Nei ikke derhen! til Rahbeks andet Huus!" hvormed han naturligviis meente Skydebanen, hvor det havde staaet ham langt bedre an, og der efter hans barnlige Begreb ogsaa maatte være mit Huus, siden han saa mig agere Bært der; og vilde han slet ikke finde sig i denne Misviisning; og gav denne Anecdote, som blev bekændt, Anledning til, at Skydebanen i mine Kredse en rum Tid beholdt Benævnelsen af Rahbeks andet Huus, hvilket naturligviis end mere hiemlede mine gode Venners Udkomst til at fordre, at jeg skulde bestille Maaltider, deeltage i dem, og levere Viser til dem, der paa Stædet. At det midlertid hverken bogstavelig maa forstaaes om de daglige Viser, eller mit Siem paa Skydebanen, er, haaber jeg, uforfødet at tilføie.

Kunde jeg i øvrigt maaskee have noget at indvende mod den sanderste Daddel over en Deel af mine Drifkeviser, at de ere mere vittige end lyriske, da en Sang ikke skal være en Samling af Epigrammer, *) men strømme ud af Hiertet, og torde jeg maaskee anmærke, at her ikke var nok taget Hensyn paa

*) Gaavel til et nyt Strog i Skilbringen af norske Selskabs Tone, som til Forklaring af, hvad Boileau siger, at Vaudevillen voxer i sin Gang, staae her følgende, i Anledning af den hos Sander paaankede Jordanskning af den franske Wise, som Rosing havde bragt hjem, og særdeles elskede: *Nous n'avons, qu'un tems à vivre.* En afgangende Fuglekonge, der efter daværende Skik og Brug vilde tage Afsked paa Vers, havde i denne Anledning henvendt sig til en maadelig Poet, der havde gjort ham tree daarlige Stropher, som begyndte med disse Linier:

Bed Grosserer Fink den Vre,
Som mig blev til Deel i Fior
Fuglekongenavn at bære,
End i varigt Minde boer;

disse gik uheldigviis paa samme Melodie, som ny nævnte Wise; den næste Gang denne blev sunget i norske Selskab, istemmede Arne Germann dem, som et nyt Slutningsvers, der ikke vakte liden Latter ved at forbindes med Omkvædet:

De fleeste paa Jorden er Daarer,
De bortødsle Tiden paa Fias:
Den bedre Deel jeg mig udkaarer,
Og bruger mig her ved mit Glas;

hvilket snart, ligesom Jacob Bergs Vers, løb hele Byen omkring, og kom i alles Munde.

Visens — Vaudevillens — særegne Natur, da havde jeg saamegen mere Joie, at være erkiendtlig for det Gode, han sagde om mine tree (s. 3 D. S. 115) Murersange, hvoraf jeg gierne tilstaaer, at i det mindste den ene, Slutningsangen, horer mellem mine kiæreste Vandsfostre, eller rettere, at den er umiddelbar udvaldet af mit fulde Hierte, og indeholder min mureriske Troesbekiændelse.

Ikke mindre Tak skylder jeg ham for det Vidnesbyrd, han giver Sorgeordene til Henriette Rosenstands Pleiedotter, at de ere Hiertets ukunstlede Fostre. Tidlig kiendt med denne Uforglemmelige, der fortjener et saa høit Sted blandt de mange af hendes Riens Edle, jeg har kiendt, da hun, som Lotte Jørgsens Hiertensveninde, horte tillige med sin Søster (siden Fru Pram) til den melchioriske Kreds, var hun den Tid næsten den mellem dem alle, jeg var meest fremmed for, da hun den Gang var saakaldet Française i det rotheske Huus, hvor jeg havde sat mig i Hovedet, at, om ikke just jeg, dog de mig saa kiære Theaterforbindelser, var i det mindste paa Spindesiden i Ugunst, og var det først langt senere, jeg lærte at erkiende, hvad Hoiagtelse den Lærerinde havde Fordring paa, der saa trolig og utrættelig havde medvirket til at danne de unge Piger, hvem L. Rothe i sit herlige Karen Biørns Minde kunne lade denne strængelig sandrue Hustru give dette sandrue Vidnesbyrd: "at de vare blyfærdige, stille i Omgang,

duelige til Huusmoderskab, bange, yderlig bange for at synes, som ville de være det, man kalder Genier, som ville de kunne tage Deel i hver Samtale, være mandige." Heri havde hun midlertid denne Fader, denne Moder til Medhielpere; men hvor jeg egentlig lærte tilfulde at kende hendes siældne Værd, var, da hun, som det paalidelige Nievindne Pram i Noten under hans kostelige Poem ved hendes Død udtrykker sig: "fortiente Offenligt Fædersminde, ved, da det blev hendes Bestemmelse at opdrage unge Sruentimre, at opfylde dette høist vigtige Kald med Forstand, Klogskab, Indsigt, Omhyggelighed, og Retfærdighed uden Lige, og, selv nægtet den Lykke at være Moder, gjøre Kraftigen og herligen sit til at forplante og forevige sine Dyder."

Har jeg kiendt nogen, der i fuldeste Betydning mod fremmede Børn opfyldte, hvad Göthe lader Lottes døende Moder fordre af hende, at have en Moders Hierte, og en Moders Nie, da var det denne Forherligede; lægger man hertil, at hun, uddannet selv til en siælden Fuldkommenhed, til Punkt og Prikke i enhver Henseende forenede, hvad til sand ædel Ovindebedannelse fordrede og hørte, og vidste at vurdere det Alt til sin rette vedbørlige Priis, da hun ikke var i Fristelse at tarere noget for høit, fordi hun var sig bevidst, at det var, hvad hun selv var i Besiddelse af, eller ringeagte, hvad hun ikke tiltroede sig; tilføier man

endnu, at jeg mellem alle de Siældne af hendes Kion,
jeg har kiendt, ingen veed, maaskee min Veninde
paa Kellingen eene undtagen, der til den Grad besad
alle Qvindelighedens Fortrin, uden nogen af dens
Strøbeligheder, *)

Som den sande Dyd der var besæden,
Ynksum, om, mildbømmende som den,
Og, liig Evas første Smil i Eden
Til sin Adam, hendes Siæl var reen;

vel vil man da indrømme, at det maatte være en ual-
mindelig lykkelig Datter, der i sin egen kierlige og hulde
Moder besad, hvad hendes Pleiedøttre fandt i hende.

Kunde der noget forege min dybe Hoiagtelse for
denne Forklarede, da var det, hvorledes hun

Stor i Smertens sidste Dage
Modtog den med from taalmodig Aand,
Som man seer et kierligt Barn modtage
Bitter Lægedom af Faderhaand.

Og erindrer man tillige, at det var i sin kraftfuldeste
Alder hun saaledes bortkaldtes fra en elsket Mand,
fra sine inderligkiære Pleiedøttre, fra trofaste og dy-
rebare Venner, at end ydermere ikke nok med, at
hendes karske Legeme saa ubetimelig opløstes, selv
denne sunde, lyse, rene Aand overlevede sig selv, ikke

*) "Min Kones Søster har, D** og P*** — sagde
Pram i sin characteristiske Maneer — kun den eneste
Feil, at hun er en Engel, der ingen Feil har;"
og vel at mærke, det var ingenlunde for at holde
hendes Løftale, han da characteriserede hende saaledes.

vil man da undres, at dette Tab, skiondt længe forudseet og forventet, gik dem, der kiændte, og ærede hende, usigelig nær. Og at det i Særdeleshed dybt saarede mig, var saameget naturligere, da hun var mellem de saa af min gamle Kreds, hvis Sindelag mod mig forblev usforandret, og der bevarede mig en Agtelse og et Venkab, hvis fulde Værd jeg just da dobbelt maatte føle.

I de selv samme Dage, der overalt vare frugtbare paa Dødsfald, bortreves mig en anden gammel og kær Bekiændt, en af Fædrelandets elskeligste Kunstnere, Maleren Erik Poulsen, ved en ikke mindre ubetimelig, men endnu sørgeligere Død. Ikke vil jeg forsynde mig mod Kunsten, ved at skrive om den med uindviet Pen. Det er ikke den Tid, hvortil jeg hører, som en nyere Digter i sin W. Shakspear saa speiltro skildrer, naar han siger:

Alt

Skal være Kunst! Guds deilige Natur
Seer ingen paa, undtagen den er malet
Paa Lærred. "Saa en deilig Tavle! Saa!
Et herligt Billed! hvilket Lys og Skygge!"
Saa læsper hver duunhaget Nar — og ti
Mod een! en halvsnees Damer svare flux:
"At herlig penslet! ret guddommeligt."

At det, ædle Pram i sin Udmældelse af hans Død, i samme Hæfte af Minerva, hvor han besang Jette Rosenstands Død, skrev til hans Minde: Han havde ved sine herlige Naturgaver, og ved den utrætteligste

Flid hævet sig til sand Storhed i sin Kunst, og erhvervet sig alle Kunstforstandiges og Skionneres Agtelse ved sine Kunstarbejder, ligesaameget, som han ved sin Character og Vandel havde som Menneske, Mand og Borger, erhvervet sig sin Kredses Kiærlighed, kan jeg blot historisk bevidne det første, men med fuld Sagkyndighed bekræfte det sidste. Det, hvorfor jeg midlertid tillader mig at omtale ham her, er en for ham saa characteristisk hæderlig Anecdote, at jeg troer, den fortjener til den iegode og af Muserne kaldede Kunstners Minde at bevares.

Da han i Aaret 1789 i Anledning af min Søster Sophies Giftermaal og Vortreise malede vore Forældre, tilbød han mig, som han fra tidligere Dage i det saakaldte Skindergades Selskab havde kiendt, og holdt af, ogsaa at male mit Portrait. Jeg tog med Glæde derimod, og sad adskillige Gange for ham; men det vilde ikke blive ham tilpas, da han uidentviol havde samme Uheld med mig, som han klagede over med min Fader, der havde tyve forskellige Ansigter, medens han sad for ham, alt eftersom de mange forskellige Ideer, der under dette ørkesløse Stillesiddende foer igiennem hans livsfulde Siæl, afprægede sig i hans Mine og Træk. Midlertid vidste han, hvad mig angik, at finde paa Raad. En Dag, jeg sad for ham, gav han sig, som tilfældig til at fortælle mig, hvorledes han var blevet Maler, at han, som fra Barndom af havde havt lidenskabelig Lyst til Kunsten,

løb som Dreng fra Hjemmet, for at komme til Kjøbenhavn, og lære, erhvervede undervejs sin Underholdning ved at male Kistelaag for Bønderne, naaede endelig Hovedstaden, kom did uden at kiende et Menneske, spurgte nu, om jeg ikke tager feil, paa Ulfeldts plads de Forbigaaende, om de ikke kunde sige ham, hvor han skulde finde en Maler, var saa lykkelig at træffe paa eller vistes til en Malermester, der modtog ham, og nu havde Lykken gjort for ham Alt, hvad han behøvede; hans Flid og Genie gjorde det øvrige.

Alt jeg hørte paa denne ufunstlede hiertelige stæfulde Fortælling med en Begeistring, der ikke lod mig Opmærksomhed for Noget andet, derpaa behøver jeg ikke andet Beviis, end at med eet Poulsen afbrød, og sagde: vil du nu see! nu synes jeg, jeg har faaet det, som jeg vil have det; og tilstod han mig derpaa, at han med velberaad Hu, havde sysselsat mig med denne Fortælling, som han vidste vilde interessere mig, for at faae mit Ansigt som han vilde have. *)

*) Mærkeligt er det, at senere en anden hedengangen Ungdomsven, Medailleur P. L. Gianelli, der havde taget sig paa at pouslere mig til vort kiære Selskab (I. 3 D. S. 23) og heller ikke kunde faae det efter sit Sind, omtrent i samme Aand sagde: "Du skal ikke sidde oftere for mig; nu har jeg nok for det første; nu skal jeg give Agt paa Dig en Spille-Aften i Borups Selskab, naar Du sidder i lænestolen for Bordenden, og Stykket er gaaet godt;

Alt man i norske Selskab glædede sig i det Haab, at blive et nyt Beviis paa det Rothe-Zimmermannske Sandsagn: hvad Menneskene een Tid have været kunne de atter vorde, er i det foregaaende erindret, og at jeg ikke var den sidste til at nære og opflamme dette Haab, glæder mig at vide og mindes. Fra Selskabet var i temmelig lange Mellemrum udkommet to Stykker poetiske Samlinger, det første 1775, det andet 1783. De vare blevne siældne, og vanskelige at overkomme samlede. Man vedtog at besørge et nyt Dplag deraf, forege dem med en tredie Samling, og lade disse tree udgiøre et Bind. Efter Selskabets vedtagne Maade blev udsat Præmier for Digte over visse Emner, hvoriblandt en poetisk Satire, og — om jeg mindes ret — et Mindedig over en ædel norsk Mand eller Daad; tillige indbødes de af Selskabets Medlemmer, som maatte have andre dertil passende Bidrag, at pryde Samlingen med disse; og seer jeg af et Brev fra vor Maro, P. H. Frimann, hvilket

for saadan vil jeg have dig;" og at dette lyffedes ham, tør man maaskee slutte deraf, at en spøgelsesfuld Veninde tilbante en af Rosings Smaa, paa det Spørgsmaal: hvor er den smukke Rahbek? at vise hen paa en Borastøbning deraf, som hang paa Bæggen, og derpaa, ved det Spørgsmaal: hvor er den stygge Rahbek? at pege hen paa min Ringhed i egen Person; og maa jeg ikke sige, at den Compliment, her blev sagt mine bedre Timers Physiognomie paa Hverdagsansigtets Beføstning, behagede mig saa ilde.

jeg bevarer mellem mine kiæreste Hædersminder, at han saaledes navnlig var bleven anmodet om sin skionne Ode til Phantasus, som jeg inden min første Reise havde seet hos ham, og hvis fuldendte Concinnitet endnu lever mig i kiær Erindring, skiondt jeg desværre intet Ord husker af den selv. Naar jeg har sagt, at jeg — saafremt man med min Ven Nyerup vil regne J. Ewald blandt Digterne fra Fredrik den Femtes Dage — erkjender P. H. Frimann for den første af vore poetiske Classikere fra Christian den Syvendes, indtil Aarhundredets Slutning, hvem i Guldendelse, Concinnitet, Tankeskionhed, og Udtryksgrenshed ingen staaer mig ved Siden af, skiondt Th. Thaarup i sine bedste Arbejder kommer ham nærmest, vil man sole, hvormeget hiin Skrivelse, midt i alt det mig saa glædende hæderfulde, det personlig indeholdt for mig selv, bedrovede mig ved den Efterretning, at han saa aldeles havde fortaget Digtekunsten, at han ikke blot, hvad man af hans Embedsforretningers Natur og Vigtighed kunde formode, ikke vilde give os Haab om noget nyt Arbejde fra hans Haand; men ikke engang berige vor Samling med ovennævnte Ode, der vilde bleven dens skionnest Skjønne Prydelse. *)

*) Jeg tilstaaer uden Betænkning, at, hvis mig gaves Valget, hvilket af alle paa dansk skrevne Poemer jeg, naar jeg kun maatte have skrevet eet eneste Stykke, allerhelst vilde være Forfatter til, vilde ustridig mit Valg, om end adskillige af mine

Komme disse Blade den laurbærkronede Veteran for
 Die, da fortryde han ikke paa, at een af hans Ca-
 menes allerældste og uforanderlige Beundrere tillader
 sig offentlig at beklage, at denne Parnassets Ældste,
 midt imellem sine Fædrelandet og Menneskeheden hel-
 ligede Dage, ikke har fundet Dieblikke, at skianke sine
 aarle Beninder Muserne; sandelig ingen af de tvende
 nysnævnte store Gudinder vilde have anseet disse, som
 tabte for sig.

Mellem dem af Selskabets hæderkronede Vetera-
 ner, der ved denne Leilighed navnlig indbødes, vare
 Johan Nordahl Brun, Claus Frimann og Professor
 S. Monrad. Den første nyedes med at bevidne os
 sin hiertelige Glæde over denne Selskabets fornyede
 Virksomhed; de tvende Andre hædrede den anstillede
 Beddekamp, ved at deeltage deri. At Cl. Frimann
 for sin Hagen Adelssteen fik den ene af de udsatte Præ-
 mier, derom har jeg ingen Tvivl; om den anden con-
 rrerede Professor Monrad med den aandfulde Zetlitz,
 og harmedes sikkert ikke, om end denne Selskabets
 og Nationens Almeenyndling vandt Prisen. Gerne
 vil jeg troe, at en i nærværende Dage nedsat critisk
 Jury vilde, om ikke afvise begge Satirerne som Ikke-
 poesie, dog i det mindste uden al Naade brudt Staa-
 ven over Monrads Damynt eller den forulykkede

patriotiske og pathetiske Yndlingsqvad vilde være
 mægtige Medbeilerinder, falde paa denne Digters
 Dde til Horneelen.

Digter, maaskee med et: *nomen & omen* habet,
 var det end blot for hans ubetingede Angreb paa den
 riimfri Poesie, hvorom han, blandt andet, i denne sin
 Philippika siger:

En heldig Digter dog, thi Medbynt ham bevæger,
 Tilsidst et Sørgespil med dette Stempel præger;
 Var det hans Musa værd? mit Øre siger: Nei!
 Thi Adams Sanger jeg i Balder kiænder ei.

Neppe vil man troe, at jeg samtykker denne Dom;
 jeg anseer det end ikke for usandsynligt, at den lærde
 Forfatter endnu blot omtalte Balder efter det Indtryk,
 der fra dets Nyhed, da Balduren — som de kaldte
 den — var ham og hans Samtidige i den daværende
 Partikamp saadan en Forargelse, var ham i Hu, og
 at han ved en ny Revisio Actorum, ligesaa vel vilde
 forandret sin Dom om den til det bedre, som han over-
 alt her betragtede Digteren selv med mildere og bil-
 ligere Øine. Om han midlertid endda foretrak Adam
 og Eva for Balders Død, maatte det ikke undre mig
 af den,

Hvis Hierte ei kan glemme

Det glade Offer, som dig evig ydes skal

Med hellig Skionsomhed, du Nordens første Skiald!

Der med en i hans Aar dobbelt elskelig Begeistring,
 gientkaldende sig sin tidlige Ungdoms Henrykkelser ved
 Tullins Digt om Skabningens Ypperlighed udbryder:

O! da med vældig Aand, som Musers Søn udmærker,

Du sang Guds Godhed i Naturens Underværker,

En Ild liig Himlens Ild igiennemsoer mit Bryst,

Hver Nerve zittrede; jeg hørte Himlens Røst,

My stedsse være skal den glædeblandet Smerte
 Og melancholiske Fryd, som Du min Ungdom lærte.

Saaere naturligt, at en Mand — dannet i den Tid, da en Tullin, som Baden udtrykker sig, var os instar omnium; da den Kunstdommer, der gjorde nysnævnte Larpa Smagens Scepter stridig, opkastede det Spørgsmaal: skulde Tullin altid blive den bedste af vore høie Poeter, hvorfor skal han da og blive den eneste? — sine gamle Tilboieligheder tro, som Mad. Sevigné kaldte det, henfører Alt til denne Maalestok, og finder det mere eller mindre fuldkomment, alt eftersom det mere eller mindre nærmer sig til, eller afviger fra disse.

Maaskee vil man anmærke, at det er meget naturligt, jeg er villig til at indrømme mine Forgængere den Overbærelse, som jeg maa føle selv, i Henseende til mine Mønstre og Mestere, i saa høi Grad at trænge til, og jeg vil indrømme det; kun torde jeg tillige anmode Vedkommende at gribe i deres egen Barm, om de selv aldeles intet skulde fornemme til en lignende Trang. Ikke vil jeg fragaae, at jeg alt mere og mere finder mig besøiet, ogsaa paa Smagen at anvende Viismandens Ord:

Er og Parti; og hvo
 Deri end troer sig nok saa upartist,
 Dog, uden selv at vide det, kun holder
 Med sit.

Vist nok tilføier jeg tilligemed ham:

Erindringer af mit Liv. 4de Deel.

(3)

Dog da det eengang nu er saa,
 Maa det vel være rigtigt saa;
 og tillader mig blot endnu til Slutning med samme at
 erindre:

Kun Een maa ikke hegle paa den Anden,
 Kun Knolben vakkert maa fordrage Knubben;
 Kun maa een Spire ei formaste sig,
 At ene den var ei fludt op af Jorden.

Naar iøvrigt Fors. af Damynt havde Føie at
 paastaae, ikke at bedømmes efter Datidens, end lige
 efter den endnu usedde Nutids af ham ukjendte eller
 uerkjendte Love, men at stilles, om ikke for en Jury
 af fuldkommen Samtidige, dog i det mindste af uvil-
 lige Mænd, da skeede han ustridig her sin fulde Ret,
 i det Bedømmelses-Commissarierne vare nuværende
 Justiceraad Wexels, Prof. L. C. Brun og A. Ger-
 mann, der samtlig erkjendte, at en Satire af den
 Mand, der her ved Universitetet for sin classiske Cru-
 dition ikke lettelig nævntes uden med Kiendings-Nav-
 net Søren Latiner, ikke kunde prøves efter en bedre
 Norm, end ved at samholdes med Horatius Sermo-
 ner, en Prove, som de fandt den at udholde, og vilde
 vel hverken Fors. eller hans Dommere have noget
 imod, fremdeles at maales med samme Skieppe. At
 iøvrigt hans Mening om riimfri Vers paa den Tid
 var heist liberale og uafhængige yngre Tænkeres, der-
 paa have vi et uforkasteligt Beviis i P. A. Heibergs
 Ytringer om samme Materie i Rigsdalersaadlens
 Hændelser andet Bind, 48 Kapitel; om den der yt-

trede Mening endnu vilde være hans, hvis vi havde havt den Lykke, at han var vedbleven at virke med og for vor Litteratur, tør jeg ikke afgjøre; at han ustridig alt da erkjendte den riimfri Jambes store Fortrin til dramatisk Dialog, derfor er allerede hans nye Kiendskab med Shakspear mig Borgen; at han at efterat have seet de senere og seneste Forsøg, der hos os ere giorte med at fordanste Oldtidens Mesterværker i disses Versemaal *), vilde ligesaa vel forandre sin Paastand, at vort Sprog ikke kan modtage disse Versarter, som jeg har forandret min, vover jeg at formode; men vel torde vi begge troe, at meget gives os som Hexametre og Pentametre o. s. v., hvorum Forsk. kunde komme i den Fornødenhed at sige Læseren, som hiin i den monradste Satire:

Det var et Vers, min Ven! som Du for Prosa tog.

Men nu er nok færdt om med Smagen; maa jeg befrygte, at Læseren med Wessels bekjendte Linie vil udbryde; jeg vil altsaa blot tilføie, at, om endog Samlingernes tredie Stykke ingenlunde kan giøre Fordring paa at sættes ved Siden af første, som en P. H. Frimann og J. H. Wessel med saa riig og rund Haand udstyrede, torde det neppe enten findes under anden Samling, eller uærdigt til at slutte det Hele; at det vilde erhvervet høiere Rang, naar en Pram og de flere, man ikke vilde vælge til Bedøm.

*) Hvoriblandt særdeles hans Søn af Dvid.

melsescommisſarier, fordi man ønskede og haabede Bidrag fra dem, havde opfyldt vore Forhaabninger, og en L. C. Brun ikke udtrykkelig havde givet tilkiænde, at vi fra hans Haand ingen Arbejder maatte vente, saa nidkiær og smagfuld en Deel han end i Bedømmelserne tog, forstaaer sig selv. At dette mig saa kiære og interessante Anliggende særdeles bandt mig, som Medlem af Bestyrelsen, til Selskabet, og at jeg mere og mere der blev en daglig Giæst, især da Rein boede hos mig den Sommer, og vi her havde vort bestemte Mødested, vil jeg blot nævne.

Derimod erindrer den i disse Dage mig tilhændekomne vennemilde Anmeldelse i Litteraturtidenden af Erindringerne's tredie Deel, mig ikke at forbigaae en anden litterarisk Beſtræbelse, som jeg med Hensyn til min egen Tarv og Trang paa samme Tid alvorlig tog Deel i. Ved at omtale mit Misheld med min Magisterdisputats berører nemlig Recensenten min Fortrydelse over den Facultetets Censur tilføiede Clausul, som Grunden, at jeg ikke tog Graden, og mener, at denne Fortrydelse saameget mindre var grundet, da jeg vedkiænder min Skiodesløshed i Henseende til Afſkrifterne. Vel tør jeg ikke gjøre en større Mand's Ord til mine, og sige, at, dersom jeg kiendte nogen, der havde ringere Tanker om mig, end jeg selv, vilde jeg strax forsage mine for at antage hans, da jeg paa senere Aar har seet Tanker offentlig fremsatte om mig, som jeg virkelig ikke kunde være

tient med at giøre til mine; men at jeg hele mit Liv i større og mindre Anliggender har kun været alt for tilbøielig til, at lade ublid Dom af hver den, hvis Competence jeg ikke tiltroede mig fuld Feie, enten fra Redelighedens eller Kyndighedens Side, at nedlægge Indsigelse imod, virke mere paa mig, end vel billigt og gavnligt var, derpaa er jeg mig fra mine tidligste til de allernyeste Dage kun for mange Exempler bevidst, som det og i min næiere Kreds var et giængse Sagn om mig, at man kun behøvede at fratiænde Rahbet Verne til en Ting, for at være vis paa, den — det enkelte Lidenstabs Dieblig undtagen, da just en saadan Fratiændelse kunde fordoble hans Kræfter — blev ham umulig. At jeg langt fra at have mindste Tvivl eller Anke mod Facultetets Kiændelse, som ubillig eller ubesriet, tvertimod hiertelig græmmede mig over den, derfor har jeg uforkastelig Hiemmel i et samtidigt Brev fra min redelige Rasmus Lange, hvor han, ved at gaae irette med mig for den Hypochondri, jeg hengav mig til, udtrykkelig nævner dette Disputatsens Missheld, som den eeneste reelle Ulykke, jeg havde at klage over. At jeg, skiondt jeg søgte at trøste mig, og lade mig trøste, med at skyde Skylden paa Afsskrifterne, i Grunden kun

Bed dette Paaskud vilde sløve Braadden, og langt fra ikke i mit Inderste vovede ubetinget at fritiænde mig selv for al giørlig Synd i saa Henseende, derpaa torde det være Beviis, at jeg, hvad

jeg *) end i Smug torde tænke om Latinskrivens og Latinsnakkens Værdi, overtydet om Vigtigheden og Nødvendigheden deraf i min nuværende Embedsstilling, lod det være min alvorlige Bestræbelse at erhverve mig disse Færdigheder, og til den Ende, uden tvivl af min daværende nære Omgangsvæn, for ikke længe siden afdøde Etatsraad Rottbøll, lod mig foreslaae i det da blomstrende societas philologica, et Disputereselskab, hvor man udarbejdede og forsvarede latinske Afhandlinger, og der blandt sine Stiftere og virksomste Medlemmer talte Universitetets daværende bedste yngre Humanister: en J. og D. D. Block, Gr. Wad, J. F. Hurtigkarl, Rasmus Møller, Bindesbølle, Chr. A. Lund, F. E. Frankenaу, Chr. Ramus, J. L. Rottbøll, P. Cramer, G. Widalin o. fl., hvortil senere kom H. Linderup, G. Sverdrup, N. L. Nissen og E. F. Degen. At det virkelig var, fordi jeg erkjendte min Trang til at lære, hvad jeg frygtede kun ufuldstændig og utilstrækkelig at kunne, maatte min Skoleven Prof. Ramus kunne bevidne, hvis han erindrer sig, hvorledes jeg, til Gienkiæld for det, jeg havde tydet en Ende Justinus**) med ham i Skolen, nu henvendte mig til ham med, hvad jeg vilde forelægge Selskabet, især mit første Arbejde, som var Annotationes quædam in Versionem danicam Poe-

*) Man jævnføre S. 112 i disse Erindringer's andet Bind.

**) S. 1 B. S. 212.

tices aristotelicæ, autore C. Busk; og at selv hans venlige Bedømmelse af dette mit Provestykke, og den broderlige Huldskab, hvormed Selskabets Veteraner ligesom omkaps behandlede mig ved vore Dveller, i det mindste ikke inddryssede mig i nogen Syndesøvn, derpaa torde maaskee det være et Tegn, at jeg, da Raden anden Gang kom til mig, listede mig fra at skrive en latinsk Afhandling, ved at indlevere i det Sted mit efter Wielands Mynster og Maade i Jamben til Brug for mine Forelæsninger fordanskede Brev til Pisonerne. Derimod tog jeg con amore Deel i Disputereøvelserne selv, der bleve mig dobbelt interessante ved den Grundighed, Humanitet og Liberalitet, der var deres Almeenpræg.

Desværre lukkedes mig altfor snart denne kostelige Skole. Endeel af de Dvennævnte vare allerede inden min Indtrædelse befordrede udenfor Hovedstaden; de øvrige af den gamle Stamme adspredtes paa samme Maade lidt efter lidt; de ny Indtrædende greb ikke alle med lige Kraft, eller lige Iver ind i Værket; omsider hensov Selskabet uden nogensinde at opløses formelig, dog maa jeg endnu tilføie, at det paa en dets overblevne Lemmer ubekjendt Maade ligesom gik igien en rum Tid efter dets Hedenfart, da Selskabets sidste Secretair, hvem jeg ikke vil nævne, skiondt han alt mange Aar er død, gik unge Studerende, der til een eller anden Hensigt havde en latinsk Udarbeidelse behov, af Selskabets Archiv, der var blevet i hans

Hænder, tilhaande med at overlade dem af Blocherneſ, og Bindeſholleſ, og R. Møllerſ, og andre deres Jævningeſ Efterladenſkab, dog naturligviis uden at kunne medgive dem den Aand eller de Kundſkaber, diſſe Arbeider bare Stempel af.

Opnaaede jeg midlertid ikke min egentlige Henſigt ved at træde ind i dette Samfund, da oprettedeſ dette Savn mig tilfulde i det, at her knyttedeſ og befeſtedeſ mangel irrupta copula, ſom den Dag i Dag hædrer og forſkionner mit Liv; og kan jeg mærkeligen nok tilføie, at ikke blot ikke eet eneſte af de her indgangne eller beſtyrkte Venſkaber er blevet malis divulgum querimoniis, men at jeg aldrig med Nogen af dem, jeg her har lært at kiende, agte, og elſke, nogenſinde i noget af vore mange og mangehaande ſenere indbyrdeſ Forhold har havt eet Ord høiere end det andet; et Vidneſbyrd, ſom jeg ikke i den Grad kan give nogen eneſte af de øvrige Forbindelſer, ſom jeg forreſten kan have ikke mindre hæderværdige og tildeelſ nøiere Venner at takke.

Da man til Fordeel for dette Skrift har anmærket, at man her med Behag giensandt levende Minder fra hine Dageſ mærkelige og glædelige Begivenheder, vil man med Føie formode, at dette Aarſ vigtigſte og frydeligſte Nationaltildragelſe, Frederikſ og Marias Forening, heller ikke med Taushed vil blive forbigaaet. Muligen torde og den, hvem hine Dageſ mindre og ſtørre Phænomener vare i levende Erindring,

vente her at finde Oplysning, hvorfor jeg, der ellers ikke gierne, hvor der handlede om fædrelandske Anliggender, var taus, ikke her, hvor det galdt, hvad ellers var mit Yndlingsthema, ægtefabelig Lykke og Værd, galdt ham, hvem Sandsigeren P. A. Heiberg i sine swiftiske Rigsdalerssædlens Hændelser kaldte Skrivefrihedens Skytsgud, hverken opløstede min Stemme blandt Festens Talere eller Sangere, skienet jeg i Morgenpostens Theateranmeldelse af Høitidens tvende kostelige Skuespil erkjendte: at hver ærlig Danst, hver Frihedens og Oplysningens redelige Ven maatte elske vor velgierende Kronprinds, maatte ønske ham al den huuslige Lykke, hans i den Alder og Stand saa usædvanlige Sæders Reenhed gjorde ham værdig til; at intet Beviis paa Nationens Kiærlighed til ham kunde findes ufortient."

En Hovedanledning dertil var vistnok min vedvarende personlige Forstemning, der kun for dybt lod mig føle, at det var bedre ikke at giere, hvad jeg dog kun vilde gjort ilde. At jeg midlertid, maaskee for ikke at være nødsaget alt for lydelig at tilstaae — muligt ikke engang mig selv — denne ydmygende Grund, skabte mig adskillige sophistiske Skingrunde at daare mig og andre med, kan jeg ikke ganske fragaae. Det maa tillades mig at fremstille Tidernes Tegn, saaledes som de da viiste dem for mig, og som jeg i Erindringen betragter dem endnu.

Saa enig, saa lydelig, saa hiertelig end Al-
 meenstemningen var, og ikke andet end kunde være,
 hvor — som Danmarks Nestor, D. Malling, ved
 denne Leilighed med den ham egne ordveiende San-
 druhed udtrykte sig — Kongehusets Lyst var hver
 Mands Lyst, dets Fest en Solkefest, adlet ved
 nordisk Trostak, saa ømt, saa huldt, saa inderligt
 end især det Sindelag var, hvormed, som Danas
 nys anførte Talsmand sagde: Sønnerne og Døt-
 trene af Fredrik den Tredies tiække Medstridere
 hyldede en Forening, stiftet i Fredrik den Tre-
 dies egen ærværdige Afkom, hædrede, hilsede,
 velsignede den fordum saa blide, i Norden aldrig,
 aldrig forglemmelige Lovises lignende Datter-
 datter, da hun gik frem Haand i Haand med Lo-
 vises hende værdige Sønnesøn, at indvies til den
 Throne, som Lovise forlod, da Dannerfolket stod
 sukkende næsten trøstesløst ved hendes Grav; da
 var der ustridigen de, hvis Altraa, hvis Jdræt, hvis
 Larv det maa have været, at det ikke maatte vise
 sig, og fremfor Alt ikke sees saaledes, og der med
 riig og rund Haand vare utrættede at udsaae Klinte
 blandt Hveden.

Alt allerede en rum Tid onde Tunger og værre
 Penne og Gravstikker havde været i fuld Bevægelse,
 sees bedst af vor patriotiske Abrahamsons to Aar i
 Forveien udkomne saa ilde paastionnede Fortælling
 om Thronfølgeren i Gondar, til hvis Anpriisning

det vil være nok at anføre den danske Sandemands, L. Rothes Begyndelsesord i Tilagnelsen af hans kostelige ved denne Leilighed udgivne Dannerkrift: "I rette beleilige Stund har Du talet, og gid kun dine Taler maatte af mange rigtigheden forstaaes, og ærligen behiortes; gid det af mange maatte føles, hvor utvetydigen Dine til Sortællingen fødte Undersøgelser bære Mærke deraf, at de ere udsfødne fra lyse stærke Fornuft, fra ærligt Gierte, og fra frie Mands Sindelaug. *) At det er rundet Dig i Tanker, hvor saare Sortællingen i mange Stykker passer med, hvad der skeer iblandt os i disse vore Dage, derfor er den i Sortællingen fremlysende baade philosophiske Geist, og kraftige Deeltagen i Medmenneskers Lykksalighed mig Borgen."

Hvorvidt hine lumpne Skandskrifter og Skandbilleder, som Abrahamson med ærlig Dannermands Midfiarhed harmedes over, og ivrede mod, havde, som han paastod, deres Udspring fra Nationens Bærme og Affkum, Sykterne og Monopolisterne, og de bangegiorte Mægtige, og Trældomselskerne, der ved at sætte deres, og deres

*) "Et Speil — siger Rothe et andet Sted i Tilagnelsen — er din Tale, min Mand! et tro, et rigtigstelebet Speil. Som Du holdt os det for, saa fik vi det at see, hvilket Speilet i den Stilning kunde fatte."

endnu smærre Tilhængerens Penne og Griffeler i Arbeide, skaffede en stor Deel deslige for Dagen; hvorvidt en Deel af disse omtalte Mennesker virkelig havde andraget paa Pressesfrihedens Ophævelse, og den stælefordærvende Censurs Opprettelse, men vare afviste med alle, og det altsaa var meget tænkeligt (!) at en Deel af dem udtrykkelig leiede Statens Smørere til at gjøre det saagalt med Pastiller endog mod Kongehuset selv, at man omsider skulde blive feed deraf, og i en hastig Harm, istedenfor at foragte Pastillantens, eller straffe ham følelig, straffe det hele uskylde Folk med Pressesfrihedens Ophævelse; maa jeg lade staae derhen; at det den Gang almindelig sagdes, og troedes, veed jeg; men at, naar man skulde til at forklare sig nærmere, og navngive dem, man troede det om, og Grundene, man troede det paa, hiin Almeentro opløste sig om ikke i fuld Bantro, dog i Modsigelser og Tvivl, erindrer jeg saare godt til lige, og at man i det mindste for en stor Deel sægte med Skygger og Spegelser, troer jeg med temmelig Visshed at kunne sige, ja endog, om behøvedes, af egen Erfaring at godtgjøre.

Midlertid blev det Onde alt værre og værre, saa at lojale Fram gik stærkt frugtsommelig med en ironisk Undersøgelse: om ikke Publicitet og Politisering var det samme, som Skielden over Regjeringen, der midlertid ikke kom for Lyset, maaskee neppe engang

i Pennen, da hans sindigere Medstridere ikke uden Føie befrygtede, at han ved at hugge om sig, især i Mørke, med dette tveæggede Sværd, stod stor Fare for at saare dem, han mindst vilde og burde, og vel muligt i sin Hidsigthed endog sig selv. Yderst ublu og skiændigt var især dette Midvæsen Formælingsaaret, saa at endog Tode i sin Critik og Analyse i Anledning af Skriftet om Høitidelighederne ved Indtoget anpriste disse: at den sorte Avind deraf maatte see, hvad Frugter den forgiftige Sæd bar, der blev udsaaet i Vinter. Endnu mærkeligere Ord i denne Anledning vil man finde i Critik og Anticritik, hvoraf han ikke mere var Medudgiver, i en Recension over de saakaldede Grundede Overbeviisninger og Giendrivelser til Pastillanterne; hvor der om de efter Sigende opslagne Pastiller udtrykkelig siges: Er det saa, tør vi dristig paastaae, at ingen, efter egen Drift, af Middelstænderne, ja end ikke af den ringeste Almue, har været Auctor til eller Befordrer af disse Mørkehedens Gierninger, saasom vi blandt disse Stænder have fundet en ganske almindelig Glæde og Velbehag over vor ypperlige Kronprindses heldige Valg af en fra det kongelige danske Huus nedstammende Prindsesse, hvilket var det, Nationen allerhøjest ønskede. Vil man endelig hertil lægge samme Blads Anmeldelser over den saakaldte Mads Bagerke Seide, hvor blandt andet en af

Modpartiet i et Skrift under Navn af Mads Bagers Brevtaske, udpegede Mand, der efter den nyere Terminologie vilde hedde erkjendte Ultraer og Aristokrater, som Ophavsmændene til, hvad her fremstilles i høist radicalt Lys, har man tilstrækkelig Forstilling om den daværende Hurlumhei.

Men ikke nok hermed! en anden og saare ond Folge var, at man ikke nøiet med at ulede betænkkelige Skrifter fra endnu betænkligere Lønfilber, og giennem ubeviislige, sikkert meget ofte utilværende Canaler, ogsaa selv i det uskyldigste, allerbedst meente, fik Bane paa, at søge eller lægge Galde og Gift. Saaledes erindrer jeg et saare mærkeligt Exempel, at Dretuderer og Dienstkalkhed prøvede som Jldesind at beføre, hvad der var Udtrykket af reen Hengivenhed for Kongehuset, saa paafaldende, at jeg ikke engang kan overtale mig at betroe det til Pennen. Saaledes har jeg Prams Haand for, at en ellers ikke betydelig eller betyvende Mand, men som imidlertid her havde noget at sige, i hans saa lojale og reenmonarkiske Frode og Fingal, der skulde opføres ved Formælingsheittiden, vidste at opdage*) eller opdigte saa skammelige, og ikke blot med Prams Grundsetninger og

*) At denne Udtydning omtrent var af samme Natur, som da man 1772 med Bold og Magt vilde gienfinde Struensee i Stryange, fordi begge Navne begyndte med de samme tree Consonanter, er Alt, hvad jeg kan tillade mig at tilføie.

Overbeviisninger, men og med hans vedkiændte individuelle Følelser saa aldeles stridige personlig fornærmelige Udlæggelser, at Pram i sin billige Forbittrelse voldgav mig sit Manuscript, og indstændig og høitidelig paalagde mig at vaage over, at der ikke blev det mindste, hvorpaa bemældte Herre kunde hænge sin Beeghætte.

At Heiberg ikke havde noget saadant i Tanke med de tree Linier i hans bekjændte Bise, hvorom snart mere,

Mange begloede,

Saa kun forstode

Digterens Fingal og Frode;

skiondt de vare Pram uvelkomne, da han frygtede en saadan Udtydning deraf, torde jeg nok staae inde for; Heibergs Mening var sikkerlig, at den megen kostelige Folkphilosophie, som dette ædle Drama indeholder, sov sødelig i Idioternes Dre; og naar den ynkelige Parodist af Heibergs Bise siger:

Tosser begloede,

Kloge forstode

Digterens Fingal og Frode,

give vel de jammerlige Vers i hans Parodie Feie at tvivle:

Om han her regnes iblandt de Kluge;

at han imidlertid neppe forstod den, som den allerførst omtalte dybe Viisdomsaand, her jeg tilføie.

Et lignende unægteligt Phænomen ved denne Leilighed er ydermere, hvad jeg umodsagt i ovennævnte Theateranmeldelse har anfert: at der gaves Solk

blandt vore Medborgere, der snøs over, hvad i Høstgildets Chor til Bondestandens og Bondesfrihedens Sæder var sagt. Dog — soiede jeg ikke uden Hensigt til — Borgere ville vel disse Mennesker ikke hedde; nok, at der ere saadanne under Dannekongens Stepter, som forarge dem over, at Digteren har sagt om Kongen: at han har adlet Bondens Stand; *) at han har povet den dristige Tanke: Adel kan en Bonde være. Dog disses Sorbittrelse og Gad er kun en Green mere i den Borgerkrone, Digteren, hvis Laurbær næsten altid ere omslyngede med Egeblade, atter her har vundet sig; i det mindste veed jeg, næst de Godes Agt og Kierlighed, intet hæderfuldere end de Ondes Gad.

*) Over begge de her anførte Steder blev i et ikke lange derpaa udkommende ikke ilde ffrevet Stridsblad gjort spidse Anmærkninger, og sarcastisk spurgt: hvilken Christian (!!!) det var, der havde adlet Bondens Stand? samt af Sprogbrugen viist Modsigelsen i, at Bonden skulde være Adel. Skade imidlertid, naar man ikke, som Thaarup snakkede meget om, vilde indlade sig med Fors. om Slægtskabet mellem Adel og Odel, at man ikke i det mindste henviiste ham til det ham sikkerlig velbekjendte beilige tullinske Sted i Sørgeoden over Lützow:

Thi du var Adel ved din Siæl,

Om du endog var fød af Slaver;

et Adelskab, som vel ligesaa sikkert manges Bonde besidder, som manges saakaldet adelsbyrdig savner.

Som ydermere Oplysning og Bekræftelse af Ovenstaaende, troer jeg, af den ikke længe derpaa begyndte danske Tilskuers tredie Nummer, at kunne anføre følgende af et Brev fra en saakaldet Nostradamus Politikus, der tilbød Tilskueren at gaae ham tilhaande med politiske Væirspaadomme, og ved at omtale, hvad han — efter Noxellane i Soliman den Unden — kalder sine Væirglas, siger: Vist nok ere disse Væirglas undertiden noget variable; saaledes viiste de alle paa Storm og ondt Væir, det første Høstgildet kom ud; steg derpaa til Ustadigt og Soranderligt, og viser nu Solskin og mild Lust; men man maa ogsaa betænke, at det politiske Væirligt er ligesaa ustadigt tilhove, som Frost og Is har været i disse Dage.”

End mindre heldig var en tredie af mine Venner. Mellem dem, der med rigest og rundest Haand havde bidraget til denne Høitids Forherligelse, var P. A. Heiberg. Ikke mindre end fire forskiellige poetiske Arbejder havde man fra hans Haand; deriblandt, foruden den senest i sidste Bind af hans Skuespil aftrykte Cantate, og den skionne Vise, som dermed stod i Forbindelse, den almindelige Folkesang, hvoraf 14000 Exemplarer gratis vare uddeelte, og bortsendte, og hvoraf især de Linier:

Prinds! da Du kom fra vunden Slag,
Da ligned' Folkets Fryd en Torden,
Men Glæden, som Du seer i Dag,
Den spredes over hele Norden;

var (s. f. Bind S. 207) i Alles Munde, og blev, skændt af forskiellige Aarsager, i Alles Minde, og fremfor Alt en Sang for den kiøbenhavnste Ungdom*),

*) Da denne ikke, det mig er bekendt, nogensteds er aftrykt, uden i det af Heiberg udgivne Politieforhør, tillader jeg mig at pryde mit Skrift dermed, for tillige at erindre min fjerne Ven, at det er en hellig Gield, der hviler paa ham, saavel til Litteraturen, som til Historien, at bevare sine digteriske mindre Arbejder i en authentisk af ham selv besørget Samling.

Sang for den danske Ungdom.

Høit lyde vores spæde Sang,

Høit vores Glæde stige!

Hver Lydi i Dag er Jubelklang

I Dannerkongens Rige;

Dig, Frederik! velsigne Gud!

Bliv Kongestammens Tré!

Og den, Du valgte til Din Brud,

Maria hilset være!

De sagde vore Fædre tit

Om Frederik den Femte,

At Dannerriget bredt og vidt

Hans Minde aldrig glemte.

D, fryder Eder, danske Mand!

Seer femte Fredrik leve!

Her seer I Eders tabte Ven

I Sønnensønnen leve!

De vore Mødre har fortalt

Om Dannemarks Lovise,

At hendes Minde overalt

Man nok ei kunde prise.

der havde fortient at være Slutningspsalme til Mallingens kostelige Tale. De ovenmældte Bærglas stod da samdrægtigen paa beau tems, og man hørte med en vigtig Mine spaae om de Frugter, der for Digteren vare i Vente, og som sandelig ikke var i hans Regning.

Til Uheld havde nogle Personer, der kaldte dem Afssendinge fra en Uting, de fandt for godt at kælde den jydste Proprietairstand, fundet Kronprindsens Formæling et passende Dieblif til at overlevere ham, hvad de behagede at benævne et Tillidskrift, men hvad egentlig var en Klage over de nyeste Unordninger i Landbosagen, og disses Ophavsmænd, og Talsmænd, i Særdeleshed Chr. Colbiørnsen, der ikke uden Føie af dem ansaaes for Siælen i det Hele. Denne saakaldte jydste Ambassade havde Heiberg i Rigsdalersædlens Hændelser med swiftist Haand givet en vedbortlig Kevfelse, hvorved vel og en anden Mand og Ting, som

De modtog hende jublende,

D skulde vi da tie,

Nu da vi hendes Billed see

Oplevet i Marie?

Høit lyde da vor spæde Sang,

Høit vores Glæde stige!

Hver Lyd i Dag er Jubelklang

I Dannerkongens Rige,

Dig, Frederik! velsigne Gud!

Bliv Kongestammens Vre!

Og den, Du valgte Dig til Brud, se

Maria hilset være!

ved denne gode Leilighed faldt paa hans Bei, tillige havde faaet en velfortient Snært. Nu traf det, at han af et Selskab, der om Sommeren maanedlig samledes paa Skydebanen, blev anmodet om en Vise til deres sidste Sommersamling i Slutningen af September. Naturligviis tog han sin Text af Dagens Anliggender:

Hver Mand i Byen om Indtoget talte,
Om Transparenter og Danserens Gang;
Decorationer og Porte man malte,
Sang, hvad de elleve *) Muser besang;
glemte da heller ikke

Sybernes Proprietairer,
Der ønske Slaver, og Bønder at flaae;
men var, for at faae et Riim paa

De Mallinger, Submer og Rother,
til hvem Raden her ikke var, kommet til Uheld at
sige:

Ordener hænger man paa Tbioter,
Stierner og Baand man kun Adelen gier;

og blev han da nu af Politimesteren indkaldet, da man fandt: at ved ermeldte Sang saavel Regieringen dadledes, som tillige der paa en fornærmelig Maade taltes, dels om Adelsstanden i Almindelighed, dels i Særdeleshed om Mænd, som Hs. M. Kongen havde beviist Aa-

*) I det nemlig Thalia og Melpomene vare in duplo, først personlig i Pteridochoret, dernæst in effigie ved Templets Indgang.

de." Hvo den Man var, der fandt dette, erfores ikke; nok, at Politimesteren, efter at have anført Heibergs Forsvar i Henseende til den Anke, der angik de formeentlige Fornærmelser mod den — takket være Aaret 1660 — i Danmark saalidet, som de andre Stænder, eksisterende Adelsstand, og især de af ham fremførte upaaantede loci paralleli, hvoriblandt fornemmelig Baggesens navnkundige Ord om Adelsstandens Skabelse *), lod denne Deel af sin Paatale aldeles hensove. Derimod var det forgiæves, at Fors. fremlagde sine ovennævnte saa høist patriotiske Sange til Beviis paa sit lojale Sindelag mod Kongen og Kongehuset; forgiæves, at han veraabte sig paa det Modsigende i, at den, der Dagen før, den paataalte Sang udkom, i ovennævnte Cantate havde sluttet sin inderlige Tak for den Meningsfrihed, vi nød, med de Ord:

Taknemmelig vi denne Frihed bruge,

Ei til at dadle Fyrsters Skridt,

Men at advare dem for Lumskheds Rænker,

i samme Dieblis skulde misbrugt den selv til at dadle Monarkens Handlinger; Politimesteren vidste bedre, at der i denne Sang skumledes over Regjeringen, og idømte ham en Bøde af 150 Rdlr., Udgiveren af Morgenposten, der ved at afstrykke den i benævnte

*) Man see Baggesens Poesiens Oprindelse i hans Eventyr og comiske Fortællinger (Udgaven fra 1807 anden Deel S. 700).

Blad, havde viist en mindre Grad af Ondskab, end den egenlige Forfatter, hvis Brøde endog foregedes ved at have tilladt det, en Mulct af 50 Rdlr., og en Bogtrykker, der paa egen Haand havde aftrykt den til Salg, af 20 Rdlr.”

At endog de, der ikke yndede denne Vises Sprog — uden dog deri med Politimesteren just at erkiende Fors. Dadlelyst over Regieringens Handlinger — og der, uden ubetinget at billige Dommens neppe saa ganske etymologisk rigtige Fordanskning af Ordet *Idiot*, fandt bemældte Linie uoverlagt og straffældig, dog vare langt fra, at finde den strafværdig, mindst i den Grad, og især bedømte, hvad man nuomstunder i Frankrig kalder *la question intentionelle*, langt anderledes, derpaa kunde fra de Dage anføres adskillige Beviis. Her vil jeg blot nævne, hvad jeg fra uforkastelige Hænder har, at en af Landets allerførste Lovkyndige fandt Grundene for denne Dom saa ufyldestgiørende, at Vedkommende til disses ydermere Bestyrkelse fremkom med en petit billet fra en den Tid meget formaaende Mand, og spurgte: om han kiendte det Navn? men fik sig til ikke liden Forundring det Svar: ”naar det staaer fuldt udfirevet paa venstre Side af et Heelark, foran en Deel andre Navne, hvoriblandt mit er, eller ikke er, kiender jeg det nok; men naar det staaer med de første Bogstaver saaledes nederst paa høire Haand af en lille løs Lap, kiender jeg det, i det mindste i Embedsfager, ikke.”

Alt disse Godspor just skræmmede mig, vil jeg ikke sige, som jeg overalt ikke gierne hverken af andre eller mig selv vilde være anseet, som let at skræmme, hvor jeg er mig bevidst at have Ret at tale med og for; men at de fortrædigede og forstemte mig, nægter jeg aldeles ikke, saa meget mindre, som det ingenlunde var mig ubekendt, hvad Dine man fra visse Kanter ansaae mig selv med. Var det end blot en ufrøgtelig Theaterstemme, som sikkert talte efter Souffleur, der havde spurgt*), om det Menneske da skulde have Lov til at lade trykke alt, hvad han vilde**), da var det dog neppe blotte Theaterlyn, jeg havde seet, da jeg fandt mig besejret at tillægge: "Hvis Ugler og Muldvarper maatte raade, kom Solen aldrig paa Himlen, og hvis Døsmere og Skielmer fik Røret i Hænde, vilde Trykkesfrihed og Oplysning snarlig blive viist i Landsflygtighed. Lykkelighvis — blev jeg ved — leve vi her i en Epoke, da sigt fra ingen Side er at befrygte. Om end vor elskede Kronprinds ikke var omgivet af Mænd, der til alle Tider have viist sig Trykkesfrihedens ivrigste Forsægttere, hvoraf endog ad-

*) Dram. Br. i Morgenposten for 1790 S. 657.

**) Udentviol i Anledning af første Brevs Yttring, om den Ustk, for ikke at sige Ulov, for Tiden at indlade et Antal Privilegerede giennem Siethuset over Theatret, for at besætte de saa Bænke, man i Parterret havde leevnet, og deraf istemme en saa kaldet Folkesang, der midlertid ikke just vandt stor Folkegunst.

stilige selv med rund Haand have ofret paa dens Alter, vilde dog hans egen bekjendte Standhaftighed i det Gode være nok til at berolige mig i saa Henseende. Heller ikke vilde Nationen, hvis Stemme altid har været ham ligesaa hellig, som hæderlig, med Egegyl- dighed ansee, at denne Frihed, der endnu langt mere end Indfødsretten er vort sande Palladium, blev den betagen. Man kan en Tid forholde et Folk denne Herlighed, men ikke berøve det den, naar det først engang har smagt dens Sødhed. Forfølgelser, Bø- der, Straffe, Alting er da forgiæves. Den grund- løseste Betyndning faaer Bøgt, naar de Herskendes Vælde væbner sig derimod. Lærker og Baand blive Egetrandse, Gabestokken, som man i Engelland seer, en Hædersplads, den ellers foragtede Skumler faaer Anseelse og Folkeyndest, og ansees som Frihedens Martyr. Vistnok fremspire stundum giftige Planter under Skrivefrihedens Ly, men deres Modgift blom- strer ved deres Side. Man bebrejder vor Skrivefri- hed, at den har fremelsket for stor en Mængde af hi- ne; men man sig da og, hvad Skade de vel have giort! Nei! det bliver ved Beaumarchais Ord: de trykte Dumheder skade kun, hvor man hæmmer deres Løb. No. 45 af Northbriton*) var sovet saa

*) Det bekjendte Ugeblad, der — som Archenholtz ud- trykker sig — foranledigede større Begivenheder end nogen Bog i Verden, da Forf. Wilkes's constitu- tionsstridige Hæftelse ikke blot paadrog de to Mi-

fredelig hen, som den angergivne Præsidents foragtelige Brevverling eller Mads Bagers lumpne Brevtaske, havde ikke det trufne engelske Ministerium selv gjort det vigtigt og farligt.”

Man tilgive denne lange Udskrift af mig selv, da den ikke blot indeholder min uforandrede og uforanderlige Troesbekiændelse, men og findes, hvor man ikke let tørde sege den, i mine dramatiske Brevve, hvor jeg overalt havde for Skik at expectorere mig — som man den Tid kaldte det — om enhver Ting, der laae mig paa Hierte. At jeg stræbte at være uafhængig og upartisk, tør maaskee det bevidne, at af de to Stridskrifter, jeg her udpegede, det ene var hoist antiministerielt, og det andet ligetvertimod; og at, uagtet Pram ikke utydelig gav mig tilkiende, at, hvad der var sagt om Brevtasken, tørde have saaret, hvem jeg ikke ønskede, tilbageholdt jeg dog ikke min Foragt for de den gode Sag uværdige Vaaben, her fægtedes med, men nævnte det atter i Tilskuerens første Nummer, som Sidestykke til et mod Colbjørnsen udkommet Bidskrift. At midlertid Pram selv hverken havde Lod eller Deel i Brevtasken, veed jeg, skiondt jeg aldrig erfoer dens uævnede Fors., med fuld Overbeviisning.

nistre, der havde undertegnet Arrestbefalingen, hver en Mulet af 5000 Pb., men foranledigede en ti Aars Nationalkamp, som endte med at styrte Lord Bute og hans almeensforhadte Ministerium.

Endnu maa jeg af et senere Brev, som fremdeles Bidrag til de omtalte Tidernes Tegn afskrive Følgende i Anledning af den Tomhed, der, just ikke til stor Ære for Publikum, Kingals og Grodes Forfatterasten fandt Sted: "Alt de høie Herrer, hvis fine Næser lugtede Oprørsaad i Hestgildet, og som Frihedsmindet her var til saamegen Forargelse, disse Bondefrihedens, Trykkesfrihedens og Mennekesfrihedens svorne Fiender heller ikke kunde lide et Stykke, hvor Fyrsters og Undersaatters gienfidsige Pligter og Retigheder saa strengeligen og frimodigen paatales, synes meget naturligt; at disse heller ikke kunde see den fine Compliment, det indeholdt til vor Thronarving og hans Brud, er mig og meget begribeligt, da de Menneker, hvis Falskesyn opdager de Ting, som ellers intet dødeligt Nie blev vaer, gemeenlig ikke kan see, hvad der ligger dem lige for Næsen." Derimod troer jeg, at maatte henvise dem, der ville see, hvorledes jeg i Anledning af det egenligere Publikums Li-gegyldighed derved atter har commentert over det (3 B. S. 86) forhen anførte L. Rothes Sandsagn, om den Indflydelse, Stuepladsens Fordærv har paa Nationens, og de sammesteds fremserte Betragtning om det nye og rummeligere Operahuus, som da alvorlig gen paatænkes, og paadreves, til Brevene selv, og blot tilføie, at jeg saavel i Henseende til glimrende Optog og Prunk, hvormed man sløvgjør og udmarver Nationen, som end mere til Sielehytte-

spil, der haane Smag, Sæder, og sund Fornuft, tænker den Dag i Dag *) i alle Ord, Punkter og Clausuler som da, og ikke, hvad der end maatte skee, agter at fordølge, forsage eller fornægte denne min Overbeviisning, saalænge jeg ikke er bragt til at erkjænde dens Urigtighed; men at det stedse vil blive mit stadige og ivrige Ønske og Krav, at man ikke vil fornedre Nationen til Børn ved at more den ved Børneværk.

At her ikke i Henseende til Trykkefriheden sægtes des med Indbildninger, og at Mænd, over hvis Tænksomhed, Retviisshed og Sindighed ikke den svageste Skygge svæver, frygtede, tænkte, talte som jeg, derpaa kan jeg ikke fremføre uforkasteligere og ærværdigere Bidnesbyrd, end de Ord, hvormed han, der levede, som han døde, Sandheden tro, Phocion Birkner begyndte sin uforglemmelige Afhandling om Trykkefrihed, **) der i Forening med hans ældre Skrift om Adel vandt ham, som Danneborger, Tænker og Ædling det heie Sted, som de siden henrundne fem og tredive Aar alt mere og mere have grundfæstet, medens de have nedstyrtet og knuust saamangen anden samtidig Navnkundighed i Støvet. "Bedste Ven! — saaledes begynder han — Som et Tordenslag i mine

*) Den 28de April 1826.

**) Minerva for Martii 1791, siden aftrykt i hans samlede Skrifter 3de Bind.

Dren var den Efterretning, som jeg her læste i hampurger Zeitungen, og som Deres Brev til mig siden bekræftede, at, efter Rygters Sigende, Trykkefriheden i Danmark skulde indskrænkes. Al, tænkte jeg: har det ikke anet mig? og ere da disse mine Anelser allerede saa hastig indtrufne?"

Kun med Møie modstaaer jeg den Fristelse, at udskrive det næstfølgende, hvorledes alle Kettskafne, alle Patrioter glædede sig, da Sredrik med en for hans Alder sjælden Sindighed først tog Haand i Statsroret, hvorledes de saae i ham den Mand, der vilde træde i fjerde Christians og fjerde Sredriks Godspor, hvorledes hver Menneſkevens, hver Patriots, hver fri Borgers Barm slog af Glæde, da han med findigt Mod gik løs paa Barbariets og Lehnssystemets ældgamle grundmurede og gothiske *) Bygning; da han brød Landmandens svære Jernlænker, da han gav hver Mand Lov til frit at skrive, og sige, hvad han tænkte; da han med sand Siels Gøihed overlod uværdige Angreb paa sin egen Person, uhævnede, til den fortiente Soragt! hvor elskede, hvor velsignede de ikke den Prinds, der saa tydelig afslagde Prøver paa, at han kiendte Menneſkeværd og Menneſkerettigheder!

*) Mindst havde sikkerlig Birckner drømt om, at dette Navn saa Aar efter hans Død i egentlig og figurlig Betydning skulde blive en Hæderstitel.

Men dette, men hans stælsfulde Fremstilling af de deels aabenbare, deels hemmelige Angreb, Meningsfriheden havde at frygte og lide, fremfor Alt hans ugiendrivelige Udvikling af Trykkefrihedens trende i et Monarkie usfatteerlige Fordele: at Monarken ved den erfarer, hvad ellers evig torde og vilde blive ham skjult, gøres opmærksom paa, hvad ellers maaskee aldrig var faldet ham ind; at han gøres bekendt med Folkets Ønsker og Sindelag; og at den for efterladne og uretfærdige Embedsmænd er en Svøbe; *) Alt dette maa man læse hos ham selv, læse i Sammenhæng, foredraget med den galderene Sindighed, den uforsfattede Iver for det Gode og Sande, den oplyste mennestevenlige Dannished, som maaskee ingen af vore Skribenter i den Grad har forenet; og vel vil man da sande, hvad en nyere Skribent, **) der har mere end een hellig Aldkomst til at elske og signe Birkner, har sagt, da han ved at skildre som Fædrelandets lykkeligste Aar dem:

*) Og en Svøbe, der gavner endnu uendelig mere ved at affrække, end ved at revse. Det negative Gavn, lovhjemlet Trykkefrihed stifter ved at forhindre og forebygge, hvad ikke let ellers stod til at afvende, er efter mine Tanker ligesaa uberegneligt, som uburdeerligt.

**) Statsraad Collin i hans Tale paa Landhuusholdningselskabet's Sørgehoitid den 25de Febr. 1815, Chr. Colbjørnsen og L. Bugge til Minde (aftrykt i landoeconomiske Tidender 1ste Bind tredje Hefte).

da ved Statens Roer stod en Prinds udrustet med samme Kraft og Vner, som den fjerde Fredrik, ved hvis Urne Danmark saa ofte fældede Taarer; da Landets fortreflige Mænd af alle Classer samvirkede til eet Amaal, da Meningsfrihed og Borgerfrihed vare de almindelige Emner — ikke for Strid, men for glad Betragtning, fuldender denne speiltro Tryllestildring med at sige: da frev Mændene, Tyge Rothe, Suhm og Birkner; og vel maa da hver den, hvem Dannehierte slaaer i redeligt Bryst, istemme den ædle Talers Slutningsord, naar han siger: Styrk os, herlige og hellige Minde om hiin gyldne Tid! til at bære med Gengivenhed for Konge og Sædreland den Lod, Forsynet tilskikker!

I det man midlertid tør ville undskylde, at mine Erindringer dvæle saa gierne og længe ved saadanne Dage, forudseer jeg den ikke ubeføiede Anmærkning, at den nyssanførte Stildring ikke ubetinget passer paa den ovenbererte Tidspunkt; at netop Meningsfrihed og Borgerfrihed vare da Gienstand for Strid, og Striden, som Birkners af mig anførte Begyndelsesord vidne, snarere en Gienstand for ængstlig end glad Betragtning; men man komme ihu, at om den gode Sags Seier end gjorde Danmarks Lykke, da gjorde den ædle Kamp, hvorved Seiren blev vunden, dets Uret; da var — om man vil tillade mig dette Billede — den hidtil omtalte Tidspunkt en skøn Dags

indtagende Morgen, hvis Interesse endnu forhoies os ved de enkelte Drivfjær, der nu og da true at formørke Solen, indtil den med eet fremtræder, som en Brudgom af sit Kammer, at fuldende sit Løb. Vel var det en skøn Tid; da, som Colbiørnsens talentfulde Medstrider mod hans og den gode Sags formaaende Avindsmænd, W. H. Aagaard *) udtrykte sig: Borgervennens Navn var helligt for hver god Dannemand og Danneqvinde, da man i huuslige Cirkler velsignede hans ædle Virksomhed, enhver tog Deel i hans Sorger, og hærmedes over hans Sorrædeligheder, da det erkiændtliggen paaskjønnes, at Frihedens høie Beskiærmer yndede Frihedens varme Talsmand.

Naar jeg til Beviis for, at Almeentaro den Tid var de huuslige Kredses idelige Qemne, venstabelige Samtalers og Brevverlingers hyppige Indhold, vilde beraabe mig paa de ovenansorte Birknerste Linier, torde jeg maastee — skiondt neppe med Feie — uagtet de i Minerva findes understrevne Vesterlandsfør den 10 Decbr., møde den Indvending: at jeg, vel tildeels bedre end mange andre, maatte vide, hvor ofte Breve vare udfomne i Trykken, uden nogensinde at have udgiort Deel af en virkelig Brevverling, været til-

*) I hans Anmærkninger ved Pseudonymen Reiersens Grindringer i Anledning af Colbiørnsens Betragtninger over de jydste Sorbdrotters Klage.

skrevne nogen virkelig Person, eller assendte i nogen Postkæf, og hvis første og sidste Posthuus havde været Trykkeriet. Jeg vil da af en virkelig, hidtil utrykt, Brevverling, der ligger for mig, til Hiemmel for det ovenfagte, affkrive følgende:

— — — "Der er endnu een, en langt mindre talriig, men maaskee ei meget mindre vigtig Stand, der med Længsel venter sin Frihed fra samme Hænder, men viis og gavnlig Frihed, som betrygger Fri-modighed, og sætter Grændse for tøilesløs Raadhed, og som ikke mere hænger af Hosluner eller ustadige Ministerprinciper. Jeg er ikke udsendt at skrive paa Deres Stoel: Brutus! Du sover; thi det er almindelig bekiaendt, at De med vante Iver har talt og vaaget for os; men medens man dvæler med at sætte Tordenlederen op, raser Tordenen iblandt os. Vore Dine ere henvendte paa Dem. Da vi har een af vore ypperste Ordensbrødre saa nærved Thronen; da han, da Cato Rementlow, da flere af vore Ophoiiede selv saa rigelig have offret paa Trykkesfrihedens Alter, er det ikke at frygte, de lade det forstyrre, fordi det omfavnes af een eller to, der har sagt Ting, nogle Mægtige ugierne horte. D iil at betrygge dets Fred, og De skal nyde Deres ædle Bestræbelsers Løn: at see deres herlige Frugter. Det almindelige Vel var stedse Deres Slægts Formaal; det er arveligt i den, at opofre Alting for dette."

Dg her er det didherende af Svaret:

"Tro De, værdige Mand! at jeg sætter Priis paa det Bifald, med hvilket De og flere gode Medborgere belønne min Villie og min Lyst til at gavne det Almindelige. At fortiene denne Belønning, det skal være Maalet for mine Bestræbelser."

"De skriver et Par Ord om Trykkesfriheden, som robe Bekymring for dens Skiebne. Men seer De ikke, min Ven! seer De ikke Danmarks Skytsengel, dets kiække Fredrik, og den ædle Bernstorff at staae, som Vogtere ved dens Alter: Hvorledes skulde dette da kunne vanhelliges? Nei! vær De, og hver Fædrelandets, hver Friheds og Videnskabernes Ven tryk. Lærkerne brydes ikke paa eet Sted for at smeddes til et andet. De tages ikke af Bonden for at lægges paa Philosophen."

Kiøbenhavn den 27 Novbr. 1790.

At dette Svar var fra den Mand, "i hvis Hænder Birkner i Slutningen af sit Skrift siger sig at finde Trost i at tænke sig Trykkesfrihedens Skiebne, en Mand, som besad Folkets Tillid og Yndest, og som mere end eengang havde viist sig som en Ven af Oplysning og Folketsfrihed," har sikkerlig Læseren sagt sig selv; at det var til mig, lægger jeg blot til, for at giøre opmærksom paa, hvorledes den Tid Fædrelandskierlighed havde tillukt alle de Svælgedyb, som Forskiel paa Embedsstilling, Rang, Alder, Fortienester, Indsigter og Talenter hidtil havde befæstet mellem Danneborger og Danneborger; at en hellig Broderkiæde Erindringer af mit Liv. 4de Deel.

omflængede os alle, begyndte og endte i Fredriks Hænder, hvori de ovennævntes laae, og at enhver trofast og kjerlig modtog den Dannehaand, der rakte ham, naar kun dens Tryk bevidnede, det var en ægte og nidkær Broders. Denne Samdrægtighed, den heraf følgende Samvirkning udgjorde de følgende Aars Lykke; og med en ædel Fostersøn af hine Dage, gien tager jeg, hvad denne for ikke lang Tid siden, ikke uden Anledning, sagde mig: "er denne Aand tabt, ere alle de Tab, Danmark i saa mange Henseender i senere Tider har lidt, aldeles intet mod dette."

At det ikke var behov, at skrive paa Chr. Colbiørnsens Stool: Brutus! Du sover, og at han, som han i den ikke meddeelte Begyndelsesperiode af hans Brev udtrykte sig, paaskiennede, at de Pligter, Fædrelandet havde Ret til at fordre af ham, dobbelt krævedes, i det man erkiendte det usornødne i at minde ham derom, viste sig, da ikke mange Dage efter ovenanførte Svar det Reskript udkom, hvorved — som Minerva for Derbr. udtrykker sig: — Vor monarkiske Regjering stænkede os den litteraire Frihed i selvsamme Grad, som den demokratissindede Nationalforsamling i Frankrig; da det hedder i den ene Artikkel af dens saakaldte Menneskerettigheder: "Srit at kunne meddele andre sine Tanker og Meininger er en af Menneskenes dyrebareste Rettigheder, og følgelig kan enhver Borger i Staten frit baade tale, skrive og lade trykke, dog med

den Betingelse, at han i de Tilfælde, Lovene har bestemt, indestaaer for Misbrug af denne Frihed." Dette allernaadigste Reskript — siger Minervas Litteraturartikel — hvorpaa Skrivefrihedens Oplivelse for os beroer, henviiser de Quæstioner om Skrivefrihedens Misbrug, der hidtil vare blevne paa-
domte ved Politiretten, til de almindelige Retter, da Politimesteren i den lærde Republik blot er Anmælder og Angiver, hvorved vi altsaa igien have opnaaet den usfatteerlige Skrivefrihed af 1771."

Vel var det ikke mere den Politimester, der — som i forrige Bind S. 73 anførtes — ikke vilde af Suhms Hoved; men var end den nuværende personlige bedre liidt end hans Forgænger, paa hvem der

Fra Comos *) Tid

hvilede en gammel ikke let udslætteelig Ugunst, fandtes han dog især i hine Dage, da man af enhver Embeds-

*) "En italiensk Balletmester — siger Abrahamson i en Note til ovenstaaende Ord af brutale Klappere — der for en Deel Aar siden — 1761 — forarsagede Uroligheder blandt Tilskuerne, da han og hans Kone fik forurettet en — dansk — Dandser og Dandserinde, som vare meget gode og efter Fortieneste yndede af Publikum;" og gjorde dærende Viceborgemester Fædder — der tillige ex nobili officio var Theaterdirecteur — sig overmaade forhadet og latterlig ved sin Partifæhed for de Fremmede mod vore Egne; som da og hos Curiositetssamlere endnu findes Samlinger af de mod ham derover forfattede Satirer og Passinader.

mand ventede alt det Gode, hans Stilling gav ham Anledning til, ikke sit vigtige og vanskelige Embede voren, og var især hans Dom over den heibergske Bise, og maaskee endnu mere Proceduren i denne Sag, ikke skikket til at forøge hans Popularitet; saameget mere, som selv de, der ellers ansaaes for hans Raadgivere, omhyggelig sørgede for at fralægge dem al Deel heri.

At Birkner allerede i sit tit anførte Skrift til Slutning fremførte det Ønske, at Trykkesfriheden maatte stadfæstes ved visse, bestemte, og uforanderlige Love, og altsaa paa en Maade præluderede for sit senere classiske Værk over denne Materie, som i sin Tid vil vedberligen blive omtalt, vil jeg blot nævne, og nu gaae over til, hvad jeg med Føie anseer for een af de store Vendepunkter i mit Liv.

At mine arvede Dukater ikke blot, som den gamle Bise udtrykker sig, vare destillerede, inden jeg selv ret drømte derom, men havde medtaget en Slump flere, er i forrige Deel af disse Erindringer berørt; midlertid levede jeg bestandig saaledes fort, lod hver Dag have sin egen Plage, som om jeg endnu bestandig havde

Trods hver en Riig,
Nok, meer end nok til mig,
Og noget til min Næste,

regnende paa, at min Erhverv maatte dække mine Udgifter, og

Dens mange Bække smaa
Giøre en stor Aa.

Men disse Bække fik saa mange Aflob og Afledninger undervejs, og svandt af mangehaande Aarsager saaledes hen, at bemældte Aa blot var at finde paa det Landkort, jeg i Tanterne havde gjort mig, men ikke i Virkeligheden; i desstærkere Progression formerede derimod Gieldbækkene sig, og den Strøm, de dannede, var mod Enden af Aaret saaledes voren, at den truede at gaae over alle Bredder, og tage mig med i Afgrunden. I denne min Angst og Nød skrev jeg til min trofaste Zeuthen, og bevarer jeg endnu to Breve af ham i denne Anledning; det første, hvori han godmodigen blot forlanger at vide den Sum, jeg til Decembertermin behøvede, det andet, hvori han, efterat have erklæret, at den Sum, jeg angav at behøve, ikke blot overgik hans Forventning, men og hans Vorne at tilveiebringe, bad mig komme til sig — da vi hidtil havde afgjort Tingene ved Breve, der have den deilige Egenkab, at de, efter det latinske Ordsprog, ikke rødme — da der vel skulde findes Raad. Og virkelig fandt, eller rettere skaffede han dette Raad, og at det var til en ikke ubetydelig Sum, seer jeg af hans senere Breve, da vi under mine forbedrede Kaar ordnede denne Gields Tilbagebetaling.

Naturligt var det, at der, saalidet Zeuthen kunde føle mindste Fristelse at opkaste sig til Hofmester eller Formynder for den unge Appenzeller, hvis gamle

Utilbøielighed til at hovmestereres, han med Feie kunde antage, ikke med Alene at være bleven formindsket, dog maatte falde adskillige Betragtninger, deels over mine nærværende Forhold, deels over mine Fremtids Udsigter, da Zeuthen oprigtigen erklærede mig, at det, han her vovede, eller kostede paa mig, var mere end han, med Hensyn til sin Familie, kunde forsvare at sætte paa Spil; mine Fremtids Forventninger fra Lykkens Side synes ingen af os at have sat synderlig Liid til; derimod maa jeg nok à la Frits i sex Retter have puffet lidt paa min Kraft i Siælen; thi jeg erindrer mig tydelig, at han sagde: Nu, saa viis da Din Kraft! og gjør Noget for Dig selv.

Dette sandru Venneord vakte mig af min Dvale, og jeg besluttede at lægge Haand paa, hvad jeg allerede saa mange Aar havde havt i Tanterne, og at udgive den danske Tilskuer. Naturligviis er jeg af alle den allermindst stemmeberettigede i Henseende til dette Skrifts Værd; ogsaa behøver man ikke at sige mig, enten at dette til forskiellige Tider var meget forskielligt, eller at Alligen for Alting ikke maa hovmode sig af de laante Fiedre, der udgiøre dens fornemste Pryd. Ganske Uret torde jeg maaskee dog ikke have, naar jeg i Henseende til den sidste Anmærkning tillod mig at erindre, at Nationens ædleste og ypperste Værdige neppe havde været saa redebonne, med deres skionne Værker at pryde et Skrift, hvorpaa de ikke selv satte nogen Priis; og at det, man vurdere

det nu, som man vil, var, hvad mit Talent, min Aands Bending, mit Anlæg særdeles egnede sig til, er i det mindste min egen faste Overbeviisning. Hvorvidt det iøvrigt ikke blot paa min Stil, men overalt paa hele min Skrivemaade, tør, med Hensyn til større og vigtigere Arbejder, have havt en ikke fordeelagtig Indflydelse, vil jeg ikke undersøge. Nok! hver Sugl synger med sit Næb, og dette er mit, vilde Tilskueren i sin Tid have sagt, og dermed svare han da og her for sig selv!

En stor Fordeel for dette Blad var, at det ikke, som i Anmeldelsen deraf var berørt, kom til at indeholde Theatercritiker, men at jeg vedblev at meddele disse i Morgenposten; da de sikkerlig, mine bedste Forfatter uagtet, meget snart vilde voret de øvrige Uemner over Hovedet, og — da den Tid den dramaturgiske Verden var saare liden mod nuomstunder — fundet langt færre, og deriblandt et endnu mindre Antal gunstige Læsere. Den, som jeg har at takke for denne Forandring i min første Idee, var Mentor Wadum, der ved sin Aftenpipe i Dreiers Club gav sig i Samtale med mig om det Blad, jeg havde anmeldt, og efterat have glædet mig med et Par hiertelige Opmuntringsord, spurgte, om jeg virkelig vilde optage Theatercritiker deri, og i saa Fald raadede mig, at indskrænke dem til Bedømmelse af Stykkerne, da Domme om Acteurer og Actricer kun brød saa faa, og det endda kun i Kiøbenhavn og for Øieblikket; ham —

f. Ex., maatte han sige — brod det aldeles ikke, da han aldrig kom paa Comedie.” At jeg satte vedhørlig Priis paa at have en Wadum, og — om de skulde findes — flere Wadummer til Læsere, og altsaa uden videre opgav, hvad jeg vidste, ikke vilde være for dem, fulgte af sig selv.

Ligesom denne min forøgede Virksomhed var een-
gavnlig Folge af den zeuthenske Conference, saaledes
gav den og Anledning til, at jeg mønstrede mine Ud-
gifter, og især mine Forbindelser, for at eftersee, om
herved ikke kunde finde nogen Besparelse Sted. Vel
var jeg i her omhandlede Periode maaskee bleven mere
Clubmand end nogen Tid i mit Liv, vel ikke just af
Lyst eller for Lyst, men fordi mine gamle Fristeder
deels ikke som forudm skode mig aabne, deels selv for
en Deel vare forladte og øde, da just i det Dieblif,
hvad jeg kaldte Qvindeclubberne, særdeles den nystif-
tede saakaldte Kronprindsens Club, gjorde Huusfred-
sene Afbræk; midlertid var tree Clubber, Genigheds-
Selskabet, Norske Selskab og Dreiers Club umiskien-
delig for meget, især for et Banemenneske, som mig,
der aldrig i nogen Henseende har elsket Afverling, og
hvis Lyst altid har været, at den ene Dag skulde gaae
hen som den anden, i samme Kreds, og paa samme
Maade. At norske Selskab i mange Henseender for
Diebliffet havde Forrangen, da ikke blot den Tone,
der herskede, og de Benner, jeg var vis paa at møde,
men og Syssler og Embedspligter bandt mig dertil,

er alt sagt. Lettest var det mig, saa tilfreds jeg end i mange Henseender fandt mig der, at gaae ud af Eenighedss Selskabet, da det især var Ballerne, der bandt mig dertil, og da denne Forlystelse efterhaanden mere og mere ophørte at være et Clubmonopol. Tungere faldt det mig at forlade Dreiers Club, blandt hvis Medlemmer jeg, som nys er anført Beviis paa, talte mine paalideligste Raadgivere; tilfældigviis var der netop i dette Dieblik opkommen en Splid, hvori jeg, som stælden kom i Clubben, mod Sædvane, var aldeles neutral, da deels Sagen fornemmelig angik Beværrningen, som af al Ting mindst bekymrede mig, hvem det altid har ligget langt mere paa Hierte, med hvem jeg spiser, end hvad mig gives at spise; det deels og var Tilfældet, at jeg, hvis jeg skulde taget Deel i denne Strid, vilde kommet over paa en ganske anden Side, end den, hvortil jeg hørte, og i de fleste Punkter maatte (for at benytte mig af en i 3 D. S. 31 o. f. fremsat Terminologie) kommet til at votere med Fynboerne mod Genierne. Saalidet, som jeg nu hertil følte mig fristet, saa villig var jeg, da de overstemte Genier, og deriblandt tilfældigviis de fleste af dem, med hvem jeg stod i nøiest Forbindelse, Zeuthen, Ph. Rosenstand, Norregaard o. fl., omtrent 50 i Tallet, besluttede Nytaarsaften at mælde dem ud en Masse, til samme Tid, skiondt ikke i Forening med dem, at indsende min Udmeldelse, ligesom jeg da heller ikke med dem traadde ind i det nye Selskab, de under Suhms

Forsæde stiftede; og havde det tilbageblivende Parties Directeurer den Opmærksomhed, efterat have bekendtgjort nysnævnte Halvhundredes Udmældelsesbrev, at tilføie: end videre har Rahbek udmældt sig; men — tilføiede strax een af dem — det kommer ikke herved; og havde jeg da denne Gang den siældne Lykke, ved min Neutralitet at bevare begge de iøvrigt mod hinanden meget forbittrede Partiers Godhed, medens det ellers gemeenlig har været min Lod, at skaffe mig begge Parter paa Halsen, saa at de endog undertiden paa min Bekostning have gjort deres Fred.

Et andet og tungere Balg, som ogsaa mine Kaar syntes at giere uundgaaeligt, var mellem de to dramatiske Selskaber, af hvilke jeg med Freie var Faderkierlighed for det ene, senlig Hengivenhed for det andet; det ene kunde ikke vel — eller troede sig i det mindste ikke vel at kunne — undvære mig; det andet, hvor ikke blot mine Mestere og Mønstere, men ogsaa mange af mine ældste og kiæreste Venner vare samlede, kunde jeg ikke godt undvære; ogsaa udsatte jeg endnu en Tid dette Balg, hvortil jeg først i Slutningen af 1791 fik mig bestemt, og hvor mangehaande Omstændigheder, som tildeels i det følgende tør blive berørte, omsider gjorde Udslaget.

Med Aaret 1791 begyndte den danske Tilskuer; og var jeg omhyggelig for strax i det allerførste Blad at angive den Tone, som det var mit faste Forsæt, og blev min stadige Bestræbelse at vedligeholde, som jeg

er mig bevidst aldrig vitterlig og forsætlig at have sveget, og som jeg, saalænge mig undes at føre Pen-
nen, haaber ingensinde at skulle svige. Efter en kort
Indledning om Vanskeligheden af at giere den første
Fremtrædelse *) meddeeldes nemlig et fingeret Brev
fra en saakaldet Anonymus Scandal, der tilbød mig
sin Tjeneste at bringe Bladet i Belten ved Midskifter
efter Tidernes Leilighed, og i mit Afslag derpaa sagde
jeg: "Jeg har den sandeste Erbedighed for den ædle
og fiække Medborger, der uden Mennekesfrygt, uden
Persons Anseelse, siger vigtige og nyttige Sandhe-
der, de misbage saa, hvem de vil. — Jeg agter den
Forsatter, der tør, som Thomas siger om d'Allem-
bert, være sin Hæigtelse og sit Had bekjendt; jeg
kænder intet til den nymodens Barmhertighed, der
ikke vil tillade, at man river det falske Skæg af Dos-
meren, som fripostig tager Sæde mellem de Vise, el-

*) At det var mit fulde Alvor, naar jeg siden ved
mere end een Leilighed tilegnede mig gamle Hans
Michellens Ord i hans Skiemtedigte,

Saatit jeg Tempo seer, jeg med mig selv raillerer,
vidner Tilfuerens allerførste Punctum, da jeg selv
var den deri omtalte forlegne Person, der som
oftest listede sig ind i Selskaber med Hatten paa
Ryggen, stjal sig til at kaste den i en Krog,
og derpaa smuttede hen mellem en eller anden
Klynge, der kunde staa og snakke sammen, og
lod, som han havde været der længe; og ville
de, der have kjendt mig noie, have truffet mange
Steder af lignende Natur.

Ier advarer sine Medborgere for den rivende Ulv, der sniger sig om i skiaalne Gaareklæder; ogsaa jeg tør maaskee vove at skildre Laster, at ivre mod Misbrug, at angribe Fordomme; og hvis da de, der finde sig skyldige i disse Laster, disse Misbrug, disse Fordomme, finde sig trufne; lad dem see dertil! Men jeg foragter enhver, der som Forfatteren af Mads Bagers Brevtaske, *) og den billige Anmærkning, griber Pastillens Stilet mod den enkelte Mand, han hader, isteden for med Juvenal og Lucil at gribe Satirens Sværd mod de seierrige Laster; og af mit ganske Hjerte afstøjer jeg den, der, som Hr. Scandal gier sin Ondskab til en Næringsvei, der uden Hensyn til Sag og Sandhed saarer i Flæng, ja vel endog helst angriber dem, som just borde være ham helligst, de værdigste og meest agtede Mand, Nationens Fædre og Belgierere."

"Desværre er det sandt, hvad mere end een af de Gamle, disse sande Menneſtekiændere, har anmær-

*) Om det første Skrift see ovenfor S. 57; det sidste var et navnløst Midtskrift paa Colbiørnsen, der offentlig opfordrede Forfatteren at navngive sig, da det skulde blive besvaret. "Men — siger den mig ubekjendte Recensent i lærde Tidender — man kan være temmelig sikker paa, at det aldrig skeer. Disse Blade ere saa fulde af den nedrigste Ondskab, at de af ingen ere anseere uden med yderlig Forsigt, som vilde falde tilbage paa Forfatteren, om han torde være sit Navn bekjendt."

ket, at Folk helst hore det, de ikke selv gad have sagt; men i mine Tanker er det lige nedrigt at tilskumle sig Mængdens, og at tilsmigre sig de Stores Yndest. Dog — Bestemmelsen af dette Blad befrier mig fra at sige videre herom; vort private Liv, vore Sæder, Sammentømster, Forlystelser, Modedaarligheder, Modegrundsaetninger, vor Verneopdragelse o. d. l. blive, som Juvenal kalder det, nostri farrago libelli; og dette Vemne er for rigt til, nogen- sinde at kunne udtømmes.”

Sexten Aar synes, som man i det selgende vil see, at have sandet denne min Paaastand; sexten Aar i Råd forsynede Tilskueren med Vemner af dette Slags, vel endog i Overslod, og vare der end mellem disse enkelte mavre Perioder, laae det savnede vel snarere i Tilskueren end i Vemnerne. At hans senere Forsøg at optage Tilskuerpennen paa ny, vare mindre heldige, var

Vel hans, som Tidens Brøde.

At han i Følge mange Forandringer i hans Stilling og Stemning ikke havde — som man da udtrykte sig — stukket Fingeren dybt nok i Tiden, til enten at vide at læmpe sig efter den, eller faae den til at læmpe sig efter ham, lader sig vel ikke nægte. Naar jeg overalt læser de Domme, Mænd, der medrette kunde ansees som den nyere Smags og Critiks Organer, have affagt over Tilskuerens Menstere og Mestere, Addison, Goldsmith, S. Johnson, Chesterfield,

Cumberland, Mackenzie &c., kan jeg hverken forundres eller forarges, at jeg er bleven betragtet som deres Discipel, og altsaa maalt med samme Maalestok, som de. Rigtigheden og Paalideligheden deraf være det Fremtiden forbeholdt at undersøge.

Alt Tilskueren med den Tid, han egenlig skrev for, og skrev i, var heldigere, erkiænder han taknemmelig; at han ikke uden Frygt vovede sig paa denne Bane, derpaa har han blandt mange andre, et kiært Beviis i den ham endnu uforglemmelige Glæde, han følte, da hans alle Alderes Belynder, Abraham Kall, paa et Bal hos hans Broder, den med vor Familie besvogrede Nicolay Kall, bevidnede ham sin Tilfredshed med den udkomne Begyndelse. Det var — da han ikke mere i Dreyers Klub samlede med sine sædvanlige Mentorer — den første Mand af videnskabelig og danneborgerlig Betydning, der havde hædret hans Foretagende med et Bisfald, som det nu blev en dobbelt hellig Pligt ikke at forspilde. Desmere, erindrer han tillige, fortroed det ham, da nogle af hans Venner formedelt en tilfældig og af ham aldrig paa tænkt Navnlighed i dette første Blad vilde finde et personligt Udsald paa en daværende Polemiker, der just i samme Tid havde angrebet en Kreds, hvori blandt var Folk, han holdt af.

Hvad der tilligemed det Bisfald, som Tid efter anden Parnassets og Egelundens Veteraner, L. Nothe, Suhm, Carstens, Jacobi, D. Walling hædrede ham

med, var ham en ubestridelig Opmuntring, var den Redebonhed, hvormed hans Venner og Jævnunge, Rein, strax i det andet Blad og hyppig siden, Riber, Thaarup, Kierulf, J. Schmidt, Heiberg, Baggesen, uagtet vor foregaaende Feide, J. Smidth, Pavels, Liebenberg, R. Frankena, Pram, Stoud, Plum, L. C. Bruun, samtlig allerede i den første Udgang rakte ham Haand; ogsaa har denne Lykke hele hans Tilskuerbane igiennem, lige indtil Tilskuerens allersidste Dieblig stadigen fulgt ham, og idelig ladet ham erkende Sandheden af de Steeles Ord, han tog til et af sine tidligste Blades Motto: "hvad en Mand faaer af værdige Mænds gode Mening og Venkab, er ham større Ære, end det er ham muligt at heste ved nogen Guldkommenhed af hans eget."

Derimod gav allerede det femte Blad ham Forsmag paa en Ubehagelighed, som han hele sin Tilskuerbane igiennem uafsladelig har været udsat for, i det en af hans Nærpaarørende i Anledning af Eunomias aldeles digtede Beretning om en godtroende og bedraget Piges Lidelser og Skæbner, saa lidenskabelig vilde dutte ham paa, her at have uværdigen forraadt en Familiehommelighed, som han paa en uforklarlig Maade maatte være kommet til Kundskab om, at han tilsidst maatte afbryde dennes over alle Bredder uden Maal og Maade udstyrtende Ordstrøm, med den Advarsel: tag du dig blot vare, at du ikke ved at ville sætte mig irette, for at have misbrugt,

hvad jeg ikke burde vidst, selv skal komme til at fortælle mig, hvad jeg hverken veed, eller forlanger at vide. At han, der (s. 3 D. S. 291) overfusede mig for den nederdrægtige Vise om den Dødes Igienkomst, da han ikke drømte om, at den skrev sig fra gamle Peder Syvs Kæmpeviser, kunde ved eet og andet deri troe sig meent, eller sole sig truffen, lod sig endda forklare; men hvad nys omhandlede Fortælling angaaer, da kan jeg, efter fulde 35 Aars Forløb, paa det bestemteste erklære, at jeg hverken den Tid havde nogen virkelig Person eller Begivenhed i Tanke, eller siden den Tid, uagtet man saaledes saa godt som med Magt vilde sætte mig paa Spor, nogeninde har havt, eller til dette Dieblif har den fjerne Formodning om, hvo eller hvad her skulde være meent eller tilfigtet. At denne Anke gik mig virkelig til Hierte, endog uden Hensyn paa den Person, af hvem den blev mig giort, vil man af et senere Blad (1 Aarg. No. 17) kunde see, hvor jeg meget alvorlig erklærer mig om den store Forskiel jeg gjør paa Satire, Paskil, og Pasquinade. At denne Erklæring ligesaa lidet hjalp, som alle slige Erklæringer pleie at hielpe, at jeg idelig har fundet mig lagt for Had, og besejret, skundum formelig kaldet til Regnskab, for, hvad man i mine Blade fandt, eller vilde finde, der — som Danmarks Churchill i sin kostelige Satire, Selvstændighed, siger:

havde efterladt sig bitter Braad
 Hos mangen een, mit Die aldrig saae,
 Hvis Eksistens jeg aldrig tænkte paa,

vil Fortsettelsen af disse Erindringer sikkerlig vise;
 at midlertid hine første Forsmag af den Skaal, der
 ventede mig, især ere blevene mig i Minde, er na-
 turligt, da de for mig endnu havde al Nyhedens
 Beedsthed; senere blev jeg saa vant dertil, at jeg
 lidet eller intet bekymrede mig derom, med mindre man
 netop havde vidst med nogen særdeles Bærme, Mal-
 urt, Galde, eller Gift at frydre mig Bøgeret.

Naar iøvrigt en nyere gunstig Anmeldelse af
 disse Erindringers tredje Bind ytrer, at jeg udentvivl
 maatte fra tidligere Dage have Memoires — Tegnel-
 ser — da jeg med saamegen Friskhed fremstillede, om
 ikke disse Begivenheder, dog mine Tanker og Følelser
 derved; da, saalidet dette — mine dramatiske Anteg-
 nelser, og hvad der endnu er i Behold af min Brev-
 verling, naturligviis undtaget — ved det foregaaende
 har fundet Sted, saa ganske oprettes i det mindste for
 en rum Tid dette Savn mig fra nu af ved den danske
 Tilskuer; her indgrov jeg ikke blot, som Persius og
 Kong Midas Hofbarbeer, hvad jeg skundum tog i Be-
 tænkning offentlig og lydelig at ytre, men og uden
 Undtagelse Alt, hvad der føleligen laae mig paa
 Hjerte og i Tanke. Saaledes da en grusom Epide-
 mie, hvis Pile syntes bevingede og giftige som Pe-
 stens, rasede inden Kongestadens Volde, da efter vore
 Erindringer af mit Liv. 4de Deel. (6)

Tidenders Vidnesbyrd neppe noget Huus var frit fra
 Sorg, eller i det mindste fra Frygt, var det ikke blot
 den almene Sindstemning, han ærede, men sit eget
 bespændte Hierte, Tilskueren gav Lust, ved næsten
 udelukkende at hellige sine Blade til alvorlige Betragt-
 ninger. Vel drømte han maaskee ikke, da han skrev
 sit Blad af syvende April om Religionens usfatteerlige
 Virkning paa Hiertet i Sorgens Time, at, inden det
 kom for Lyset, tvende dybe Rifter i hans inder-
 ste Kreds skulde lære ham ved personlig Erfaring
 den fulde Sandhed deraf; at det var Bertha Colds
 Kiste, hans Die med smertelige Taarer skulde følge
 ned i den aabne Grav, og da Præsten med den tredie
 Jordklimps Paakastelse bragte hende Jordens sidste
 Farvel, søge Styrkning i den Gøelse, at denne Af-
 steed var ikke for evig, ved Mindet af hendes Dyder,
 der i smertelig, men veldædig Erindring svævede for
 ham, føle, at Dydens Fader ikke kunde have til-
 deelt disse saa snæver indskrænkter en Virkekreds, at
 hendes Bane ikke kunde være tilende, endskiøndt vort
 svage Die tabte hende affyne, medens hun troligst
 stræbte til Maalet. Saa Uger var det, siden han hav-
 de bivaanet en ham mageles festlig Høitid, da Ros-
 sings og Colds, tvende af hans ypperste Bannepar,
 i Forening første og sidste Gang — om han ikke meget
 bedrager sig — helligholdt deres fælleds Bryllupsdag,
 den 11 Februar. Af sit inderste Hierte havde han
 givet det Ord, som derved blev affunget, følgende

hans Yndlingsstед af Diderots Huusfader til Motto:
 En elskværdig Kone, en retskaffen Mand, ere de
 tvende meest rørende Vægsner i Naturen. Giver
 Menneskene to Gange paa een Dag dette Skues-
 spil! Sangen, der maaskee var i alt for hoi Grad
 Hiertets sandru Røst, til at have Krav paa Navn af
 Poesie, sluttede med denne hiertemeente Strophe:

Længe! længe Dagen blive
 Dyds og Venstabs Høitidsdag!
 Eder glade Børn omgive,
 Og et trofast Vennelag!
 Ryder Jordens bedste Glæder!
 Ryder Eders Dyders Løn!
 Livets Aften blive Eder,
 Som dets Middag, blid og skøn!

og saa kort derpaa faldt saa pludselig Dødens Nat paa
 den ene af disse Udele, bortreves det ene kostelige him-
 melst uplettede Blad af dette sieidne Fiirklover; og
 under selve Høitiden, og medens Festsangens Toner
 lode, havde vel allerede Bortkaldelsens Engel usynlig
 svævet over hendes Tisse, berørt hende med Gravli-
 lien, for at indvie hende til endnu skønnere Høitid,
 endnu renere Glæder. Jeg gientager her, hvad jeg i
 forrige Bind sagde hende til Aldmindelse: det er mit
 Livs Hæder og Lykke, fra mine Mødre i min Barndom
 af, og indtil mine Nærmeste i mine aldrende Dage at
 have kiendt, og paa skionnet, og hædret, ikke saa her-
 lige Danneqvinder og Dannemødre, og havt og været
 dem huldelig kjær; men Bertha Colds Mage har jeg

ikke kiændt, og kiænder jeg ikke mellem dem alle, skiondt jeg vel kiænder maaskee mere end een hendes Lige, vel endog dem, jeg fra min Synspunkt sætter, og maa sætte paa høire Side af hende. Fred og Velsignelse over hendes hellige Minde!

Om det var, fordi jeg maaskee for dybt sølte dette Forliis til at have Ord til min Smerte, eller fordi denne de huuslige Dyders beskeedne Yndlings Værdi forekom mig paa en Maade at tages forfængelig, ved at omtales som et Almeentab, eller om en mig endnu nærmere truende og trykkende Sorg, hvorum snart mere, betog mig Mælet, nok, Tilskueren taug om hende, medens han fortolkede den almene Følelse ved Machaon Bergers og Marcellus P. Hersleb Aagaards Død. Denne — kort ovenfor omtalte — talentfulde, med alle Naturens og Lykkens Gaver overdaadigen udstyrede unge Mand, der i sit 25de Aar som Sagfører blandt sine Medborgere havde vundet en Yndest og Tillid, som saare sjelden er endog et i Retfærdis og Sandheds Tjeneste opofret Mennekelivs Løn, og der, som Chr. Colbjørnsens Medstrider mod hans nidste Avindsmænd, nys havde betraad Skribentbanen med et Held, der ikke var ringere end det, han som Skranketaler havde vundet, stod, da han saa pludselig bortreves af Døden, ikke i de venstabeligste Forhold med mig. Men om jeg end ikke under vor daværende Spænding med Omhed havde kommet vore tidligere Dages Forbindelse ihu, om jeg endog ikke med fuld Tillid

havde regnet paa, at denne tidligere eller sildigere vilde været traad i Kraft igien, naar den gode Sag paa ny forenede os under sit Banner; om jeg endog ikke i ham havde begravet den Vædning, hvem saa mange af dem, der var mig kærester og elskeligst, ofrede saa heede og hellige Taarer; vilde jeg dog som Borger og Menneſke følt mig forpligtet paa hans Gravminde at ſkrive diſſe Ciceros Ord, ſom Danmarks Vædninge, en Tønder Lund, og en Philip Roſenſtand Goiske, ſandede og ſamtykkede: Fortem et egregium civem alieno ſane reipublicæ tempore amiſimus; og tager jeg ikke i Betænkning, i Henſeende til, hvad jeg af mit eget Indre tilføiede, efter ſaa mange Lars Forlob, ubetinget at vedſtaa mine Slutningsord:

At Sandhed ſkrev hvert Ord, ſom findes der.

I de ſelvſamme Dage angrebes af ſelvſamme Smitſot mine tvende næſtældſte Søſtre, og det i det Dieblik, da den enes Bryllup allerede ikke blot var berammet, men ſelve Dagen beſtemt, og Gæſterne indbudne. Da man uidentvivel ikke anſaae Tingen i Forſkningen for ſaa farlig, at man derfor ſkulde udſætte Brylluppet, dvælede man ſaalænge med at tage denne Beſlutning, til man fandt Udfættelſen ugiorlig; hun ſtod da op, klædte ſig paa, gik for Brudeſkammelen, og blev viet. Tilfældig var Vielfen juſt ikke Fredens og Kjærlighedens Ord, og Prædikanten ſyntes at have forverlet Loven og Evangelium. Det var den af mine

Søstre, som var mit Hjerter allernærmest. Jeg havde, men for silde, fraraadet, af Betænkkeligheder, der forekom mig smaalige, at lade Brylluppet gaae paa bestemte Dag for sig. Uengstlig og ilde tilmode havde jeg ikke Hjerter under Vielsen at see hen til Brudekammelen, eller Bruden, men stod i den fierneste Braa af en rummelig Sal, med fravendt Ansigt, og herte hendes Bryst arbejde. Fra Brudekammelen blev hun strax bragt igien i sin Seng; midlertid dromte endnu ingen om nogen egentlig Fare. Til Lykke var Hunslegen, Etatsraad Guidbrand, som en noie Ven af Familien, budet med til Bryllup, men havde undskyldt, at han i en saa travel Tid først kunde komme silde, og altsaa ikke bivaane Vielsen. Vi sad ved Bordet, da han kom; naturligviis gik han først ind til Patientinden. Ved Sindsbevægelsen, den utidige Opstaaen o. s. v. var Meslingerne slaaet ind, og hans første Ord vare disse: her gælder det mellem Død og Liv! Som lynslagne stoi nu alle op fra Bordet, og hver til sin Side. Min brave Fader, der aldrig tabte sin Fatning, og der med blødende Hjerter vidste at vedligeholde udvortes Ro, prøvede vel at styre tilrette, men naturligviis uden Virkning.

Da nu de Fremmede vare borte, og Husets Fruentimmer samtlig inde ved den Syge, blev han og jeg ene siddende, og han fik sin Aftenpibe til sit Glas Ol. Vi sad begge tauske. "Ja! — brød han nu med eet ud: — hvad jeg har gjort, har jeg gjort i en god

Mening!" — i det samme fornam han en Rysten i den Haand, hvormed han tog Nøglasset; hvad er det? sagde han. Hvad er der? spurgte jeg forbauset ved en mig af hans Mund fremmed Tone. "Det var nok noget feberagtigt!" sagde han, røgede nu sin Pibe ud, bød mig god Nat, gik tilsængs, sov overfulde 24 Timer; da han vaagnede, var min Søsters egentlige Fare forbi; han fik sit sædvanlige Anstød af Rosen, og da det var ovre, var han rask, som tilforn.

Saaledes hjalp den ualmindelig kraftfulde Natur sig hos denne herlige Mand; kun hvergang slige Anstød kom over ham, forlængedes hans Sovn, og sov han vel i Slutningen sine tre Gange 24 Timer ved slige Leiligheder, indtil han omsider fire Aar senere henstumrede i mine Arme; dog derom i sin Tid.

Her nu eet Ord om mine Søstre. Den ældste af disse, Sophie, fra hendes tidlige Dage min Yndling, var i hver Henseende den ædste Naturs Skibdebarn; noget yndigere, huldere, i hver Henseende mere indtagende end hun, lader sig neppe tænke; opvoksende som en ædel og kjerlig Kredses Piesteen, forenede hun ualmindelig Blidhed, Tælle, Ustyld. Hun var den Tid gift med en af mine Ungdoms Venner, Doctor Wandel i Christiania, og usigelig afgjort og yndet der, hvorom tvende af mine nyere Venner, Rosing og Kierulf, som besøgte hende deroppe, vare uundtømmelige i at fortælle. Ikke længe efter den her om-

talte Tidspunkt maatte de tage herved, formedelst Wandels aldeles edelagte Helbred, som næste Aar, da han endnu ikke havde fyldt de 40, lagde ham i Graven; og faaer jeg i denne Anledning en saare mærkelig Begivenhed at omtale.

Min næstældste Søster, Hanne, var mig ikke mindre, men anderledes kjær; hun var min trofaste og høibetroede Veninde, i hvis deeltagende Hierte jeg kunde nedlægge mine Sorger, og hvis modne og bestemte Aand gjorde hende til en ligesaa paalidelig som kierlig Raadgiverinde. Hun var i høi Grad af dem, der have fristet mig til at sande Digteren Plums stærkeste Ytring, som paa den Tid, skiondt om og til forskjellige Zanner hyppig gienled i vor Kreds:

At dette sande, skionne Navn at bære,
Og i Forstand og Dyd og Yndighed at være
Et Mønster for sit Køn, var i vor Drdbog eet;
Hver i det mindste jeg med det Navn havde seet,
Var, eller kunde blive Kønnet's Tre.

Det var hende, hvis Bryllup med nuværende Stiftsprovst Studsgaard saa sørgelig forstyrredes, og skiondt hun kom derfra med Livet, fik dog uidentviol hendes Helbred et Knæk, som det vel neppe nogensinde forvandt. Dog levede hun med ham en Række af Aar, og blev Moder til mange Sønner, hvoraf en var den kiække Somand, Carl Studsgaard, der i dette Aar paa saa sørgelig en Maade hengav sit Liv paa Gøen i sit Kald og for sin Pligt.

Min tredie Søster Grethe, som den Tid var forlovet med nuværende Bygningsdirecteur Hansen, hvem hun Aaret derpaa ægtede, var maaskee den Tid Kiøbenhavns skønneste Pige, og blev, da hun med ham drog over til hans Hiemstavn Altona, hvad der sikkerlig ikke vil sige saa lidet, Elvens stolte Tvillingstæders meest berømte og beundrede Skønhed; og har jeg ved at besøge disse Stæder adskillige Aar efter hendes Død, uagtet mangeaarig Fraværelse, hørt hendes ualmindelige Deilighed omtales endnu med Begjæstring; ligesom det og til Beviis derpaa torde være nok at fremføre, at uagtet hun og hendes Søster Hanne lignede hinanden saameget, at man f. Ex. paa Baller hyppig tog feil af dem, fordunklede Grethe dog, naar de, som hyppigen Tilfældet var, saaes jævnsides, sin Søster saa ganske, at der da lidet lagdes Mærke til denne. Et saare pudseerligt Beviis, hvor smuk jeg fandt hende, har jeg ellers selv engang været paa det nærmeste at give; i det jeg, overrasket ved uventet at møde en almeentilbedet og af mig selv hyldet Skønhed, og i den Nødvendighed at sige noget til hende, grebet af den paafaldende Liighed mellem hende og min Søster, og det afgjorte Fortrin, jeg dog maatte tilkiænde denne, var paa det nærmeste at udbryde i de Ord: Nei! De er dog ikke saa smuk, som min Søster Grethe! Med alt det var hun den af mine ældre Søstre, der var mig flerkjærest, dels vel fordi hendes raskere Caracteer, der i

øvrigt i min Søster Hannes nysomtalte Crisis viste sig fra en herlig Side, mindre stemmede med mine bløde Dvindeideal, deels fordi hendes to ældre Søstre hver paa sin Side havde optaget Pladsen i mit Hierte, og hun bortfiernedes, før hun kunde giøre dem den stridig. Om min fjerde Søster Claudine, der senere blev mig Hanne den anden, og der for nærværende Tid som en Lysets Engel lever med og for sin ædle fromme, i sin Alderdom og med sit tabte Syn ved et velfort Livs skionne Bevidsthed lykkelige, Moder, og om den femte, Jacobine, nu Conferenceraadinde Heinszmann, der paa en høist forskiellig Maade fra alle de øvrige, var ikke mindre, men blot anderledes elskelig, end hvilken af dem det skulde være (den siette var aldeles et Barn) i det følgende; her blot saameget: at jeg kun foruden min Moder har kiendt to til, der var saa dattersælle som hun; men at ogsaa alle disse tree Modre var lige saa sieldne af Værd, som af Held.

Alt Stød, som de, der paa eengang traf og truede saamange af mine Nærmeste, maatte kiendelig afpræges i, hvad i en saadan Tidspunkt udgik fra min Aand og mit Hierte, er saare naturligt, saameget mere, som jeg paa samme Tid havde egne personlige Fortrædeligheder og Ubehageligheder at drages med, der endog paadrog mig en Upassetlighed, som for nogen Tid rev mig Pennen af Haanden, og berøvede mig den Vre og Glæde, at forelægge selv

mine Medborgere den patriotiske Indbydelse til det Bondefrihedsminde, der med den Heiestes Velsignelse vil vedblive at sande de prophetiske Ord, som sættes til Overskrift over det Blad af Tilskueren, hvori Indbydelsen meddeelest. *) Ikke savnede dog denne Indbydelse ved min Upasselighed en patriotisk og nidkær Indfører; det var Danneborgeren Kierulf, i hvis Lod det faldt at underrette sine Medborgere: "at nu det blev iværksat, hvad tusende og atter tusende havde ønsket, og blev iværksat saaledes, at Rid og Bagvaskelse neppe vilde finde Anledning til at haane dette Foretagende." Hvor tungt det imidlertid maa være faldet mig, ved denne Leilighed at overlade en Anden Ordet, saa fuldelig jeg end erkjendte ham for den værdigere, kan man see, ved at agte paa den Begjærlighed, hvormed jeg tog Anledning af Høstgildets næste Forestilling til Benefice for Rosens Efterleverste, at komme tilbage til det mig da unddragne Emne:

"Det, der især maa glæde Høstgildets Digter, — sagde jeg her — er den glade Nidkærlighed, hvormed man har grebet det Bink, han har givet, at reise et Minde for Frihedens Fader og Fremmer, da han lod Hans Jensen give Danneriget det Exempel, som det med Glæde har fulgt. O velsignet være han, hos hvem denne Tanke først opkom, velsignet være enhver, som har optaget, fremdraget, med Iver og Kraft

*) Monumentum ære perennius.

understøttet dette skionne Forehavende. Mange, utallige herlige Følger seer jeg med Bished imøde; dette Minde bliver ikke alene en Hædersstøtte for ham, som adled Bondens Stand; det bliver ogsaa en vigtig, urygkelig Grundstøtte for hans Velgierninger, en Grundstøtte for kommende Dages Frihed og Held. Man har tvistet om, paa hvad Sted dette Minde bør staae; ligegodt! Kun at det opreises saa, at vore Velgiørere kunne jævnligen see det, kunne lønnes for deres redelige, utrættede, og meesomme Stræben ved den glade Overtydning, at de ikke arbejdede for et ufsionsomt eller utaknemmeligt Folk; saa, at ogsaa vi dagligen see det, og dagligen mindes derved om den patriotiske Dyd, hvorved vi ene kunne værdigen lønne en saadan Regiering; at ogsaa i Tiden Danmarks tilkommende Fyrster her kunne lære at kende det Folk, de skulle beherske, at hædre og elske dets Stemme; paa det de, naar Scepteret eengang betroes dem, kunne stræbe at føre det saa, at denne Stemme maa lyde til Hæder for dem, som nu for Christian og Fredrik. Saaledes, paa et saadant besægt offentligt Sted, maa Mindet hensættes, ei begravet i en Alfkrog; og da ligemeget, hvor man hensætter det; det forskionner og indvier selv det Sted, hvor det staaer."

"Man har i Indbydelsen lovet, nærmere at bestemme de Indskrifter, der skulde pryde Postamentets Sidetavler. Een, den skionnest, den hæderfuldeste, den sandfærdigste, der vil kunne findes, staaer alle-

rede i Høstgildet; det er, hvad Thaarup har lagt sin Hans Jensen i Munden om det Minde, han reiste:

Det satte frie Hænder hen."

"Finder' hiin dristige Digter Ciceros herligste Hæder deri, at Rom end var frit, da det kaldte ham Fædrelandets Fader, da skulle og kommende Slægter med Erbødighed skue det Minde, som frie Hænder her satte. Det er ikke, som saa mange andre Minde, der reistes for Fyrster, besudlet med Undersaaternes Taarer, Sved eller Blod; det er intet Smigers Offer, som det, en Fenillade reiste den fiortende Ludvig. Krybende Egennytte har ikke, kan ikke have bidraget een eeneste Steen til dets Reising. Folket sætter det, og under dette almindelige Navn skules de enkelte Givere; den Riges vældige Strøm, og den fattiges eenlige Draabe falder lige umærket i dette Hav, og blandes der mellem hinanden. Ingen kan have det fierneste Hensyn til at erhverve sig Yndest eller Anseelse derved, om han end miskiændte Folkesædrene nok, til at troe, de var at bestikke."

""Overdrevne Værestegn — siger Plutark i Demetrii Levnet: — ere gemeenlig det flætteste Beviiis paa Nationens Kierlighed til Regenter og Fyrster; thi de blive mistænkkelige ved Frygten, da det, der skulde give dem Skionhed, og giøre dem til Hoiagtelsestegn, just var, at de vistes af fri Villie. Men i slige Tilfælde udretter Frygt det samme som Kierlighed. Derfor see forstandige Fyrster ikke paa Støtter, Ma-

lerier, eller Forgudelser, men paa deres egne Daad og Handlinger, og eftersom disse ere, troe de enten hine Uresbeviisninger, som Hoiagtelses Udtryk, eller sætte Mistro dertil, som Ting, der skee af Nødvendighed.”

”Banke vilde Hjertet hos manges Fyrste og Konge, hvis man midt under en Høitid, hans Undersaatter, af Tvang eller Sædvane uden nogen hans Fortieneste, anstille for ham, forelæste ham denne Plutarchs saa rigtige Sætning. Men med Lyst kunne Christian og Fredrik læse den i Frihedsmindets Skygge; de kunne randsage deres eget Bryst, og den Glæde, de føle ved det Held, de have udbredet, den Lyksalighed, de have stiftet for kommende Slægter, vil stænke dem den glade Overbeviisning, at ingen Frygt, ingen Smiger, men Folkets retfærdige Kierlighed reiste dem dette Uresminde.”

”At de, der ei engang kunde bøie hiin sceniske Støtte, meget mindre ville lystes ved denne, er meget let at begribe; men disse have jo i senere Tider saa ofte hørt Nationens lydelige Stemme, saa ofte hørt den gientage, hvad Frankrigs Thomas saa synlig har sagt: ”Dee de trange og grusomme Siæle, som vove at tænke, at det er Politik, at Bonden skal være elendig, som om Bonden ikke var Borger, ikke var vor Velgører, som om Mismod og Sortviivlelse vakte bedre til Arbeid,

end Velstand og Frihed." Endelig maa de engang have lært at taale, eller foragte denne vor Stemme."

"Maaskee vil man sige, at et Stykke, som dette, strider mod Tilskuerens anmeldte Plan, da han udtrykkelig har frasagt sig alle politiske og statistiske Betragtninger; men ikke troede han, at sige Nationalanliggender, som der kun behøvedes Borgeraand til at begribe, Borgerind til at føle, kunde henhøre under denne Benævnelse; aldrig har han frasagt sig sin Stemme, som Borger; tvertimod vil han gien tage, hvad nys een af vore Talere*) ypperlig sagde: Denne hans Stemme er ham for ingen Priis paa Jorden tilfals! og han antager med Juvenal ingen for Borger, uden den,

Der frit, hvad han mener, tør tale, og Sandhed Livet opofre."

Neppes skulde man troe, at den Pen, fra hvilken Ovenstaaende var udvældet, skulde for Noget, der i selvsamme Blad kunde staae, blive besort for ildesindet Skumleri over dem, der med saamegen Indderlighed vare nævnede, som Fædrelandets Belgiores; ja jeg vover endog at tilføie, at man i vore Dage efter at have læst det, hvorover han saaledes lagdes for Had, vil have Ondt at finde,

Hvad for Ulykke dog den Mand har kunnet giøre?

*) Uidentbiol Moldenhawer i hans Tale, som Universitetsrector, paa Kongens Fødselsdag.

Uheldigviis forflog det ovenstaaende Stykke, til-
 ligemed Thaarups Prolog ved Mad. Rosés Benefice,
 ikke til at fylde Halvarket; i en snæver Bending —
 som da disse uventede Esterstud mere end eengang have
 ført mig i Ulykke — saldt jeg paa at skrive et Stykke
 betitlet: Ordspil forsvarte med en Anecdote af Che-
 sterfield. ”En engelsk Dronning — hedder det her
 — saldt paa at ville giøre St. James Park til en
 fransk Hauge, og derpaa lukke den til for Londons
 Indbyggere, for hvem den er netop det samme, som
 Fredriksberg- eller Rosenborg-Hauge for os Kiøben-
 havnere; hun viiste Lord Chesterfield, den bekjendte
 elegantiarum Arbitr, Planerne til det, og spurgte,
 hvad han troede, det vilde koste? ”Ikke over tree
 Kroner!” svarte den vittige Britte. Dronningen
 begreb, at det ikke var tree Kroner til fire Mark Styk-
 ket, men Englands, Skotlands og Irlands Kroner,
 han meente, og hun lod sit ubesindige Forsæt fare.
 Det var et blot Ordspil; men man sig mig, hvor-
 dan han finere og syndigere kunde have forestilt hende
 den vigtige Sandhed, at de offentlige, uskyldige og
 ubekostelige Forlystelser, hvorpaa et Folk har Hævd,
 ere dets sande Diefkene, som det er farligt at røve
 det? Hverken Frygt eller Kierlighed kan bringe det
 til, taalmodig at see, man gjør Indgreb i disse. Ti-
 ver, for hvis Jernscepter Romerne skiald, hvis mange
 Grusomheder de havende taalte, maatte dog give en el-
 sket Billedstøtte tilbage, som han havde flyttet hjem fra

Agrippas Bude, og som Folket med Hæftighed æfkede."

"Paa den anden Side have vi seet, at den sønlige Kiærlighed, vor Regiering ved sine faderlige Belgierninger har fortient, og forhvervet, var istand til at quæle hvert Suk over Krigsskatten, men ikke til at undertrykke Misneiens Udbrud, da Eremitagen afhændedes. Forsynet skænke stedse velmenende Fyrsterlige Raadgivere, der vide at sige dem Sandhed paa en saa virksom og angenem Maade, som Chesterfield vidste!"

At jeg bedrog mig, hvis jeg ved at nedskrive de sidste Ord, selv indbildte mig at være en saadan Raadgiver, erfoer jeg snart, da der reiste sig et Uvær imod mig, som — har man mange Aar senere forsikret mig — en kongelig Beskytterinde, mig uvitterlig, maatte anvende sin mægtige Indflydelse for at afvende. At, som det Hele i mere end een Henseende var uoverlagt, især Optringen om Krigsstyret og Eremitagens*) for:

*) Om den Sensation, denne Sag gjorde, vil findes mere i et af Kiegels's Flyveskrifter — jeg troer Julemærkerne, og Rec. berøver i de lærde Tiden-der 1791 — og vil jeg blot til et nyt Beviis paa min daværende Donquixotismus nævne, at jeg i denne Anledning tillod mig at tilskrive den af de danske Stormænd, for hvis catoniske Retfind jeg har og stedse har bevaret den dybeste Ærbødighed, et anonymt Formaningsbrev, som jeg ingenfinde siden uden dybeste Undseelse over min ubeskedne Ung-

meente Afhændelse, var i det mindste dadleværdig, indrommer jeg fuldkommen; men at det var intet mindre end Ildesind, der førte min Pen, kunde jeg maaskee til Umodsigelighed godtgjøre, ved at nævne den ved Fædrelandskiærlighed og Tænkksomhed høiligen udmærkede Danneborger, hvis patriotiske Utring om, hvorledes det den Gang almindelig omtalte Forehavende, at lukke Frederiksbergauge, vilde virke paa det ellers saa entusiastisk loiale kiøbenhavnske Publikum, og hvor velkomment et Middel det vilde være i Misfornoielsens Hænder, fornemmelig begejstrede mig til at fremstaae som Talsmand for, hvad jeg ansaae for vigtig og nyttig Sandhed.

Hvorledes man iøvrigt, efter de da gældende Love, skulde haaret sig ad, at faae Sag med mig derfor, maa jeg lade staae derhen, da den hele Ting egentlig blev afgjort i Mindelighed, i det en meget betydende Mand, der tildeels for Nabostabs Skyld til-

lingsfremfusenhed, har kunnet gienlæse. Neppe har denne vor Gully nogensinde erfaret, eller bekymret sig om at erfare, hvor dette Brev kom fra; skulde midlertid dette Skrift komme ham ihænde, og han derved muligen erindres derom, beder Forfatteren ham ærbødigst, at ansee alt det øvrige deri, som aldeles udfløjet, Forsikringerne om dennes sande Hoiagtelse og inderlige Kiærlighed for denne siældne Stormands utrættede Arbeidsomhed og ubesmittede Redelighed undtagne, der evig ville blive udsættelige for hver den, der har kigndt ham.

kiændegav mig en Art Interessse, sendte Bud efter mig, og foreholdt mig min Forseelse; men erklærede sig saa tilfredsstillet ved mine Ytringer saavel om min Hensigt dermed, som om mit øvrige Sindelag, at han blot begiærte, at jeg vilde give ham skriftelig, hvad jeg nu havde sagt, hvilket jeg da gjorde i et Brev, hvoraf jeg endnu for ganske kort siden har havt en Afskrift, men der nu er mig forkommet. Jeg beklager dette sidste saameget mere, som jeg er mig fuldelig bevidst, at jeg, om ikke retfærdiggjorde den her begaaede Overilelse, i det mindste lagde for Dagen, at den var skeet i den redeligste Hensigt, og den bedste Mening af Verden, og just for at forebygge Misnøie, og ingenlunde for at vække den.

Man lod da en vedkommende Embedsmand i Aldersseavisen bekiændtgjøre under sit Navn: at da Ildesindede havde udspreidt det Rygte, at Frederiksberghauge skulde lukkes, ansaae han det for sin Pligt at modsiges denne ondskabsfulde Opdigtelse, saameget mere, som der aldrig havde været tænkt paa, at giøre Indskrænkning i Publikums Udgang til Haugen, mindre at betage det samme."

Naturligviis skrev denne i hver Henseende hæder-
værdige Mand, med hvem jeg senere mange Aar har
levet i særdeles venstabelig Forbindelse, hvad høie For-
resatte tillsagde ham, og selgelig paa disses An- og
Tilsvær; ogsaa frifandt min Ven P. A. Heiberg ham

i en bekiendt Plaisanterie for at vide, eller behøve at vide Bessked

Med det, som Konger tænke paa,
 Og det, hvorpaa de aldrig tænke;
 For hvilken Port man Laas vil staae,
 Og hvilken der skal aaben staae,
 Hvad Frihed man vil tage eller skianke;

ogsaa har jeg mere end een Anledning til at antage, at han ikke regnede mig blandt dem,

der Tilbedende bør hedde, da han var een af mine tidlige og stadige Læsere, og vedblev at være det indtil sin Død; at der midlertid var tænkt paa at lukke Haugen, om end just ikke af dem, der havde Magt at gjøre det, derfor havde jeg den allerskyldigste Hiemmel, i det jeg med mine egne Øren har hørt i min Faders Stue en af den Tids meest anseete Læger omtale det, som noget, han havde, om ikke først foreslaaet, dog kraftigen anbefalet, og understøttet, som tienligt for en almeendnyrebar hoi Persons Velbefindende, for hvilken intet Offer kunde eller burde findes for kostbart.

En anden patriotisk politisk Tvist, hvori jeg ikke længe efter blev inddraget, reisste vel ikke nogen saadan Storm imod mig, men betegnede dog ligesom den Post, hvor jeg for Fremtiden, i dette Slags Stridigheder, maatte vente, at blive søgt. Det er ikke min Hensigt her at oppripe den Strid, der i Anledning af en Udlandings Indkaldelse, som Professor, begyndte mellem min alle Aldres Belynder, A. Kall, og

Udlændingens selvbudne Forsægter Prof. L. Smith; og saameget mindre kunde jeg nu finde mig fristet til at indlade mig herpaa, da jeg i selve Sagens Ryhed og Hede erklærede min fuldkomne Incompetents og Ukyndighed i Henseende til Tvistighedens egentlige Gienstand. Men navnlig opfordret af min nysnævnte Lærer og Ven i hans udgivne Regnskab for hans Tanker og Handlinger i denne Sag, at afgive Erklæring, hvorvidt han havde heri overtraadt Trykkesfrihedens Grændser, ansaae jeg det for Pligt, uden Tilbageholdenhed at erklære mig i Henseende til disse, saameget mere, som en ovennævnt Forfatter i sit saakaldte *Nødværge* havde bestyldt Kall ikke blot for at have krænket Hospitalitetsretten, men og skumlet over Kongens Foranstaltninger. Med den første Anke troede jeg i en Tidspunkt, da det var Døgnet's Tone at skrige mod Lydsfernes Indkaldelse, kun at burde drive Spøg; desalvorligere følte jeg derimod at burde tage til Gienmæle mod den anden.

Inderlig og erkiendtlig gennemtrængt af den siældne Tidernes Lykke, som jeg med Taciti Ord tidligere havde udtrykt mig: da det var tilladt at mene, hvad man vilde, og sige, hvad man meente, byggende urryggeligen paa det colbiørnsenske Sandsagn: at vor Fredriks Roes var den eneste Sandhed, han ikke gierne hørte, gientog jeg her mit gamle Evangelium: Vor gode faderlige Konge har givet os Trykkesfriheden, paa det enhver god

Mand kan med Frimodighed og Redelighed
 offentlig fremsette sin Mening om, hvad han
 efter sin bedste Indsigt troer, at kunne bidrage
 til at fremme det almindelige Bedste, der er —
 lægger denne Folkeven til — en saa vigtig Gienstand
 for os, som Konge og Landsfader . . . Trykkefri-
 hedens Bestemmelse — tilføiede jeg senere efter Sver-
 rigs skjøntalende Gustav den Tredie — er, at Mo-
 narken kan høre det, der med saamegen Omhu,
 og ofte, desværre, med saamegen Lykke skules
 for ham, Sandheden. Jordens Mægtige —
 vedblev jeg — have saa meget at overse, at de
 umulig kunne giennemskue Alt; ja ofte maa de
 ogsaa forlade sig paa Andres Øine, og disse see
 undertiden feil med Villie, undertiden af Van-
 vare. *Tout depend de la maniere, dont on fait*
envisager la chose au roi, hedder det; men der-
 for er det Trykkefrihedens Pligt*) at vise ham
 Sagen fra flere Sider. Jeg veed ikke eengang
 — sluttede jeg denne Grundsætningernes Fremstilling
 med Birkners Ord i hans som classisk erkjendte Af-
 handling om Trykkefriheden: hvorvidt man kan si-
 ge, at det strider imod den Agt, man skylder Re-
 genten, naar man gjør Forestillinger mod det,
 han har anordnet, eller søger at fremstille en
 Sag for ham i et andet Lys, end det hvori han

*) Rigtigere vel: dens Kald.

har hidtil betragtet den. Skulde det stride mod Agt, maatte det være en Agt, ingen fornuftig Regent nogensinde vil fordre: den nemlig, som troer ham ophøiet over Menneſkelighedens almindelige Lod: at kunne feile."

Det er mig ikke ubekjendt, at en langt anden Synsmaade, langt andre Ideer, en langt anden Befiændelse er de nærværende Dages, og i dem Mænds, hvem jeg som Menneſker og Borgere troer at lade vederfares fuld Ret; men man glemme ikke, at det er Erindringer, jeg her meddeler, Erindringer fra en Tid, om hvis Værd og Held vi neppe ville være uenige, og som jeg kort ovenfor har characteriseret med Ord, som da fandt ligesindede Danneborgeres glade eenstemmige Samtykke, og som bedre Mænd, end jeg nogensinde har drømt om at være eller werde, gjorde mig den Vre, efter mig at gientage; det er, som saadanne, jeg troer mig beføiet at vente, mine ovenstaaende Uttringer, og hvad jeg i denne Anledning maatte faae at tilføie, maa betragtes.

Biskop var der allerede den Tid i det mindste den, der saae Tilskuerens Uttringer med langt andre Dine, forargede sig over, at han fordristede sig at bedømme en i egenlig Forstand juridisk Qvæſtion, ligesom et Drama, og fandt deri Beviis paa, at hans Begreber om logisk, juridisk og historisk Sandhed vare meget uefterrettelige, og Friſtelse for enhver Sagkyndig at tilraabe ham det gamle: ne sutor ultra cre-

pidam. Maaskee kunde Tilskueren for sit Vedkom indskrænket sig at erindre sin Antagonist, at den Læst her handlede om, var ligemeget og ligelidet begges; og da i det høieste tilføjet: "at nærværende Forfatters Lovfortolkninger mindede om Figaros bekjendte Ord: Sæt den meest iiskolde Dommer til at føre sin egen Sag, og see saa, hvorledes han fortolker Loven; med højsøiet Anmærkning, at denne Lovfortolkning efter Sagens Larm og Trang midlertid snarest burde undskyldes hos den, der mindre troede at tale sin egen, end en i hans Tanker forulæmpet, om ikke forurettet Mands Sag". Men den Maade hvorpaa Forfatteren, efter en agtet Skribents træffende Udtryk, ved denne Leilighed prøvede at bortsophisticere os hele vor daværende Trykkesfrihed, besøiede Tilskueren, i Anledning af et fra Simon Sandru (P. A. Heiberg) om berørte Skrift *) indkommet Brev, paa ny at tage selv tilorde, for at erindre, at Deductionens Forfatter ved at ville udfinde og bestemme Trykkesfrihedens Grændser, vistnok var truffet paa Kullene fra forrige Dages Skjelstene, og nu blevet staaende ved disse, uden at agte, hvor meget denne vor bedste Eiendoms Grændser siden, ved den — under syvende Christian foretagne — rigtigere og billigere Udmaaling vare udvidede." Ogsaa nød jeg den Gæ, at den i saare høi

*) Fuldstændig Deduction over den mellem Professor A. Kall, og Forfatteren af Kritik og Antikritik foranledigede Strid.

Grad upartiske og sindige — mig den Dag i Dag
 ukjendte — berlingske Recensent af Skrifterne i denne
 Stridighed, langt fra at billige den mod min Com-
 petence nedlagte Protest, fandt, at jeg her paa en
 meget overtalende Maade havde viist, hvilke farlige
 og urimelige Slutninger man ved Hielp af Deductio-
 nens Forklaringer kunde ulede af de deri paaftaaede
 Sætninger; og bevidnede især sin Fornøielse over min
 Indsigelse mod den Paastand: "at en Mand, han
 maatte være, hvis han vilde, og have gjort, hvad han vil-
 de, blev en juridisk og politisk håderlig Mand, naar Kon-
 gen gav ham Væge og Embede; samt at den Mand
 var straffskyldig, der beviste en Embedsmands Uvæ-
 dighed og Uduelighed, endog inden denne tiltraadte
 Embedet."

At der i denne Sag kunde, endog mellem de lov-
 ligste Dommere, finde forskellige Meninger Sted, kan
 vel intet uimodsigeligere godtgjøre, end at Hof- og
 Stadsrettens for sine mange udmærkede lovkyndige,
 og borgerlig hoiagtede Medlemmer almeenhædrede
 Arcopagus fritkjendte begge Parter for hinandens Til-
 tale, og ophævede Processens Omkostninger, men at
 Fru Justitiars Oldingsraad, Hoiesteret, med Mor-
 tification af de i Anledning af det i Udlandings
 Fædreland foresaldne brugte Udladesser, idømte Kall
 en Mulct, Processens Omkostninger m. v. Som et
 Tegn, at Kall i den offentlige Mening intet tabte ved
 denne Straffedom, hvilket ved slige Leiligheder da gierne

er Tilfældet, ter man vel anføre, at ikke længe efter ham en ved Sammenstud af Studenter, Professorer og andre Videnskabernes Dyrkere og Andere bekostet Gulddaaſe med Indſkrift *Civi bene merito Cives*, tilſtilledeſ ſom en Erkiændeſe af hans Omhu for de Studerende, og Iver for Videnskaberne; og regner jeg mig det til ſand Ære, at de Medborgere, der ſtode i Spidsen for dette Forretagende, havde hædret mig med at overdrage mig at foreſlaae Indſkriften. Hvad i øvrigt iſær ved denne Sag blev vundet, var Abrahamſons, Nyrupſ, Eggereſes, og Peder Roſenſtand Goiſtes koſtelige Strifter for den gode Sag, der ſkulle leve og tale i Eflertiden, naar Mændene ſelv, og hele deres ſamtidige Slægt, alt længe ere forſtummede i deres Grave.

At det i nysaanmeldte Deduction henkaſtede Vink, at Tilſkueren med flere ikke kunde finde ſig ſynderlig glædet ved det deri anførte om Trykkefrihedens Grænder, ikke maa være at forſtaaе, ſom om han ſkulde have overſkredet diſſe, derpaa havde han et ſaare hæderligt Beviis, i det ſeſtkabet til de ſkionne Videnskabers Fremme aldeles uanſøgt hædrede ham med en anſeelig Underſtøttelſe, med Haab om aarlig Fortſættelſe deraf; og var en ſaadan Hæder, tilkiendt ham af Mænd, ſom en Carſtens, Suhm, Jacobi, Louſ, F. A. Müller, Baden og Walling, vel det ſkiønneſte Borgerſinds og gavnllyſten Virkſomheds Certificat, han kunde faae, der blev dobbelt ærefuldt, i det mindſte for Til-

kienderne deraf, naar man erindrer, hvorledes han et Par Aar før i ungdommelig Ubesindighed havde tilfidesat den erkjendtlige Erbødighed, han var dette Selskab, og dem, som dets Medlemmer, skyldig.

Jeg har i det foregaaende berørt, at jeg ved afvigte Theateraars Slutning havde som Minervas Theaterrecensent nedlagt den dramaturgiske Pen; men den Drm i mig, der ikke synes at ville uddøe, saa megen Umage end baade jeg og andre have gjort os for at faae Død paa den — som Nordmanden siger — havde fristet mig at optage Pennen paa ny, saa at den hele Forandring, efter Minerva-Litteraturartiklens Ytring, syntes at bestaae i, at de Bedømmelser, der før havde staaet i nysnævnte Maanedsskrift, nu indrykkedes i Morgenposten.

Alf denne Forandring fulgte midlertid andre væsenligere. Deels udkom nu mine Bedømmelser ugenlig, og altsaa medens det Bedømte var baade mig, Bedkommende selv, og Medtilskuerne i frisk Minde; deels fik jeg her mere og friere Plads til, hvad jeg havde at sige; deels gav Brevformen mig mange Fordele, saameget mere, som Brevene virkelig henvendte dem til en mangeaarig, ualmindelig kunstkier og kunstkundig Ven, der, skiondt udgaaet fra samme Punkt, og med samme Maal for Øie, som jeg, dog i mange Henseender havde forskiellig Synspunkt, og forskiellig Synsmaade, saa at jeg ved at fornye og fortsætte vore fordums levende Forhandlinger om de mellem os

omtviste Puncter og Personer, fik idelig en beqvem Anledning, som i Vennevold, og uden at staae Fare for at synes lidenstabelig, eller vel endog blive bitter, at fremsøre, hvad lettelig, ved umiddelbar at henvendes til Vedkommende, kunde faaet en anden Tone. Hvad midlertid for en Deel maaskee opveiede denne sidste Fordeel, var, at jeg i det, hvor jeg vidste, vi vare fuldkommen enige, kun at han efter hans fyrigere kraftfuldere Natur, var endnu mere Enthusiast for, hvad han beundrede, end jeg, vel undertiden glemte, at, endskiøndt jeg talte til ham, talte jeg dog ikke ene for ham, og at der mellem dem, jeg talte for, kunde gives Personer, der ikke gierne hørte, hvad til en og andens Berømmelse sagdes, især naar det sagdes med Barme; og tildeels maaskee desnødigere hørte det, fordi noget lignende vel ikke altid blev sagt, og vel neppe heller saa lige med Sandhed kunde siges, om dem.

Hvorvidt dette middelbar eller umiddelbar kan have havt Indflydelse paa, at min Ven Pram, der saa saa mangt og saa mangan i et høist forskielligt Lys, besluttede fra Begyndelsen af 1791 at fortsætte selv Minervas Theaterartikel, kan jeg i det mindste nu ikke bestemt sige; at der mellem os foruden vor almindelige Meningsforskiellighed var — vore øvrige Forhold uforstyrrede — en liden dramatisk Kurre paa Traaden over en Sag, hvorom vi saameget lettere kunde være uenige, som ingen af os vel forstod syn-

derlig meget deraf, Theaterdandsen; og som Striden egentlig var en personlig Rivalitet mellem to Dandserinder, af hvilke jeg meget naturlig holdt med den uopnaaede Fremstillerinde af Cherubin i min Fordansking af Figaro, medens han med ikke mindre Gøie tog Parti for den deilige Ryno i hans Singal og Frode, mindes jeg vel, saameget mere, som der mellem os denne Tvist angaaende var en liden fra hans Side anonym Brevvevling i Morgenposten. *)

Hvorvidt vi forresten, alle slige individuelle Forhold og Forstielligheder fraregnede, kunde formodes at ville mødes, end sige, vandre Haand i Haand, vil man bedst kunne bedømme, naar man seer den Standpunkt, hvorfra han gik ud, og den Synspunkt, hvorfra han betragtede det Hele.

"Vor Skueplads — siger han — den eneste offenfellige danste, er, efter mit Begreb, at ansee deels som en Hoffskueplads, deels som en Nationalskueplads."

"En Hoffskueplads er den, ei blot fordi den ordentligen tree Gange om Ugen besøges af Hs. M. Kongen, den kongelige Familie, og Hoffet, og fordi Hs. M. understøtter den med en betydelig aarlig Capital;

*) Et den Tids Epigram udtrykte sig i fyndig Kort-
hed derom saaledes:

Min Dom om Dandselvisten

Kort sagt deri bestaaer;

Rnud lider bedst det blonde Haar,

Det brune, Christen.

men fordi den bestyres af en kongelig Direction, hvis Medlemmer bestikkes af Kongen, og i hvilken hans Overhofmarschal præsiderer; fordi den naturligviis og efter Billighed, da Kongen selv dertil bidrager saameget, bestyres og anvendes for en stor Deel til Skuespil efter Kongens, og efter et Hofs Smag; fordi de Skuespil, den forestiller, saaledes mindre blive valgte og indrettede efter det, den, ene bekostet af Publikum, kunde, ja maaskee burde frembringe, end efter det, den, som Hoffskueplads, maa fare med; og fordi det er ligefrem Publikum, eller Folket forbudet, under haard og prompt Straf, at yttre Mishag med, hvad der forestilles."

"En Nationalskueplads er den dog tillige. Nationen eller Publikum bidrager dog umiddelbar en ganske anseelig Deel dertil; Publikum har een Forestilling om Algen, hvori Hoffet ikke tager Deel; den forestiller undertiden Skuespil, som tydeligen sees valgte og frembragte, ikke til at være Hofforlystelse; og Publikum, det er: den der forsamlede Deel af Nationen, kan der dog tilkiænde give sit Bifald, skiondt ikke sit Mishag; hvilket — første — Hs. M. Kongen i sin egen Nærværelse tillader at skee, og som i de senere Aaringer skeer, naar han end ikke selv dertil har givet det opfordrende Bink."

"Fra denne dobbelte Synspunkt bør uden tvivl den danske Skueplads betragtes, naar den rigtig skal bedømmes; og da der er saamegen Billighed for, at

den ei blot betragtes som Nationalskueplads, men til-
lige, om ei just fornemmeligen, som en Hoffskueplads,
saa bortfalder derved en mægtig Deel af Alt, hvad
der kan siges, og er sagt, mod dens Anvendelse til
formange Pragtlege, til Glimmer og Sandselighed,
og hvad der neppe engang, skiondt tvertimod dens ædle
og skionne Devise, kan ansees for blot til Lyst.”

Jeg behøver ikke vidtløftig at gientage, hvad
jeg mod den af Fram antagne Synspunkt, maatte
have at indvende, at jeg fremfor Alt, for at erkiende
vort Theater for et Hoftheater, først maatte vide,
hvad man under Navnet Hof *) og Hoffsmag forstod;
at jeg kunde troe at have saamegen mere Foie til min
Tvivlsmaal i saa Henseende, som jeg med Fram selv
og mange andre mindedes, at have med Glæde seet
Kong Christian den Syvende, maaskee Kunsternes for-

*) ”Jeg saae, siger Zimmermann, en Dag en sær-
kelig Brimmel uden for Versailles Slotsvinduer.
Kongen og hele Hoffet var i Vinduerne. Man
havde bundet et Par Hiortetaffer paa Hovedet af
en letfodet Person, og kaldte ham en Hiort. Et
Dusin andre rendte efter ham og legede Hunde.
Hiort og Hunde sprang i den store Dam udenfor
Slottet, og udaf den igien, og frem og tilbage
under et Bisald, der sikkerlig var det lydeligste,
Menneskeøren nogensinde har hørt. Hvad skal det
betyde? spurgte jeg en hosstaaende Franskmænd.
Monsieur! svarte han mig meget alvorlig: c'est
pour l'amusement de la Cour.” Zimm. über die
Einsf. 3. D. S. 119.

ste og fineste Kiønder i Danmark, i Skuespilanliggen-
der mere end ved een Leilighed, vortere tvertimod,
hvad man da kaldte Hoffet, (s. fr. 1 D. S. 318); at
den engelske Grundmaxime, der overalt i vor poli-
tiske Troesbekiændelse var Basis, Kongen kan in-
tet uret gjøre, efter det nys anførte, ogsaa i Hen-
seende til Musernes Rige var min bogstavelige Erkiæn-
delse, og at jeg sælgelig fuldt og fast antog, at Kon-
gen vilde, og maatte ville, og ikke kunde andet end
ville, at Skuepladsen, som Alt andet, hvad han be-
skyttede, og fremelskede, skulde blive det Ypperste og
Bedste, det efter sin Natur og Bestemmelse kunde
vorde og være, skulde blive hans Regiering til Hæ-
der, Kunst og Smag til Fremme, Kongestadens Be-
boere — efter dens af ham bifaldede betydende Over-
skrift — ei blot til Lyst, men til Aand og Sæder
dannende, og forædlende Sielsnydelse. Dette er mit
Begreb om et kongeligt Nationaltheater; just derfor
er det kongeligt, at det skal være Dankongen værdigt,
skal i hans velgiørende Haand være eet Middel mere
til at fremme, hvad der er, og maa være hans usvæ-
rigelige Kongesformaal; *) derfor understøttes med

*) "Da Skuepladsen ikke ene underholdes af sine Ind-
tagter, men i manglende Tilfælde ogsaa af Hoffet,
kommer den Tanke, at man vilde faae færre Til-
skuere, naar man gjorde saa og saa, ikke i Betragt-
ning, og man kunde dristig sige med den græske
Digter: Jeg er her ikke, Atheniensers! at lære af

kongelig Rundhed, at det ikke skal have behov at for-
nedre sig efter Pøbelsmag, ved uædle og uvær-
dige Midler at veile til Mængdens Gunst, eller giøre
Vespasians bekendte Balgsprog til sit. At i øvrigt,
ligesom senere Dage mere end eengang have viist, at
Overhofmarschallen ikke var nogen nødvendig Præses
i Theaterdirectionen (hvortil man maaskee kan soie,
at det vel ingenstinde mindre har været i Ordets mis-
ligere Betydning et Hoftheater, end just da det bestyr-
redes af en Overhofmarschal, men som var Sauch)
saaledes og, i Henseende til Bisalds- og Mishags-Ut-
tring, den nyere Lovgivning har fastsat Bestemmelser,
der aldeles tilintetgiøre, hvad Pram paa Datidens
høist vilkaarlige og ubestemte Praxis har villet bygge,
har jeg blot herved med eet Par Ord troet det nød-
vendigt at berøre.

Vist laae det for en stor Deel i Forskielligheden
mellem min og min Vens Character, at han maatte
beskyldes for at rose for meget, ligesom han paaan-
fede, at jeg *) dadlede for meget; men fornemmelig
kom det usfridig af, at han, som han selv meget rig-
tig erindrede, gav en maanedlig historisk Beretning

Eder, men I at lære af mig." Klopstocks Ge-
lehrtenrepublik, Werke XII B. S. 387. Jeg har
ikke kunnet nægte mig at affrive dette Klopstockse
Sted, som jeg handelsvis traf efter at oven-
staaende var skrevet.

*) Da — lagde han venstabelig til — Nidliærhed for
min Yndlingskunst gjorde mig alt for gransende.

Erindringer af mit Liv. 4de Deel.

(8)

om, hvad vigtigt og mærkværdigt han fandt at fortælle om Skuepladsens Forestillinger, og gav denne af Hukommelsen, hvor, i Folge Prams godmodige Character, det Gode, han troede at have fundet, især hvis han ansaae dette for ikke vedborlig paastionnet, maatte efterlade sig et varigere Indtryk, end det Ufordeelagtige, som han ikke fristedes til at bevare og gienfalde i Minde; medens jeg, der ønskede at levere en, om ikke fuldstændig, dog sandfærdig dramaturgisk Dom over Forestillingerne, og efter min store Lærer Lessings Forskrift ansaae det for Pligt at følge de Skridt, Digternes og Skuespillernes Kunst gjorde, og selgelig ikke blot sige, hvad der behagede, og mishagede, men tilslige, hvorfor; der omhyggelig forberedede mig hertil ved at giennemgaae Strykkerne nye under Forestillingen; der gemeenlig fulgte denne med Bogen i Haanden*), og medens Alt var mig i frisk Minde, under en

*) Denne Maade, skøndt den taalttes af mig, som havde faaet et Slags Hævd derpaa, ansaaes forresten med saa ugunstige Mine, at jeg godt mindes, hvor bister en Skuespiller en Aften, jeg et Dieblis var gaaet ud, og havde bedet Staal, der stod ved Siden af mig, holde min Bog, kom ned i Parterret, for — som han sagde — at slaae Bogen af Haanden paa den ny Recensent, hvilket han desuagtet ikke tilbød sig at gjøre ved mig, som midlertid havde faaet den tilbage; ogsaa havde jeg den Skik, med en Knappenaal at sætte Tegn ved Stæder, der særdeles faldt mig paa; hvilket var saa bekendt, at, da en Aften Naalen tilfæl-

ny Giennemlæsning af Stykket optegnede mine Anmærkninger, maatte see og vise meget fra en langt anden Synspunkt, end det fremstilledes for ham og af ham, der domte efter Erindringen af Dieblisindtrykket *), og hvem altsaa en skøn Figur, en tryllende Mine, et talende Die, en yndesfuld Stemme, en indtagende Tone, og disse øvrige lykkelige Naturgaver, der ikke lade dem udtrykke med Ord, saare let kunde opveie, ja

dig faldt fra mig, Heiberg pikkede mig paa Skulderen, og sagde: der tabte Critiken sin Braad!

- *) At nøiere Eftertanke midlertid iblandt modificerte Godmodighedens første gunstige Dom, derom bevares ved Skuepladsen følgende Anecdote fra en langt senere Tid: I et Stykke, hvis fødte Børge Pram ansaae sig for, havde en Skibdesøn af Naturen, og Mængden, og Pram, flaaet sig vel meget løs, hvad vel nu og da torde hælde ham. Efter Forestillingen takkede Pram samtlige Spilende, og deriblandt ham, hvortil sikkerlig — thi jeg saa aldrig det Stykke — det meget, denne høibegavede Skuespiller ikke kunde andet end være, gav ham god Føie. Da midlertid denne — efter Scenebrug — spurgte, om han da havde været fornøiet, slog Samvittigheden Pram, og han tilføjede: "Ja, det er at sige, Du kommer til at flaae Noget af, Du kommer til at flaae Meget af; Du kommer Død og Pine til at flaae det af **Alt sammen!**" Hvorvidt denne Formaning, som Pram troede det Pligt mod Stykkets fraværende Forfatter, ikke at tilbageholde, ved senere Forestillinger frugtede, skal jeg af ovenansførte Marsag ikke kunne sige.

vel overveie de Fortienester — Mandens, og Hiertets, og Smagens — som Lessing havde lært mig at sætte langt høiere Priis paa.

Min Ven og jeg vare midlertid for vante til, at være endog i Ting, der vare os begge af langt større Betydning, af forskiellig Mening, til at denne vor Dissens, naar ikke netop tillige en Casus pro amicis blandede sig deri, skulde voldt mindste Kurre paa vor Venstabsraad. Mindre behagelige torde derimod mange af hans Ytringer have været en Mand, hvem han oprigtigen hoiagtede, inderligen elskede som sin mangeaarige Ven og Belynder, og hvem han ustridig allermindst af alle onskede at mishage, den daværende administrerende Directeur.

Neppe kunde det være den Mand, der i den — i Statsraad Collins nysudkomne andet Bind af For Historie og Statistik, især Fædrelandets, i Udtog — meddeelte Forestilling, til Vidnesbyrd, at Misfornoielserne ikke havde været saa store, eller Syngestykkerne saa væmmelige, som *) ** havde villet finde dem, beraabte sig paa Theatrets Indkomster, velkomment, at en Mand, som Pram, just ved at omtale selvsamme Tidsrum, Maaned for Maaned bevidnede den **)

*) At disse to Stierne ikke betyde Pram, er det midlertid min Pligt her at anmærke; neppe vilde man derimod tage meget feil, om man i det Sted læste mit Navn.

**) Min. Febr. 1791 S. 309; fremdeles Jan. f. A. S. 142: Martii 443. Apr. 158 o. fl. St.

alt mere og mere aabenbare Koldsindighed, hvormed i de senere Tider næsten alt Syngeværket paa Skuepladsen saaes at blive modtaget, og der, medens han lod Syngepersonalet med sin sædvanlige Rundhed vederfares fuldeste Ret, tilføiede: "men alt dette anvendt paa flette Oversættelser af endnu flettere musikalske Dramer, til maadelig eller slet, i det mindste til den flette Text heel slet passende Musik, er i det Hele Noget, som de udførende Personer ikke kunne agte nogen Kunstnersid værdt, og altsaa den tænkende Deel af Publikum ei heller anseer uden Indignation", item "om de farlige Pragtleere, de Buffaer, der have meget for Dine og Dren, og aldeles intet for Forstand og Hierte". Heller ikke er det rimeligt, at det, hvad Pram taler om de Stykker, som med en vis comica af det laveste Slags synes indrettede for Folk, der ei have Sands for ædlere Forlystelser, og som derfor i Mængde have Tilskuere ogsaa af et andet Slags end de, for hvilke Skuespil vel egentlig er til, samt om det, der neppe engang, skiondt tvertimod Skuepladsens ædle og skionne Devise, kan ansees for at gives blot til Lyst," har klinget vel i Drene paa en Mand, hvem den almindelige Satire, visse Lidenstaber, og Moerskabshandlinger, om deri endog fremkinnede nogen Sarcasme (!!!) syntes egentligen at høre til Skuepladsen*). Derimod har jeg en hemmelig Formodning

*) For Historie og Statistik, især Fædrelandets, anden Deel S. 269 og S. 270 og 271.

om, at Pram fra sin Side vilde været ligesaa utilfreds med Forestillingens Ytring, at Skuespilforfatterne, især af Comedierne, ikke i de Tider vare i Almindelighed lykkelige i Valget af deres Emne, da nogle afhandlede Religionen paa Scenen, som om det var en Kirkehandling, andre Politiken, som om det var i Statscabinettet, og atter andre Romanen blandet med Embedshandlinger; alle Gienstande, der vel ligesaaalidet høre til Skuepladsen, som det er at formode, at deraf kan fødes noget Godt hos den Deel af Folket, der hverken kan tænke eller domme efter rigtige Begreber.” At jeg i eet og alt er uenig med denne Hofdramaturgie, derpaa vil man tit i dette Skrifts foregaaende Dele have fundet tilstrækkelige Beviser; medens jeg, skiondt ikke ubekiendt med vor Datids dramatiske Litteratur, ikke veed at angive de daværende især danske Comedier, paa hvilke hiin Beskrivelse skulde passe, da den ikke rammer Jfr. Biehl, ikke Tode, ikke L. C. Brun, ikke Heiberg, ikke Falsen*), ikke Wibe, end mindre Wessel, eller Wiwet, ikke Storm, end ikke mig selv, og i det mindste ikke Pram som Lystspilbdigter; om midlertid Fors. af Fingal og Frode ikke

*) Notabene, denne Nems Gælder kun for en og halvfems, seer jeg mig med et bekiendt Vers af norske Vers-protokol nødsaget at erindre. Falsens, Heibergs vel og mine senere Synner kunde ikke da tilregnes os, mindre det Hele.

skulde troe her at høre en Gienklang af Antichambres-
savalderen ved Formalingsstuespillene, er en anden Sag.
Pram blev midlertid snart feed af hint utatnemmelige
Recensent-Arbeid, ophørte dermed ved Theateraarets
Slutning, og indskrænkede sig for den følgende Tid til
en blot Fortegnelse af de opførte Stykker.

Inden jeg forlader Skuepladsens Vedkommende
for dette Aar, maa jeg endnu medtage to Begivenhe-
der, der i det mindste fik tilfældig Forbindelse. Jeg
har alt nævnet, at Roscius Roses Efterlevereske om-
sider bevilgedes den Benefice, hvortil jeg saa tit og
ivrig havde paataalt hendes Aldkomst. At jeg i Bre-
vene hoverede over, at denne Sag endelig havde viist
sig saa retfærdig, at den maatte vindes, uagtet den
i mig havde en saa lidet anbefalende Talsmand, var
tilgiveligt; at jeg yttrede min Utilfredshed over, at
Beneficen blev paa den allerufordeeligste Tid, da
Herstabet, Logetagerne, hele Beaumonde, tyede ud
paa Landet, var undskyldeligt, da dette ikke med alle
foregaaende Beneficer havde været Tilfældet; men at
jeg, isteden for ligesrem at glæde mig med Pram, at
desuagtet Forestillingen ved samstodende Omstændig-
heder blev hende efter Todes vittige Udtryk et sandt
glædeligt Høstgilde, tilføiede: "thi umulig kan jeg troe
det nederdrægtige Rygte, der samme Aften omspred-
tes i Parterret, at Directionen skulde egenmægtig have
sat sig i Besiddelse af dens Indbringende, for derved
at betale af paa en Gield, som eensgang var contra-

heret paa aarligt Afdrag, og endnu mindre kan jeg troe den Lumpenhed, som og vilde siges, at man endog havde forbudet Cassereren at aflevere hende, hvad der indkom ved Indgangen;" drifter jeg mig hverken til at forsvare eller undskylde; først fordi jeg ikke billiger den foregivne Bantro i Henseende til, hvad jeg sikkert havde, og maatte have bedre Hiemmel for, end Parterresnak og Byryster, inden jeg paaantede det, og som jeg i saa Fald, naar jeg troede at burde paatale det, burde paataalt reent ud i en værdigere Tone; dernæst fordi jeg neppe havde fuld Føie til at kalde Directionens Fremfærd egenmægtigt, da det uden tvivl grundede sig paa en kongelig Resolution, hvorom Mad. Rose ikke var uvidende, skiondt huu vel tør have været og viist sig utilfreds dermed. At der kunde være et og andet med Føie at erindre, især da de, der ved slige Leiligheder efter da brugelig Maade betalte rundelig — ikke sjælden 20 Rbdlr. for en Parterrebillet — gjorde dette for at lindre en gammel Kunstnerindes tunge Kaar, og ikke for at betrygge Theatrecassen for Tab paa Forskud eller Caution i Tilfælde af hendes tidligere Afgang, er vel ikke at nægte; men at min Maade ikke var den rette, derfor har jeg dette Beviis, at den retsindige Rosenstand Goiske, som han ærligen, og uden Stkaar i vort øvrige Forhold sagde mig i Vinene, fra det Dieblis drog sig aldeles ud af Directionen, fordi den ikke ved at sagsøge mig, vilde offentlig fralægge sig, hvad her var den

paasagt, ved at vise, hvad Ret den havde, haade til og i at giøre det. At det just var af Skaansel for mig, man ikke vilde 'giøre dette Skridt, synes den Maade, hvorpaa jeg flere Stæder i den ovenfor omtalte Forestilling finder mig omhandlet, just ikke at give tilkiænde; at det midlertid var, fordi Vedkommende erkjendte det mislige i, at skyde sig ind under Rettergang, naar man er indstævnet for den offentlige Menings Domstoel, tør jeg endnu mindre antage.

Da Heiberg i Fortalen til sin Høfforg, i Anledning af det hyppige Misforhold mellem Beneficenternes Bærd, og Beneficernes Udbytte, yttre, at Mad. Rose maatte takke Thaarups Prolog, og Mad. Walthers Mærkværelse, for denne Aftens fuldrængte Huus, gaaer jeg nu over til, hvad i sidstnævnte Anledning er at sige. Det vil fra disse Erindringers første Bind være i Minde, hvorledes denne, begge Thalers Yndling, veeg for Hofcabaler og Hofforsølgelser. Denne Sommer var hun kommet tilbage til Kiøbenhavn, at ligge i Barselseng der; og regnede man det ikke uden Foie mellem Tidernes glædelige Tegn, at hun nu uhindret viiste sig overalt, og var velkommen alle vegne, medens man, da hun 1783 tog Veien herover fra Engelland til Stokholm, under Paaskud af, hvad man kaldte hendes Undvigelse, formeente hende at komme til Kiøbenhavn, og blot tillod hende at opholde sig nogle Timer paa Skydebanen, hvor midlertid hendes talrige Beundrere ydede hende en Hyl-

ding, der rigelig holdt hende stadesløs for den Unaa-
 de, hende fra gamle Alvindsmænd var viist. At mid-
 lertid hendes Nærværelse i Skuespilhuset ovenomtalte
 Aften skulde synderlig have foreget Tillobet, troer
 jeg saameget mindre, som den endog i hendes tro
 Kreds var saalidet forud bekiaendt, at de fleeste kun
 erfoer den ved, at opdage hende foran i den efter Be-
 neficevedtægt hortleiede Dameloge. Det var derfor
 og saalidet efter foregaaende Aftale eller Overeens-
 komst, at hende efter Forestillingen bragtes den i de
 Dages Theaterannaler omtalte Velkomst, at jeg meget
 godt erindrer, at A. Germann kom under Stryffet hen at
 raadspørge mig, om det gik an saaledes at byde hende
 Velkommen, og at vi nu aftalte, i det Applausen
 for Høstgildet var til Ende, at tilraabe hende navn-
 ligen en Velkomsthelsen, som — hedder det i Morgenpo-
 sten — snart udbredte sig og blev almindeligt; thi
 hvad var naturligere, end at man bevidnede denne
 siældne Skuespillerinde vor Fryd over, omsider at
 see hende igien, hvor hun havde skienket os saaman-
 gen herlig Aften, og at denne Fryd forøgedes ved at
 mindes, at de vare forbi, hine Dage, da Genie og
 Talent vare en Brøde? *)

Man vilde midlertid vide, at Meningerne paa
 saakaldte høiere Stæder — hvilket just ikke altid er

*) At sige hos dem, hvis Protectioner og Connexio-
 ner de stod i Beien.

det samme, som selve de Høieres egne Meninger, skiondt de heel ofte udgives derfor — havde været deelte om sig Hyldings Tilladelighed, men at en gammel Skuespilynder, der overalt ikke skal være bange for at sige sin Mening, saa aldeles uden Betænkning vedgik, at hans Hænder endnu var omme af at have klappet med, at man fandt det — høfligt, ikke at berøre den Sag videre.

At der midlertid og vare de, der af skielligere Grund fandt Betænknelighed ved at lade den offentlige Mening give Kiændelse i en i det mindste ikke tilfulde oplyst Sag, derfor har jeg mig fuldgylldig Hiemmel, i det den af mine Venner, der mindst dreiede sig efter Hofveir, da han anmodedes at deeltage i et Maaltid paa Skudebanen, hvor flere af hendes gamle Venner af Theaterkredsen vilde samles med hende, gjorde det til udtrykkelig Betingelse, at ingen Bise til hende maatte gøres. I Folge heraf foranstode da jeg, som daværende beskikket Bispedigter, *Relgreens* hver som hylder muntre Glæder, til dette Maaltid, hvor de tvende sidste Linier,

Leve alle vore Skionne,

Leve hver, som har dem kjær!

uden at gøre hende til Dagens Dronning, gav en upaaanket Anledning for enhver, der vilde hylde hendes Scepter, at anbringe sin Hylдинг, hvilket da og overflødigen skeedte, og con amore.

Men see! ved Rygtet om dette Gilde havde Germann, Rein, og flere af norske Selskabs Jævn-
 ninge samlet dem i et Siderværelse, hvor de og drak og
 sang, og hvorfra Rein indsendte mig et Impromptu,
 hvorved de havde udbragt hendes Skaal; naturlig-
 viis forelæste jeg vort Samkvem det, og det gientog-
 ges her per Acclamationem; men tillige opfordrede
 man mig, som Gildesbroder og Sanger, ikke at lade
 den Plet sidde paa os, at vi, der havde den Glæde
 at have hende i vor Kreds, skode tilbage for hine;
 vor Cato, der, skiondt jeg ikke troer, at hans Dyd
 var bleven varm ved Vinen, som saare sielden var
 hans Naade, har altid havt for stor Agt for den al-
 mene Stemme, til ikke at ære den, hvor han erkjendte
 den saa uimodsigelig, som her, gjorde ingen Indven-
 ding; jeg skrev da følgende Linier, der foresungne af
 Mad. Dahlen og Mad. Biørn gientoges si jublende
 Chor:

En Skaal for den, der er Cameners Savn,
 Der forðum var Thalias Tempels Hæder!
 Hver Kunstens Ven høit juble hendes Navn,
 Gienkalde fro forgangne Tiders Hæder!
 Tag dit Glas, fyld det til bredfuldt Maal,
 Drik Thalias Carolines Skaal!

Men syntes nu den Enthusiasmus, hvormed denne
 Skaal hende bragtes, at have naaet den høieste Grænd-
 se, da lod hun os snart føle, at det skod til hende at
 bestaae den til en ulige høiere Flugt, i det hun, sikkert

ikke uvant til at besvare saadan Hylдинг, med denne søde alage-Stemme,

Hvis Sang saa ofte havde tryllet os,
takkede med en allerkjæreste fransk Couplet, hvoraf
jeg desværre kun er istand til at gienkalde mig den
første Halvdeel:

Ah si vous pouviez comprendre

Ce, que mon coeur sent pour vous,

L'amour n'a rien de si tendre,

Ni l'amitié de si doux.

Jeg kan ikke slutte denne Fortælling, uden at
nævne, at denne mageløse Kunstnerinde, uden al Sam-
menligning den allerrigeste af Naturens Haand til Le-
gem, Stemme, Ynde, Aand udstyrede, jeg i en Tid
af mere end et halvt Aarhundrede paa nogen Scene
har seet, og der allerede i femte Fredriks Tid, som
Barn, gjorde saadan Opsigt paa Skuepladsen, at hun
i Brevet i de forøste Samlinger om en dramatisk
Planteskoles Nødvendighed for vort Theater, omtal-
tes, som et lykkeligt Subject at begynde denne med,
ikke blot lever endnu, men endog for ikke ret mange
Aar siden nærede, og yttrede det Ønske, atter at be-
træde vor Skueplads, som hendes herlige Medvan-
drerinder Melpomene Rosing, og Juno Astrup end-
nu prydede. At hun ikke vilde have overladt sig til
en saadan Altraa, naar hun ikke var sig bevidst, at
kunne giøre dette Skridt med Ære, derom har ieg
den fuldeste Overtydning; om det maaskee midlertid
var hendes eller vor Skuepladses gode Genius, der

med sin Liliestængel henviestede dette hendes Ønske til de mange for Skuepladsens Hæder og Fremtær, fra gamle Fader Holbergs af indtil mine, der saaledes ere henveirede, da han maaskee fandt vor Skueplads ikke for hende, drifter jeg mig ikke at afgjøre. Nok hun kom ikke, og hendes tvende værdige Kunstfæstre ophørte ikke længe derefter at hædre Kunstens Bane iblandt os. Hendes Portrait, malet af Juul, men som ikke desmindre ligesaa lidet, skienet sandelig ikke af samme Grund, fyldestgjør mig, som Emilie Galottis tilfredsstiller Hettore Gonzaga, smykker Theatrets nye elegante Gøyer, i Forening med hendes store Samtidiges Roses, Schwartz's, Rosings, Mad. Rosings, Mad. Preislers, og Shakspear-garrisk Galeottis. Den, der har seet denne straalende Pleiade samlet tindre over vor Skueplads, og bevarer dens Minde i ærbødigt erkiændtlig Erindring, kan ikke betræde denne Kunstens Helligdom uden den inderlige Følelse, at dersom disse Kunstneres og Kunstnerinders Aand have Hiem her til- ligemed deres Billeder, er vel ingensteds i Verden en lignende Samlingsplads indviet Kunstens yngre Slægt.

Med dette Aar sluttedes Brevene i Morgenpos- sten, og troer jeg ikke at kunne undlade, af det sidste Brev at meddele min Grund, hvorfor jeg, isteden for at nedlægge den dramaturgiske Pen, som først var min Hensigt, lod det beroe ved at give Bedømmelserne en anden Form, og et eget Blad: "Maaskee — siger jeg — var denne Artikel reent ophørt, hvis man ikke

havde gjort sig saa megen og nederdrægtig Umage for at faae mig til at ophæve den. Men jeg frygter hverken Stormand eller Stemand, og man affrækker mig aldrig fra noget Foretagende, hverken ved at undsige eller forklage mig." — Hvem det var, jeg her henkastede Handstøen, er jeg efter 36 Aars Mellemtid ikke istand til med Bestemthed at minde; kun at Stormanden ikke var Theatrets administrerende Directeur, saa uvenstabelige vore Forhold end vare, veed jeg med Visshed, ligesom og det Prædicat, hvormed jeg har betegnet ham, tilfulde overtyder mig derom; og saa troer jeg, det især var for andre og andres Synder, Dramaturgen baade af den denoncerende Magt og af den truende Skuespiller lagdes for Had. Ligemeget! hvad Fader Rose ti Aar tidligere ved lignende Leilighed lærte mig: Hund, som biæffer, bider sig selv, fik jeg atter denne Gang, som saa ofte, baade før og siden, Anledning at sande, og blev alt saa ved at hylde mit ogsaa her anførte Valgsprog:

Blig du ei for de Onde, gaae tvertimod diærvere fremad!
som jeg til min sidste Time haaber at blive tro.

Heller bør jeg midlertid ikke forbigaae, at jeg ved denne min Afgang sandt mig befriet at besvare en mig jo af adskillige gjort Beskyldning for altforstor Mildhed.
"Jeg har stedse — siger jeg i denne Anledning — fulgt min Overtydning, lastet, hvad der mishagede mig, og roest, hvad jeg sandt Godt; jeg kan ofte have feilet; men det har stedse været optima side. At jeg i de se-

nere Tider har stræbt efter en forbindtligere Tone, har deels været Pligt — da adskillige deels af vore ypperste, deels af de mig næsten personlig fremmede Kunstnere have viist mine Anmærkninger saa megen venstabelig Opmærksomhed; deels og Overbeviisning, fordi jeg mere og mere erkiænder Sandheden af Ciceros Ord: I at opmuntre og fremstynde virker det bedst, naar man roser dem, man formaner; og at gavne har i dette været, og skal i ethvert Foretagende blive mit fornemste Formaal.”

Mod Slutningen af dette Aar gjorde jeg da endelig det tunge Skridt, som jeg saalænge havde kæmpet imod, at mælde mig ud af det Selskab, der havde bidraget saa meget til min Dannelse, og skænket mig saamange Glæder, og saa sande Venner. At jeg, nagtet jeg skyldte mine Kaar dette Offer, neppe endnu havde overtalt mig til at bringe det, naar ikke andre tilfældige Omstændigheder havde giort Udslaget, er vel sandsynligt; at midlertid disse hverken laae i Selskabets forandrede Sindelag mod mig, eller formindskede Værd for mig, derpaa har jeg fuldt Beviis, saavel i det ærefulde Brev, hvormed dets daværende Directeur — nu længe afdøde Kammerraad E. K. Munthe — hændrede mig, en Mand, der intet umeent Ord havde tilladt sin Pen, om end og Selskabet, hvis Ordfører han var, vilde og kunde fornægtet sin uforandrede Aand nok til at tilstå det; som deri, at aldrig saa snart min forbedrede Stilling tillod det, ser jeg skyndte

mig at ile tilbage til dette Musers, Glæders, Ven-
skabs mageløse Hiem.

Tilskueren havde overalt i min gamle Kreds me-
get høvet mine Actier. Ikke blot har den maaskee
et ikke slet Vidnesbyrd om min Tænkemaade i Almin-
delighed, og især de Sider deraf, hvorpaa man havde
villet kaste Skygge; ogsaa kan det vel være, at en
og anden kjendte Originalerne til mine Skildringer,
f. Ex. af det hjemvelske Huusliv, i sig og Sine for vel,
og fandt dem skildrede formeget *con amore*, til ikke
umærkelig at komme til Erkiendelsen af, man dog
nok tildeels havde gjort Skildreren Uret. Saaledes
erindrer jeg tydelig, at Fortællingen, den aftakkede
Skjøddehund, hvori er ikke lidet hemmelig Historie,
optoges laugt anderledes, end jeg havde formodet,
og end en Stund tilforn vilde være skeet. At mid-
lertid mine Actier, ligesom andre, havde deres Op
og Ned, og at det ikke altid blot var Tilfældets Virk-
ning, veed jeg ret vel.

En vennehuuld Dommer, af dem, mine ældre Blade
i tidligere Dage havde den Lykke, ikke sjælden at fin-
de, har givet dem det Vidnesbyrd, at dersom de, ef-
ter en Tid lang at være forsvundne af Jorden, faldt
en sildere Efterslægt ihænde, vilde denne ved dem faae
en ligesaa speiltro Forestilling om Forsædrenes Le-
vemaade, Sæder og Daarligheder, som Eftergravnin-
gerne i Herkulanum og Pompeji have givet Latiens
nyere Beboere om de ældre.

Skjøndt jeg ikke mere mindes, eller kan opspore,
 af hvem eller hvor det er sagt, lever dog dette Vidnes-
 byrd i alt for taknemmelig Erindring hos mig til, at jeg
 ikke skulde trolig have bevaret dets Indhold, om end ikke
 dets Udtryk; dobbelt kiært er det mig, da det smigrer
 mig med det Haab, ikke, som jeg i mørkere Tider,
 naar Dieblikkets Synspunkter og Synsmaader for-
 arge mig, saa ofte fristes at grue for, hele min
 Levetid at have fægtet med Skygger, og knælet for
 Drømmebilleder. En Sandhed er det, at jeg, ved nu
 efter 36 Aar at gienlæse hine Blade, seer de Dage, de
 Tider, de Dieblikke, hvori de bleve, ligesom oprinde
 mig paa ny, at jeg stundum til de mindste ubetyde-
 ligste Biomstændigheder lever dem atter. Saaledes
 gientkalder Jagerspriisbladet i første Aargang mig den
 skionne Høstdag, da jeg med den for Nordboværld og
 Nordboværld saa sværmeriske Rosing, og hans for
 Naturens, Kunstens og alle Dyders Skionhed saa
 inderlig begejstrede Hustru gjæstede dette Danmarks
 Poecile, som i sin affides Braa alt formeget gaaer af
 Minde, da det i sit Skied giemmer et Dyders og
 Fortienesters Væld, hvorimod alle Hæderstegn og
 Hæderstitler ere Bornespreiter; saaledes gientkalder
 Bladet om Landlivets Glæder mig saa livagtig den
 Fredensborgreise, hvoraf det er en Frugt, da jeg
 fulgte Bertha Golds ædle Søster Agatha Riisen der-
 ud, at overraske hendes Lærling og Yndling Ophelia
 paa dennes Fødselsdag, at jeg endog herer det bety-

dende Svar, hun gav mig, da jeg ved Indkørselen i Geelstov foreslog hende at lægge Veien over vort for-
dums kiære Sællerød, til hendes dyrebare hedengangne
Søsters Minni; saaledes seer jeg endnu mit kiære
Dvistskammer til Rosings, hvor jeg uden tvivl den
Gang blev indsat, og som af alle de Bærelser, jeg
har beboet, har uden Sammenligning meest været ef-
ter mit Sind. Denne eensomme Stilhed midt i en
da endnu ganske levende Slotsby, den venlige Hauge
under mine Vinduer, de mig saa dyrebare Menneſker,
de vevre Smaa, der oplivede den; hine gamle Skov-
træer i Burleighs Lund ligesom, Fuglene, som ved
Daggry herfra bed mig god Morgen, mit Skriverbord
i Vinduet, som jeg aabnede, naar jeg flyttede ud, og
der ikke lukkedes, før jeg tog ind, og hvor jeg uden at
reise mig af min Stool kunde naae at aabne Døren
bag mig, naar en af Glutterne piftede, medens jeg
kunde række paa begge Sider af Bærelset til mine
Smaaahylde under Skraataget; som en Stemme fra
dette mit Fredensbo lyde mig hine Ord i nysnævnte
Blad: "Mangen, som Verdenskundskab, dyrefiobe
ved Erfaring, gier mistroisk og tilbageholden i Byen,
giensfinder her sin Tro paa Menneſker og Dyder, bli-
ver aaben og veldommende, som han var skabt til at
være. Her udgydes Hjertet friere i Venſkabsbarm,
her forvindes nagende Kummer, her lindres endog
de Saar, som ikke kunne læges. Naar vor Ewald
skildrer den sidste blide Drom, han legede med, da

han i Venstabs og Virksomheds Skieb haabede Trost for det uerskattelige Tab, han havde lidt, begynder han med at sætte Scenen paa Landet: En rolig Sytte — siger han i Fortalen til sine Skrifter — en behagelig Lgn, et maadeligt Udkomme, saa, men retskafne Venner, og fremfor Alt at være saa nyttig, som min Vone tillod, uden at være nogen til Byrde, var Alt, hvad jeg den Tid ønskede mig af Jorden. Sikkerlig har mangen ved at læse disse Ewalds Ord randsaget sin egen Barm, og gienkiendt i dem sit eget varmeste Ønske, der vel vil blive ligesaa uopfyldt, som Ewalds.”

Med inderlig Taknemmelighed erkiender jeg, at det Misshaab, de sidste Ord aande, efter ikke saa Bestyrkelses, omsider blev over min dristigste Forventning bestaaet, jeg lykkelig, og ikke uden al Høie at troe mig nogenlunde nyttig. Alt jeg i hine Dage troede med Ewald at kunne forsage, hvad Folk kalde timelig Lykke, veed man; min tidligere Drem om noisom Uafhængighed, var vel forsvunden med min Arv, midlertid gjorde jeg nu og da Forsøg at fremmane den igien. Saaledes havde jeg ikke lange før denne Tidspunkt søgt et Embede, som efter sin Natur maatte om nogle Aar ophøre, og da betrygge mig en efter mine Ønsker tilstrækkelig Aarpenge, og gjorde jeg mig saameget mere Haab derom, da jeg hos Høie Bedkommende havde Grund at troe mig i Gunst. Men see, den Quassistformand, til hvem jeg i denne Anled-

ning havde at henvende mig, sagde mig ligesrem: at jeg havde en Competent, der vel ikke havde været heldig til sine Examina (som Excellencen temmelig euphemistisk behagede at udtrykke sig) ikke forstod fremmede Sprog, ikke havde reist udenlands, ikke paa nogen Maade giort sig kiendt i Litteraturen, men som var et meget skikkeligt Menneske." Da man jo af de Store skal tage Alting i den bedste Mening, undertrykte jeg ikke uden Meie den Friskelse, at udbede mig noiere Forklaring paa det men, og erindrede blot ydmygt, "at da jeg og troede at være et skikkeligt Menneske, og det iøvrigt syntes, som H. E. implicite tilstod mig nogle af de Egenheder, han explicite fra kiendte min Medbeiler, troede jeg...." "Ja, faldt Excellencen mig med nogen Forlegenhed i Ordet, han er — maa jeg sige Dem — paa en Maade af min Familie (det var hans kiødelige Søstersøn) og De kan da...." "Jeg beder om Forladelse, sagde jeg, det har jeg ikke den Ære at være; det er en anden Sag!" bukkede og gik; at Nepoten fik Embedet, forstaaer sig selv. Om midlertid, med al hans Skikkelighed, Embedet ikke passede ham, eller han ikke det, skal jeg ikke sige — nok, at inden kort Tid blev han forflyttet, og jeg søgte paa ny Embedet, men blev i *un très Compliment* Brief, som Alberwig udtrykker sig, underrettet fra H. E., at mit Andragende vist var naadigst blevet bifaldet, hvis jeg havde mældt mig 8 Dage før, da det nu var bortlovet. Lykkeligviis

blev det ikke ledigt tredie Gang; thi — som vel underrettede Personer siden gav mig at forstaae — vilde det været mig saare vanskeligt at træffe den beleilige Tid, da man ikke skjøttede om mig, fordi jeg var, hvad en Stormand senere kaldte en Skryver.

At jeg, skiondt ikke blot nidkiær Lojalist, og varm Enthusiast for Nationens tree kongelige Yndlinger, men endog den Tid ivrig Ministerial, maa vel ikke uden al Gøie have troet, at have svær Mellemregning med nogen Magthavende, kan foruden Morgenpostens anførte Afsteedsord følgende latterlige Anekdote bevidne:

Jeg medbragte efter Jagerspriisreisen fra Fredensborg et stærkt Anstød af Galdefeber, som jeg da oftere hiemsøgte af. Vant til at giøre kort Proces med mine Upasseligheder, lod jeg mig ved en af mine lægekundige Venner foreskrive et Brækmiddel, som jeg om Morgenens tog ind; men følte saaliden Virkning deraf, at jeg kan huske, jeg om Middagen svarte min Ven Liebenberg, som kom at spørge til mig, at jeg befandt mig alt for vel, og lod mig give min Middagsmad, som jeg med god Appetit fortærte. Men neppe var det skeet, og han gaaet, før Virkningen kom, og varede gode sex Timer ledsaget af en stærk Feberhede. Under Paroxysmen syntes mig, jeg var paa en Reise fra Fredensborg med Rosings Fruentimmer kommet til Hirschholms Kro, hvor jeg blev kaldt ud af en der i Byen liggende fornem Husarofficer, der, efterat have bevidnet mig ynksom Deeltagelse, leve-

rede mig en Ordre, efter hvilken jeg for begangen Presesforbrydelse skulde miste mit Hoved. Jeg spurgte da, hvor, og han nævnte mig Skydebanen uden for Hirschholm, som jeg just det Aar mellem Fredensborg og Hirschholm havde lagt Mærke til. Jeg svarte ham fattet, at jeg vilde følge ham, men han maatte tillade mig, da han saae, jeg var med Fruentimmer og Børn, for ikke at alterere dem, at bringe dem først tilvogns, og giøre mig et Paaskud at blive tilbage. Han tillod det, de kierte, og vi begav os til Pladsen, hvor Gutfeld, der nys var blevet kaldet til Hirschholm, og som jeg ikke personlig kiendte, modtog mig. Jeg sagde, at jeg længe havde ønsket mig hans Kiendskab, men beklagede, just at giøre det paa en Tid, da jeg havde saa kort Nytte deraf, forærte ham til Erindring om dette Møde et Gulduhr, jeg ikke længe før af hoi Haand havde faaet, holdt nu en kort men hoist lojal, og hoist liberal Tale om Meningsfrihed, som jeg endnu Dagen derpaa fuldkommen erindrede, og som var langt over Alt, hvad jeg nogensinde over dette mit Yndlingsæmne har sagt, knælede derpaa med tilbundne Dine, da i det samme en Stafet fra Fredensborg i fuld Galop bragte min Benaadning. Med eet saae jeg en smal Hønsedør fare op, og en Mængde Smaavanskabninger styrte ud, der var for til, som Smaagrise, bag til som Stovleknægte, Paroxysmen var ovre, og Feberen forbi.

Denne Farceopløsning paa en saa tragisk Vision bestyrker mig ydermere, at, ligesom Støvleknægte-Synet kom af, jeg i de Dage havde været forlegen for en Støvleknægt, som jeg af Caprice aldrig har eiet, saaledes maa jeg og have haft noget at gruble paa, der gav Anledning til den øvrige Phantasmagorie.

Norffe Selskab vedblev midlertid at være mit fornemste Tilhold, og nød jeg den Ære, ved dets Tyveaarsfest, den 30 April 1792, at føre Forsædet; og var denne Dag en skøn Mindesfest, der kun desværre havde det tilfældes med flere slige, jeg har bivaanet, at det mere var en kjærlig Afskæed med det Forbigangne, end en glædelig Velkomst til det Tilkommende. Hertil forenede sig adskillige Omstændigheder; af dem, der i det Foregaaende ere nævnte, som de egentlige Stamholdere, var ædle Mel-dahl alt afgaaet til Island som Amtmand, fandt der ikke længe efter sin Grav, og fik til Eftermand sin gamle Ven, den geniale Jochum Wibe, der ikke mange Aar derpaa i hint fjerne Land fulgte ham i Graven. Rein, der for omstider at ophøre;

I slavisk Forgemaal

Det Geld af lumpne Tieners Gunst at rigge*)

At lades ind, og spises af med Snaa

Og tomme Løster, som man holder ikke.

havde i det fjerne Caudocheno:

Hos halvbarbarisk Folk blandt Finmarks Sne;

*) See Elegien til Rein, Tilskueren No. 86, 1791.

føgt og faaet et sandt Forviisningskald, var reist at ægte sin Lina i Norge, at han ikke i sin Drik alt for tungt skulde føle Sandheden af, at det ikke var godt, Mennesket var ene, og havde midlertid der det Held at ombytte Caudochenokaldet med et langt ringere Capellani i Aggershuusstift. Retskasne J. P. Brown og fromme Coldevin vare befordrede til Norge; ældste Bernhoft var død, den mellemste bleven Præst i Nordlandene, hvorhen end ydermere gamle eiegode Moder Juul havde lovet at tage med for at forestaae hans Huus, og var hin Tyveaarsfest tillige en Afskedstak til hende, der nu skulde forlade os.

Veeg end med hende den gamle Aand ikke aldeles fra Selskabet, fiernede den sig dog bestandig mere og mere. En ung Paarørende af hende, som hun overdrog Selskabets Deconomie, erstattede hende naturlig i ingen Henseende, og savnede især den Agt og Vægt iblandt os, hvorved hun udrettede saa meget. Vel havde Selskabet Føie, i en Impromptu, der ved nysnævnte Høitid bragtes Mad. Juul, at forsøkke:

Hos os lever evig Dit Minde og Savn,
Som Wibes og Bessels og Stristerens Navn.

Ja gamle, mange Aar adskilte, uforglemte ædle Venner, Rogarth, Colletter, W. Bernhoft, Wraag, og hvo ellers endnu af hin gamle Vennekamme i gamle Norges stolte Skied maatte leve og erindre mig, kommer denne Bog, blot dette Blad i Eders

Hænder, I ville mindes forgangne Dage og dens
 Glæder, og med dem, eders gamle trofaste Bro-
 der, der deelte disse med Eder, og I ville sande,
 at han var Eders og alle Godes sandfærdige Tals-
 mand, da han i Alles Navn *) ved det endelige

-
- *) Som characteristisk for den Selskabet egne Tone, til-
 lade man mig at afstrykke en hende paa hendes
 sidste Fødselsdag af Selskabet udbragt Bise, hvor-
 hos jeg blot maa anmærke, at Ordet Mors
 var da i, vel og udenfor Selskabet, et Slags
 giængs Språk, tildeels maaskee for den paa-
 faldende Maade, hvormed Schwarz sagde det, som
 Jacob v. Lybo, og havde man blandt andet den
 Anecdote, at da Mad. Castberg (Buchholm) ved
 sin Afreise til Norge tog Afsked med Wibe, og for
 at faae Bemoden hen i Spøg, anmærkede, han
 ikke nu mere skulde sige Mors til hende, fik hun
 anden Dag sin Stam bog fra ham med de Linier;
 Mors ultima linea rerum.

og brugtes det saaledes i Overgivenhed i mange-
 haande Betydninger, som det da her, da det var
 Navnet paa Bernhofs Kald hvor hun tog hen,
 var Spøgen at slutte hvert Vers dermed.

til Madam Juul den 9 December 1792.

Da Du var den unge og vakre Moer Juul,
 For norske Selskabet Du aabned et Skul,
 Nu Du Dig indbilder at være til Vars,
 Nu tyer Du saa frygtsom til Bernhofs paa Mors.

O spar Dig den lange og mælsomme Bei,
 De hulde Chariter de ældes jo ei,
 Dit Efteraars Blomster de er som Din Vaars,
 O hvorfor da tye til det sorgfulde Mors?

Farvel, bragte denne vor moderkærlige Veninde
denne hiertelige Afskedsbrev:

Tak for hver en Dag, vi lærte

Meer og meer at kende Dig,

For hver Glæde, for hver Smerte,

Som Du deelte søsterlig.

For Din Iver for vor Vre

For Din Omhu for vort Vel;

Alle Dine Dage være,

Blide, skionne som Din Gial;

som alle hine herlige Hedengangne, ved at modtage
hende hiiset, ville have sandet det, overladende Dr-
det til deres elskede Johan Wibe, der, syg og forladt,
hos hende for sine sidste tunge Dage fandt moderlig
Pleie, moderlig Omfarg, moderlig Omhed.

Senere paa Aaret indtraf et for Selskabet soles-
ligt, mig fremfor andre smerteligt, og ved de dermed
forbundne Omstændigheder særdeles paafaldende Tab,
som jeg her, skøndt inden egenlig Tidsfølgen bringer

Naar snart Du forlader den fædrene Kyst,

Da synge vi samtlig med klagende Røst:

O hvilken Tyndinde fra Thy eller Mars

Erstatter os den, der drog fra os til Mors?

Du troer, det var Synd, om Dit Løfte, Du brød,

Og grusom ei tænker paa os og vor Nød,

Hvor finde vi Trøst i al Modgang og Kør,

Nu, Du os forlader, og reiser til Mors?

O hvergang Din Fødselsdag smiler igien,

Da tank paa hver ærlig og efterladt Ven,

Tank: norske Selskabet nu sidder til Taars,

Og ønsker Dig Held, men beer Pokker ta Mors.

mig dertil, vil omtale; dette var Arne Germann's. En, hos et Menneske af hans iøvrigt ikke sentimental-romantiske Begreber, vidunderlig Lidenkab havde en Række af Aar fortæret ham, og var paa senere Tid ved Forholdenes Forknytning blevet ham dobbelt piinlig. Den Dag, Skuespillene efter Sommerhvilen aabnedes, var jeg kommen ind fra Fredensborg for at see Abningsstykket, Islands Myndlinger. Efter Skuespillet var jeg til Rosings, at takke hende for hendes kostelige Mad. Drave, ham for Philip Brook, og vilde nu paa min Hiemgang til Bakkehuset blot see op i norske Selskab, om der havde tildraget sig noget, jeg som Directeur havde at tage Notice af, for næste Morgen at kunne gaae ud til mit kiære Fredensborg igien. Men see! i Selskabsdøren modtog Germann mig, meget glad over min Komme, for at lægge Beslag paa mig, at blive tilstæde ved en Velkomsthølle, han i Anledning af sin yngre Broders Nedkomst fra Norge gav, og tillige, som Directeur at bringe ham Velkomstskaalen, og efter Etik og Brug drikte Dns med ham. Saa ugiærne jeg end vilde sinke mig, bad han mig dog saa indstændig, og med saa skiellige — personlige — Grunde derom, at jeg blev, og, da det var seent, tog siden Nattequarteer hos ham. Paa Hiemveien, og medens vi klædte os af, var han, som jeg endnu aldrig havde seet ham, sagde mig Ting, han i vor nøieste Fortrolighed aldrig havde tilladt sig at ymte om, saa at jeg, som troede, at det var, om

just ikke Punchen, thi vi havde kun tomt en eneste
 Bolle, hvorum vi vare temmelig mange, dog Evans
 tidligere Gaver, der gjorde ham saa aabenhiertet,
 for ikke at sige aabnemundet, dreiede bestandig Taler
 af, det bedste, jeg kunde, at han ikke, vort noie Ven-
 skab uagtet, anden Morgen skulde faae formeget at
 angre.

Men da han havde udsovet, var han endnu den
 samme, og forsikrede, ikke forrige Aften at have druk-
 ket, uden, hvad jeg saae, derimod fortalte han mig
 et uventet Møde, og en Forsoningsscene, der mellem
 ham og hans Donna havde i Forveien fundet Sted.
 Jeg skrev da hans Exaltation paa dennes Begning,
 gjorde mig ingen videre Tanker derom, og gik ud til
 mit fredensborgske Sanssouci. Et Par Gange, jeg
 paa mine korte Bybesøg saae ham, kom han mig rig-
 tignot besynderlig for, ogsaa falde nogle Spørgsmaal,
 forskjellige af vore Venner gjorde mig om ham, mig
 paa; dog lidet for at erfare eller udfinde mere, mine
 Venner angaaende, end de selv sige mig, slog jeg det
 hen, og lagde vel egentlig ikke ret Mærke dertil, for
 bag efter, da vi indbyrdes forklarede os for hinanden.

Jeg kom nu ind fra Fredensbog med alle, og
 havde tilbragt den første Dag meget behagelig hos
 Thaarup, der havde giftet sig, og boede paa Fredriks-
 berg overmaade hyggelig hos en Gartner Lindrup,
 fra hvis Hauge var Indgang til Slotshaugen. Mod
 Aften gik jeg til Byen, og gjorde mit sædvanlige Di-

recteursløb op i norske Selskab, men studsede ved at see der, især for en Søndag Aften, usædvanlig mange, da i det samme Rottbøll levende raabte mig imøde: God Aften, Germann! og i det jeg med en Speg vilde besvare denne Feiltagelse, traadte halv hemmelighedsfuld hen til mig, og sagde: "Du veed det vel ikke!" "hvad da?" "Germann er styrtet ved Bernstorffs Støtte, og ligger død i Lundehuset; vi sege hans Broder, har bestilt en Vogn at bringe ham derud, og vilde have fat paa dig for at følge med." I det samme kom Broderen, man sagde ham, hans Broder var kommen til Skade med en Hest, og laae i Lundehuset, og overlod mig i Vognen at forberede ham paa det øvrige. Det gjorde jeg, uden dog at have opgivet alt Haab, før ved vor Ankomst en Opvartningspige, som modtog os, sagde: Doctoren havde sagt, han var alt død, da han blev bragt dertil, og nu førte os op, hvor Liget laae. Dette Slag traf mig i et Dieblis, hvor mange sammenstødende Omstændigheder gjorde det dobbelt smerteligt; men i det jeg med dyb Bæmød traadte til Leiet, og bød mig over den Hedenfarne, før som et Lyn det Spørgsmaal giennem min Siæl: og om du nu havde Magt at sige til den Hvilende: Staa op, og lev! vilde du da giere det? burde du giere det? vilde han takke dig derfor? Og det var, som en Taage svandt fra mine Næse, saaledes endog, at jeg kunde føle det Latterlige i, da Broderen udgiød sin Bedrøvelse for

Opvarningspigen med de Ord: det var min Broder, og af hende fik det sande Kiølderpigensvar: det troer jeg saa vist gierne.

Ved vor Tilbagekomst til Selskabet, foresandt vi en talrig Forsamling endog af saadanne Veteraner, som jeg ellers aldrig havde seet der; og kom nu mange høist mærkelige Omstændigheder for Lyset, om den sælsomme Forandring, der i hans sidste Dage var foregaaet med ham, saa at hans trofaste Belynder og Forsremmer, den nidkiære Pram, fremkom med Formodninger og Forslag, som jeg med et Magtsprog i min afdøde Vens Navn maatte paalægge Tausshed, da jeg ikke saa mig istand til at giendrive dem, skiondt de efter min inderste Overbeviisning vare aldeles urigtige, som naturlig meget i det Mørke, der hvilede over det hele, maatte rinde hans oprørte Venner i Hu, især efter de synderlige Omstændigheder, der alt mere og mere bekræftede sig.

Han var nemlig efter Winslows Udfigende ikke dræbt af Faldet, men styrtet ned af Hesten, aflivet ved et indvortes Slag, en Folge af denne Luesfiæls voldsomme Opblussen i det svækkede Legeme, hvor Klinggen havde fortæret Skeden*). Men hvad endnu var

*) Synderligt nok, at Winslow, der tit havde at fliske paa Germann, som hyppig, tildeels ved sin Driftighed i Legemsøvelse, hvortil han var ualmindelig hændig og smidig, kom til Skade, engang, da det maaskee gif ham vel tit paa, sagde

sælsommere: han havde sat sig i Hovedet, at han den Dag var budet til Gæst paa Nærum hos alle Nordmændenes Skytsguddom, Chr. Colbjørnsen, og var, da han fra tidligere Aar ved Tid og Leilighed satte Priis paa en vis Gentlemanship, om Morgenens gaaet hen til en endnu levende Ven, at faae sin Halsklud bunden paa en nys opkommen Façon; og lader sig deraf end ydermere bestyrke, ^{saa} at hverken i Forveien hiemme, eller i Lundehuset havde nydt noget, der kunde berøse ham. Midlertid erklærede ovennævnte saa gæstmilde Vedling bestemt, at, saa velkommen han vilde være i hans Huus, da han fra Christiania kjendte ham, og i Anledning af Broderens Hidkomst havde fornyet Bekjendtskabet, havde han dog hverken bedet ham til den Dag, eller engang i Almindelighed indbudet ham; medens paa den anden Side, Germann i sin Glæde over dette fornyede Bekjendtskab, og denne Indbydelse — i sine sidste Dage ikke blot ansaae sin Fremtids Lykke for gjort, men endog til flere af sine Venner udlod sig med det Haab at kunne aabne dem samme Lykkens og Vrens Dør, der havde opladt sig for ham. Ustridig havde denne ualmindelige fyrige og kraftfulde Mand, der saa længe havde omtumlet i

til ham: Han kommer saa engang til mig, og har brækket sin Hals, og vil, jeg skal sætte ham den i Lave; men det siger jeg ham: det kan jeg ikke.

Livets Labyrinth, omsider saaledes forvildet sig, at den ikke kunde komme ud af dette Bildered, uden ved pludselig at hæve sig fra Støvet, og med sit Stovdække kaste dets Byrder, dets Mangler, dets Skrøbeligheder fra sig.

Endnu en egen Scene faldt ved denne Leilighed i min Lod. En redelig og ømtfølsende Ven, hvis Embedsstilling gav ham Gøie dertil, anmodede mig Morgen derpaa at være tilstæde ved Eftersynet af vor afdøde Vens Efterladenskab, for at modtage, hvad der hans Dages lange Roman vedkommende maatte findes, og der ikke burde komme i fremmede Hænder. Hvad vi fandt, var lidet, og neppe meget betydeligt; thi saasnart vi erkjendte det for didhørende, blev det uden videre af os at besees henlagt i en liden Pakke, der forsegledes af os begge, og som jeg samme Formiddag bragte hans Donna med Forsikring, at alt ubeseet kom i hendes Hænder; hvorfor hun, skiondt vi ellers ikke da just stod vel, hiertelig takkede mig, med Tillæg: at hun var vis derpaa, da hun kjendte mit Vens Skab for den Afsdøde. I det samme kom en Mand, som den Hedengangne af alle meest ugiern vilde mødt der, og skiondt jeg personlig intet havde mod denne, følte jeg mig dog saa meget min Vens Mandatarius, at jeg skyndte mig at gaae, dog ikke uden at have modtaget hendes gjentagne Tak for min venstabelige Omsorg.

En Gaade, som medens jeg skrev herpaa, ikke lidet bred mig, men hvori der med eet opgik mig et Lys; kan jeg ikke forbigaae. Under Torsdagen den ellefte October findes i Tilskueren en Slags Fabel, med Overskrift en Hverdagstildragelse, undertegnet **i*, hvis Epilogus særdeles passede paa det og den nysomtalt. Man demme:

Du faldt i Ungdoms favre Dage.
 Damynt! jeg hørte Doris klage
 Fortvivlet ved sit tunge Savn,
 Omsonst paakaldende Dit Ravn.
 Hver Trøst kun hendes Sorg forøgte,
 Med den til Gensomhed hun søgte,
 Med Graad Dit Ravn i Træet frev,
 Hvorunder Du lykkelig blev.
 Men efter saa og bittere Dage
 Hun søgte atter at behage.

Alt denne Fabel og dens Epilog havde havt en bestemt og af mig erkiændt Hentydning, derom kunde jeg saameget mindre tvivle, da jeg som Sideslykke dertil, selv har tilføiet et Epigram, der spottede over kortvarig Qvindekærlighed. Men deels var nysnævnte Datum, Torsdagen inden Germans Catastrophe, og om man end vilde antage, at Bladet var blevet liggende over til næste Mandag, da intet udkom, og at i Mellemtiden disse to Stykker bleve indskudte efter Tidernes Leilighed; da er begge Stykkers Tone ikke den friske Sorgs, der desuden hos mig var langt mere elegisk end epigrammatisk; og hvo skulde da den **i*

være, af hvem Fabelen siges mig tilsendt, et Udtryk, der viensynlig er valgt med Hensigt? Rein, der ufskriv dig er Forfatteren, skøndt han ikke har optaget Stykket i sine Digte, og hvem Monogrammet ogsaa peger paa, var i Norge, og kunde altsaa ikke da vide hint foresaldne; F. Schmidt, som man maa sée og efter Vocalen turde giette paa, var det efter alle criteria interna og externa ikke; mig selv var det endnu mindre, og af vor øvrige Kreds var ingen, min Gissning kunde hvile paa, da disses Smerte udtalte sig langt anderledes. Tilfældig seer jeg i Aldersseavisen, at just kort for selv samme Tid Efterretning var indløbet fra Island om vor ædle Meldahls Død, og nu blev det mig med eet, ikke blot tydeligt, men og vist, at han var den omtalte Damynt, saameget mere, som jeg klarlig erindrede, hvorofte Rein og jeg have talt om hans Doris, hvem han, saa mange andre glimrende Egenskaber han end tilbød hos hende, ikke havde for Skik eller Tøye at berømme for nogen særdeles tro Hukommelse i Kjærlighed, og der vel ikke ganske var uden Skyld, om Meldahls Dage, jeg vil ikke sige: ikke blev flere, men ikke randt gladere. Mærkeligt er det imidlertid, at disse Linier just skulde komme for Lyset i de samme Dage, da German kaldtes til denne sin Ven, ret som at han skulde bringe ham disse, som Vennesuk ved hans Grav. *)

*) En iconisk Støtte har Rein sat Meldahl i sin skønne Epistel til mig.

At man alt efterhaanden, som man kommer videre paa Livets Reise, lader en af sit kæreste Reiseselskab efter sig paa Veien efter den anden, som en fransk Skribent udtrykker sig, er den almindelige Lod,

At mange — Kredsens Ziir! er ikke meer;
 Du ædle Melbahl! bedste Ven, Belgjører,
 Du ei min Graab, og ei min Klage hører,
 Indsluttet tæt i Dødens kolde Arm,
 Med Muld betynget er den ædle Barm,
 Som leed, for alle ikke var Dig lige,
 Hvis sidste Suk var for Ulykkelige!
 Taus er den Mund, som smilende og mild
 Fremførte Venners Sag med Mod og Ild.
 Siig Norge! Du som ædel Daad belønner,
 Hvor tro han ledte Dine unge Sønner,
 Som irrede i vildsom Hovedstad,
 I Fadres Navn han raadede og bad,
 Blandt Venner han for bedste Ven erkiendte
 Den, som sig frit til ham om Hjelp henvendte,
 Han gavnild var, men ei af Overflod,
 Sparsommelig kun for at være god.

Det er min Pligt her at afbryde, for at erindre, at dette sidste var i saa høj Grad bogstavelig sandt, at, skøndt han var af dem, hvis Venstre aldrig erfoer, hvad hans Høre gav, eller gjorde, det var almeenerkiandt i det norske Selskab, at han af et meget tarveligt Indkomme, havde over 10000 Rigsdaler — naturligviis fra en lang Række af Aar — udestaaende mellem sine Venner, dem han aldrig krævede, og aldrig mindede, men var, som saa skønt ovenfor er sagt, skøndt ikke utilbøielig til muntert Vellevnet — sparsommelig at kunne være god — ligesaa sand er hans Skildring af Germann:

som vist nok ikke falder eens for alle, men som dog ingen undgaaer, og som man altsaa, særdeles uheldig Lodkastnings enkelte Dieblikke fraregnede, gemeenlig vænnes til at finde sig i. Her traf det midlertid, at de tvende, der saa godt som umiddelbar efter hinanden tabtes for mig, og den ene saa aldeles uden Farvel, ved deres Bortgang, og især ved den gernings syndelige Omstændigheder nær havde medtaget, hvad for mig hidtil havde været, og hvad til mit

Dg han, min Rahbet, tør min Klagestemme
Gienkalde Dig, hvad Du omsonst vil glemme?
Et Dieblif maaskee Din Sorg svandt hen,
Tilgiv, tilgiv, at jeg gienkalder den!
Vor Germann saldt i Ungdoms favre Alder,
Som ranke Træ ved jævnligt Hug nedfalder,
Men vennehuld hans Skygge mig indbød,
At glædes ved hans Fred i Gravens Skid.
Kun Fred var det, Din knuste Siæl begiærte.
Hvi gav Naturen Dig det varme Hierte?
Naturen, som saa huld, saa moderlig
Med rige Gaver havde signet Dig,
Med Vid, med Kunst, med Held til at behage,
Hvi tog den Alt saa pludselig tilbage,
Hvad den til Andres Glæde skienkte Dig?
Men hvad Dig selv ei gjorde lykkelig.
Dog vi, som kiendte Dig, Din Siæl, Din
Kummer,
O! bør vel vi misunde Dig Din Slummer?

Livs sandeste Held senere igien er blevet, min Vand-
drings ypperste Bederqvælgelse, og Forsødelse,

Den høie Agtelse for Qvindelønnen.

Stedse havde det hidtil i fuldeste Maade gieldt om
mig, hvad jeg nys læste om en af den rousseauske
Skoles adle Ældste, Dupont af Nemours: "Han be-
tragtede Qvinden, som det fuldkomneste Væsen, det, som
Skaberens har givet een Trang, Kierlighed, eet An-
liggende, Kierlighed, een Pligt, Kierlighed, een Be-
lønning, Kierlighed; denne himmelske Gave, sagde
han, og dens tree Arme, Datter-, Ægte- og Moder-
kierligheden, hvis Grene, Blomster og Frugter dække
Livet fra Barndom til Alfældighed, udbrede en
saadan Lykksalighed, at intet Væsen, der var værdigt
at nyde dets Gødme, vilde attraae et Liv, hvoraf de
vare forviiste."

Stemmede allerede, hvad Melodis Skygge til-
hvidskede mig, ikke saa ganske med disse mine Begre-
ber, da fik de en endnu langt stærkere Rystning, i det
jeg stod over Germanus afstaaende Legeme, og jeg her,
efter det, jeg vidste, sølte, og erføer, veiede min gamle
Yndlingsætning: "en varig Lidenstabs fuldkommer
det Gierde, som følger den." Til ydermere Missheld
traf dette i en Periode, da jeg overalt ikke stod vel
med mig selv; og naar vi fattes os selv, fattes vi
Alt, siger Göthe.

Allerede inden disse Dødsfald bragte Bitterhe-
dens Staal til at flyde over, udgiød denne Sind-

stemning sig ved mere end een Leilighed, f. Ex. ved de i Ribers Stambog skrevne Linier, der findes aftrykte i samme Lars Tilsfuer:

Lyksalig den, der langt fra Menneſker
 S eenſom Braa ſit ſkiulte Liv henderager,
 Der ingen Ven med ſine Griller plager,
 Der ingen elſker, og er ingen kjær.
 Hvert Blikt af Fryd kun ſkænkes os til Smerte,
 Sit eget Græskar har hver Sonas her,
 Snart Kiærlighed, ſnart Venſkab dette er,
 Og ene til vor Marter ſik vi Hierte;

og ſiøndt den tilføiede Forerindring dertil — ſom Eſterſkrift fra Gudinderne Kiærlighed, Venſkab og Glæde, til Giendrivelfe af et Brev fra Sirenen Lurus — ved ferſte Dietkaſt ſynes at gaae irette med Forfatteren af diſſe Linier, torde den dog ved noiere Eſtersyn findes ſnarere, i det mindſte med Henſyn til ham ſelv, at kiænde dem ſorgelig ved Magt.

Paa en ſynderlig Maade er det overalt, ved at gienlæſe i diſſe Dage Göthes aus meinen Leben, ſaldet mig paa, blandt ſaa meget andet, der er, ſom udſkreven af mit inderſte Hierte, at træffe følgende: Intet giver os mere Dplyſning om os ſelv, end naar vi igien ſee for os, hvad for nogle Aar ſiden er udgaaet fra os, ſaa at vi nu kunne betragte os ſelv ſom Gienſtand.” Hvor mangt et juſt ikke altid trøſteligt eller glædeligt Lys opgaaer mig ikke, ved nu til Brug for nærværende Arbeid at giennemgaae hine for mig

sande sibyllinske Blade; hvormeget er mig nu klart, som jeg dengang ikke forstod, maaskee ikke kunde eller vilde forstaae,

Hvis Hensigt daarlig for mig selv jeg dulgte, og hvor jeg i mit Hiertes Genfoldighed vilde været rede at bryde hvilkensomhelst Landse med den, der havde forklaret mig det saaledes, som jeg begriber det nu? hvormeget, den Tid vel tildeels for at daare mig selv, henkasted som Speg, erkiænder jeg nu at have været mit bittreste Alvor? Iser have Bladene No. 57 om Mennekestudium med den tilsoiede lærerige fontainiske Fabel de tvende Poser, fremdeles 76 og 77, men fremfor Alt Brevet No. 83 fra Misantos, med sit hypochondre wertheriske Motto, holdt et Speil for mig, hvori jeg saa grant har bestuet mit Inderskes daværende Tilstand, at man med Gode maa tilgive, om jeg, isteden for her at efterbilde, hvad jeg saae og seer, nøyes med at affrive, hvad i hine Dage maaskee endnu laae mig tungere paa Hierte, da, med dens nysnævnte Folelser hvæssede mine Smerter, dette, som en ond Dæmon, traadte mellem mig og mine Glæder, den saarende Forestilling, som Alt, hvad mig mødte og hændtes, mere og mere maatte indpræge, og som Gøthe havde ladet Werther udtrykke i de betydende Ord: Naar Du nu gik; naar Du skiltes fra denne Kreds, vilde de, hvorlænge vilde de føle den Rist, Dit Tab river i deres

Slæbne? hvor længe? O, saa forgiængeligt er Mennesket, at han selv der, hvor han har sin Tilværelses eneste Vished, hvor han gør sin Nærværelheds eneste sande Indtryk, i sine Elskedes Minde, og Siel, at han ogsaa der maa udslættes, forsvinde, og det — saa snart!

Inden jeg forlader de Vennegrave, mellem hvilke i denne Tidspunkt min Vandring faldt, anseer jeg det for min Pligt, her at omtale en Begivenhed, hvortil jeg var Nienvidne, og som jeg i det Foregaaende alt har bebudet. Jeg har sagt, at min ældste Søster Sophie, gift med en af mine Ungdomsvenner, Lægen Wandel, Stiftsphysikus i Christiania, ved hans paa en China-reise aldeles ødelagte Helbred, var nødsaget med ham at tage herved, at søge ham den Lægehielp, han i sin Hiemstavn ikke kunde finde; men forgiæves! efter et langvarigt Sygeleie saae han og hans den udeblivelige Død imøde, som hans eneste Frelse, og ventede daglig mere end frygtede den. Endelig henslumrede han.

Som jeg den Dag, hans Død var mig mældt, stod færdig efter min Forelæsning at gaae ud til hans Enke, som var i vore Forældres Huus, klemte det, og jeg erfoer, at Jlden var i nogle gamle Kønner, der laae bag min Faders Hauge. Jeg foer da did, og efter at have talt et Ord med Sophie, sloi jeg ned til Jlden, som de, uden just at være i nogen umid-

delbar Fare, havde lige for Vinene; ogsaa kom det meget an paa Binden, og andre deslige Omstændigheder, hvorvidt de vare sikre. Om min Fader var paa Goldboden, eller, som jeg snarere troer, laae inde af sin Rose, siden han ikke var paa Færde herved, mindes jeg ikke. Nok, jeg færdedes bestandig op og ned, alt eftersom der foresaldt noget at berette, eller tage vare, og var især omhyggelig for at mælde, hvad der kunde være til deres Beroligelse, hvorhos jeg erindrer, at jeg, uden egentlig at lægge Mærke dertil, saae, de havde at aftale med en Snedker om Kiste til den Afdøde, da det galdt om at faae Liget af Huset, siden min Svoger Hansen var kommen fra Altona, for at holde Bryllup med min tredie Søster, og hans Embedspermission var stærkt paa Hælden. Henad Aftenen havde man Magt med Jlden; jeg tog Afsked oppe til min Faders, og gik.

Og nu tænke man sig min Forundring, da jeg følgende Dag erfoer, at Wandel ikke længe efter min Bortgang var vaagnet af sin Drøale, havde fortalt, at han under den havde hørt og forstaaet Alt, hvad der blev sagt, ikke blot mine gjentagne Annædelses om Jlden, men og den med Snekteren giorte Aftale om Liigkiste til ham selv, m. v., uden at være istand til, at give tilfældet, at han endnu var i Live, og folgelig giøre Indsigelse derimod. Vist nok var denne hans Opvaagnelse

Kun Gialens Glimt i et halvbrustent Die,
 Hvis Flamme vidner blot, det snart skal slukkes;
 vist nok hensov han umiddelbar derpaa for Alvor.
 Midlertid var det dog altid en Reisende, der kom tilbage
 om ikke fra hint ubekjendte Land, dog fra dets Grænd-
 se, at advare os, at være forsigtigere, inden vi selv
 lukke for dem, vi ansee for Hedengangne, men der maa-
 ske kunde og vilde komme tilbage.

"Hvo der lever, taber, men han vinder ogsaa;
 thi opholde Gud Deres Mod!" siger Gøthe i Stella;
 dette minder mig om den kostelige Vinding, jeg midt
 under disse hyppige Bennetab gjorde, ved det nye
 Venstak, der lidt efter lidt knyttedes mellem mig og
 det rekteste Huus. Allerede fra Dreiers Club, og til-
 deels i det mindste middelbar fra norske Selskab, gien-
 nem hans og min nye Ven, den elskelige Niels Wibe,
 kjendte vi hinanden ret godt; ogsaa Fru Recke var mig
 fra Dreiers Clubballer ikke ganske fremmed; midlertid
 var det dog neppe førend Aaret 1791, jeg kom i noget
 nyere Kjendskab med dem, og blev de snart mellem
 min kjæreste Dngang. "Var jeg Bonde paa Bern-
 storfs Gods. — sagde engang humoristisk Philip Ro-
 senstand — vilde jeg straaß over for Bernstorfs Stette
 reise en lille Mindesteen for Kammerraad Torkel Ba-
 den, der saa nidkær og utrættelig gik ham tilhaande
 derved." Planter engang — kunde jeg fristes at sige —
 Bønderne paa Frederiksborg og Kronborg, en Ege-
 lund, Bøndestændens udødelige Talsmand, Grev Chri-

stian Reventlow til erkiendtligt Greminde, da være
Lundens rankeste og frodigste Teg D. A. Recks Navn!
under dens hellige Ly giennemtrænge den dannissindede
Tænker sig dybt med Sandheden af Ewalds, som det
synes, os atter af Minde gaaende Død:

At al vor sande Vælde
Er ikkun dækket med en Guldbrød af vor Jord,
at Danmarks Agerdyrkning er dets sande Guldgrube,
og Bondestandens Oplysning og Forædling den ube-
dragelige Pegestikke, hvormed enhver af dens rige
uudtømmelige Aarer opdages og erkiendes.
Af det foregaaende vil man noksom have seet, at
jeg i høj Grad hørte til, hvad man med et fransk Ud-
tryk kunde kalde, de Dages Almeenhelds Drøm-
mere, hvis Yndlingsdrøm var Hønen i Bondens Sup-
pegyrde; og jeg behøver da neppe at sige, hvor op-
mærksom, hvor begierlig jeg hang ved den Mand's Læ-
ber, der idelig forkyndte mig, hvad der var skeet, og
skede, og vilde skee, og burde skee, at denne Drøm
kunde blive til Virkelighed. Dobbelt klar og ærvær-
dig blev han mig naturligviis, alt efter som jeg mere
og mere blev Vidne til, at, hvad vi ønskede, attraaede,
fordreede, det gjorde, det virkede, det fremmede han;
ogsaa veed jeg mellem alle mit Livs Lystvandringer
ingen at sætte ved Siden af dem, naar han, hvad han
elskede at gøre, tog mig med paa sine Embedsreiser,
hvor vi, ikke stalden fra den tidlige Morgen til den
hældende Dag, giennemlede hans vidtstrakte Virke-

freds, stundom fra Ende til anden, alt efter som de mange forskellige Forretter, der stode under hans Tilsyn og Bestyrelse, kaldte ham, hist at paadrive Bygningen af en Bøndeskole, her at fremskynde Arbeidet ved et Canalanlæg, saa at bortrødde de Hindringer, og Sinkelser, der lagdes i Veien for en forehavende Udslytning eller Udskiftning, og hvo kan opregne dem alle, de mange forskellige Gavnssdaad, der skyldte ham deres Tilværelse og Fremgang?

Det var hans Lyst at meddele mig sine Forehavender og Foretagender, sine Ønsker, sine Forhaabninger, sine Fremskridt med, hvad han til Fædrelandets, Tilidens og især Bøndestandens Fremtærp virkede, og vilde; og forstod jeg end ikke altid dette tilfulde, da forstod jeg desbedre den Mand, der udtalte sig deri; hans mageløse Driftighed, hans Iver, hans Retfærdighed, hans Uforsagthed, hvor det gjaldt den gode Sag, hans Borgeraand og hans Borgersærd; forstod, at hvad der foretoges, og virkedes, var til Bøndestandens, til Fædrelandets, man kan frit, sige til Menneskehedens sande Held; forstod, at den Høiestes umiskjændelige Betsignelse var over hans redelige og utrættede Bestræbelser; thi Bindstibelighed, Velstand, og Velvære fremspirede vensynligen under hans Fied; og sagde jeg ham derfor ofte, og af fuldt Hierte, at han i mine Øine var den lykkeligste Mand, jeg kiendte; thi det Gode, han stiftede, omgav, og fulgte ham, og forlader ham aldrig.

At der om denne Mand dannede sig en heift interessant Kreds af Menneſter, forenede ved ſamme Mand, ſamme Tid, ſamme Færd var ſaare naturligt, iſær da han var ſaa lykkelig at eie en Kone, der i ſin Kreds og Stilling var, hvad han var i ſin. Sandelig! ſtod da mine Begreber om det Kien, der fra tidlige Aar af ſtedſe havde været mig

Algodheds Priis,

Naturens Liiv, det Skabtes Væ,

mindſte Fare for at rokkes, ikke lettelig kunde de ſaaet en kraftigere Stadſættelſe, end da jeg lærte at kende den ædle, kloge, aandfulde, dannede Fru Charlotte Recke, om hvem jeg efter vort lange og fortrolige Venſkab med Sandhed kan ſige, at jeg af hendes Mund aldrig har hørt det Ord, jeg kunde ønsket uſagt, i hendes Færd aldrig ſet det Skridt, jeg maatte ønske uſket. Vædle fortreffelige Huſtruer, Veninder, Menneſter i alle Livets forſkiellige Forhold havde jeg i Johanne Cathrine Roſing, Bertha Cold, Frederike Lange, Chriſtiane Iſelin, Chriſtine Schröder kiendt; men uden Betænkning ſiger jeg, ikke mindre fortreffelig, kiendt anderledes fortreffelig, var Charlotte Amalie Recke, maaskee blandt dem alle, hvis deres Stilling havde været eens, Fru Iſelin ligeſt, ſelſkabelig underholdende, men tillige huuslig virkſom, ſom hun; munter og livlig, men tillige hiertelig og trofaſt; en Kvinde, ſom en Mand, kunde man ved mangel Leilighed være friftet til at ſige om hende, naar man ikke ſelte, at

hendes ædle Qvindelighed ikke ved denne formeente Roes
skedte sin Ret.

Til den daglige Omgangskreds horte den gamle
Holzferster Rose, i mangfoldige Henseender af Aands
og Legems Kraft, i Raskhed, i Trofasthed, i tjenst-
færdig Velwillie, en sand Warberger, og baade den
reckske og rosingske Kredsens almene Yndling; D. E.
Kynde, alt fra det langeste og brorsonske Huus af, min
inderlig kiære Ven, og uidentviol den af Recks efter-
ladte Kreds, hvem hans Aand finder meest Behag i
at omsvæve; den for sin inderlige Godhed mellem os
almindelig afholdte, og for sine mange Talenter og
Kundskaber af os særdeles agtede daværende Lieutenant
og Landmaaler B. v. Oppen, der ved sin særdeles Due-
lighed og Flid i sin ellers intet mindre end overflødige
Stilling, vidste at skabe sig rundelig Erhverv, som
han ned ligesaa vakkert, som han vandt det, og hvem
jeg indtil hans allersidste Dag i hans heist forandrede
Forfatning stedse har fundet uforandret den samme,
jeg dengang kiendte ham for.

Vel var det egenlig i Esteraarets Eneboerdage,
da jeg, efter at Rosings ved Skuespillenes Begyndelse
vare tagne til Kiøbenhavn, blev som Overligger
i deres Huus, indtil Frugten var bierget af Haugen,
rettere, indtil Forelæsninger og deslige tvang mig at
forlade denne min kiære Villa rustica, for at tye til
mit Suburbanum, at jeg havde mit daglige Tilhold
hos Recks, der giæstfrie aabnede mig deres Middags-

bord, og deres interessante Aftenkreds; midlertid var Omgangen her formeget efter mit Sind til, at jeg ikke og om Sommeren hyppig skulde forlade min egen Forsamling, for at tye did, især naar saakaldte Visiter eller Fremmede drev mig fra mit egenlige Hiem; thi ogsaa det havde og har jeg efter min gamle Jean Jacques, at intet er mig kiedeligere end et blandet broget Selskab, sammensat af ikke sammenpassende Personer, om jeg end ellers endog er gierne med hver af dem for sig; og har jeg altid usigelig godt kunnet sætte mig ind i den Glæde, Hertugen af Luxembourg og J. J. Rousseau fælte, naar de om Aftenen kom hjem fra deres Promenader, og ingen friske Rarethspor fandt i Slotsgaarden. Ogsaa blev det ligesom en sat Ret, at jeg skulde tilbringe Juul, Paaske og Pintsfe til Neckes, hvor der da gemeenlig var saare levende og moersomt.

Overalt var jeg til enhver Tid og i enhver Stemning temmelig stikker der i Huset at finde Nlands Underholdning efter min Tarv og Trang, i Samtaler med den aandfulde, dannede, i sine Benneres Sorger med fuldt Hierte deeltagende Kone, med den mangefyndige, driftige, kraftfulde, fordomsfrie, diævtænkende og diævtalende Mand, med Kredsens forskiellige, hver paa sin Maade interessante Mennesker. Høist interessant var det mig især at see, hvorledes han, denne aldeles i det practiske Liv dannede Mand, ad sin Wei i saamange Henseender var kommet til de selvsamme

Resultater, hvortil en Jean Jacques, L. Rothe, A. Hennings og mine øvrige Ledere og Lærere havde ført mig. En venlig Recensent har i Anledning af disse Erindringer's tredje Bind anmærket, at Forfatteren til sine Begrebers Dannelse og Udvikling havde vidst at drage Gavn af Samkvæmsfredsenes Ideomsætning; og er det mig da Pligt at tilføie, at jeg i saa Henseende har Reckes fredensborgske Dagligstue sikkerlig ikke mindre at takke, end Drejers Clubs Conversationsværelse, at det torde maastes være vanskeligt at bestemme, over hvilket af disse Wadums Lys, fordomsfrie, kundskabrige, selvstændige Aand stadigst og troligst svævede; og at især tredje, fjerde og femte Aargang af Tilskueren, som, i det mindste efter min Overbeviisning, torde være de bedste, indeholdt meget, saare meget, hvortil jeg har varmet mig ved denne Jld, seet ved dette Lys, styrket mig ved denne Kraft. Saaledes er Sormørkelsfestilskueren (tredie Aargang No. 67) et ægte Fredensborgproduct, hvor det vel vilde været Recke, uagtet han ikke havde sat Pen til Papiir, vanskeligt at miskiende eller fragaae sin Deel i Modsetningen af Statens sande Lys, Arbeidsclassens Fremtærv og Fremme, mod Beglelyserne, som, vi da saa tierligen drømte, skulde mere og mere henblegne og forsvinde, og ikke ved deres Dunst af Dynd, som Natten tændte, lokke paa Bildspor, der lede lige langt fra Borgerhelds og Borgerværds sande Vej.

Endnu vigtigere Binding var mig rigtigt nok, at jeg igjen med fordoblet Interesse indflettedes i min ældste og kæreste Vennekredsens Huusliv, som jeg en Tid, ved forskellige fra begge Sider indtrufne Smaaomstændigheder, ligesom var kommet noget udaf, men hvor jeg nu fik en klar Opfordring at komme daglig, da det betroedes mig at læse med den vakre, aandsfulde, til Siæl og Legeme langt over sine Aar fremblomstrende Ophelia. Ligger det allerede i min Natur, at intet er mig ret Nydelse, hvad ikke tillige er mig Syssel; maa jeg, for ret at være i mit Element, have eller give mig noget at bestille, hvoraf jeg kan love eller drømme mig Fremtids Gavn; var maaskee Savnet af det Sambaand, der i tidligere Dage havde forenet os til at dyrke en Kunst, hvorom vore Ideer nu ikke vare saa sikre paa at mødes, det, der ligesom havde løst vort Samlevnet, hvad kunde da sikrere, snarere og skønnere samle os igjen, end forenet Virken omkring en os alle saa dyrebar, og selv saa elsket værdig Gienstand?

Maa jeg endog med Undseelse tilstaae, at Ophelia, med sit ypperlige Hoved, med sin ualmindelige Lærelyst, og Lærenemhed, og med al den Interesse, det havde for mig, saaledes at giengielde min moderlige Lærerinde paa Kunstens og Livets Bane, i en elsket Datter en Deel af, hvad jeg var hende skyldig, ikke i de egentlige Underviisningsgjenstande, som Sprog, Historie, Geographie o. s. v., gjorde nogen synderlig

Fremgang, maaskee tildeels fordi Huussyster, Om-
sorg for de yngre Sødskende o. s. v., havde for megen
Krav paa hendes Dag, er jeg mig dog med glad Tryg-
hed bevidst, at vore Læretimer til Udvikling af hen-
des klare Aand, af hendes tidlig ligesaa lyse, som rene
Begreber, ikke vare hende unyttige; og hvis selv den
saa lidet beundrende eller berømmende Samvæ i hende
erkjendte en Recha,

Saa lige frem, saa usforkunslig, ganske
Sig selv kun liig,

torde det vel tildeels komme af, at jeg, vist nok uden
at være mig bevidst, at jeg havde dette Mønster for
Øie, og naturligviis uden fierneste Krav paa, selv at være
en lessingsk Nathan — saa temmelig havde fulgt denne
Wiismands Maade, ladet hende udvikle, og uddanne
sig selv, ved de mangehaande foresaldende større og
mindre Leiligheder ladet hende aabenhjertig meddele og
forklare mig sine Forestillinger, sine Begreber, sine
Domme om Tingene, og nu trolig og omhyggelig gaaet
hende tilhaande i at ordne, forbinde, bestemme, og
berigtige disse.

Dobbelt kjær og vigtig blev mig hendes Under-
viisning næste Efteraar, da hun gik hos Bastholm for
at forberedes til Confirmation, og det altsaa blev min
Hovedsystel at giennemgaae og gientage hans Fore-
drag med hende. Skulde maaskee Noget forundres,
vel endog forarges, at man betroede et Hverv af denne
Natur i saa verdslige Hænder, han tillade mig at for-

sikre, at jeg er mig bevidst, neppe til noget af de i min Lod faldne Sygler, hvoriblandt er mere end een som jeg ikke med Letsind pleier at nærmes, at have medbragt mere Alvor, høitideligere Erbødighed, og dybere Følelse af det store og hellige Ansvar, jeg paa: tog mig; og at ligesom jeg havde den glade Beroligselse, at hin høiligen ærværdige Religionslærer, uden tvivl uden at have mindste Formodning, hvad Deel jeg i hendes Veiledning kunde have, var overordentlig tilfreds med denne sin Confirmand, saaledes har jeg den endnu glædeligere Overtydning, at hin Underviisning, vistnok langt mere ved hans Fortienester end ved mine, fremfor Alt, ved det Mønster, hun fra spædeste Aar havde havt for Øie, saaledes ikke blot indprægede sig hendes Sukommelse, men rodfæstede sig i hendes Aand og Hierte, at hun i hele sin Vandel, gien: nem blide og mørke Dage, blev den uforanderlig tro.

Ved Slutningen af Aaret 1792 gjorde jeg et nyt Forsøg at slippe ud fra Theaterrecensentskabet, i det jeg med første Aargang af dramatiske Tillæg sluttede Bladet. Allerede ved Morgenpostbrevenes Ophor havde jeg været fristet at nedlægge Dramaturgpennen, hvis det ikke havde været mig, som Eugenies Clarendon, en Afsty at give efter for saa nedrig en Aarsag, som Srygt*). At jeg midlertid ikke holdt op med

*) Disse Ord havde ved den mageløs characteristiske Intrepiditet, hvormed Rosing = Clarendon sagde

Theateraaret, som jeg uidentviøt gierne havde gjort, da mine gamle Antagonister, de forrige Theaterbestyrere, fratraadde, kom af den Udgiver og Forlægger paaliggende Forpligtelse, at levere en fuldstændig Aargang. Hvorvidt nu, da denne var opfyldt, Forlæggerens, som oftest meget afgjørende, skiondt stælden lydelige, Stemme bidrog til, at Skriftet ophørte, veed jeg ikke med Visshed; at midlertid disse Blade, skiondt de lettelig torde indeholde mere grundig Theatercritik, og mindre Polemik, end noget andet af mine Skrifter af lignende Natur, vel just i Følge heraf havde færre Læsere, og end færre Kjøbere, og selgelig betalte dem for ham vel saa slet som for mig, kan jeg ikke omtvivle. Allerede mod Slutningen af Morgenpostbrevene havde disse, som Nicolai sagde om Litteraturbrevene, kiendelig tabt af deres Uøvenatur, da Kunstnerne og Kunstdommeren umærkelig havde nærmet dem hinanden, som ovenfor er nældt; med Directionen var hans Krig tilende fra det Dieblit, Sceptret kom den afhænde; og kunde han end ikke give den in Corpore den Erklæring, han i Tilsegnelsen af første Hæfte efter inderste Overbeviisning gav den afgaaende Censor Rosenstand Goisse, var der dog flere Mænd deri, han agtede, og egentlig kun een, i hvem han da saae en Uøen; og selv med ham

dem, indpræget dem saaledes i mit Indersle, at de tilligemed hans Tøne endnu bestandig leve deri.

havde han nu intet mere at krige om. I Prof. Tode bestreede han egentlig blot Directionens Vaabendrager; og maatte, i Følge hans daværende Drom om en Forening af alle Fædrelandets patriotiske, menneskefiærlige, frimodige, indsigtrige og aandfulde Mænd til Rets og Sandheds Fremme, det være hans indstændige Ønske, at ingen Tredragt mellem ham og en af de saare udmærkede blandt disse, maatte heri gjøre ringeste Hinder, hvorfor han da og ved Tillegnelsen af Tillæggenes sidste Hæfte ilede at tilbyde denne Vedling den Fred, han saa oprigtigen ønskede at slutte og holde, og som heller siden den Tid ingensinde blev brudt.

Hertil kom endnu, at den nye Bestyrer, Grev Ahlefeldt, baade, som gemeenlig alle nye Koste, begyndte godt (hvilket falder saa meget lettere, da de som oftest blot behøve i Følge deres Almeentilbøielighed at gjøre tvertimod, hvad under deres Forgængere skede) og ikke blot giennem een af mine nyeste Venner, der i høi Grad besad hans Tillid, lod mig forsikre om sine meget fordeelagtige Tanker om mig og mine Domme; men endog personlig gientog mig denne Forsikring, selv efterat jeg ved mere end een Leilighed havde viist, at, uagtet jeg havde udmærket Afgjættelse for hans Hensigter og Idrætter, billigede jeg dog ikke ubetinget hans Foretagender og Forehavender. Saaledes tog jeg ikke i Betænkning fra allerførst af at gjøre opmærksom paa det farlige og fordærvelige i, hvad han, som jeg senere fra paalidelig Haand har

faaet stadfæstet, fremfor Alt havde til Formaal, og regnede sig til Fortieneste: at bringe idelige Nyheder paa Skuepladsen.

Da han saaledes i den første Uge gav os tre Nyheder: Myndlingerne, Savoiarderne og Pæretæet (!) tog jeg mig den Frihed at anmærke: "at, saamegen Være dette end gjorde hans Virksomhed og Iver for Publikums Moro, skyldte Alm. ham dog, itide at minde Publikum, ikke heraf at lade sig friste til den Ubillighed, at vente eller fordre en saadan Sværm af Nyheder bestandig: da dels de nye Stykker, der passede for vor Skueplads, ikke vare mange; dels denne Nyhedsfeber i Bund og Grund vilde ødelægge vore Skuespillere — ei at tale om det overvættens Arbeid, det vilde give dem — ved den skadelige Indflydelse, det vilde have paa deres Kunst, naar de istedenfor at kunne studere, og ved gientagne Forestillinger giennemtrænge Characteristiken af Scenens Mesterværker, skulde anvende deres Slid paa Udenadlæren af Nyheder, som de kun halv kunne fordøje. Thi man tro ikke — blev jeg ved — at Skuespilleren altid er Mester af sin Rolle, den første Gang han spiller den. Alm. har selv hørt den Skuespiller, hvis Mage vort Theater neppe saa let vil faae, vor store Rose, at tilstaae, han var kommet efter nye Giinheder i en Rolle, som han maaskee da havde spilt 30 *) Gange,

*) Jeg erindrer med Vished, at Rose nærmeste et

Heller pleier den første Forestilling af et nyt Stykke *) siælden eller aldrig at være, hvad den anden og tredie bliver. Anm. vil ei engang tale om, at Gientagelser af et Stykke sætte Skuespilleren istand til at nytte saavel mundtelig, som offentlig **) Critik. Ogsaa i denne Henseende er en viis Middelvei den bedste, saa at nye Stykker afverle med gamle, og at

langt høiere Tal Forestillinger af giste Philosoph, hvorom her Taler var; jeg drifter mig midlertid ikke til, uden siællig Hiemmel, at forandre Ovenstaaende.

*) Dobbelt maa dette være Tilfældet, naar første Forestilling, som ikke siælden tør have været Tilfældet, i Grunden kun er Stykkets Generalprøve, ja vel første Hovedprøve, da de foregaaende kun have været mislykkede Forsøg til uheldige Prøver.

**) Dette maa saameget mere komme i Betragtning, naar Skuepladsen er saa lykkelig at eie en Theaterrecensent, som Morgenbladets H. B. Jeg kien-der ikke den Skionner, der følger sig under dette Monogram, har ikke sierneste Formodning, hvor det kan være, og ønsker ikke at erfare det, at mit Vidnesbyrd desbedre maa have sin fulde Umistænelighed, naar jeg erklærer: at vor Skueplads i den lange Tid, jeg har kiendt den, ingen Recensent har havt, der i Indsigt, Smag, Sandhedskiærlighed, Uafhængighed, og Upartiskhed forenede, har overgaaet denne. I mange Henseender, og ved mange Leiligheder er jeg, og kan jeg vist nok ikke være enig med hans Domme, men selv der, erkiænder jeg, at han efter sin Synsmaade og fra sin Synspunkt maatte dømme saaledes.

(Skrævet først i Septbr. 1826.)

man, om muligt, kun bragte saadanne Stykker paa Scenen, som fortiente at blive gamle *), at sige, ikke paa Regisseurens Gylde, men paa Skuepladsen selv."

Disse og flere ikke mindre frimodige Utringer uanseet, vedblev ikke blot Bestyreren at yttre Anmælden sin Tilfredshed med hans Domme og Tone, men gav ham endog umiskjendelige Beviis paa særdeles Godhed, ved at overdrage ham den Ære, at være den almene Følelses Ordferer, da Fredriks Maria første Gang efter sin Nedkomst 28 Decbr. 1792 vivaanede Skuespillet, hvorfor Anm. da og ved Bladets Slutning bevidnede Bestyreren sin Erkiendtlighed.

Alt mit Ønske i det sidste Blads Overskrift:

Lad intet Gød betyngte denne Flugt!

ikke opfyldtes, at de samme, der hidtil havde bebrejdet mig at tale, nu forekastede mig min Tausshed, som kjøbt af den nye Bestyrer, vil man i det følgende see.

Det var midlertid min sandfærdigste Sandhed, naar jeg i mit Afsteedsnummer sagde, at mine øvrige Forretninger og Forhold ikke tillod mig at opofre Skuepladsen den Tid, et Arbejde, som Tillæggenes,

*) Dog med den billige Staaansomhed, som et kongeligt Nationaltheater, og dobbelt i Litteraturens nærværende fra saa mange Sider sørgelige Stilling, fyllder saadanne Originalforfattere, hvis første Forsøg give Fædrelandet, Litteraturen og Skuepladsen besøiet Haab om mere fyldestgørende Arbejder fra deres modnere Dage.

fordrede. Foruden mine Forelæsninger, der vedblev at koste mig sædvanlig Tid og Flid, og hvoraf den ene var over Rhetoriken efter Eschenburg, den anden over fædrelandste Digterværker, af hvilke ieg den Vinter giennemgik *Zarine*, *Einer Sambestielver*, og *Rolf Krage*, havde jeg, tildeels af Nødvendighed, saameget litterarisk Arbeide, at jeg den ene Dag beregnet i den anden *), havde fem forskiellige Correcturer at læse, og erindrer jeg meget bestemt, at een af mine arbeidsomste Venner, P. A. Heiberg, fandt dette at være mere Arbeid end — saa være hans Ord — nogen Mand maatte ønske sig, eller han vilde ønske nogen Mand. Dertil kom, efterat have holdt min Forelæsnung, og expederet Correcturerne, foruden den mig saa kiære Bestiæftigelse, hver Aften at læse med min Yndling *Ophelia*, ogsaa ikke lidet Arbeid i *Grimmurens*, hvor indtrufne Forandringer i Embedspersonalet havde kaldet mig til foreget Virksomhed; fremdeles tilhørte to ugentlige Aftener *Psalmecommissionen*, hvor jeg nød den Ære, efter Indbydelse fra Biskop Valle, at samvirke med ham, *Malling*, *Storm*, *Abrahamson* og *Riber* til dette vigtige Værks Fremme; og tør det ikke synes overskødt, at jeg ved denne Leilighed

*) Naar man erindrer, at jeg foruden Tillæggene og Tilføieren, havde prosaiske Forsøg, Oversættelsen af *Florian*, og af *Schulz's Sange*, og Udgaven af norske Selskabs Samlinger at besørge, tør Regningen komme ud.

figer noget, saavel om dette Foretagende, som om min Andeel deri, og mit Forhold dertil.

Altid redebon, naar jeg kaldes at medvirke til Noget, som jeg erkiender for gavnligt og godt, maatte jeg vel finde mig endnu noget mere end hædret ved hiin Indbydelse til dette Arbeid i denne Forening. Midlertid behøvedes ikke det høirostede Ramastriig, der fra saa forskiellige Sider lod sig høre i Anledning af, at man havde betroet idel verdslige Mænd, for ikke at sige, profane Poeter, et Hvarv af denne Natur, for at kalde mig i Minde, at jeg som læg Mænd ikke var stemmeberettiget i Spørgsmaale, der henhorte under Theologiens Børneting. Vel kunde jeg ikke saa ganske ubetinget indrømme, hvad om de stakkels Verdsliges Uduelighed — for ikke at sige Uværdighed — blev paastaet, da uskidig — for ikke at tale om Kong David — Gellert, Klopstock, Uz, L. Rothe ikke vel kunde nægtes Sted blandt værdige Psalmedigtere, ligesom Thaarups og Storms Hymner, endog den sidste Psalmer ikke at omtale, hvis Værd Balle saa træffende har betegnet, *) og Ewalds og Abrahamsons Oratorier vel syntes at godtgjøre deres Aldkomst til at røre Psalteret. Og nu Madam Boye, Hovedfatterinden af den Psalmebog, til hvis Forsvar og

*) "Dette veed jeg — siger han — at der i hans Psalmer hersker en Fortrøstning til Gud og en Hiertelighed, som kan udpresse stille Taarer i eensom Midnat." Fortalen til Psalmeb. andet Hæfte.

Hævn egenlig al denne Larm, dog uden hendes mindste Deelagtighed, giordes, da man paaftod, at det med dens Nedsættelse i Publikums Credit vitterligen i Hovedstadens litterariske Qvarterer var tilgaaet saa som saa (Noget, hvorum i øvrigt mig intet var bekiendt) hun var dog sikkerligen ingen geistlig Mand, og dog fandtes deri af hende ikke mindre end 158 Psalmer, der — efter critiske Journals hæderlige Udsigende — gjorde hende berettiget til det hele Publikums Agt.

Naar man derimod, vel som en Sordom, men der dog ogsaa burde høres og agtes, nævnede, at aandelige Sange, som en heel Menighed i Guds Huus, i hans Selligdom, uden Anstød skulde istemme, ikke skulde være Sødskende til profane, ikke Søstere af samme Muse, der havde avlet Drikkesange, Kierlighedsange o. d. l., da forandrede Spørgsmaalet. Vel var jeg mig bevidst, at det var — jeg tør tilføie, er, og stedse vil blive — min Bestræbelse, i det mindste heri at vise mig en værdig Discipel af Dannelskalden Johannes Ewald, hvem hans Muses Fortroligste, S. C. Sneedorf, med Samtids og Eftertids Samtykke, ene modsagt af phariseisk Dienstkalkhed, gav det Vidnesbyrd, at han nedlagde sin Harpe, saa ubesmittet, som David sin; vel er det mig mellem mine fiere Grindringer, at en høiagtet høiærværdig Geistlig, som yngre Mand, ytrede Forundring ved at høre, at den, dog sandelig neppe meget anstødelige Vise: Snart bortile Livets

De Dage, var en Jordanskning af mig, hvis Muse el-
lers var saa ustraffelig; midlertid har fra tidlige
Aar været mig for dyb Affky indprentet for, endog
uwitterlig at forarge de Skrobelige og Smaa til, at
jeg efter en saadan Varsel skulde behove nogen anden
til at tilraabe mig en af vore ældre Digteres deilige:

Forbovne Haand! ei denne Harpe rør,

Hist den, som ublu torde tage

Paa Herrens Helligdom, for sin Misgierning døer.

D bliv med vilde Slag tilbage

Fra himmelstemte Streng, som den skal staae,

Der i sin høie Flugt Seraphens Spor kan gaae;

og vil der, een eneste Ligspsalme undtaget, af fuldt
Hierte skrevet til Samsoes Jordefærd, og efter min
Udtrædelse af Commissionen optaget med fornødne
Forandringer, intet Stykke fra min Haand i Psalme-
bogen findes.

Men i det jeg saaledes ærbødigt afholdt mig saar-
vel fra egen Udarbejdelse, som fra Stemmegivning i
Emner uden for min Competence, troede jeg fra min
Side at opfylde det, hvortil jeg var kaldet, og maatte
ansees stikket, ved trolig at tage Haand i allevegne,
hvor Spørgsmaalet var om Udtrykkets Forstaaelig-
hed, Reenhed, Rigtighed, Bestemthed og Værdig-
hed, om Versification, Strophebygning, Rimefald,
o. d. l. Jeg erkiænder mig altsaa aldeles forpligtet
at oppebære min Deel af den i Recensionen over en
Psalmesamling i nyere Smag mod os førte Anke: at
vor Psalmebog blev samlet paa en Tid, da Kai-

sonnements paa Riim, og Moral paa Vers gialdt for Poesie, og da man ikke kiendte, eller og frygtede den ægte Begeistring, som det da og i Behandlingen af adskillige gode gamle Psalmer især skal tydelig fremlyse, hvorlidet man vidste, hvad man burde gjøre.”

Det vilde blot være en intetbevissende Sarcasme, naar man til Gienfvar paa ovenansførte ligesaa ubesviste Paastand spurgde, hvorvidt Deraisonnement paa eller uden Riim, og Mystik paa Vers, torde være mere, eller opbyggeligere Poesie, end hvad man forekaster os at have givet? overalt var der mange Punkter, saavel angaaende Poesien i Almindelighed, som Sangdigtet i Særdeleshed, og Forskiellen mellem de Sange, der ere Udbrud af enkelt Mands Følelse, og de Qvad, der ere bestemte til at istemmes af Mange, at bringe i det Rene, inden man kunde vente at komme til Forstaaende, end sige til Forstaaelse om den her omtvistede Sag; som det overalt er høist sandsynligt, at det tilsidst ikke vil lede til andet end en ny Stadfæstelse af hiin romerske Oldings Ord: at det er en egen Ting, at have levet med eet Old og føre sin Sag for et andet. At midlertid den, der i vor Litteratur og Critiks allermest profaiske Dage var den første til at løfte sin Stemme for at lade en Arrebo, Ringo, Sorterup stee Ret, skulde være saa aldeles uwillig eller uskicket til at paaskionne de gode gamle Psalmers poetiske Værdi, torde jeg vel driste mig til at om-

tvivle, om jeg end ikke herom fra den nylige mesterlige Bearbejder af den herlige gamle Hans Thomisonke Psalme havde et i hver Henseende uforkasteligt Vidnesbyrd til min Fordeel. Ogsaa torde jeg maaskee endnu kunne skaffe ikke mindre paalideligt Vidne paa den Iver og Haardnassenhed, hvormed jeg i den deilige gamle Psalme: Op al den Ting, som Gud har skabt, streed for de fire oprindelige Linier:

Om Jordens Konger gif paa Rad

I deres Magt og Valde,

De maegt' ei det mindste Blad

At satte paa en Nælde;

da jeg, som Abrahamson humoristisk udtrykte sig, ikke vilde give Slip paa min Nælde, vel heller ikke saalige paa det maleriske i, Jordens Konger, der gif paa Rad, endskiøndt jeg ikke kunde miskiende det Concinnere i en foreslagen, uidentivl mallingst, Variant, der — thi jeg citerer her aldeles af Grindringen — omtrent led saaledes:

Om Jordens Konger end fremgaae

I deres Magt og Hæder,

De faae ei skabt det mindste Straa,

Som Dvægets Fod nedtræder;

hvilken Læsemaade midlertid heller ikke blev endelig antaget. Dog — man tro for Altting ikke, at jeg har det ringeste mod den Dom, der i saa Henseende kan gaae over mig i Forening med en Storm, som Psalmedigter, en D. Malling, som Danskaler, en Abrahamson, som Oldskjønner, og en Riber, som

Sprogprøver. At vi arbejdede efter bedste Vne, og med bedste Glid, dette Vidnesbyrd har den sandru Balle givet os, og det stadfæster vor Overbeviisning. Held midlertid dem, der søle dem istand til at giøre det bedre, og da virkeligen giøre det!

Hvad derimod den Anke angaaer, der hyppigen er ført, og fra Tid til Tid vedbliver at føres mod Indholdets Brøst; da vilde jeg i Overeensstemmelse med min ovenstaaende Erklæring ingentunde være saa rolig, naar jeg kunde tiltroe mig ringeste Lod eller Deel i, hvis Bogen i saa Henseende ikke var blevet, hvad den kunde og burde. Tilfulde er jeg mig bevidst, ærbødig at have holdt mig til Side ved alle Forhandlinger af denne Natur, een eneste undtagen, og her var det end ikke selve Materien, jeg yttrede mig om. Der var nemlig i Anledning af Luthers herlige: Vor Gud han er saa fast en Borg, Dissens om den Linie: Dævelen vor gamle Siende, hvorimod en af Commissionens — nu længe afdøde — Medlemmer, gjorde meget ivrig Indsigelse, og som en anden ligeledes hedengangen Medarbejder blot tog i Forsvar paa den Grund, at det vilde være et af de første Steder, Commissionens Antagonister vilde tage fat paa, for at finde noget i Forandringen, hvorved de kunde lægge den for Had. Stemmerne vare lige, i det Abrahamson, der havde havt Psalmen til Bearbejdelse, og gjort Forandringerne deri, ikke vilde give Stemme; man æskede da mit Votum, og efterat have, som sæd-

vanlig nedlagt Exceptionem incompetentiæ in li-
mine i Henseende til Materien, erklærede jeg i da bru-
gelig Taleform: "at man efter min Mening maatte have
mere Vrefrygt for Sandhed og sin Overbeviisning,
end Frygt for Menneskene, og altsaa, hvis den foreslagne
Forandring var god, kunde, hvad man i den Anledning
vilde sige, ikke komme i Betragtning." Forandringen,
som jeg i øvrigt ingen Deel havde i, blev vedtaget, og
har det i Henseende til den Part, jeg heri maatte
have, været mig glædeligt, at see, at min gamle Ven
og Medbroder i Selskabet for Sandhed, Stiftsprovst
Clausen, har sat Psalmen i denne sin Form forved sin
Tale paa Reformationssfesten 1821. Skulde jeg mid-
lertid kunne have mindste Skrupel ved at have Deel i,
hvad en Mønter har anpriist, og en Balle gjort sig en
Fortieneste af at have udgivet, kunde denne mig ikke
eftertryffeliger betages, end ved det Vidnesbyrd, Bo-
gen, just i Anledning af de hyppige Angreb derpaa,
har faaet af den sande Guds, Menneskehedens, og
Fædrelandets Mand, hvis uforvanskelige Sandheds-
fiærlighed og rene Guds frygt er ligesaa almeenerkiændt,
som hans usminkede Patriotismus, hans usvækkelige
Gavnelyst, hans utrættelige Arbeidsomhed, hans
ubøielige Retssind, og hans ubrodelige Retsskaffenhed,
Statsminister Grev Christian Reventlow. Det
Skrift af saadan Natur, hvorom han har vidnet, at
Udgiverne stadig have havt Forerindringens Ord
for Øie, at stemme det hele Foredrag til Opbyg-

gelse, saa at Kierlighed til Gud og Christum, forenet med virksom Broderkierlighed til alle Mennesker, samt Slid og Lyst til Pligters Udøvelse, saavel i Almindelighed, som i Kald og Stand, derved maatte indaandes og forøges, det kan, i hvo end derover maatte bryde Staven, trostlig indskyde sig under Lucians bekiendte Ord:

Placuit causa victa Catoni.

Naaget man af det foregaaende vil have seet, at jeg hverken manglede Arbeide, eller lagde Hænderne i Skiedet, gav dette dog, vel tildeels for den Maade, hvorpaa jeg høstede mit Korn, saa lidet i Skiæppen, ogsaa var der vel og saamange Huller paa denne, hvorigiennem hiint lidet faldt, at der ikke blev mindste Droielse deri. Tilfældig hedde det nu, at Samsees gamle Contrubernal, daværende Rector West paa St. Croix, vilde nedlægge sit Rectorat, og fattede jeg da, i Følge min sædvanlige Lyst til at overhugge mange gordiske Knuder med eet Hug, den Beslutning at søge dette Embede, og skrev i denne Anledning til en Mand, hvem jeg er stolt af at kalde min alle Alderes Belynder, da han fra mine tidlige Studenterdage til nu, henved et halvhundrede Aar, er usforandret vedbleven at hædre mig med sin Gunst. Her er hans Svar:

"Naar De anseer det for en Lykke, at gaae over til St. Croix som Rector, seer jeg ingen, som kan concurrere med Dem, min gode og værdige Ven! men fiender jeg Dem og Vestindien ret, vil De neppe der

blive lykkelig. West klager over, at han ikke har kunnet have fornødent Udkomme af Rectoratet. Han siger tillige, at der fordres stærkere physiske Kræfter end hans — og han seer dog temmelig sund ud — for at udholde Arbeidet. Maaskee overdriver han Noget . . . Saameget er dog vist, at Rectoratets Indkomster neppe give mere end tarveligt Udkomme i det dyre Bestindien, og at Climetet meget svækker den tænkende Mand. End mere er det vist, at Kundskab og Litteratur have der kun faa Belyndere, af hvilke den værdigste, Edvard Colbiørnsen, nu er død, og at paa St. Croix, som i alle Colonier, er det almindelige Balgsprog: *Virtus post nummos!* Mener De da, min gode Ven! at De der kunde trives, og glædes? Jeg tvivler meget derom. Deres Tænkemaade er ikke formet for Colonier. Det er sandt, Deres Forsatning er hidtil ikke saadan, at De kan være fornøiet med den; men jeg har megen Anledning til at troe, at den snart vil forbedre sig. Jeg veed, at Academiets Patron er alvorligen betænkt paa, at giere Udveie til bedre Bistkaar for Dem. Derom har Statsraad Trant mere end eengang, og endnu i Dag, da jeg har talt med ham om Deres Ønske, forsikret mig, og hvor kiert skulde det være mig for vores Litteratur at see Dem lykkelig her!”

”Om og naar Rectoratet i Bestindien bliver vacant, er endnu uvist. Jeg skal midlertid være meget opmærksom paa Sagens Gang, og betimeligen un-

derrette Dem om Vacancen, naar den kan ventes. Vi kunne da nærmere overlægge derom. Deres Ønsker skulle altid være mig vigtige, og jeg vil agte mig særdeles lykkelig, om jeg kan bidrage noget til Gavn og Gode for en Ven, som jeg ærer høit, og elsker inderligen.

Rbhvn. d. 12 Martii 1793."

Hvad jeg til Svar kan have skrevet denne min Hædersven, deraf har jeg ingen Gienpart; men af hans Gien svar, som, skændt uden Datum, ikke kan være mange Dage yngre end Ovenstaaende, vil jeg afskrive det hidrørende: "I Henseende til Bestindien har — skriver han — Deres sidste Svar oplyst mig nogle Tvivl, men mig selv har det ikke fuldkommen beroliget. Jeg ønsker, at De blev her, og blev lykkelig her. Jeg troer, at det kan skee. Planen, som haves for Dem, skal ikke fornærme nogen ældre akademisk Mand. Saa meget veed jeg, og at De selv nærmere kan underrettes, hilser, og beder jeg Dem fra vores fælles Ven Trant, at De vil umage Dem en gang hen til ham."

Dette skeede da. Trant var den Tid Secretair i den under Prindsen af Augustenborgs Forsæde over Universitetet og det lærde Skolevæsen nedsatte Com-mission. Denne saa eiegode, retskafne, duelige og virksomme Mand følte maaskee alt Mindelser af den Svækkelse, hvorved han saa Aar derpaa for Tiden blev tabt for Fædrelandet og den gode Sag, og øn-

stede sig en Medhielper til at fordanke, hvad han i Commissionen havde at fremlægge, og som han, fød i Tydskland, naturligviis helst conciperede i sit Modersmaal; og ønskede sig maaskee denne saameget mere, som der baade i og udenfor Commissionen ikke manglede paa dem, der, saavel i det der kom til den, som udgik fra den, fandt vel meget Tydsk. Til den Ende var det Ideen, at jeg med et Honorar af 300 Rigsdaler, istedenfor Baggesen, som paa den Tid gjorde sin store Sundhedsreise giennem Tydskland, Franckrig og Schweiz, skulde være Privatsecretair hos Prindsen af Augustenborg, og for ham fordanke, hvad han som Patron, havde at forelægge Commissionen; og skulde jeg tillige have et Tillæg af to hundrede Rigsdaler til min Lon, som Professor.

Hvo den ældre academiske Mand var, jeg frygtede at blive foretrukket, er jeg ikke istand til at sige; midlertid har jeg Feie at formode, at Talen i mit Brev har været om min Ven Jørgen Kierulf, da jeg vel erindrer, at jeg undsaae mig ved at være Professor, medens han ikke var det; thiendt jeg ikke ganske kunde give Samsø Uret, der efter sin humoristiske Maade erindrede: at dersom Professoraterne skulde bortgives i Skindergadeselskabet, eller paa Borchs Collegium, var der ingen Tvivl om, han maatte blive Professor; der kiendte man Kierulf; men hvoraf Bedkommende skulde vide, hvor ualmindelig dygtig en Mand han var, naar han ikke sørgede for at gøre

sig offentlig bekiendt, det var et andet Spørgsmaal." Derimod erindrer jeg meget bestemt, at jeg i mit Brev til Prindsen yttrede stor Betænkelse ved at blive Baggesens Eftermand, da jeg med Hensyn til vore tidligste fortrolige, senere mislige, og nu atter venstkabelige Forhold, intet kunde have mere Modbydelighed for, end at udsætte mig for den Mistanke, at jeg benyttede mig af hans Fraværelse for at sætte mig paa den Stool, der tilkom, og tilhørte ham.

Inderlig har jeg glædet mig til her at kunne meddele et Svar fra Musageten Frederik Christian, hvori han baade paa den ædelste og huldeste Maade beroligede mine Betænkelse med Hensyn til Baggesen, og med den ham egne Liberalitet gik den Frygt imøde, han hos mig synes at have forudsat eller sporet, for at komme ved denne personlige Forbindelse med ham — som han udtrykte sig — i Stormandens Riæder. Det er saa Uger siden, at jeg gienlæste, og atter gienlæste dette Brev, maaskee mellem alle dem, jeg har fra ham, det, hvori fremfor noget andet

Hans store Sjel brød ud i rene Straaler, viiste sig fyrstelig ved at sætte ene Priis paa det, hvorved Fyrsten viser sig sine Medborgeres Første, med ædel Foragt for al den udbortes uægte Glimmer, der saa ofte maa tiene til at dølge, han ikke er det. Men til Ulykke har jeg forvaret det saa vel, at det er mig ikke muligt at finde det; og efter min Maade at be-
tragte slige Tilfælde paa, har jeg troet deri at finde

et Bink, der skulde kalde mig Gøthes Ord i Minde, at selv Publikums varmeste Tak ikke kunde undskyldte den Dristighed, jeg her havde agtet at begaae. Der vil overalt i den lange Række af Aar, jeg havde den Lykke at staae i saa nye Forbindelse med denne Uedling, foresalde mangen Leilighed, hvor han ved Daad vil hiemle den Skildring, Pram i Formælingscantaten prophetisk gav:

Da det sig viiste Sandhed, at hans Raad
 Var Visdoms Raad, og at den gode Sag,
 Naar Sviig i skumle Glør den vilde hulle,
 En mægtig Talsmand stadig fandt i ham,
 At den fortrængte Landsmand, hvo han var,
 Helst den, som savned' meest hver anden Tilflugt,
 I ham en trofast Ven, et Forsvar fandt,
 Som det en Sandhed blev, at, som en Brud,
 Han ædel Visdoms mægtige Gudinde
 Beskæftede, og at de ni Gudinder
 Ved denne Forsorg vidt i Nordens Egne
 Blev uden Haan og Forfælt dyrkede.

Jeg gaaer altsaa videre i min Fortælling, uden længere at opholde den i det Haab at gienfinde, hvad umulig kan være tabt, men kun altfor omhyggelig gienmt.

Jeg har alt i det Foregaaende berørt, hvor levende jeg, ved at giennemløbe hine Tiders Tilskuere med Hensyn paa nærværende Arbeid, søgte Sandheden af Gøthes Ord, om den Oplysning, man ved at giennemgaae, hvad man i en længe forløben Periode har bragt for Lyset, saaer om sig selv. Jo længere

jeg midlertid kommer frem i Arbejdet, jo dybere føler jeg, hvad alt paa den Punkt, jeg er kommet til, mere end eengang har bragt mig til, usyldestgiort ved det Nedskevne, at tabe eller lægge Pennen, vel og efter Horatses Raad, at vende den, for at udsette, hvad jeg havde skrevet, uden at være, i kortere eller længere Tid, istand til at sætte noget i Stedet, nedboiet under det træffende i følgende Gøthes Ord: "I det jeg ønskede at efterkomme det vel overtagne Krav, der, med Hensyn paa mig selv, var mig at gjøre, og stræbte i deres Orden at fremskille de ydre Indflydelser, de indre Bevægelser, de theoretiske og praktiske af mig betraadte Trin, fandt jeg mig af mit trange Privatliv rykket ud i den vide Verden; Skikkelser fremtraadde af Hundrede betydende Mennesker, der nærmere eller fjernere have indvirket paa mig; ja det almene politiske Verdensløbs uhyre Bevægelser, der paa mig som paa det Samtidiges hele Masse have havt største Indflydelse, maatte især have i Agt. Thi dette synes at være Biographiens Hovedopgave, at vise Mennesket i sine Tidsforhold, hvorvidt det Hele modstræber, hvorvidt det begunstiger ham, og hvorledes han, naar han er Digter, Kunstner, Skribent, igien udvortes affpejler det. Men hertil fordres noget neppe opnaaeligt, nemlig, at Individet kender sig, og sit Aarhundrede; sig, for saavidt han under alle Omstændigheder er blevet den samme, Aarhundredet, som det, der bortriver den uvillige, som den villige med sig; saa at

man vel kan sige, at enhver, blot fød ti Aar tidligere, eller sildere, torde, hvad hans egen Dannelse og udvortes Birken angaaer, være blevet en ganske anden."

Fristende var det af ovenstaaendes Slutningsperiode at tage Anledning at undersøge, hvorvidt de lidt over ti Aar, Gøthe er fød for jeg, ikke i mangen Henseende torde være opveiede ved de fem til sex Graders sydligere Bredde, hvor hans Bugge stod, saa at meget af den Tidsaaandens Indvirkning — som overalt for 60 Aar siden havde en uendelig senere Gang — der traf hans Ungdom, forst, tildeels giennem ham selv, naaede hid i de Aar, da jeg kastede de vel neppe saa fuldkomment udtraadte Bernesko, og efter ringe Veye vandrede hans Spor. Gieldte midlertid dette maaskee om vore tidligere Aar, da er det derimod unægteligt, at den senere uhyre Almeenbevægelse, der med sin Belgegang har havt, og paa Samtid og Fremtid vil bevare den uberegneligste Indflydelse, ofte med mere end Lynets Hast har meddeelt sig fra den civiliserede Verdens ene Ud-kant til den, og paa ham og mig, blot i Følge den Forskiel, vor Alder har medført, maatte virke hæft forskiellig, og tilsyneladende modstridig, og at Tiden efter den forskiellige Standpunkt, den fandt os paa, maatte bortrive os, villige eller uvillige, i forskiellig Retning.

At jeg, saavidt jeg tør tiltroe mig, at kende mig selv, troer i det Hele at være temmelig uforandret, maaskee fordi jeg alt tidlig har søgt en Værelse i

at findes saadan, vil man uidentviol af det foregaaende have seet; at det midlertid med al saadan Uforanderlighed gaaer, som med Galleien Bucentauros, der vedblev giennem Aarhundrede at være den selvsamme Gallei, uagtet der vel ikke var mere en eneste Splint, som havde været med i det Selskab, hvor Venedigs Doge vandt sig den Ære, aarlig at troloves med det adriatiske Hav — der dog paa begges gamle Dage blev ham utro — er uimodsigeligt. Umulig kunne saa uafslædtelige Forandringer foregaae om os, uden tillige at medføre Forandring i os og med os; nok, naar i denne Forandring vor Caracteer og ikke Omstændighederne faae Overmagten, at vi giere os, saavidt muligt, Tingene underdanige, og ikke underkaste os slavisk deres Herredom.

Men om jeg nu end ikke bedrager mig i at troe, at kiende mig selv, og kiende mig saaledes, hvorvidt der jeg da og troe det samme om mit Aarhundrede, eller rettest mit Old, dets Begivenheder og Mænd, der fiernere eller nærmere have indvirket paa mig? Hvor meget Synspunkt og Synsmaade bidrage til at bestemme, hvad vi see, og hvorledes vi see det, derom bliver jeg daglig mere og mere overbevist; og nydermere, hvad ved Gienstande af denne Natur fremfor Alt maa komme i Betragtning, hvormed af det, vi mene, troe, paaatae at have seet, saae vi virkelig selv, med egne Øine, fra egen Synspunkt, og med egne Seeredskaber? Ikke sielden dutter man sig

— om jeg tør bruge dette Udtryk — selv paa, at have seet, hvad enten vore Omgivelser i Almindelighed, eller en enkelt Seer, hvem vi ikke troste eller driste os til at modsiges, paa staae grangivelig at see; ligesom vi igien saa ofte fristes, endog uden Feie, at mistroe vore egne Dine, naar disse virkelig see, hvad der enten strider mod overvægtige Vidnesbyrd, eller tit vel endog mod vore egne Onsker, som vi da kalde vor Overbeviisning. Hvor tit lade vi os lede paa en fremmed Synspunkt, hvor vi ubekjendte og ubevante lade os forlede til at forkaste eller fornægte, hvad nu blot synes os anderledes, fordi vi see det fra en anden Side? Betiene vi os nu ydermere af fremmede Instrumenter for at see klarere, hvor ofte træffe vi da ikke, som Kiegels klagede, paa haarstæve Riffertter, paa urene, eller ilde slebne Brillen, ja vel endog paa saakaldte Fireerspeile, der os ubevidst formindste, forstørre, fordreie, og forvanske, hvad vi beskue deri? Sandelig! der udtræves meget, særdeles meget til, endog med ufordærvede Sandser, uafbrudt Opmærksomhed, og uforvanskelig Sandbruhed, at være sikker paa, at Tingene virkelig vare, som de lode dem tilsyne for os, og især, at, hvad vi som eget Syn beraabe os paa, ikke, hvor vi maaskee mindst dremme derom, var Andres Syner. Vil man til fuldeste Dienssynlighed overtynde sig herom, da jævnsfere man blot de mangfoldige Memoires, der, den franske Revolutions tidligere Dage angaaende, efter

haanden ere komne for Lyset; man see, hvor forskellige de selv samme Mennesker, Tildragelser, og disses Aarsager, og Følger fremstilles af Personer, som man har al Feie til at antage, baade kunde vide, og vilde sige Sandheden; og man vil da høiligen fristes til, at udraabe med Lurdorph:

Hvad sagde Socrates: Jeg veed, jeg intet veed.

Ikke troer jeg mig istand til, og ikke vilde jeg af mere end een Aarsag, om jeg end troede mig istand dertil, leve: e egenlige Memoires angaaende denne eller nogen Periode af mit Fædrelands Historie; og det saameget mindre, som jeg daglig mere og mere erfarer, hvormeg, endog blot ved den større Afstand, hvori Aarene bringe mig derfra, faaer et andet Udseende for mig. Kun mine egne Erindringer, og alt saa forsaavidt det middelbar eller umiddelbar berørte mig, og jeg tog, eller gaves Deel deri, troer jeg at burde omtale det, dog med den Forerindring, at medens Tiden synes at have bragt mig Lys i meget, der da var mig en Gaade, er paa den anden Side maaskee ligesaameget, som jeg den Tid troede klarlig at oversee og giennemsee, bedækket mig med Slør, som vel neppe mere bliver mig bortdraget.

Jeg har allerede berørt, hvorledes den franske Revolution alt mere og mere blev os, som hele Europa, Dagens Anliggende. Denne uhyre Begivenhed, der fra Begyndelsen blot forekom os som en Factionsstrid mellem Hofcabaler, Cabinetsintriguer, Feudal-

aristokratie, Parlamentsovermod og hierarkisk Hof-
 færdighed, som Bedkommende vel mellem dem selv
 vilde afgjøre, og hvori, nogle saa politiske Kandesta-
 bere undtagne, man i Grunden ikke tog uden Ans-
 giærrighedens Andeel, ligesom i Striden mellem Eng-
 lands Whigs og Tories, mellem Overrigs Hatte og
 Huer o. s. fr., fik efterhaanden ved de vigtige Spørgs-
 maal, den bragte paa Bane, og tildeels satte i Lys,
 almeent og væsentligt Interesse. At Stemningen her,
 da denne store Deeltagelse begyndte, var særdeles
 loial og monarkisk, især mellem dem, som man ef-
 ter en senere Terminologie vilde kalde de liberale,
 kom ikke blot af, hvad Tode i en Prolog kalder:

danst medfødt Kongelietlighed,
 end ikke af, at Preusens Fredrik den Stores Lands-
 faderdaad, Josephs Fyrsteidrætter, den polske da saa-
 kaldte Konge uden Liges Kongetaler (Gustav den Tre-
 dies ikke ganske at forglemme) havde i høi Grad po-
 pulariseret Monarkiet, saa det var fra Thronerne, man
 trygt haabede alle Forurettelses, alle Trængsels Af-
 hielpning, alt Borgerhelds, og Borgerværds Fremme,
 (ligesom og selve Ludvig den Sættende overladt til sin
 funde Forstand, iegode Hierte, og sine rigtige Grund-
 sætninger usfridig saa fuldelig som nogen anden Konge
 havde været Mand for at tage trofast Deel i, hvad
 man da efter et da gangbart Flyveskrift kaldte Monar-
 kernes Sammensværgelse mod deres Stormænds);

men kom fremfor Alt af de idelige Belgierninger, der daglig lærte Dannerfolket at velsigne

Vor gode Konge, Fredrik, og de Edle,
Der raadte begge vel til Landets Bedste.

Midlertid var selv de, som heri vare allermest eenstemmige, i Henseende til det, der foregik i Frankrig, ofte af høist ulige Mening. I Begyndelsen spogte jeg over den Hæstighed, hvormed, ikke sjælden uden syn-
derlig Kundskab eller Kiendskab til Tingene, denne Strid i Vennekredsene førtes, sandt det i en Epilog i Borups Selskab efter Harlequin Patriot i Mai 1792, som jeg endnu selv sætter nogen Priis paa, ikke blot høist pudseerligt,

At, hvo knap vidste før, hvad Frankrigs Konge hedde,
For hver en Skraalhals der veed nu at giøre Rede,
Betalder Statens Giæld, erklærer Tydsken Krig,
Dg flikker af al Magt paa stakkels Frankerig;
men især høist beklageligt,

At Frankrigs Dødbragt Splid blandt danske Venner spreder,
Af bore Samqvem tit bortkyster muntre Glæder;
I Vennelag man loe og sang, og spogte før,
Nu jager Politik al Spøg og Sang paa Dør. *)

*) Ovenstaaende erindrer mig om en Spøg af lidt ældre Datum. 1790 havde en Kreds af 12 Personer, hvoriblandt jeg erindrer Biørn, der var Stifter, Schwarz, Rosing, Heiberg, mig selv, Meldahl, Germann og Mogens, vedtaget at samles en Aften maanedlig ved et muntert Maaltid, Viin og Sang. Da midlertid politiske Samtaler, som især Meldahl bragte paa Bane, mere og mere truede at fordrive Jocus og Comus, falbt jeg paa at samle

Der var midlertid de af mine Venner, hvori-
blandt jeg bestemt erindrer Tænkeren P. Collet og Pa-
trioten L. Salsen, der, netop i Anledning af nysnævnte
Epilog, ikke villigede, at man drev Spøg med, hvad
de tvertimod, som Borgere og Menneſkevenner, fandt
den alvorligſte Opmærksomhed værdigt.

Ogsaa tog efterhaanden Begivenhederne, især fra
Kongens ulukſalige Flugt til Varennes, en ſaadan
Vending, at det maatte synes Borgerdaad, om ikke

alle Dagens Emner i en Viſe, ſom jeg betroede
Roſing. ſaaſnart vi kom tilbords, tog Meldahl
ſtrax fat paa Tydſkeriet, ſom juſt da var Dagens
Anliggende; deraf kom vi til Kriferens Død, og
en da meget omtalt Tyrkekrig, ſamt Urolighederne
i Brabant, der igien ledte lige til Stridighederne
i Frankrig, og Polens Beſtræbelſer for ſin Gien-
reiſning. Alt dette kom af ſig ſelv, kun Norden-
ſkioldſ himmelſke Jeruſalem, ſom han den Tid ſtærkt
byggede paa i Kiøbenhavn, maatte jeg ſelv ~~bringe~~
bringe paa Bane, da ingen anden vilde ændſe det,
ſkøndt de, da Emnet engang var reiſt, tog gan-
ſke godt fat. Nu gav jeg Roſing et Vink, og han
iſtemte den ſenere i ſin Tid gangbare Viſe: Nu
bort med alſkens Politik, under almindelig Lat-
ter, ſom fornødes og fordobledes ved hver ny
Materie af dem, ſom nys ved Bordet havde været
paa Bane, der forekom i Wiſen. At midlertid dette
Huusraad mod Politiken og Politifiſeringen hialp li-
geſaalidt, ſom ſaa mange andre, og at jeg ikke ſelv,
ſkøndt noget ſenere, giſt fri for denne Syge, el-
ler ſiden er helbredet derfor, behøver jeg neppe at
tilføie.

Borgerpligt, at vejlede Medborgeres Begreber i saa Henseende. Biskop syntes det Glor, der dækkede saavel Undvigelsen, som Anholdelsen, langt fra at blive bortdraget, meget mere omhyggelig at bredes og hylles derover, ogsaa var den Bending, Tingene fra nu af under den saakaldte Revisionsperiode tog, saa aldeles modsat til, hvad man ikke uden Feie havde formodet, at man efterhaanden tabte Interessen derfor, som for et ilde anlagt, og værre udsfert Intriguestykke.

Midlertid mærkede man dog mere og mere, at Ludvig om ikke sov, dog hvilede, paa en Vulkan; at den gienfidsige Tillid var borte, og at man fra ingen af Siderne vinede Sandsynlighed, at den kunde bringes tilbage. Nu kom Opstanden den 10 August, og fuldkastede Thronen; ogsaa fra denne Catastrophe er Forhængen ligesaa lidet tilfidedraget, og det er vel ikke saa aldeles usandsynligt, at det var en mislig og mislykket Contrarevolutionsplan, som her gav Ultrarevolutionen Seiren i hænde. Vel vare Seirende og Tabende lige redebonne til at anvende det Gamle: den, det gavner, har gjort det, de første for at giøre sig Fortieneste og Vre deraf; de sidste, for at vælte, efter det ugunstige Udfald, den fulde Skyld paa deres Fiender. Kan der midlertid endog være Tvivl, hveden denne Begivenhed kom; da blev det des eiensynligere, hvorfra den bar; og vel maatte den fremkalde ikke blot almeen Opmærksomhed, almeen Overraskelse og almeen Deeltagelse; men og

vække til Betragtninger angaaende den Synspunkt, hvorfra den i moralsk og politisk Henseende var at ansee.

Naturligvis vare her, som alle vegne, Meningerne deelte, og medens her gaves Spaamænd, og Tegns Udlæggere, der ikke toge i Betænkning, offentlig at erklære, at Danmark vilde blive det første Land, der vilde følge Frankrigs Exempel — en Paastand, de troede ugiendrivelig at kunne godtgjøre af den Meningsfrihed, som dem til Forargelse skulde her gaae i Svang — manglede der ikke paa dem, der ikke mindre bestemt paastode, hvad de følgende 34 Aar til fuldkommeneste Uimodsigelighed have sandet: at intet Land mindre stod Færd derfor end Danmark, det Land i Europa, hvor Fred, og Orden, og Tilfredshed, og indbyrdes Kærlighed mellem Folk og Syrste syntes næsten ene at boe, hvor den Sandhed lød høit fra Thronen, at Mennesket fødtes frit, og at de Indskrænkninger i dets Frihed, det ved at indtræde i det borgerlige Samfund underkastede sig, bør være saa saa som mulig, udtrykkelig bestemte ved Love, og aldrig berøe paa Medborgers Tykke; hvor det erkjendtes i enhver Anordning, at Menneskene ere Brødre, og have lige Rettighed til at tænke, tale, virke til Medmenneskers og eget Bedste; hvor Menneskeligheden hædres fremfor Handelsvinding, og Menneskesalg erkjendes for Skændsel, om der endog maatte

være Pengetab ved dets Afskaffelse: hvor Monarken gaaer om blandt sit Folk som en Huusfader blandt sine Børn og Tyende, hvor Exemplet af enhver huuslig Dyd, som af enhver Art af huuslig Lyksalighed, lyser fra Kongeborgens inderste Lønkamre . . . hvor ingen Art af Borgerdyd og nyttig Virksomhed mangler Folkets og Syrstens opmuntrende Bifald, hvor den borgerlige Egekrands rækkes den fortiente Mand af dens Gænder, hvilken Borgernes eenstemmige Valg vilde erklære selv den værdigste dertil; og dette Land er vort Fædreland."

At min Ven Kierulf, hvis mandige Betsalenhed man i Dvenstaaende udentvivl vil have gientkiendt, i, hvad han her skrev om vort Fædrelands Lykke, havde skrevet ud af mit Indersite, at og jeg intet varmere Ønske nærede, end det, hvormed han slutter sit: O du, der styrer Verden og Mennesker, og veier Folkenes og Individernes Skiebne med Viisdom og Godhed, gjør os denne Lyksalighed varig! din Godhed har Intet ladet os savne, hvorom vi for vort Fædreland kunne bede dig, uden at det held, vi nu nyde, maa vorde uafbrudt! bebudede jeg udentvivl alt, da jeg til Motto over den Tilskuer, hvor hans nysansførte Tale var indrykket, tog en gammel Yndlingslinie af et bekkiendt fransk Syngespil:

Tout citoyen est roi, sous un roi citoyen,

som jeg i et følgende Blad foranstode ved Einer Tams-
bestiælsvers:

Det Folk, som Harald har, skal aldrig Gader savne.
Alt, saa forskellige end vore Synsmaader vare, og
alt mere og mere blev med Hensyn til den franske Re-
volution, da han væltede al Skyld, og opdyngede al
Ret, hver paa sin Side, medens jeg i det mindste ind-
bildte mig at fordele begge ligeligere mellem begge, vi
dog med Hensyn til Anvendelsen af Betragtningerne
over dette Emne paa vort Fædreland tænkte eens,
tør et Blad vise, hvori jeg, som Prodrusus til Thaa-
rups deilige Dde, Sreden, meddeelte, hvad jeg kaldte
en dansk Mands Betragtninger over Frankrigs Revo-
lution*). Efterat have her peget paa de adskillige al-
vorlige Lærdomme og Barsler, dette store Sørgespil
gav Tyrster og Nationer, og især talt et Par frimo-
dige Ord til dem, der vilde skrive disse Rædsler paa

*) Til Prøve paa den Troesbekiændelse, som heri vandt
en Nordahl Bruns hæderlige Bifald, være det mig
tilladt, at afskrive Følgende, der vel ikke uden
Foie torde ansees for Summen af det Hele: "En
skrækkelig Advarsel indeholder unægtelig denne Re-
volution for Tyrsterne, som her see, hvorvidt et
misshandlet Folk kan gaae; men en ikke mindre
rædsom og eftertrykkelig Advarsel indeholder den og
til enhver, som vil sit Fædreland vel: ikke at røkke
de Dæmninger, der standse Pøbelens Frembrusen;
thi raser først Oprørets Storm, kan ingen men-
neskelig Haand sige: saa vidt skal du komme og
ikke videre!"

Meningsfrihedens Regning, sluttede jeg med at sige: End een Marsag, hvorfor jeg vilde henvende mine Medborgeres Opmærksomhed paa disse Skrækkescener, er, paa det de, med desstørre og erkiendtligere Velbehag kunne siden hvile deres Nie paa vort lykkelige Fædreland, om hvilket man medrette kan sige, som J. J. Rousseau slutter Indledningen af Contrat social: "Held mig, at hver Gang jeg tænker over Statsstyrelser, finder jeg stedse i mine Undersøgelser ny Grund at elske mit Fædreland."

Mellem dem, der hædrede dette Blad med særdeles Bifald, har Noten allerede nævnet en Hædersmand, med hvis Meninger og Ytringer, især de franske Anliggender angaaende, jeg senere finder mig i idelig Modsatning, skiondt vi begge tør have viist, at hans Grundsatninger ligesom mine, vedbleve at være stadig de samme, kun at forskiellig Standpunkt viiste os fjerne Begivenheder og Menninger forskiellig; dette var Einer Lambekstøvers ædle Digter, Fædrelandets og Frihedens tro Mand, J. N. Bruun, der ved at oversende nogle Smaaarbejder, skrev mig under 10de Mai 1793: "Tak og Priis for Tilskueren, og især for en dansk Mands Tanker om Revolutionen: Med den deri herskende Politik sympathiserer min hele Siæl."

Opmuntret ved deslige Bifald vovede jeg da i en anden endnu misligere Anledning at tage Pennen, ved Ludvig den Sertendes Justitsmord. Allerede det Navn, hvormed jeg har betegnet denne Udaad,

vil noksom vise, med hvad Dine jeg betragtede den. Antijacobiner havde jeg stedsse været, og blev jeg bestandig; Feuillantiner, i det mindste indtil Revisionen, da jeg, som nys er sagt, ikke kunde blive, og ikke siden er bleven, klog paa adskillige af mine didtil værende Soloner, og Phocioner, og Catoner; siden Rolandist og Girondist, især fra de vederstyggelige Septemberdage, og under hele Kampen, først for Ludvigs Frelse, siden for Fædreland og Borgerfrihed, mod Rædselsmændene. Hvor vanskeligt midlertid dette Vemne var at berøre, derpaa tør allerede det være et Beviis, at i Baggesens deilige Hymne:

Vi love dig, Gud! i forenede Chor,

hvormed samme Blad af Tilskueren prydedes, og der ufskriddig er saa entusiastisk loial, og — for at bruge et Udtryk efter Tyge Rothe — saa christiansk, som tænkeligt og ret, den historisk sandru Linie:

Throner knuses, Sceptre brækkes, formedelst, jeg veed ikke hvilken, bøddelagtig Idee-association, som, jeg veed heller ikke, hvilken Klog og Sofmand forbandt dermed, maatte forandres til:

Templer knuses, Fængsler brækkes;

hvoraf det første, saa ugunstig Tidspunkt det end i Frankrig for Templerne var, ikke havde ringeste historisk Himmel; det andet paa en Tid, da Fængslerne indspærrede Frankrigs Kongehuus, og saa mange af dets Edleste og Ypperste, alle udseete til Grusomhedens Slagtoffere, dog vel neppe havde været nogen

Ulykke, som det da, fleet itide, kunde have reddet den kongelige Martyr selv. Jeg vil ikke tale om, hvorledes alle de i gruende Korthed henkastede Skrækkedilleder:

Opstand, Kamp, og Borgerkrig,
Jorden rundt udbreder sig;
Havnens vilde Kæmper vækkes,
Throner knuses, Sceptre brækkes,
Alle Fredens Engle flye.
Graad og Blod i Strømme flyder,
Loven tier, Grumhed byder.
Ingen Redning! intet Ly;

vilde forhøiet Virkningen af den følgende paradisiske delige Skildring:

Her, men her i firkte Hegne
Blomstrer Klib i Glædens Egne,
Smiler Fryd i Trygheds Skib,
Gud! til dig vor Tak opstiger,
Kierlig over vore Riger
Fredens Dlie du giød;

men hvor maatte det ikke aabne Dannerhiertet for det ikke mindre historisk sande, end poetisk herlige:

Borgerret i lige Staal,er,
Lys i Friheds fulbe Straaler
Gik fra Thronen ud,
Mørket spredtes, Daagen svandt,
Kundskab's sjerne Dag oprandt,
Dagens Fader, Lysets Gud!
Christian ablød dit Bud.
— — Over Oceanets Huler
Høit hans Faderstemme lød,
Og i Vestens Slavefuler
Sorte Brødres Nag han brød.

Billedet, som Sæller skiændte,
 Som Europas Bold miskiændte,

Gud! dit Billed hædred han.

Du, som bød ham dig at ligne,

Du velsigne

Christian!

Men var dette mig Barsel, da blev mit Foretagende dobbelt misligt ved de tvende sammenslødende Omstændigheder, at, medens Bladet var under Trykken, den bestemte Efterretning om Ludvigs Henrettelse indtraf, og at selvsamme Dag, over en Fortougsstrid mellem en Officeer og en Student, den bekjendte Posthuusfeide udbrod, der, tildeels ved ubesindigt og uklogt Udsærd fra forskiellige Sider, af Vedkommende og Uvedkommende blev givet langt større Betydning, end den i nogen Henseende havde Udkomst til. Meget levende erindrer jeg, at da, ikke længe efter Striden var begyndt, min Bei, uden tvivl fra Studiegaarden, hvor Kongens og Kronprindsens Fødselsfester den Dag høitideligholdtes, faldt ned ad Riobmagergade, og jeg saae Oplebet, jeg til en endnu levende Videnskabsmand, som maaskee tør erindre det, ilde tilmode udbrod i de Ord: hæ nugæ seria ducant in mala; sandelig ikke i den Tanke, at denne Tumult skulde eller kunde foranledige nogen 14 Julii, eller 20 Junii, hvortil her hverken var Stof eller Stemning; men deels vidste jeg alt for vel, at der ikke vilde mangle paa dem, som vilde giøre denne Flue til Elephant, nogle fordi de, giennem Angestens Forstørrelsesglas, virke-

lig saae den saaledes, andre, fordi de havde deres mangehaande Grunde til at ønske, den maatte blive saaledes seet; deels havde jeg vel for seet, hvorlet det lod sig giøre at vække Uroligheder, ved uoverlagte og upassende Foranstaltninger *) til at stille eller kue dem.

At adskilligt af nysnævnte Natur ved denne Leilighed foresaldt, var saa temmelig den almindelige Mening, der bestrkedes ved den ikke længe efter indkomne kongelige Anordning, der, blandt flere Forbringinger, tildeelte Politimesteren og hans Underordnede en Uniform at bære, naar de uøvede deres Pligter paa Gaden; ligesom paa den anden Side den offentlige Stemme ydede den daværende Vicerommandant Prinds

*) Blandt flige unyttige Forsigtigheder nævne de Tilflueren det Factum, at der i en lidet besøgt Tvergade Dagen efter det første Dødsfald holdt en Cavalierie-piket, som man siden vilde vide, for at holde Die med en liden Club der i Nærheden, som var saalidet jacobinsk eller farlig, at tværtimod de Uldre af faderlig Omsorg lagde formelig Embargo paa Selskabets yngre Medlemmer, ikke af mindste Frygt for, at disse skulde tage nogen activ Deel i Spectaklerne, men paa det de ikke uforvarende skulde komme ind mellem Brimmelen, blive paa-grebne og straffede, som Svælen, der blev fanget med Spurbene, skøndt han ikke havde staalet Kirsebær med dem. At denne faderlige Omsorg vilde blevet ligesaa vel optaget og hædret af de Unge, hvis de havde vidst af ovennævnte Piket, der i det mindste ingen Vresvagt var, er jeg ikke saa fuldkommen overtydet om.

Emil Augustenborg varmere Tak for hans humane og liberale Adfærd, end just tegnede til at være dem tilmaade, der gierne havde ønsket her at finde Himmel, jo overflødiger jo bedre, for deres uafsladelige Jacobinersnuferi og Demagogskvalder.

Under disse Omstændigheder troede Tilskueren at burde slutte det ovennævnte, alt under Pressen værende, Blad, i det han opfordrede sine Medborgere, i nærværende Dieblit at give Europas Nationer Exemplet paa et erkjændeligt og lykkeligt Folk, med at tilseie: For ikke længe siden have vi erfaret, at jacobinsk *) Anecdormageri har med et Eventyr villet beføre os, som om vi vare stændigen uskionsomme mod en saadan Regiering; lad os fremfor Alt for Europas Dine giøre denne ublu Bagvaskelse til Skamme; lad os vise, at disse Dages ubetydelige Dpløb, som enkelt Mands ubesindige Forhold foranledigede, ikke var Folkets Brøde, ligesaa lidet, som det i mindste Maade giældte Regieringen selv; ~~og~~ paa en Tid, da vor Monark viser Europas Nationer, at Oplysning, Frihed og Held kunne trives under en monarkistisk Regiering, da lad os ved vort Exempel overtynde nærværende og tilkommende Fyrster, at de Belgierninger, der vises et ædelt og oplyst Folk, ikke ere spildte, men bære tusindfold Frugt."

*) See Minerva Decbr. 1792 s. 6. og Schirachs pol. Journal 1793 Jan. S. 104.

Saa heist ubetimelig imidlertid Posthuusfeiden indtraf, og saa ubehagelig den endog fra mange Sider var, og blev, erkiendtes den dog snart for et kort Recidiv af en gammel Syge, der alt fra Jacob von Ehyboes og Stygotius's Dage, eller rettere fra Duelserne i Krindsen periodisk havde græsset her, hvoraf f. Ex. de brutale Klapperes Krig, Bagerkroscenen, og Philosophsgangsfeiden, havde været Udbrud, og som, naar den tages itide, og ikke for voldsomt, gemeenlig snart udraser. Af mere ondartet Natur syntes derimod de kort efter paafølgende saakaldte brabrandste Uroligheder. En Theehandler Brabrand var under Tiltale, som indviklet i en Sag mod en da bekendt Oldsur, jeg troer ved Ravn Krog. Sagen i sig selv interesserede mig usigelig lidt, og Manden end mindre, skøndt jeg uden tvivl personlig har kendt ham, da han havde faaet sin vakkre og brave Kone fra mine Forældres Huus, hvor hun mange Aar havde tient, og for hendes Character og Forhold var almindelig agtet og afholdt. Ogsaa erindrer jeg, at min Moder mere end eengang talte om den Lykke, Lovise havde gjort ved at faae en saa formuende Mand, om endog forresten Meningerne om ham vare baade saa og saa. Med et lod denne Mand sig falde ind at blive Forfatter, og i et Skrift under Ravn af: den mishandlede Borgers Appellation til det danske Folk, der midlertid kun omløb under luft Laag, uden offentlig at udkomme, at angribe sin Ac-

tor, Procurator Bradt (som denne paaftod) paa Ere og Embede, hvorfor denne fandt sig besøiet fagsøge ham, og giøre dette bekjendt i Aldressaavisen.

Endnu blev denne Strid deels ført for sit Børnesting, deels en Gangst for Styverfængerne, der ikke vare sene til at føre dem den til Nytte; men med eet saae man forrest i Aldressaavisen denne temmelig usædvanlige Anmældelse: Efter Forlydende er i Sølge Kongelig Befaling Theehandler Michael Brabrand her i Staden arresteret, og bragt til Citadellet, deels for at have taget Deel i falske Vidners Sørrelse, og deels for at have villet foranledige Mytteri i Stadens Arresthuus. Dobbelt Opmærksomhed vakte denne Anmældelse, da man i samme Avis fandt averteret en Fireskillingspiece hos en Bogtrykker, under Navn af: til Publikum fra Lovise Brabrandt (som vel strax blev confisteret, men dog, som sædvanlig, var i fuldt Omlob, inden den faldt i Justitiens Hænder). Nu læste man i følgende Avis en kongelig Bekjændtgjørelse: at onde Mennesker i Anledning af Brabrands Hæstelse, havde segt Leilighed at stifte Uorden og Opløb i Hovedstaden, samt at disse, som formodentlig vare hans Medskyldige, havde leiet eller ophidset den vanartigste Deel af Væbelen til at forstyrre rolige Borgeres huuslige Fred; hvorfor Uvedkommende advaredes ikke at nærme sig et Sted, hvor saadant Opløb maatte stee, paa det Uskyldige ikke maatte blive udsatte for Fare, naar Volds-

mænd og den offentlige Freds Fjendskaber maatte falde og ligge paa deres Gierninger"; og udsattes tillige ved en samtidig Politiplakat en Belønning af hundrede Rigsdaler for den, der beviisligen kunde angive og oplyse, hvilke de Hovedmænd vare, der havde forledet eller leiet nogle af Pøbelen til at gjøre disse Oplob, og øve disse Voldsomheder.

Jeg har ingen Grund til at troe, at denne Præmie nogensinde blev vundet, eller engang æstet; og selv i Henseende til det under Lovise Brabrandts Navn udkomne Glyveblad synes det endnu stedse at hedde, som Minervas Litteraturartikel den Gang udtrykte sig: *adhuc sub judice lis est*, da i det mindste den Mand, som sigtedes derfor, adskillige Aar derefter, og da han alt længe havde været udenfor sit Fædreland, i et trykt Skrift skal have fragaet der. At i øvrigt dette Oplob var tilveiebragt ved Underkøb eller Leie, har jeg saameget mindre kunnet faae i mit Hoved, som jeg tydelig erindrer, at jeg selve Oplobsaftenen ganske tilfældig, og uden at drømme derom, uidentviol paa min Vej fra Correcturlæsning i Poulsens saakaldte Slot i Antonistræde, hen til Rosings i Kronprindsensgade at læse med Ophelia, geraadede midt i hele den huiende Sværm ikke langt fra Brabrandts Huus, og fandt den active Deel deraf at bestaae af Gadedrenge og andet deslige Ripsraps, der i Spektaklerne selv finder disses bedste Løn; og var det sandelig efter inderste Overbeviisning, Tilskueren

umiddelbar derpaa i et Brev, underskrevet Publikum, erklærede dets Forbittrelse over, at man havde misbrugt en uhykkelig og ynkværdig Kones Navn til at ville op-
 ægge det mod Regieringen, saavelsom dets Indigna-
 tion og Afsky ved de foresaldne Dyrtrin, men tilføiede:
 "at Regieringen kiendte Publikum og Publikums Stem-
 me for vel, til enten at høre denne i Gadedrengenes
 Hujen eller i Pamphletskrivernes Pesthuus- og Rasp-
 huuskraal."

Usandsynligt er det vist nok ikke, at, hvad man
 allerede i Forveien torde vide om den Hæsteds Be-
 stræbelser for at affiedkomme Mytteri i Stadens civile
 Arresthuus, bidrog ikke lidet til, at man her saa fast
 antog lignende Stemplinger; ogsaa er det aldeles ustri-
 digt, at meget og mangehaande med denne Sag brag-
 tes i Forbindelse, hvis Sammenhæng dermed, i det
 mindste ikke i Publikums Dine, var saa afgjort, og
 at overalt Cabalen just paa den Tid i, hvad man efter
 Sorterup kan kalde, dens

Kamueløbs underjords Gange, havde særdeles travlt; men da alt dette laae ligesaa
 langt fra den danske Tilskuers valgte Synskreds, som
 fra hans Lednetsløb, har han derom intet videre
 at sige.

Hvor alvorlig midlertid denne Sag i sin Nyhed
 forekom ham selv, og i hans Kreds blev anseet, der-
 for har han uforkastelig Hiemmel i en de samme Dage
 begyndt Brevverling med den daværende Theaterdi-

recteur, Hofmarschal Grev Ahlesfeldt. Det er allerede i det Foregaaende berørt, at man ved Skuepladsen, og mellem dens Tilhængere ymtede om, at jeg ved Gunstbeviisninger og Complimenter af ham var undertkiøbt til intet at skrive offentlig Theatret angaaende; desmere besøiet, eller om man vil, forpligtet, troede jeg mig, efter Grevens mundtlige og gientagne Opfordring, i Bennevold at advare ham, om der i hans Bestyrelse skulde foresalde noget, der kunde være Publikum ubehageligt. At dette i en høj Grad var Tilfældet med Knudsens og Frydendahls uventede Afstedigelse, især i et Dieblit, da Skuepladsen næsten ligesaa uformodentlig havde tabt Kemp og Preisler, vil man vist, endog uden P. A. Heibergs uforkastelige Vidnesbyrd, være overtydet om. Uagtet jeg i det Dieblit ikke stod vel med Knudsen, som jeg endog — seer jeg af mit Brev til Ahlesfeldt — troede at have at besvære mig over, og var aldeles udenfor al Forbindelse med Frydendahl*), troede jeg det min Pligt at advare Greven i et franskt, idetmindste velmeent, og ikke uvenstabeligt Brev i denne og flere Anledninger,

*) Om denne hedde det i Brevet: Frydendahl var hverken uden Fortieneste eller uden Talenter, og syntes i adskillige Henseender at kunne tage Preislers Sted. Og uagtet alt det, og uagtet den Dyrtid paa Skuespillere, og selv paa Anslag, ere de affedigede. Man see mere i Fortællingen til Hr. P. A. Heibergs Indtog S. 120 — ligeledes i Maanedsskriftet Dana, tredje Hefte.

hvoraf jeg vil affskrive følgende: "Hvad det værste er, Hr. Gr.! er, at Publikum er meget forbittret over Knudsens Afstæed; man siger, at der i adskillige Clubber er steet betydelige Sammenstød for at holde ham skadesløs. Jeg er ikke i de Clubber, og jeg har ikke seet Knudsen siden den Tid; altsaa veed jeg intet deraf. Men alle denne Yndlingskuespilleres Tilhængere vil maaskee ikke vælge samme Maade, at lægge deres Følelser for Dagen. De erindrer Dem uden tvivl, hvad der for 30 Aar siden stæede i Anledning af Comos og Barchs; De har seet i Vinter i Anledning af denne *** , at man ikke bekymrer sig alt for meget om Theatrets Politianordninger; troe ikke, Hr. Greve! at min Hensigt er at kysse Dem; men sæt, at Hovederne blive hede, at der foreskalder Uordener i Parterret, maaskee i Kongens Nærværelse, at det bliver nødvendigt at bruge Strængthed, at man maatte hæfte nogen, at alle disse Udseltheder foranledigede et Oplob; De har seet i denne elendige Brabrandts forargelige Sag, o. s. v."

Om dette Brev virkelig afgik, kan jeg ikke med Visshed sige; det, der ligger for mig, er, hvad jeg kalder Reenskrift, og viensynlig bestemt til at affendes; da det midlertid synes, som Bagsiden deraf, i Følge min daværende Skik, at spise, drikke, læse, og skrive ved eet og samme Bord, er kommet en Kop Caffee, eller dens Spor, for nær, er det rimeligt, at jeg ikke har fundet det præsentabelt; om det nu, som

synes sandsynligt, da det har ligget mig paa Hierte, at meddele ham mine Tanker, er blevet omskrevet og ham tilsendt, eller om maaskee hans i et senere Brev omtalte Besøg til mig paa Bakkehuset forekom det, kan jeg ikke erindre; at jeg midlertid i saa Fald ved vor mundtlige Samtale ligesaa lidt har gjort Næverkule af mit Hierte, vil man ustridig see af senestnævnte Brev, hvoraf jeg derfor tillader mig at meddele et Udtog, som tillige vil kaste fornødent Lys paa den Forandring, der mere og mere foregik i vort hidtilværende Forhold.

Dette Brev, skrevet paa Fredensborg d. 8 August 1793 begynder saaledes: "Da De for nogle Uger siden gjorde mig den Ære at besøge mig paa Bakkehuset, affordrede De mig under Haandslag det Løfte, ærligen at advare Dem, hvis der i Deres Administration indtraf Noget, der forekom mig at give Anledning og Æde dertil. Jeg har siden den Tid opholdt mig paa Landet, uden alle kiøbenhavnske, især dramatiske Forbindelser og Efterretninger; thi hvorvel jeg boer i en Skuespillers Huus, kender denne Mand dog forvel min Tænkemaade og mine Grundsætninger, til at tale med mig om Theatret paa en Tid, da vi rimeligviis derom ere af aldeles modsatte Meninger, siden han uden tvivl anseer adskillige af Deres Forehavender og Foretagender med ganske andre Mine, end jeg. Fra ham veed jeg altsaa ikke det mindste; midlertid have dog tilfældige Rygter bragt mig adskillige

Ting for Dre, hvilke jeg efter min ovenomtalte Forpligtelse ikke med Tausshed kan forbigaae. Det er det sidste Brev, Hr. Greve, jeg nogensinde skal bebyrde Dem med, altsaa udbeder jeg mig Deres Opmærksomhed for dette.

Jeg troer at kunne forbigaae, hvad jeg skrev saavel om de for kort siden inddragne, men nu Theatret tilbagegivne, aarlige 7000 Daler og disses formeentlige Anvendelse til at ombygge, eller i det mindste udvide og forstørre Theatret; i Henseende til hans Forhold mod hans Undergivne skrev jeg: "hvad jeg, og hvad Publikum tænker om Knudsens og Frydenbahl's Afstedigelse, har jeg mundtlig havt den Dre at sige Dem. Det offentlige Rygte har fortalt Ting om Deres Udsærd mod Andre, som jeg ikke ønsker at troe." Da den inhumane Behandling, jeg i det næstfølgende paaankede, var viist en endnu levende Person, og som sandelig da ikke talte mig mellem sine Venner, gaaer jeg dette forbi og over til hans Udsærd mod Digtere.

"Jeg — hedder det her — der som Digter har den fuldkomneste Alarsag endog at være Dem forbunden, bad midlertid forrige Vinter, da jeg horte Deres Forhold mod Forfatteren af Peter og Lise, en fælles Ven advare Dem, at behandle denne agtværdige, fri, kildne og farlige Klasse med Varsomhed. Men fra over 20 Sider har jeg hørt, at De mod den bedste af vore Skuespildigtere, Heiberg, har tilladt Erindringer af mit Liv. 4de Deel. (14)

Dem et Forhold, som vilde giøre mig det til Pligt, om det ikke desuden var mit Forsæt, at tage min Oversættelse af Munken fra Carmel tilbage, og høitidelig at erklære Dem, at under Deres Bestyrelse aldrig nogen Linie fra min Haand skal blive meddeelt Theatret. Fornærmelse mod een, er Fornærmelse mod Alle, og om jeg end ikke personlig kiendte, og agtede Heiberg, vilde jeg dog troe, at skyldte vor fælles Klasse dette Forhold."

"Dette, Hr. Greve, er omtrent, hvad jeg har at sige Dem. Det koster, og smerter mig at skrive dette Brev; thi jeg har personlig Agtelse for Dem; De har overvældet mig med Artigheder, uden at jeg i mindste Maade nærmede mig til Dem; jeg skylder Dem, at jeg har havt en Samtale med min tilkommende Fyrste, en Samtale, hvorfor jeg bestandig bliver Dem Tak skyldig. Og hvad endnu er mere: jeg glædede mig ærlig til, i Dem at have fundet den Mand, der vilde læge vort Theaters Saar; retfærdig fremdrage, hædre, og lomme dets faa overblevne Kunstnere, og derved fremlocke nye; der vilde ophjælpe dets Financer ved at ophjælpe dets Værd, giøre det mindre byrdefuldt for Staten, og med eet Ord blive en Undtagelse fra den gamle Regel, der erklærer Hofbestyrelse*) for Skuepladsens og overalt for Kunsternes Pest. Deres første Foretagender, vore første

*) En skion Undtagelse see ovenfor S. 109.

Samtaler bestyrkede mig deri, og mangfoldige, blandt dem *) **** og ** vil kunne vidne, med hvilken Enthusiasmus, jeg talte om Dem, som en fra Olymp nedsendt Mand, som en uventet Frelse."

"J dette Haab nedlagde jeg min Pen, og nu, saa kort efter, seer jeg mig nødsaget at opgive dette Haab, og gribe Pennen paa ny. Den Tone, hvori jeg talte om Deres Forgianger, min Fiende, men under hvis Bestyrelse Stuepladsen var bedre og lykkeligere, end nu, vilde være nederdragtig Partiskhed, hvis jeg, i Betragtning af vore personlige Forhold, nu vilde tie. Meget tænkes, og siges, og savnes, og fordres i Publikum, der ellers ikke kom Bedkommende for Nie. Det har 15 Aar været min Jdræt at være Sandhedens og den gode Sags Talsmand i disse Anliggender; vil nogen Anden løse mig af, desbedre! hvis ikke, troer jeg igien at burde gaae paa min gamle Post"

"Dette Brev, Hr. Greve! er altsaa min Strids-handste; fra nu af tales vi offentlig ved, hvad Deres Administration angaaer; thi i Henseende til dette Brev er det en anden Sag; har De i denne Anledning nogen Anke, da kommer jeg inden 14 Dage til Kiøbenhavn, og staaer Dem paa ethvert Sted, for enhver Person, og paa enhver Maade, til Regnskab for, hvad

*) Et Par Stormænd, hvem han ikke ansaae for sine Venner.

jeg har skrevet. Formodentlig vil De kalde dette ny-
modens Jacobinersprog; men, Hr. Greve! mine
Grundsætninger ere bekjendte, og jo sandere *) Roja-
list jeg er, jo mere anseer jeg det for min Pligt, at
befrige enhver Cryptodespotismus, der gior Roya-
lismen forhadet."

"Til Slutning maa jeg forsikre Dem, at intet
Menneske veed af dette Brev at sige, eller har seet
det, eller engang mindste Formodning om, at, og
hvad jeg vilde skrive Dem til; og nu har jeg blot at
tilsøie, at hvordan end mit Forhold bliver til Thea-
terdirecteuren, skal jeg aldrig glemme den Agtelse og
Hengivenhed, jeg er Manden Ahlesfeldt skyldig."

"L. SE. Tillad endnu, at jeg herved, paa det
ikke mindste Indsigelse mod min dramatiske Stemme-
ret skal finde Sted, for Deres Embedstid frasiger mig
min fri Entree i Parterret. Binding og Privathen-
sigter have ingen Indflydelse paa min Færd. Jeg ta-
ler kun for Sandhed og Ret, og dem opofrer jeg Alt,
endog, om saa maatte være, den Vre af Deres Agt og
Godhed."

At Brev Ahlesfeldt ikke optog dette Brev vel, kan
han sikkerlig ikke fortæntes i; thi var det endskiøndt
ufriidig vel meent, var der dog adskilligt, som han,
endog uden de høie Begreber om sin Stand og Stil-

*) Egentlig Lojalist, Lovene og Regjeringen tro og ly-
dig i den Stat, hvis Borger han er.

ling, og disses Rettigheder, som han vel med flere sine Lige torde have tilføjet, umulig kunde finde vel sagt; ogsaa tilstaaer jeg gierne, at der ikke lettelig kunde tænkes nogen Tidspunkt, da det maatte være en Hofschef vanskeligere med sin Skuespilbestyrelse at fyldestgøre de Fordringer, der bleve ham giorte, end da den fra Paris udgaaede Mening, at Skuepladsen skulde udgiøre en væsentlig Deel af L'instruction publique, og henregnes dertil, var, om ikke de Herskendes, dog den herskende, og der naturligviis maatte finde en ivrig Talsmand i mig, der længe, inden den blev Mode, havde været dens Forsægter. Naar man iøvrigt adskillige Steder finder Tonen modsigende, maa man erindre, at Brevet og var til to i mine Dine høist forskjellige Personer; Theaterdirecteuren, der, sat over Noget, han ikke var voksen og kyndig, nød at see med Andres Dine, som deels ikke vare lige paalidelige, deels ikke lige troede, deels ikke indbyrdes enige, og deels ikke i critiske Øieblik altid ved Haanden, nu og da lokket af Magthavernes Arvesynd, den Fristelse, at giøre Ting paa egen Haand, om det saa skulde være iblinde, for at haandhæve sit: stat pro ratione voluntas, og derved mere og mere gav Anledning til den heibergske Carcasumus, at Theatret medrette kunde siges at være kommet i Grevens Tid*); og Manden Ah-

*) Saa det siden er blevet et Ordsprog, du kommer i Grevens Tid, naar man spaaer een Dødt.

Ieseldt, hvem jeg deels vedblev at see med Rosings Dine, deels for hans raske Personlighed selv havde Forkiærlighed for, især da det Sorraad af gode Maximer, og skønne Sententser, Theatrets Bestemmelse og Bestyrelse angaaende, som han efter Heibergs Bidnessbyrd ved sin Tiltrædelse var riig paa, endnu levede mig i friskt Minde, ligesom jeg og tiltroede, og vedblev at tiltroe ham godt Hierte, og god Villie, kun at hans Gerskab *) — med Bonden i Plutus at tale — det vilde tillade.

Faa Dage derpaa fik jeg Svar i en Tone, som mit Brev vel kan have, om ikke forskyldt, dog foranlediget; det er mig forkommet, og indeholdt uden tvivl adskilligt, som jeg ikke vilde finde mig besejret at give Publicitet; det mig vedkommende deraf, vil man af mit Gien svar, der i Udtog skal blive meddeelt, tilstrækkelig lære at kende.

"De har, Hr. Greve! bærret mig med et Svar, hvis Indhold, Længde, og Tone afsnøder mig mod mit Forsæt og Løfte et Gien svar, som jeg udbeder mig den Godhed, De vil læse, og hermed være da vor Privatcorrespondance endt for bestandig."

"Jeg er mig bevidst, Hr. Greve! at jeg hverken i vore mundtlige Samtaler, eller i det, der ligger for Publici Dine, har ytret den Mening, at Operaen og Balletten skulde forvises af vort Theater **); hvad

*) Vel at mærke: det lave — subalterne — Gerskab.

**) Hvad jeg i et Brev af denne Natur ikke sagde, at

end min private Mening kan være om dette Skuespil, veed jeg dog for vel, at vor Skueplads uden samme ikke kan bestaae; og at vort nærværende Publikum, Hersekabet iberegnet, ikke giver Slip derpaa. Kun at det ikke opsluger og fortrænger det øvrige Skuespil, er, hvad jeg ikke blot paa Kunstens, men end mere paa Nationalmoralitetens *) Vegne har dristet mig at paaminde, hvilket og — i Følge Deres Skrivelse —

det ikke skulde udtydes som en frugtlos Retirade, maa jeg tilføie her. Det har aldrig været, og kunde aldrig blive min Mening, at Syngespillet — thi det betyder Navnet Opera her — skulde forvises vor Skueplads, og allermindst paa en Tid, da Thaarup og Schulz i Forening havde viist, hvad det til at vække Nationalaand kunde være og virke; ligesaa vanskeligt tør det være, at forene en lignende Anse, Balletten angaaende, med den fort tilførn mig gjorde Bebreidelse, at jeg havde erklæret Balletten — som den da i en Galeottis, Bournonvilles, Mab. Blorns, Stuarts og Jensens Hænder var — for det bedste Skuespil, vi eiede. Gabespil og Abespil hader jeg, paa Sang og uden Sang, med Ord, og paa Sokipo, da det fornædrer Skuepladsen, forvænger Publikum, og for-darver Theaterpersonalet.

*) Rigtigere, eller i det ringeste umistydligere udtrykt: Nationalsdannelsens, i hvilken Anledning jeg vil noies med at henvise til Engelstofts herlige, alt for lidet paaagtede Værk om Nationalopdragelsen S. 238-40, og især 256-58. Godt for mig, jeg ikke har færet, især det sidste.

stemmer nøie overeens med den Pligt, Hs. Majestæt har paalagt Dem."

"At Prof. Rahbek slet intet har at bekymre sig om Theatrets oeconomiske Bestyrelse, deri har De fuldkommen Ret, da samme hverken vedkommer Universitetet i Almindelighed, eller hans Profesur i Særdeleshed; men at den Mand, De raadspurgte, uden at tilføie den i Deres Brev tillagte Clausul (at det kun var i Henseende til Kunstpartiet), herom i et privat Brev til Dem fremsatte sin Mening, dertil var han vel aldeles besejret; og om han nu — hvis De end i Deres Anmodning til ham udtrykkelig havde indskrænket Dem til Kunstfaget — end ydermere formeente, at begge disse Sag ere saa uadskillelig forenede, at Feil i det Ene uundgiængelig virke paa det Andet; om han tilføiede, at Kunstfaget alt i denne Henseende har lidt et Tab ved Frydendahls Afskedigelse, og selv ved Knudsens korte Savn, at det unægtelig lider meget, naar Kunstnere troe sig forurettede, og derved tabe Mod og Lyst, var han endda ubesejret at tale derom? Og, Hr. Greve! ere de Penge, hvoraf Theatret underholdes, ikke for en stor Deel af Publikums frivillige Sammenstod, og for det øvrige et Bidrag af Statens Kasse? skulde Borgeren her ikke torde sige et Ord, om han end sagde det offentlig? At Hs. Majestæt approberer alle Lønningsforheielser, er mig meget vel bekjendt; men at han, som har saameget vigtigere Ting at hæfte sin Opmærksomhed paa, har

overdraget Dem at giere ham Forestillinger i denne Anledning, veed jeg og. Altsaa forekom det mig ikke upassende, herom at meddele Dem mine Tanker, og at de ikke blot ere mine, vil De af et for ikke lange siden udkommet Tidsskrift, hvor jeg forresten mere end eet Sted omtales paa en Maade, der gjør det upaatvivleligt, at jeg deri ikke har mindste Deel, kunne erfare."

Jeg forbigaaer her to Steder, et, hvor han i sit Svar lod, som han misforstod mig, for ikke at indlade sig paa min Commentair over Hovedtexten, at det, der kaldes Maade mod Een, alt for ofte krænker den strænge Retfærd mod Andre; og det andet, hvor jeg havde fæstet Tro til et dog vel ikke saa ganske løst, skiondt ugrundet Rygte om et nyt Theater. Jeg kommer nu til hans Forhold mod Digterne. "Jeg kender — siger jeg da — ligesaa lidt som De, noget Austerlaug; men De maa forlade mig, Hr. Greve! at jeg troer at kiende en Følelse af Uere, der ikke tillader, at frie Folk lade sig behandle som Undergivne; ogsaa kiender jeg saavel Hr. Heiberg, som det tilbageleverede Stykke (Hofforgen), og erkiender begges Værd; ligesom jeg og veed, at De med den unge Guldberg, med hvem jeg iøvrigt ikke staaer i mindste Forbindelse, havde en Correspondance*), som jeg ær-

*) For at formene ham at omtale Neger sagen i sin Peter og Lise, under Paaskud: at Bedkommende ikke vilde roses paa deres eget Theater; hvilket derimod

lig ønskede, ikke var til; og hvis dette med mere har bestemt mig til at tage min Oversættelse af Munken fra Carmel tilbage, og intet videre at arbejde for Skuepladsen i Deres Embedstid, da har De her den Slutningskiæde, hvorefter jeg handler.”

”De behagede, Hr. Greve! uden nogen Anmodning fra min Side, at fremdrage mine allerede længe glemte Latterlig Sølsomme. De havde ligeledes den Godhed at overdrage mig at forfatte Prologen til H. K. H. Kronprindsessens Optrædelse. Kort derpaa nedlagde jeg min — dramaturgiske — Pen; og man sagde høit, at jeg var løst til at tie. De tilfrieede endnu den Urtighed, at ønske min Oversættelse af Munken fra Carmel *). Overlader jeg Dem denne, og vedbliver at tie, foreges hin usfortiente og ufordragelige Mis-

ved Thaarups Peters Bryllup ikke tørde komme i Betragtning.

*) Oversat til de litterariske Øvelser i D. S. M. D. S. og ikke bestemt til Skuepladsen, da jeg ikke vilde give Exemplet, for Tiden at flytte en stor Kunstnerinde over i ældre Roller, vis paa, man deraf vilde tage Anledning til at fortrænge hende af de yngre, ubekymret, om man havde nogen, der i Kunstværk kunde erstatte hende eller ikke. Midlertid havde Rosing, i Tanke at gjøre mig en pecuniær Tjeneste, faaet Afsked til at ønske Stykket, som jeg iøvrigt nødig vilde have frem, da jeg ikke i det Hele vidste at besætte det efter mit Sind. I Aaret 1813 kom det omsider, mig og det til lige liden Lykke, paa Skuepladsen.

tanke; lader jeg den derimod spille, og dog tager til-
 orde, staaer jeg Fare at blive udfreget for uskionsom.
 Dette, Hr. Greve! er min sande Grund, og ikke: at
 jeg tager i Betænkning at vove mine Mester-
 stykker — som De behager at sige — i vort nær-
 værende — i mine Dine rigtignok i det Hele ikke priis-
 værdige — Theaterselskabs Hænder; thi hverken er
 Munken fra Carmel et Mesterstykke, heller ikke
 mit, men Deres Vens, Baron Dahlbergs, der at-
 ter har taget det af Cumberland; heller ikke synes
 det, som den, der i næsten ti Aar ikke har dristet sig
 at skrive noget Originaldrama, skulde kunne tiltroe sig
 at levere et Mesterstykke.”

”Hvad De iøvrigt i denne Anledning behager at
 tilføie om Hr. Schwarz, som jeg forresten ikke alt for
 vel begriber nogen Føie til at nævne ved denne Leilig-
 hed, og Hr. Rosing, er, De forlade mig det, Hr.
 Greve! en fuldkommen Misforstaaelse. Hvad jeg kan
 have sagt Dem om disse to Kunstnere, som jeg begge
 ærligen agter, kan jeg ikke gienkalde mig; men at jeg
 har talt, som jeg tænker, det er jeg fuldkommen vis
 paa, og naar jeg har det, da har jeg ikke kunnet ned-
 sætte Hr. Rosings Talent dybt under Hr. Schwarzes
 — som jeg forresten aldeles ikke ønskede i Munken fra
 Carmel — da jeg tiltroer hver af dem sine Fortiener-
 ster og Fortrin, og tilkiænder den ene det øverste Sted
 i det finere Lystspil, og den anden i det borgerlige Dra-
 ma (og Munken fra Carmel hører ikke til nogen af De-

lene) ligesom der heller ikke er mig nogen Rangforordning bekendt, der satte den ene høit over eller dybt under den anden."

Jeg forbigaaer atter et Par Linier, der torde være en Levende ubehagelige, saa meget de end ere til dennes Fordeel, og vil meddele Slutningen.

"Alf mit hele Forhold, Hr. Greve, maatte De iøvrigt have erfaret, at Binding ikke er det, der driver mig, og at det sandelig ikke er for at tilveiebringe mig et mere eller mindre betydeligt Forfatterhonorarium, jeg atter tager den dramaturgiske Pen, hvis den paany nedes mig i hænde. At det dramatiske Studium aldrig har været mig en Næringsvei, men at jeg ærlig har opofret det Tid og Flid, og ikke ubetydelige Penge, tør jeg uden Praleri sige; heller ikke synes mit Udfærd i denne Sag at fornægte det. Ligesaaalidt, Hr. Greve, frygter jeg, at jeg nogensinde skulde nedlade mig til at ytre Noget i Henseende til Deres eller Nogens Handlinger, hvorover enten Lov og Ret, eller Sandhedens mig endnu helligere Domstoel skulde have mindste Anke. Troer jeg mig beseiet til at tale offentlig, skal jeg lægge Bind paa, at vort, som det synes, forandrede Forhold, ikke derpaa skal faae mindste Indslydelse, som det overalt stedse har været min Bestræbelse i Alt, hvad der angik Publikum, aldrig at kiende enten Ven eller Fiende. Jeg troer mig langt fra ikke useilbar, gier ikke mindste Paaastand paa enten at stemme for Publikum, eller at

stemme det; men at have en Stemme i det, og frit at torde give denne, troer jeg at have Fordring paa; og for end ydermere at undgaae enhver Indsigelse derimod, er det, jeg frastiger mig frie Entree. *) I overrigt er jeg Dem forbunden, at De ikke tiltroer mig at være min Ven Rosings, eller Nogens Talerør, og kan — da jeg nu har udtalt med Directeuren — uagtet de ikke saa af mig uberørte Sidehug i Deres Skrivelse, bevidne Manden Ahlesfeldt mit uforandrede Sindelag, og forsikre ham, at mit høieste Ønske er, af ham og Enhver at vedersfares Ret, da jeg er overtydet om, at man endog, hvor man er misfornøiet med mine Handlinger og min Handlemaade, dog ikke skal misbillige mine Hensigter.

Copenhavns den 11 August 1783.

K. L. Rahbek.

Tor jeg til mine Læsere vende mig med de samme Ord, som slutte Brevet til Greven? at man nu for Tiden vil have meget mod mine Handlinger, og min Handlemaade, misbillige min Tone mod en Mand, der, over mig i Stand og Stilling, var kommen mig

*) Grev Ahlesfeldt havde nemlig udtalt sig med, at man skulde give Os fri Entree, saa havde vi ingen Ret at give Stemme; et Marchalatsdecret, der ofte siden er rundet mig i Tanke, naar Frigiangere en Masse, vel endog med Theaterpersoner eller Semitheaterpersoner i Spidsen, have taget dem over, at ville overstraaale, eller vel endog overtølpse den offentlige Stemme.

imøde med Tillid og Godhed, hvorfor jeg tilskod at være ham erkiendelig, veed jeg; men man tillade mig at erindre, at vor norma morum ikke var slet saa ydmyg og underdanig, som Nutidens mod deslige Folk; at jeg troede at opfylde min Pligt, ikke blot mod Skuepladsen, der fra tidlige Aar har været mig saa vigtig og hellig, og selv mod Borgersamfundet, der i mere end een Henseende da var ilde tient med endog ubetydelige Dplob; *) men selv mod den Mand, hvem jeg, efter en da giængs Talemaade, her foreholdt Sandheden, som et Medusahoved, ved at sige ham frimodig og eftertrykkelig, uden at have egen eller Bøns Sag at tale, hvad ellers ikke let torde blive ham saaledes sagt, og sige ham det aldeles under fire Dine, saa han kunde høre og følge, hvad han sandt rigtigt, uden Undseelse og Forlegenhed, men lade uændset, hvad han ikke vilde agte paa, uden at have behov at udlade sig videre derom, eller indlade sig derpaa.

At Afleselde i det Sted fandt for godt at lade Gienparter af mit første Brev og sit Svar lebe om mellem de Fornemme og Store, havde jeg identvivl Feie at fortryde paa, hvilket jeg og i Tilskueren gav tilkiænde. Vistnok! hvad jeg skrev, det skrev jeg, saa det var ikke den Publicitet, han gav vor Brevverling, men tvertimod, at han mig uadværet lod

*) Af Minervas historiske Artikel 1793, Februar, vil man see, hvad Betyndhed da tillagdes deslige Ubetyndheder.

den løbe om underhaanden, jeg troede at kunne paa-
no anke; hvorhos jeg dog ber tilføie, at jeg ikke har
ringeste Tvivl om, at Copierne vare aldeles usforvans-
skede og usorfalskede; med alle sine Feil var Ahlesfeldt
en Mand uden Falskhed og Sviig.

Dette forandrede Forhold mellem mig og Ahles-
feldt gjorde ingen Forandring i mit Forhold til det
rosingske Huus, ja end ikke til Rosing selv, saa fast
og han endog beholdt sin Plads paa Ministerialbanken,
og havde mig altsaa tvertover for. Meget mere var
de sidste to Trediedele af dette Aar, vel tildeels i
Følge mine Kaars betydelige Forbedring, mellem mit
Livs lysere Perioder, og bragde mig mellem en tem-
melig uafbrudt Række af fornøjede Dage, især fire,
der endnu efter saamange Aars Forløb svære mig i
uudslettelig Erindring.

Den første mellem disse var Ophelias Confirma-
tionsdag, der var i Ordets sandeste Betydning en Fest,
helliget de reneste, de huldeste, de skønneste Følelser.
Ikke troer jeg, man lettelig vil finde et elskeligere Ori-
ginal til Tegnér's deilige Skildring af Confirmand-
ni inder,

De bævende Lilier stode

Stænkte med Morgenrødingens Farve, de ærbare Glutter,
Hænderne foldet til Bøn, og Vinene fæstet paa Gulvet,

end Ophelia, i hvis siælsfulde Afsyn saa synligen læ-
stes, at hendes Aand og Hierte var aldeles i og ved den
høitidelige Handling; ikke kunde den rene Moderglæde

fremlyse inderligere, ikke den glade Faberskolthed udtale sig liveligere end hos begge hendes Forældre. Vel var det en skøn, en festlig Dag, som ikke jeg ene med Hørelse erindrer endnu. Al mindre heitidelig Natur var vistnok den følgende, men derfor ikke lidet kjær eller vigtig for mig. I det Huus, Rosings da beboede paa Fredensborgs bække, var en Alrt Høgestue, vakker, beliggende, lys og venlig, som især Mad. Rosing holdt usigelig af, men beklagede ofte, at den fraværende Eier, der i Følge Fredensborgs halvforladte Tilstand uden tvivl ikke havde synderlig Fordeel af sit Huus, ikke vilde koste lidt paa, at pynte den op. Dette hendes Onske falbt, ganske mod hendes Forventning, ikke til Gora den; som jeg i Paasken var ude til Rødes, blev tale derom, og vor Ven D. E. Rynde, hvis Glæde altid var at tiene eller fornøie Venner, og der har en mangesidig Duelighed dertil, svarende til hans Lyst, sandtes strax redebønløst paatage sig at besørge mig Bærelset betrukket med grønt Papiir, malet, o. s. v. Saa ubetydelig nu denne hele Sag var i sig selv, var man dog saavis paa, hvor kjærkommen denne Vennes overraskelse vilde være Mad. Rosing, at endog vore Veninder fra Ørdrup tog derud, for at være tilstede ved Indvielsen af dette lidet Venskabscafel. Heller ikke slog det feil; og uden Overdrivelse kan jeg sige, at, skiondt jeg ikke er fremmed for den Lykke, at have nu og da kunnet giøre Noget, og det for

ædle, og mig kiære og hengivne Menneſker, er det maaſkee neppe undet mig at ſkiænke Nogen en Glæde, hvorfor jeg har fundet renere og hierteligere Tak. Viſt nok var den, der har gjort ſaa meget for Andre, ſom hun, Menneſket til at ſætte mere Priis paa det Hierte, hvormed Tingen ſkeedte, end paa ſelve Tingen; men viſt er det og, at ſaa længe hun beboede dette Huus, jeg neppe nogensinde ſaae hende træde ind i dette ſimpel, men hyggelige grønne Bærelſe, uden et Gienſkin af hendes Glæde, da hun ſaa uventet forſte Gang ſaae det, og erfarede, hvorledes det var blevet til, tindrede i hendes til at fortolke de ædleſte, reneſte, og huldeſte Følelſer ſaa uſigelig veltalende Dine; ogſaa nægter jeg ikke, at Alt, hvad der vandtes ved at flytte ind i den rummeligere og bedre Gaard, Roſing kiøbte Maret derpaa, for mig ikke opveiede Tabet af dette Bærelſe.

Det var overalt, ſom Venſkabs og de ſkyldſrie Glæders Beſignelſe fra dette deres Afſyl ſkulde udbrede ſig over vort hele Samliv. Her ſamledes vi om Morgen ved vor Caffee, og bød den nye Dag og hinanden et hierteligt Velkommen. Herfra gik vi freidige hver til ſin Dont og Færd, hun at paſſe ſit Huus, han, ſom var en graadig Læſer, til ſin Morſkabsbog, Ophelia at ſee ſine mindre Sødſkende tilgode, Jette, der, blandt ſaa meget andet af hendes hulde Moder, havde arvet Forkierlighed for dette Slags Syſler, at ſørge for Gaardens Smaacreaturer, jeg op paa mit Erindringer af mit Liv. 4de Deel. (15)

fiære Kvistkammer til mit Skriverbord, hvor mine mangehaande Arbejder gik mig fra Haanden med Lethed, fordi de gik med Lyst. Naar min Arbejdstid var til Ende, indbød Rosing mig gemeenlig til en Lystvandring i Fredensborgs deilige Skove eller Hauge. Om Middagen samlede vi atter i vor fiære grønne Stue; naar Maaltidet med Tilbehør var forbi, tog Rosing gemeenlig ud paa Esrom Sø, at fiske, som var hans Yndlingsforlystelse, men hvori jeg ikke gierne tog Deel, om det saa blot var for alle de Finter, jeg maatte høre over min Uopmærksomhed og Ubehændighed, hvorved jeg, langt fra at fange Fiske, blot, som man kaldte det, tracterede dem med Orm. I det Sted, gik jeg langt hellere op at læse med Ophelia, medens Mad. Rosing ved sit Sytæi sad mellem sine muntre Smaa, indtil Rosing til Thevandstid kom hjem med sin Fiskefangst til vor Aftensmad. Medens nu denne lavedes til, gik vi fire gemeenlig vor Aftenpromenade gierne ad den yndige Sørups Bei,

Ved Søens Bred,

Hvor Aftensoel sin milde Lyst udbredde;

og nu ved vor Hiemkomst, medens Bordet lavedes til, og indtil det blev Episetid, sang i Skumringen Rosing, hans Kone, Ophelia med sin melodiske Stemme disse deilige thaarup-schulgiske Sange og Chor, hvori efterhaanden en efter anden af det tilvorende Sangfuglekuld tog Deel, disse schulgiske og pleielse mydelige Melodier, de søde hartmannske, gretryske, og monsig-

nyske Qvad, der fra tidligere Dage vare mig saa kære; vore egne ældre Viser med deres simple gammeldags Melodier, Lwalds: i Kiølige Skygger, Bruns: Sarvel min Sommer, den tullinffe Dorimenes: Kom, min Philint, nu Rosings egne vakkre Melodier til C. A. Lunds: Høit lyder Bedeflokkens Slag, til saa mange pramske, thaarupste, Florianste Sange o. s. fr. Mange mit Livs blideste reneste Aandsnydelser har jeg paa senere Dage tabt een efter en anden; og endnu vedblive de daglig at forlade, og forsaage mig; stod det midlertid til mig, endog med Opoffrelse af, hvad der af disse kunde være fremdeles tilbage, at gientiobe een, blev det uidentviol, at faae undertiden saaledes mine Sorger og Griller sungne til Ro, forgangne Dages Følelser i deres Blydhed og Ekionhed manede frem for mit Hierte. Dog — jeg har i det Foregaaende (3 B. S. 330) alt klaget disse mine Længsler og Savn; at de midlertid med fordoblet Liv fornyes hos mig ved Grindringen af de Dage, da jeg nød disse mit Livs Deliciæ i deres fuldeste Sedhed, er kun alt for naturligt.

Ikke kan jeg bedre give Begreb om denne Sommer, end med, hvad jeg paa det brogede gammeldags floiels Betraktpapir, hvormed mit Qvisstfags to Smaavægge vare betrukne, fandt Kald og Feie at skrive, følgende rousseauske Skildring af hans glade Dage i de elskede Charmettes: "Dyrebare og saa savnede Dieblikke! at begynder Eders elskelige Lob for mig paa

ny! rinder langsommere i min Erindring, end i Eders flygtige Følge I virkelig gjorde. Hvorledes skal jeg giøre, for at forlænge efter Behag denne saa rørende og simple Fortælling, bestandig at gientage de samme Ting, og dog ikke fæde Læseren mere ved at gientage dem, end jeg fædedes ved at begynde dem stedsse paa ny? Bestod endda Alt i Daad, i Ord, i Handlinger, da kunde jeg paa nogen Maade beskrive, fremstille det? men hvorledes udsige, hvad aldrig er sagt, gjort, eller engang tænkt, men nydt, men følt, uden at jeg kan udtale nogen anden Gienstand for min Lykke, end denne Følelse selv. Jeg stod op med Solen, og var lykkelig; jeg spadserede, og var lykkelig; jeg var blandt Mine, og var lykkelig; jeg forlod dem, og var lykkelig; jeg giennemløb Skovene, Bakkerne, jeg omvandrede i Dalene, jeg læste, jeg var ørkesløs, jeg syslede i Haugen, jeg samlede Frugter, jeg tog Haand med i Huusgjerning, og Lykken fulgte mig overalt; den var ikke i nogen Ting, der lader sig opgive, den var ganske i mig selv, den kunde ikke forlade mig et Dieblif.”

Det tør maastee blive anmærket, at just selv samme mit Yndlingssteds af min Yndlingsforfatter ligeledes findes udfikret i Liebners Breve om Melnefs Endeligt; men det være mig da tilladt at erindre, at hvad (3 D. S. 345) er sagt om mine Fortællinger og Skuespil, at der i dem alle findes Ried af mit Ried, og Been af mine Been, vel om saare saa, fra So-

phie Brauneck til Sløret, giælder i den Grad, som
 just om dem, hvori Melnek fremtræder; kun at mine
 Følelser, mine Grundsætninger, mine Erfaringer, til-
 deels mine Handlinger, ere, saa at sige, omplantede paa
 anden Grund, stillede i andre Omgivelser, uledede af
 andre Tildragelser, og forbundne med andre Følger;
 saa at man vel gienfinder af mig alle vegne; men at
 det dog stedse bliver ugierligt at rekonstruere mig deraf.
 Man læse niende Bog af min nysnævnte store Mesters
 Bekiendelser, og man vil faae en Forestilling om, hvad
 Lise det er, for et fuldt, spændt, brusende, kogende
 Hierte, paa denne Maade i digtet Fortælling at skaffe
 Luft til, hvad det staaer Fare at sprænges af, ved
 at indslutte det i sig selv, frit her at udgyde, hvad
 det i Omgangslivet omhyggeligen troer at maatte dol-
 ge, alt for ofte uden at lægge Mærke til, hvor lette-
 lig det just med denne sin Omhu rober, hvad det saa-
 ledes stræber at lægge Dølgemaal paa.

Lod midlertid denne Sommer mig i det hele sole
 Sandheden i Eulalias henrivende Beskrivelse af den
 Lyksalighed, naar den ene Dag gaaer, som den anden,
 da torde mulig alt Tilskuerens No. 56 med Over-
 skrift:

Han traf og de selvbudne Gæster,
 bringe paa den Formodning, at jeg dog ikke saa gan-
 ske maa være gaaet fri for denne Landeplage; ogsaa
 var der især en, iøvrigt meget hæderlig, Kiøbenhavns
 Familie, der hyppigere, end det i det mindste var

mig tilpas, var en Kiøbenhavnst Villegiaturas erkes-
 løse Kedsomhed over til os. Og saa var dette mig
 saameget mere ubehageligt, som disse Hiemsegesser i
 Almindelighed vare Thevandsvisiter, og naturligviis
 Ophelia da maatte ned fra sin Læsning at hielpe sin
 Moder, at giøre Opvartning, og Honneurs ved Thee-
 bordet. Jeg fandt mig midlertid saameget taalmodi-
 gere i denne Forstyrrelse, som jeg foruden Reckes
 havde endnu et interessant Tilflugtssted her, og det
 paa selve Slottet. Allerede fra tidligere Dage var
 jeg i Anledning af mine smaa Geburtsdagsbestillinger
 giennem Digterinden Froken Jessen bleven kiendt med
 hendes Veninder og Paarørende, den iegode skiontsyn-
 gende Jfr. Harbo, (død som Cancellieraadinde Deich-
 mann) og Gerners Svigerinde, den i sine tidlige
 Dage saa skionne, og bestandig ved en forunderlig
 over hendes hele Væsen udbredt blid Alder, saa inte-
 ressante Jfr. Rast — siden Bispinde Hansen; senere
 havde jeg her faaet en mig saare kjær Paarørende i
 min Svoger Bygningsdirecteur Hansens forstandige
 og ædle Søster, Agathe Nissens Hiertensveninde.
 Synderligen træffer det sig, at just, som jeg er i Be-
 greb med at begynde min Fortælling om denne Deel
 af min Fredensborgliv, erfarer jeg uventet af de of-
 fenlige Tidender, at denne min sande Veninde er bort-
 kaldet af Døden. Efter mange Mars Adskillelse, hvori
 vore Veie og Stillingen paa vor Livsvandring førte
 os ad forskiellige Sider, har jeg atter paa senere Dage

nogle Gange havt den Glæde at mødes med hende, deels hos hendes Broder, deels hos hans Svigersøn, min flinke aandfulde Frænde Hersch, og fundet hende aldeles uforandret. Det var, som vi Dagen før havde været samlede, saa aldeles var hun den samme i Dmgang, og hvad i Særdeleshed var mig det kiæreste, aldeles sikker paa at finde den selv samme i mig. Hvad Talen faldt paa, omtalte vi med samme Albenhiertighed, samme gien-
 sidige Overbeviisning, ikke at misforstaaes eller mistydes, samme Forvisning, om ikke fraserstaf at mødes i vore Tanker, dog snart at ville enes om disse, som for tredive Aar siden. Sandelig, jeg vilde være høist uretfærdig mod en mig saare hellig og kiær Erindring, hvis hun ikke i denne min Erindringernes Bog fandt et hæderligt Sted. Endnu staar mig tilbage at nævne, Siælen, eller rettere Livet i denne vakre aandelige Kreds, min geniale Ven J. L. Rottbølls siælsfulde, ædle, dannede Søster, der med en lykkelig Ungdoms hele yndefulde Livelighed, forbandt en usædvanlig dannet Aands, og et skient Hiertes kunstløse Bærdighed. Det var iøvrigt, som om den hele Kreds sluttede sig nærmere om hende, da den vidste, hun snart skulde forlade den, for at giftes med en af mine ældste og hoiagtede Universitetsvenner.

Da jeg nu saaledes, naar jeg blev jaget af mit Si, havde Valget, til hvilken Side jeg vilde tye for at finde Dmgang og Samqvem efter min Tærv-og Træng, kan jeg vel ikke ganske nægte, at jeg, naar

der kom Bud op efter Ophelia at staae paa Vinde for de Fremmede, ønskede dem paa Bloksbjerg; midlertid, naar jeg saae, jeg havde min Hat og Knortekiep oppe paa mit Tagkammer, eller ved Ophelia kunde faae en af de Mindre til at staae den ud af Haugestuen til mig, at jeg ikke skulde falde i Philips sternes Hænder, samt lukke en Mellemdør, som jeg maatte forbi, listede jeg mig ned, sprang ud af et Vindue, og tog nu Veien ad den Side, som mit Hov ved da stod til. Biskop maatte jeg høre meget for min Særhed, og Omgangsfrænsenhed, ogsaa manglede der ikke paa Spaadomme og Forvarsler og Tegns Udlæggelser i saa Henseende; men at det just ikke var den rette Maade til at omvende og forandre mig, vil Læseren uden tvivl af det Foregaaende kunne skionne; tvertimod kom jeg begge Stæderne saa meget hellere; og det eneste Raad derimod, var, naar jeg, som rigtignok oftest traf, var sikker paa, endnu at have det bedre hiemme, thi der var jeg dog altid helst, saasnart jeg havde det her efter mit Sind.

Endnu maa jeg mellem denne Sommers gode Gaver nævne det noiere Venkskab, jeg indgik med den skiontalende, underholdende, indgode Gutsfeld. At jeg tidligere havde ønsket mig hans Kiendskab, som jeg i vore Studenterdage, uden tvivl formedelsk hans Deeltagelse i en Strid mellem Heiberg og Tode, havde forsømt at giøre, vil Læseren fra en Pudseerlighed i det foregaaende maa skee erindre. Begyndelsen til

vort Kiendskab skeedte uidentviul allerede forrige Aar, da jeg alt i dette Foraar finder under Monogrammet π i Tilskueren en Philippica af ham mod hans evige Bederstyggelighed, Spillesygen; og da nu Hirschholm laae paa min Bei mellem Fredensborg og Bakkehuset, og jeg paa mine idelige Godvandringer mellem disse mine tvende Hiemstævne aldrig forsomte at gieste ham paa Ind- og Udveien, for at faae, hvad i vort Sprog hedde, en aandelig Næsevarme, knyttede dette Baand sig snart saa noie, som det mellem to Menneſter, der indbyrdes havde saa mange kiære Berøringspunkter, nødvendigen maatte. Hertil kom endnu, at det var mig en sand og kiær Nydelse, især om Høsten, efter at Rosings var taget ind, at gaae om Søndagen til Hirschholm at høre ham præke, og da tilbringe Resten af Dagen hos ham.

Alt jeg ikke er competent Dommer over hans Prædikener, tilstaaer jeg meget gierne; at hans almindelige saavel indvortes, som udvortes, Svada bestak mig, er ikke usandsynligt; men at den eneste Feil, jeg fandt paa hans Prædikener at udsætte, var den just ikke almindelige Anke, at de vare for korte, er vist; og erindrer jeg saaledes især Kierulfs og hans Kones Brudevielse, som noget af det hierteligste, jeg har hørt, kun — som en strengere Dommer anmærkede — at det egentlig blot var Indledningen til en ypperlig Brudetale. Som Beviis paa den venſkabelige Fod, hvorpaa vi stod, og hans elskelige God-

modighed, maa jeg fortælle, hvorledes jeg engang foreholdt ham hans Korthed. Det var, om jeg husker ret, Skiertorsdag, og paa Veien til Hecks, hvor jeg, efter Dagens Sprog, tog ud at gjøre Støi i den stille Uge, bedede jeg paa Hirschholm, for at here Gutfeld, og siden tilbringe Middagen hos ham. Han havde den Dag prædikeret mere end almindelig smukt, men tillige usædvanlig kort. Da jeg kom hjem til ham efter Kirken, sagde jeg: "Jeg har en Skilling tilgode hos Dig." "Hvorfor?" "Jo jeg var paa Dragelet, og da de kom med Tavlen, troede jeg, Du, ligesom andre skikkelige Præster, var midt i Prædikenen, og lagde en Tostilling; men i det samme sluttede Du, og jeg kan ikke staa ved at give mere end een Skilling for et Dvarteers Prædiken." Gutfeld studsede et Dieblit, men fattede sig i det samme, rakte mig med sin elskelige Godmodighed Haanden, og sagde: "Nu! saa kan Du spise for den anden."

Det var uidentviol paa en af vore Aftenvandring-
ger, ved et af disse Hirschholmsbesøg i denne Sommer, at vi, fordybede, som vi saa lettelig begge blev, i vore Samtaler, med eet sandt os i en Skov paa en lidet betraadt Sti, som han ikke selv ret vidste, hvor bar hen, men som bragte os op paa en skientbevoren Bakke, hvor vi, da han ikke var stærk Fodgænger uidentviol agtede at hvile os; men i det vi betraadte dens Top, overraskedes vi af det uventede Syn af tree hoist elegante Figurer, sysselsatte med at rive Ho i

Gletten nedenfor, en hoi, rank, velkabt ung Mand i fine hvide Underklæder, skinnende hvidt Linned og elegant Chaussure, og to ligeledes hvidklædte unge Fruentimmer, med fine sneehvide Soelklæder om Hovedet.

Det var den os da begge ukjendte Grev Horn, der, som Medskyldig i Sammensværgelsen mod Gustav den Tredie, var landsforviist, og havde nylig kiebt sig en liden Eiendom, Skovlunde, der i Egnen,

For, glemt af Verden, der at leve,
Og at glemme den igien.

Og sandelig, har jeg kiendt et Sted, der kunde synes bygt, jeg havde næsten sagt skabt, til et saadant Robinsonly, midt i en folkeriig Egn, var det denne Gaard, der ligesom skjulte sig i en tæt Skov, og hvortil man, i det mindste fra denne Side, kom af ovennævnte Godssti, der slyngede sig saa synderlig giennem Træerne, og bar saa lidet Spor af Folkesied, at man ofte fristedes at kalde i Tvivl, om det og var en virkelig Gangsti.

De blev os vaer, og Horn, der, som en ivrig Kirkegiænger, alt havde hort Gutfeld prædike, og alt saa kiendte ham, kom op paa Heien at hilse paa os, forestille os sin Kone og hendes Søster, og indbyde os hjem paa en Staal Mælk. Skiendt vi ikke modtog denne Indbydelse, for ikke at forstyrre dem i deres Gierning, var nu dette hoist interessante Bekiendtskab gjort, og blev fra alle Sider ubrodelig fortsat, indtil Døden gjorde Skilsmisse deri. Nogle franste

Linier, Horn ved sin første Hidkomst til Danmark havde skrevet paa Foden af en Støtte i Marienlysts Hauge, fulde af det Sindelag, der til hans Grav beskælede ham for Dannerigets Fredrik, og som selv Gustavianeren Pram, der ellers den Tid ikke billigede det Fristed, som her undtes de Landsforvliste, da de — efter hans humoristiske Utring — aldeles ingensteds skulde være, villig indrykkede i sin Minerva, havde vundet ham ikke liden Velvillie, endog hos saadanne, der vare langt mindre lidenstabelige Antigustavianere, end jeg. Og naar man nu lærte Horn selv at kende, den mangesidigst dannede, mangesidigst interessante, mangesidigst mangkyndige Mand, jeg veed at have kændt, udmærket Mathematiker, og lykkelig Digter, grundig Philolog, og hjemme i de nyere Sprog, som hvert af dem var hans Modersmaal, bevandret i Kunster, som i Videnskaber, Virtuos paa Violin til den Grad, at selv Mesteren Möller (Carolines Mand) i Stockholm indrømmede ham til Kierulf, og det ikke gierne, Rangen for sig, derhos duelig og videnskabelig Militair, sin Verdensmand, og driftig Algerdyrker, og nu hans ædelstionne trofaste Mage, og hendes talentrige yndefulde Søster, sandelig! det var et Kiendskab, der vel maatte være velkomment, især for den, der just da entusiastisk tørstede efter at blive fortrøstet med den nyere svenske skionne Litteratur, hvoraf han hidtil kun havde nydt enkelte Nectardraaber, som havde forøget hans Tørst isteden for at stille den, og

for hvem saa rigt og saa reent et Bæld her aabnede sig med eet. Og saa finder man, ikke længe efter, at dette Kiendskab var giort, i Tilskueren for dette Efteraar, Eualerne, af Grev Kreuz, foranstaaende efter et Manuskript, jeg af Horn havde faaet, med en Indledning, fuld af min daværende skionne Drøm, om et literarisk og politisk Broderbaand mellem Nordens Trilingsfolk.

Endnu en Mydelse, som uden tvivl denne Sommer tog sin Begyndelse, vil jeg her medtage. Ved et Besøg, jeg med Rosing, der ikke længe tilforn var bleven Frimurer, og der greb denne Sag med sin Ildskæls hele Fyrighed, havde giort i Helsingør, var jeg, da den ved indtrufne Omstændigheder savnede en Taler, kommet at tilbyde eller paatage mig, at forrette Embedet til videre. Ere end i Almindelighed mine Murerarbejder blandt dem, jeg har en mig ikke saa saare sædvanlig Forkierlighed for, sikkerlig, fordi de ere blevne til een amore, har jeg dog den Overbeviisning, at blandt alle slige mine skrevne og trykte Arbejder er intet, som jeg vilde sætte ved Siden af de Foredrag, jeg ud af Hovedet, eller egentligere talt, udaf Hiertet, holdt i Helsingør. Jeg havde nemlig giort mig til Bedrægt, ikke at skrive disse, men, inden jeg forlod Fredensborg for at give mig paa Veien, at vælge mig et mig kiært og vigtigt Emne, og da paa min to Miles Godvandring at giennemtænke dette, og fylde Sindet dermed. Ved min Ankomst, naar

jeg havde faaet Støvet af mig, og gjort mine øvrige Tilberedelser, lod jeg mig i Vertshuset give Pen, Blef og Papiir, og skrev da den vedtagne Broderhilsen, blot for at have noget i Haanden at hæfte Vinene paa, naar jeg fremtraadte, og saaledes overvinde min (S. 75) ovenberørte Forlegenhed ved at fremstille mig; men naar jeg nu først var i Gang, gav det ene Ord, den ene Vending, den ene Tanke, den ene Følelse den anden, og jeg talte kraftigen og vel, fordi jeg var levende overtydet om Sandheden af, og dybt giennemtrængt af Vigtigheden i, hvad jeg havde at sige, vel og tildeels fordi jeg fandt mig hørt med en Opmærksomhed, en Interesse, en Brodergodhed, der bekræftede mig i nyssnævnte Overtydning.

Ikke glemmer jeg især det uden tvivl første Foredrag, jeg her holdt, og hvorved jeg uden ringeste Bihensigt havde til Thema valgt mit Yndlingsæmne: hvorledes Evangelisten Johannes, da han ældedes, og ikke mere kunde prædike, lod sig bære i Brødrenes Forsamling for at gjentage dem, hvad for ham var Summen af hans himmelske Mesters Lære: Mine Brødre! elske I og hverandre? Strax ved disse Ord, hvormed jeg begyndte, syntes jeg at mærke en øiebliklig Bevægelse blandt Brødrene, men der umiddelbar gik over i den opmærksomme Stillehed, der er Talerens kraftigste Opmuntring, og herligste Len, og der naturligviis endnu mere oplivede den Begeistring, mit Æmne vakte mig til; og nu tænke man sig min

Overraskelse, da efter mit Foredrags Slutning forrige Mødes Protokol, som blev oplæst, indeholdt adskillige Erindringer, der vare Følger af den Tvedragt, som just i den Tid deelte Byen, men var mig, som en Fremmed, aldeles ubekendt; jeg erkjendte nu, hvor fuldelig, hvad jeg i mit Hjertes Enfoldighed havde talt, var et Ord til sin Tid; og forekom det mig endog, som man ikke utydelig gav mig at forstaae, at det havde været at ønske, dette Freds og Samdrægtigheds Ord var tidligere bleven talt, da maaskee mangt et i Lidenskabens Overilelse løst Baand, torde blevet ubrudt og ubrodeligt.

Saa gavmild midlertid denne Sommer havde været mig paa Glæder, var det dog, som om det følgende Efteraar satte en Stolthed i at overbyde den i saa Henseende. Bistnok drømte jeg ikke om, hvad det gav, da i Slutningen af November, nuværende Mad. Heger, da Jfr. M. Schmidt, første Gang betraadte sin Hædersbane, som Lucette i Florians gode Moder; tværtimod havde tilfældige Omstændigheder gjort, at jeg, skjøndt ingenlunde blind for hendes skionne Naturgaver, interesserede mig langt mindre for hende, som overalt for Skuepladsen, end til enhver anden Tid maaskee vilde være Tilfældet; ogsaa erindrer jeg fuldvel, at Mad. Rosing, der havde usigelig levende Interesse for denne talentfulde Begynderinde, uden at tænke paa, at Klap og Bravo ikke lettelig var, hvad jeg havde at fare med, om Afte-

nen efter Skuespillet satte mig saa ivrig irecte, fordi et saa meget lovende ungt Talent ikke var bleven opmuntret ved mindste Bisald, at jeg omsider, for at faae Fred, fandt mig besejret at erklære, at just det var mig kiært, da saa ualmindelig smuk en Pige nødvendig maatte være af en særdeles hæderwaardig Character, for ikke ved sin første Fremtrædelse at kunne regne paa en lydelig joyeuse Entrée fra talrige Bekiendte. Alt vistnok, saa fuldkommen hiin Paastand stedse siden har hiemlet og sandet sig, nogen Grund til denne Ligegyldighed vel laae i, at saavel Stykket som Rollen vare af, hvad en af mine Bekiendte kalder de stilsfærdige, og hverken ved tragisk eller comisk Gislebodsvoesen vakte Mængden op af sin Dvale, da der tillige ikke var nogen af de nysomtalte Vækkere ved Haanden, kan vel være. Om jeg midlertid i senere Dage, naar man har villet giøre mig især qvindelige Debuter og Debutbisald til Maalestok, ikke blot for mulige Forhaabninger, men endog for virkelige Fortienester, har kaldet mig denne ædle Kunstnerindes aldeles ubemærkede første Fremtrædelse, og senere almeenerkiendte sande Kunstværd ihu, og er da bleven bestyrket i min stedsevarende Mistro til de sceniske Bærløys, torde der vel være eet og andet at sige til mit Forsvar.

Men Esteraarets, og det hele Mars skionnesse Fest, og en af de allerhøitideliggladeste Dage i mit Liv, var den tredie November, Tyveaarsdagen efter,

mit ædle Ideal for Kunsten og Livet, Mad. J. C. Ros-
sing, som Ninne i Voltaires ælskelige Skuespil af
dette Navn, første Gang havde, som Skuespillerinde,
betraad Scenen. Naturligviis maatte jeg ønske at
festlig holde denne Dag, der for mig, ikke ene som
Kunsthynder, men i saa mangen anden Henseende,
fremfor Alt med Hensyn til, hvad godt jeg paa Mus-
sernes og Livets Bane kan være blevet, maatte være
~~ind~~ saa dyrebar. Omstændighederne søiede sig helde-
gen, først i det, at Dagen, som en Søndag, var en
Fridag for hende, og os alle, dernæst, at vi til en
scenisk Fest havde Theater med Tilbehoer, og Perso-
nale til redebøns Tjeneste, i D. D. L. S., der just
da, efter et temmelig ustadigt Foraar, blomstrede i
sin skønneste Baar, og ved de ikke saa fra Ryhavs-
selskabet (S. 3 D. S. 224) indtraadte, alt forhen ind-
byrdes forbundne, for Kunsten varme, og tildeels
saare talentfulde Medlemmer, havde faaet en Tilvæxt,
der i Forening med de ligestemte Vædre, udgjorde et
ualmindeligt Kunstsamfund, og for hvem, vel saa
godt som uden Undtagelse, denne Dag var en Fest,
som for mig, maaskee tildeels, fordi de erkjendte og
vidste, hvad den var mig, deres kiære gamle Formand.

Spørgsmaalet var nu kun, hvad man skulde
give, og her faldt naturligviis Tanken først paa de
florianske af Samis oversatte Skuespil, der i saa
mange Henseender egnede sig til en saadan Vennefest.
Men nu hvilken mellem disse? Gode Moder, som

allerede Titlen maatte lede vort Balg paa, spille hun paa samme Tid selv, og saaledes, at dette Navn siden i vor Kreds blev hende eget, ligesom kort derpaa Dyveke Jfr. Schmidt, og senere Cendrillon Mad. Zink; det var altsaa ikke passende til hendes Fæst, at vise hende, hvor meget stettere man kunde gjøre, hvad hun gjorde fortreffelig, og det havde i det mindste ikke været noget Broderstykke at anmode nogen af Brødrene — thi den Tid spille endnu ingen Fruentimmer i Selskabet — om at udsætte sig for denne Sammenligning. Man saldt da paa gode Sader, som var aldeles nyt, og i flere Henseender os passende, ligesom og Saderen var Noget, jeg trostede mig til at slippe ikke ilde fra; men nu var Spørgsmaalet om Nisida. Rigtignok havde vi iblandt os en Ungling, der spille netop det Slags Røller med en Hiertelighed, en Lethed, og en Sandhed, hvortil jeg sjælden har seet qvindelig Lige; men saa var vi igien forlegne med Nerine. Men see! Rosing, der med usigelig Interessé havde fra først af grebet Ideen, og med hvem jeg raadførte mig derom, vidste bedre Raad, ved at foreslaae Ophelia, der rigtignok i hver Henseende, med sit søde Organ, sit hulde, beskeedne, ungdommelig vakre Udvortes, sit lyse Begreb, og sit Datterhierte var, som skabt for Nisidas Rolle, behøvede kun at være sig selv, for at man i hende maatte erklænde en god Saders Væsteen. Da hun i sin tidligere Barndom adskillige Gange, som et af Me-

deas Børn, havde været paa Scenen, som midlertid i senere Aar begge Forældrene havde, som Livsbane, for lidet tiær, til at bestemme hende for, kunde hun saameget mindre være frygtfuld ved at træde her frem for en liden Vennekreds, hvis Almeenyndling hun var, og hun samtykkede datterlig deri.

Alting gik fuldkommen efter Ønske. Rosings blev pro forma budne, jeg troer, til Langes, der naturligtviis fremfor alle andre havde Deel i Hemmeligheden; under Paaskud, at de skulde underveis hente mig i Borups Selskab, hvor jeg var paa Prøve, og klædte mig om, bragte Rosing hende derop, hvor hun blev modtaget af sin hele Kreds, Langes, Kierulfs, Samsø, Schønheiders — om jeg ikke feiler — Liebensberg, og flere.

Dækket gik op, og jeg fremsagde en Prolog, som Joersom har tillige med samme Fests Epilog optaget i sin Nytaarsgave for Skuespilvendere 1805, og der — under en maaskee ikke ganske uheldig Vending — indeholder min udførlige Troesbekiendelse om hendes Kunstværk, som jeg saameget trostigere kunde aflægge, da jeg var sikker paa Almeensamtykke i den Kreds, jeg talte for.

Nu kom Skuespillet. Modtaget fra Begyndelsen, vel og for den vakre Fremstilling af Nerine og Cleante, med velvillig Opmærksomhed, vandt Stykket mangefold fordoblet Interesse fra det Dieblif, Ophelia traadte ind som Nisida. Udskillige overras-

skedes ved dette uventede Fremtræde; andre, der havde været tilstæde ved Moderens første Fremkomst, gienkaldte dem levende denne, og for Alle uden Undtagelse var det, som om det Almeenvelbehag, der læstes paa alles Ansigter, der, giennem den opmærksomste Stilhed, dog nu og da i enkelte ubevogtede, under alle andre Omstændigheder ubemærkede og umærkelige Ytringer, halv usfrivillig yttrede sig, var hver Enkeltss Triumph, saa enhver følte sig i Moderens Sted, der saaledes og ved en hende saa festlig Leilighed saae sig leve op i en saa indtagende Datter.

Forestillingen sluttedes med ovennævnte Epilog, der, mellem mig og den paa sin korte offentlige Kunstbane for lidet paaskionnede Eegholm*), gik med saadan Livelihood og Sandhed, at Ophelia i Coulissen overrasket tog den for Alvor, og udbød i et Sy! der uden tvivl ikke blot blev hørt af os paa Scenen; men snart kom hun rødrende efter, at hvad hin Diabolus rotæ sagde imod Festen, vel endnu var det meest smigrende, der var sagt Dagens Dronning til Roes; og fandt denne Vending hos saa høist competente Dommere, som

*) "Qu'on me rende les rêves de ma jeunesse, & disséminent les lieux, où je fis ressonner les cordes de ma harpe, avoir changé d'aspect et de forme, ils seroient encore peuplés pour moi."

"Et par qui?"

"Par les morts, répondit le menestrel."

Les Albigeois T. 1, chap. VII.

Opimel Kiernis, Rhadamant Samso, og fremfor
alle Bennetfredsens flintfolende Musarion, særdeles
Bisald.

Efter Forestillingen gik Toget, Mad. Rosing til
ydermere Forundring, ud til Skydebanen, hvor et
festligfro Bennemaaltid sluttede denne Glædeshoitid.
En Begyndelsessang af vor Liebenberg, præget med
hans hiertelige Sandruhed, indviede Maaltidet; det
sluttedes med en Berlesang af mig, hvori samtlige
Deeltagende erkjendte en tro Gienlyd af deres Følel-
ser, som af mine; og hvad end Dommen om Slut-
ningsstrophens poetiske Værdi maa blive, kan jeg dog
ikke nægte mig at afskrive den her, som en Prophetie;
der ustridig over samtlige Tilstedeværendes dristigste
Forventning er opfyldt, og aldeels endnu vedbliver
at gaae i Opfyldelse:

Lange du vor Scene pryde!

Lange Kunstens Mønster vær!

Lange dine Benner nyde

Fro din Lykke og dit Værd!

Lange, lange, lange være

Du din Mages Held og Fryd!

Lange dine Børn du lære

Dydens Vej og Dydens Fryd.

Endnu fulde 30 Aar efter denne Dag vedblev hun
at pryde vor Scene, hvoraf hun omsider forsvandt
uden at dale, var indtil sin sidste Fremtrædelse Kun-
stens Mønster derpaa, og vil vedblive at være det,
saa længe der lever en Skionner, som bevarer hendes

Mesterværkers Minde; endnu nyde hendes talrige Bønner glade hendes Værd, og den hendes Lykke, som det ikke staaer i den blinde Gudindes Magt at give eller tage, et velført Livs usfatteerlige Sukommelse; fulde 25 Aar derefter levede hun med og for sin Mand, og satte i hans sidste tunge Dage Hæderskrandsen paa det Hustru- og Huusmodermonument, hun i deres 40 Aars Samliv havde daglig uafbrudt bygget paa; Børn, Børnebørn, og Børnebørns Børn, omgive, elske, velsigne hende. Sandelig! ikke veed jeg at have seet det fjerde Buds himmelske Forjættelse fuldeligere at opfyldes; men ogsaa leve endnu de, som med mig ville vide og vidne, at det, der tidligst fremfor Alt tildrog hende den almene Opmærksomhed og den almene Høiagtelse, var, hvorledes hun efterkom den tilføjede Betingelse ved at hædre Fader og Moder! Held over hendes hæderlige Graahaarskrone!

En Silding fra Sommerens og Høstens skionne Glædesflor, vel nærmest et Stuk fra nysnævnte Blomst, var Høitideligholdelsen af min ikke længe efter indfaldende Fødselsdag i samme Vennekreds, og ligeledes indviet med et liebenbergsk Venneqvad. Det er aftrykt i det sidste af Pram udgivne Minervahæfte, men Forf. Afskrift, som han gav mig deraf, bevarer jeg erkiændtlig tilligemed min Ven, Lector P. Møllers Sang paa mit Livs skionneste Hædersdag, 16 Julii 1825, som tvende Adelsbreve, der ikke for al Jordens Patenter og Diplomer ere mig fal, satte jeg end ulige

hoiere Priis paa disse, end jeg nogenfinde har gjort, eller haaber at ville giøre.

En betydelig Forandring i min Stilling og mine Kaar foregik nu uventet, da ved Aarets Slutning min Ven Pram overraskede mig, ved at overdrage mig Redactionen af Minerva. Hvad der just da bevagede ham til at frasiage sig den, kan jeg efter saa lang en Række af Aar ikke opgive. Længe har jeg staaet i den Tro, at Ubehageligheder i Anledning af det kostelige og med Danneborgeren L. Rothes særdeles Bifald hædrede Stykke om den fiortende Skaal udbragt i et londonst Selskab den 14 Julii 1791, bragte ham til saaledes at indstrænke sin litterariske Virksomhed; men da dette Stykke findes i Augusthæftet s. A., og han endnu efter den Tid næsten halvtredie Aar fortsatte Minerva, kan dette, saa nær han end i sin Tid tog sig det, ikke nu have været Anledningen. At han for den historiske Artikel fra Begyndelsen paadrog sig Misfiandelse og Misgunst, er forhen (3 B. S. 129) berørt; glad var han derfor, da han ved Enden af 1792 kunde overgive den i en Vennehaand, i det hans alle Alderes Yndling, Dr. Jens Kragh Høst, med Begyndelsen af Aaret 1793 paatog sig dette Arbeide; og skiondt han kun vedblev tree Maaneder, var dette dog maaskee just de allermæest mislige, da Anmældelsen af Justitsmordet paa Ludvig den Sættende, og de tvende ovenomtalte Oplob indtraf i dem. Hvad der midlertid foranledigede, at

han efter saa kort en Frist gav, og Pram tog denne Byrde tilbage, veed hverken Dr. Høst selv eller jeg nu at sige; at Pram gjorde det ugieerne, og sandt sig som sædvanlig lønnet derfor, vidner han i sin Afskedsartikkel med disse Ord: "at en saadan Optegnelse, endog compileret med største Flid og Omhu, og med redeligste Sandhedskierlighed, med koldeste og varsomste Bedømmelse, er dog saa moisomt, saa utaknemmeligt et Arbeid, at den mere maatte være at fortænke, der uden bydende Nødvendighed foretog sig det, end den, der efterat have været forleedt til at forsøge det, undtager Arbeidet den brændte Haand."

Svor, naar, hvorved og hvorpaa min Ven her brændte Haanden, kan jeg efter saa lang forløben Mellemtid ikke oplyse, ligesom jeg heller ikke, ved at gienneuløbe de sidste Hæfter, har kunnet opdage, hvor den skjulte Ild, hvorpaa han brændte sig, egentlig kan have ulmet under Asken. Vel omtaler Pram i sin endelige Afsked blandt andre Grunde i Særdeleshed, at man i politisk physiske Magazin havde villet kalde ham til Ansvar for en i et indrykket anonymt Stykke om Landsbypræster løselig henkastet Anekdote, om en ubarmhiertigen nærig Fødselsbielper; men da han tilføjer: "at dette og mere gjør, at han ikke vil have mere med Maanedskriftets Udgivelse at bestille, og har deri fra nu af ingen Andeel mere," har man sikkerlig Grund at antage, at hiint ubenævnte mere, vel tør have havt Hoveddelen heri; og

at det ikke maa have været Smaating, hvorover man her har villet lægge ham for Had, skiennes bedst deraf, at han, end hans øvrige med det reneſte Borgerſinds, den ſtrængſte Retſkaffenheds, og den fuldkomneſte Dannisheds Præg betegnede Arbeider ikke at omtale, ikke i ſit af den inderligſte Deeltagelſe i Frederiks og Marias Væ og Vel, den meeſt brændende Erkiendelſe af deres Menneſke- og Gyrſteværd, udvældede herlige Qvad i Anledning af Kronprindsens forſtefødte Datters Død, troede at kunne finde tilſtrækkeligt Vidnesbyrd for den Dannerhuldsſkab, hvorpaa hans Alvinds- mænd og Anklagere vilde kaſte Skygge.

Ogsaa erindrer jeg meget beſtemt, at han, blot fordi han anſaae det for Pligt mod ſin gamle Medbeſtyrer, tilbød mig at tiltræde Redactionen af Minerva ved hans Uſgang; men at det ingeniunde var hans Ønſke, jeg ſkulde modtage den, da han tvertimod alvorligen og indſtændigen, og med ſit eget Exempel, foreholdt mig det vovelige derved, da han ſikkerlig ikke i ſin knappe Stilling vilde opgivet en aarlig Indtægt af 600 Rigsdaler, naar han ikke, med Henſyn til ſin Fremtids Lykke, havde høiſt vægtfulde Grunde dertil.

At diſſe Grunde ikke vare de, der hos mig kunde være de virkſomſte, at jeg, ligesaa lidt da ſom nu, kiendte anden Frygt end den at handle ilde, og at jeg, ſkiøndt neppe af Gierrighed, altid gierne har modtaget hver lovlig Erhverv, Arbeid kunde vinde mig, vide mine Læſere uden tvivl nokſom af det foregaaende.

Jeg paatog mig da Redactionen uden Betænkning, og hvorvel jeg næsten begyndte den med tomme Hænder, da det hele Forraad identviol bestod i det fobergste Stykke om Jernværkerne, havde jeg det Held, at Nationens Edle bevarede mig samme velvillig hielpssomme Sindelag, som de havde vlist min hervedværdige Forgiænger. Ikke blot rakte mine næstere Venner mig rund og hielpssom Haand; Thaarup s. Ex. med tvende skionne Taler, hvoriblandt den, der brammer med det navnkundige Sted: Denne Frihed (Meningsfriheden) er det sande Frihedstræ, og det plantede en Konge; P. A. Heiberg med den bekjendte 28 og 29 Januarssise, der ved sin Slutning:

Leve Kongerne paa Jorden,
Naar de elste Lys og Orden,
Leve Christian og hans Søn!

var som Festsang til hin thaarupste Tale, og hvor den mærkelige Linie

Leve de, der tog Toulon,
den Tid gjorde saa særdeles Opsigt, ligesom folgende Sted i en ligeledes af A. G. Thoroup Minerva meddeelt Sang:

Forbandet den, som Mistroes Sød
Vil mellem Folk og Konge sprede;
Han røver hver en Siæl sin Fred,
Fra Folket Held, fra Kongen Glæde;

saaledes Rein, Philip Rosenstand, Mad. Buchholm, Prof. Ramus o. fl; men strax andet Hæfte prydedes af Christian Colbjørnsen med den kostelige Tale, som

man med Joie kunde give Navn af Danneborgerens Troesbekiendelse; sammesteds findes fra Ewalds maa-
ske genialeste Jævning, den ældre Treiel, det vittige Brev fra Parnas, indsendt fra Forfatteren saa Dage for hans Død; næste Maaned meddeelte L. Rothe mig H. S. Holtens interessante Beretning om det ved Slotsbranden ødelagte Naturalmuseum, som Arveprindsen til sin Sønns Dannelse havde anlagt, med et Brev, hvoraf jeg vilde ansee det uforsvarligt mod dannelsesinde Læsere ikke i det mindste at meddele følgende:

"Her, min kostelige Ven! er et Stykke for Minerva, det er ikke uvigtigt, lad det komme i den nærmeste forhaanden!"

"Sæt De saa lidet til af deres eget; Sagen for-
tæller det — Bedkommende have maattet indrette dette saaledes, at Arveprindsen kunde see det, bifalde det. — Et Ord om Fyrsters Opdragelse; man vil ikke giøre den Unge til Entomologies, eller Botaniks Professor; det kunde vel mangen Hoffbrands faae ifinde at sige. Smuk Samling af Landkort var der. Historie, Statistik, dermed, som Hovedsag. Degen veiledede til Kundskab i Physik og Mathematik. Det er et godt Hoved, denne Degen! *) Alle Schous Optegnel-

*) Ja vel var han et godt Hoved, denne Degen! og vilde den hellige Pligt mod min afdøde Collega, mangeaarige Ven, høiagtede Medbroder i Selskabet for Sandhed, ikke at svige

fer, Haandskrifter tabtes. Hvo vilde ei sympathisere med ham? opmuntre ham? Dronningen havde foræret den Unge Lipperts Dactyliothek; De kunne tænke, at Schou brugte det. Kunstsmag havde i Sigte. — Abildgaard, den filosofherende Kunstner, gav mangen Idee. For Alt nogle saadanne Ord, der kunne binde Faderen Ideen paa Hierte, at ville fortsætte Planen for Gavnets, for Hædrens Skyld. Det kan være nødvendigt at faae ham fast i dette Stykke. Af physiske Instrumenter var allerede nogle; flere vare bestilte; Bugge, samt Tønder Lund, Wahl, Schumacher, Spengler, besøgte i Spadseringstiden. Fabriker faaer vist deres Tour; ogsaa Haandværker." —

"Om Dagenes Bestaaffenhed for Dem taler jeg ikke. Jeg tænker desmere."

"Vær velsignet, hav mig kjær"

28. 3. 94.

T. Kothe."

Af Efterskriften, hvori Anmodningen gientoges, at Stykket maatte komme i næste Minerva, og ikke

ham for dette en T. Kothes hæderfulde Eftermæle, allerede være nok til at besøge mig til at meddele Dvenstaaende, med Tillæg: at jeg mellem samtlige mine academiske Medborgere — maaskee Abraham Kall ene undtagen — ingen har kiendt, der ved mangesidige Kundskaber, hvis Mangfoldighed og Forskiellighed ikke gjorde hver enkelt Grundighed ringeste Afbræk, fortiente i hæderfuldeste Betydning Navnet af Polyhistor.

mærkes, at være kommet fra ham, maa jeg endnu afskrive følgende: "Luftpumpe, Electrifeerlad, Mikroskop, Andet var bestilt; det er saa vigtigt, at man paa noder Fyrsterne Tøelsen, at Videnskabsmand kunne skaffe dem Ære, og skaffe dem den, naar de ere Videnskabernes Benner. O kostelige R.! tael vakkert for de sande Videnskaber; de have saa saa, saa Talsmænd hos os. Geniesagen ville alle, alle hylde; den Tieneste er saa let at røgte; kan saavel mere Phantastie, tillade saamegen Udspredelse, Orkesløshed, Leeg."

Erindrer man den Feide, L. Rothe ikke længe tilforn med den sandelig ikke lemsældige Modstander, N. Abildgaard, havde havt, gjør det hæderlige Vidnesbyrd, han her i fortroligste Vennevold giver ham, begge Mændene ikke liden Ære, der sikkerlig neppe formindskes derved, at denne Berømmelse bagefter er tilføiet ovenover, paa det Manden end ikke i et Vennebrev, der ikke kunde komme til hans Kundskab, skulde beroves den ham tilkommende Roes. At jeg ikke efterkom den mig giorte ærefulde Opfordring, at sætte noget til af mit eget, lader sig af, hvad Rothe kalder Dagens Beskaffenhed for mig — hvorm snart — kun alt for vel forklare. I Henseende til Rothes Udvarsel i Efterkriften om de sande Videnskaber i Modsatning til Geniesagen, kunde jeg anføre Ciceros herlige Ord i Talen for Archias: Alle Videnskaber og Kunster (*studia humanitatis*) ere forenede

ved et Slægtskabsbaand", der, torde jeg lægge til, atter indflynger disse samtlig i de borgerlige og huuslige Dyders Kiæde. Den Aand, der quod og quæder i Ewald, Thaarup, Dehlenschläger, er den, der tænkte, og tænker over Borgerens og Samfundets vigtigste Anliggender, i L. Rothe, Birkner, A. S. Ørsted, der i Wahl, Steffens, H. C. Ørsted granskede og gransker Naturens Løndomme o. s. fr. Men skulde det ikke være den samme, der i Carl Jessen, og hans tiætte Baabenbrødre saa ofte ved fiendtlig Overmagt trods; der bragte Schrodersee Fædrelandets Moderkald at ile i sin Heltedød; der smilede paa hin unge Søhelts Læber, da han med Ulivssaaret hiembragtes fra 31 Augusts Hæderskamp? Dog det tør være nok at henvise til en L. Rothes egne af mig saa ofte anførte gyldne Ord i hans maaskee ypperste Skrift: "hvad er Publikum?" hvor han blandt de mange Midler til at giøre Publikum maallost, eller dog mærkelig dæmpe dets Røst, næstefter Statspioner, venedisk Inquisition, og Bastiller, trælbindende Bogcensur, og Publicitetsfordømmelse, blandt det, der hindrer Oplysning, og dæmmer mod Almeenphilosophie, nævner Begunstigelse af Leeg og Sviir, af Overdaads Brammen og Graadseri fremfor Vidskab og Siælekraft, af Overtro og Kiettermagerie, dette Krafftige Middel til at forfærde Mennesker, og udbrede Dørstthed. Og nu umiddelbar derafra gaaer han over til, at man fremstil-

ler Digterne, som sultne efter Brød, og Skribenter, som Boghandlernes Dagleiere, og atter derfra til det fordærvelige i at stemme Nationalskuespillet ene til at more blødeligen, og altsaa at holde borte derfra, alt hvad ene kan gjøre Skuepladsen, dannede Menneskers Besøg, og fremfor Alt Monarkens Beskyttelse og Statens Understøttelse værdig, imod at de der flaugjøre Publikum med alt det for den sande Menneskefornuft smaaaglimrende og morende Glittertøi, hvis udførlige Opregnelser jeg maa ønske læst hos ham selv. Og da see man fremdeles, hvad han videre sætter ved Siden deraf, som virksomt for at nedstemme Drifter og Tanker, fra Livegenskabets Apotheose, og indtil Useligheden paa baierse Maade*), at give Stauferne nok at gjøre med Curialarbeide, saa de vel skulle lade være at tænke paa Andet; og jeg vover at haabe, at man vil finde mig undskyldt, om ikke uskyldig, naar jeg overlader de — af ham saakaldte sande — Videnskabers Sag til deres fødte og rette Talsmænd, og indskrænker mig til, at tale efter bedste Evne for den Sag, jeg havde gjort til min, den at advare, advare med Alvor og Kraft mod al Vanhelligelse af Genie og Kunst til Tænder af Udspredelse, Orkesløshed, og Leeg. Alt jeg ærlig og utrættelig har gjort dette, og gier saa endnu, er jeg mig bevidst; at jeg har gjort, og gier det

*) Sie sollten ihm so viel zu thun geben, daß er das Schreiben lassen müßte.

ved mangen Leilighed, hvor det er lagt mig til Last, er noksom bekiendt; men altid har jeg sagt, og aflader ikke at sige, som Jean Jacques ved lignende Anledning: "Jeg har Uret, hvis jeg ved saadan Leilighed har taget Pennen uden Nødvendighed? men kan jeg være at dadle, naar jeg har gjort, hvad jeg burde? for at besvare mig, maa man have et Fædreland at tiene, og mere Kierlighed for sine Pligter, end Frygt for Menneskene."

Da jeg iøvrigt tilfulde erkjendte, hvad det var at træde i en Prams Sted, tog jeg strax utrættet og ikke ganske uheldig Haand i Arbeidet, som Eragningen om anonyme Stribenters Navngivelse, Fordanstningen af Heines Program om Roms agrariske Love, det — til min gamle Lærer Tetens, som Medlem af Commissionen over Theatrets forfaldne Financer — udarbejdede Forslag til Theaterbestyrelsens bedre Organisation, hvilket, skiondt den Tid talte i Lusten, blandt saamange andre af mig spildte Ord i slige Anledninger, jeg senere har seet skænket en hædrende Opmærksomhed af en af Theatrets oeconomiske Bestyrelse høifortient Hædersmand, m. m. Theaterartiklen, og den historiske, ikke at omtale. At den sidstnævnte foruden sine ovenberørte Vanskeligheder, dem jeg ved at tage Prams ovenanførte Ord til Indgang, vedgik at have for Die og i Hu, ydermere gav mig ikke lidet Arbeide, i det jeg nu nødsagedes at gjøre mig et egentligt Studium af Dagens 3: den franske Revolutions-

Historie, den jeg hidtil blot som Dilettant havde gjort mig bekjendt med, er let at fatte; en tiar Løn for dette Arbejde har jeg imidlertid nylig høstet, i det ikke blot Sandsigeren P. A. Heiberg, ved at anmeldte i en fransk Journal den da bebudede Oversættelse af Mignets Revolutions-Historie, har givet min Bevandring i disse Begivenheder et hæderligt Vidnesbyrd; men da jeg ydermere, ved at forðanske dette berømte Værk, fandt dets Fremstilling af Revolutionens første Epoke, indtil 18 Brumaire, saa aldeles overensstemmende med det Udkast deraf, jeg i Kvartalskriftet for Sandhed gav, at man kunde være besejret at troe, begge Skildringer vare tagne af eet Speil, der i det mindste var Upartiskhedens, om ikke Sandhedens eget.

— Alt imidlertid Hamlets Bandykning over Skionheden, ogsaa hviler paa Skribenten: Vær reen som Is, vær kold som Snee, og du skal ikke undgaae Bagvaskelse! er noksom bekjendt, og dobbelt maatte det være Tilfældet i en saadan almindelig Meningskrig, hvor Alles Haand var mod Alle. Dog var det ikke den tornefulde historiske Artikel, eller Minerva i Almindelighed, men meget mere den ellers — ikke til dens Berømmelse saakaldte — moderate danske Tilskuer, der brændte sig, skiondt jeg ikke vil aldeles benægte, at samme ved denne Leilighed, blandt andre fremmede Synder, torde have nogle af Minervas at bære.

Det er i det foregaaende berørt, at Toulons
 Gienerobring her vakte megen Sensation; og fortalte
 Altonas alvidende politiske Journal, at i denne An-
 ledning de her sig opholdende Franske havde villet
 give en Fest, hvorved adskillige parisiske Datidscere-
 monier, deriblandt en Fornustgudinde, skulde forekom-
 met, men at Politimesteren havde ladet den forbyde;
 en Fortælling, som Minervas historiske Artikel be-
 rigtigede. Om trent paa samme Tid blev jeg med flere
 af min Kreds anmodet at tage Deel i et saakaldet
 Subscriptionsbal, som, hvis jeg ikke tager feil, nu
 afdøde Secretair Biorn forestod, og hvor Rosings,
 Heibergs, og flere af mine Næste vare tilstæde.
 Tilfældig holdtes dette i en daværende Giestgiver-
 gaard, hvor en Club, der talte mange diplomatiske
 og aristokratisk Medlemmer, havde Bærelser, og til
 Uheld den Dag havde holdt Dinée. Efter deres Maal-
 tid fik Adskillige af disse Herrer Lyst til at see paa vort
 Bal, eller vel rettere paa vore Baldamer, og begav
 dem til den Ende ned i Forpærelset, hvor Vertinden
 skænkede Thee, og hvor Musiken var; een og anden
 maa midlertid have listet sig ind i Dandsesalen selv;
 thi jeg erindrer meget tydelig, at Mad. Rosing, som
 jeg dandsede med, i det vi skulde føre ned, studsende
 spurgte: hvad gjør han her? og nævnte en mig da
 personlig ubekjendt Diplomat; men inden jeg kunde
 faae svart derpaa, eller maafee engang gjort mig
 egenlig Tanke derom, skilte Touren os ad, og jeg

ændsede det ikke videre, før jeg havde dandset ned, og nu mellem de ikke dandsende Mandfolk, Rosing, Heiberg, og flere saae nogen Røre ved Indgangen til det andet Værelse, og erfoer da, at adskillige Uvedkommende havde behaget at gaae os, men var viist ud, hvilket jeg ikke lagde stort videre Mærke til, da mellem dem, man nævnede mig, var Personer, der havde et Slags Hævd paa sigt.

Til Uheld behagede disse respective Herrer, som uidentviol maatte høre et og andet for dette Eventyr, først at foregive: de kom, da de havde hørt, det var Toulonsballet, og siden, da man ikke vilde tage dette Paaskud for gyldigt, at tye til et end insolentere, hvorved jeg fandt mig nødsaget at lade en Petronius Bækker skriftlig irettesætte Tilskueren for hans Uaarvaagenhed i "ikke at have bemærket, eller omtalt "den af nogle excentriske Personer for nogle Dage siden "begaaede Grøvhed, uden Tilladelse, og under et "Paaskud, hvis Usandsfærdighed ved første Niekast "faldt i Minne, af nærværende Nysgierrighed at ind- "trænge dem i et borgerligt og sluttet Selskab, hvor "adskillige af den agtværdige Middelstand morede dem "med at dandse." Og gav jeg nu under mit eget Navn til Gien svar herpaa, "at denne Sag ikke var "nær saa farlig, som den her og i det omløbende Rygte "giordes, da bemeldte Uvedkommende ikke i nogen "Maade forstyrrede Selskabet, eller indtrængte sig "blandt samme, men holdt sig paa deres rette Sted i

”i Bærelset udenfor, bagved Musikanterne, hvor —
 ”som af Bonner og Banner kunde sees — Domestiker
 ”og andre flige Nysgierrige altid have Lov at gabe
 ”paa, man dandser, hvilket man da ligesaa lidet kunde
 ”formene hine, som de Kudske og Tienere, der stode
 ”her siden; hvad dette Blads Udgiver saa meget des
 ”viskere kunde forsikre, da han selv var af Dandsesels-
 ”skabet.” Jeg berørte nu deres Foregivende, at de
 vare komne i Formodning, det skulde være det toulon-
 ske Bal, som usandsynligt: ”da de ikke let kunde
 faldet paa, der at vente at slippe med at vises
 Døren, men altid maatte giort dem Regning paa
 langt ubehageligere Srugter af Friheden.” *)
 ”Hvad der kunde, eller vilde skeet, om de virke-
 lig havde indtrængt dem i vort Selskab — sluttede
 jeg nu — lader sig ikke bestemme; formodenlig
 vilde de have erfaret, at man i Danmark ogsaa
 har Frihed, at Frihedsfred er en betydelig Deel
 af denne Frihed, og at man veed at haandhave
 den; men som Tingene nu vare, kunde ingen
 optage dem det fortrydeligt, da de ingen dermed

*) Et Par her udeladte Linier angik en Tilstedevæ-
 rende, med hvem jeg da havde personligt udstaaen-
 de; men der i vore modnere Aar, uden at jeg har
 havt den Ære at gjøre hans personlige Kiendskab,
 bestandig er nævnt mig, som en saa hæderlig Mand,
 at jeg ikke kan overtale mig til at gientage, hvad
 Ungdomsømsfindtlighed den Tid gav mig i Pennen.

Kan have fornærmet eller fornedret uden maaskee sig selv."

Alt Vedkommende ikke blot ikke bleve uvidende om den dem her givne Besked, men endog ikke havde kunnet bære dem for at lade et Ord falde derom til Bernstorff, veed jeg fra sikker Haand, samt at han, som den Tid hædrede mig med sin Bevaagenhed, med Hyldest havde modtaget Tilsegnelsen af Tilskuerens tredje Aargang, og giennem min gamle Ven, Cancelliraad Pehrson (s. 1 D.) meddeelte Minerva høist interessante diplomatiskke Actstykker, loe deraf, og sagde: det var godt nok til dem.

Forrige Aars gode Dage vedblev endnu. Saa-vel Minerva som Tilskueren modtoges med Godhed af Publikum, og fandt rund og riig Understøttelse af Litteraturens Vedlinge, blandt hvilke Samsø især til- drog Tilskueren Opmærksomhed og Yndest; en riig Aandsnødelse var mig aabnet de tre Ugeastener, jeg tilbragte hos Prindsen af Augustenborg, der ikke blot gjorde sig en Glæde af at meddele mig af sin høist interessante Brevverling med en Schiller, Platner, Dohm, Baggesen o. fl.; men fornemmelig frydede, og hædrede mig ved det rige Væld af dyb Selvtænk- somhed, mangesidige Kundskaber, og den siældneste Humanitet, han oplod mig i de høist interessante og frimodige Samtaler over samtlige Dagens politiske og litterariske Anliggender, hvorved vore Ideer vel ikke altid gik Haand i Haand, men dog stedse mødtes ved samme

Maal. At han gjorde mig den Ære at ville af mig høre en Række Forelæsninger i mit egenlige Fag, nævner jeg blot for at tilføie, at jeg ingensinde med dette mit Arbejde har mindre været istand til at fyldestgøre mig selv, uagtet jeg naturligviis ingensinde har været samvittighedsfuldere i at forberede mig dertil; og tør vel den eneste Frugt, han høstede deraf, men som han satte Priis paa, have været, at han derved blev underrettet om vor skønne Litteraturs vigtigste daværende Værker, som han da og anskaffede sig, for at gjøre nærmere Kiendskab dermed.

Lægger man hertil min gunstige oeconomiske Stilling, der syntes at forviise mig,

Trods hver en Riig,
 Nok meer end nok til mig,
 Og noget til min Raste,

en ualmindelig god Forstaaelse med og mellem alle mine Nærmeste, den betydelige Binding, jeg havde gjort ved at faae en sand alle Tiders Ven efter mit Hierte, i nuværende Bibliothekar Heger, der var flyttet ud til mig paa Bakkehuset; vil man ikke undres, at jeg efterhaanden begyndte at bygge mig et Lustkastel af Fremtids Lykke; at dette midlertid ikke har været slet saa lustig bygt, som mange af mine foregaaende, kan man maaskee domme deraf, at, hvorvel vistnok bogstaveligen en liden foragtet Gnist lagde det i Aske, horte der dog fulde to Aar og derover til, inden hele Borgen sank aldeles i Gruus, og selv da

havde jeg den Lykke paa selv samme Grund, skiondt
 efter en forskiellig Plan, at reise mig en ny Bygning,
 der giennem en Række af henved 30 Aar har ydet mig
 et kiært og glæderigt, om end ikke altid sorgfrit Hiem.

Som jeg Onsdageftermiddag den 26 Febr. 1794
 gaaer ind til Byen at holde min Forelæsninger, mø-
 der jeg min gamle Ven Nyerup, som fortæller mig,
 der var Ildløs paa Slottet; da det nu var et
 gammelt Sagn, at det var forbudet at raabe Brand,
 naar man saa Ild paa Christiansborg (hvilket, om
 jeg ikke huser feil, Maarsfeldt i Mottoet til et af sine
 Skrifter ikke længe tilforn havde kaldet i Minde) da
 det i Folge de fortreffelige Brandanstalter derved ikke
 kunde brænde, gik vi rolige hen i den lille Slotsgaard,
 og saa Luen spille op af Bæggen i et af Urveprind-
 sens Gemakker, og drømte saa lidet om nogen egen-
 lig Fare, at jeg, saavidt jeg mindes, gik derfra hen
 at læse, saa hen til Schuls at rette Correctur, og
 hvad jeg ganske sikkert erindrer, at hente et Exemplar
 af mine nysudkomne poetiske Forsøg, som jeg vilde
 gaae op med paa Slottet til en af mine Veninder ved
 Enkedronningens Hofholdning.

Klokken var midlertid blevet saa mange, at jeg
 udsatte dette til næste Dag, da jeg den Aften i Fri-
 murerlogen havde en tienende Broder at forberede;
 men blev her meget overrasket, da jeg efter forrettet Em-
 bede kom ind i de andre Værelser, hørte, at Brand-
 trommen gik, ingen Loge blev holdt, siden Borger-

og Menneſkepligter kaldte Brødrene andenſteds, og især, da Mønter med Forundring ſpurgte mig, om jeg ikke vilde op til Prindsen af Auguſtenborg, at hielpe ved Flytningen.

Dog hertil var det nu allerede for ſilde; den ulykkelige Bei, Ilden havde fundet ved at ſtyrte ſig giennem en oprindelig til en Trappe beſtemt Abning, og hvorved den pludſelig paa eengang ſlog ud fra Kiælder og Tag, og ſaaledes beſpændte hele den uhyre Steenmaſſe, lod ikke længere tænke paa Bohave; man ſkialv blot for Menneſter, og modtog bogſtavelig enhver af Slottets Beboere, man gienſandt, ſom een, der var reddet af Ilden. Saaledes iilde jeg ſenere hen paa Aſtenen til min ovenomtalte Veninde, at lykøønſke hende i ſin Frelſe, hoſ vor fælleds Ven Doctor Birch paa Baiſenhuſet, og bragte hende der den hende beſtemte Bog, hvor jeg foran ſkrev fire viſtnok lidet poetiſke, men høiſt hiertemeente Linier til Farenſ og Frelſens Erindring. Saaledes mindes jeg min Følelſe, da jeg mødte nuværende Kammerherre E. Bülow — der fra ſine Pagedage, og det ikke blot, fordi han da var Kierulfs Yndlingsdiscipel, havde været mig ſærdeles kjær — og han fortalte mig, at han i det, han leende irettesatte ſin Tiener, der havde indpakket hans Tøi, blev af en Nabo kaldt ud paa Gangen, og Faren nu med eet blev ſaa overhængende, at de maatte alle tre ile derfra, og lade Alting brænde. Saaledes erindrer jeg den ſærdeles Interelſe, hvormed jeg hørte

paa Danneborgeren Knudsen, der, kiøndt med alle Slottets Braaer og Veie, med den Uforsagthed og Redningsiver, som han siden fik kun alt for hyppig Leilighed at lægge for Dagen, havde frelst adskillige Brandfolk*), der qualte af Reg havde ligget i Usmagt paa Gangene. Heller ikke glemmer jeg nogensinde det rædsommajestættiske Syn, da jeg om Ustenen, træt af see paa Udelæggelsen, uden at kunne være virksom til at hæmme den, gik hjem til mit Bakkehuus, ved at træde ind i mit inderste Værelse, uden at giøre mig Tanke om dets Beliggenhed, fastede Diet ud af Vinduet, og nu havde hele det i Luer staaende Christiansborg ligesom mine Dine, saa jeg tvertigienem Bygningen kunde ved Ilden see ud paa Slotspladsen. Frygtelig store Stuespil, og der vel i anden Henseende rystede mig dybere, har jeg vistnok

*) Som karakteristisk for denne kække Medborger kan jeg ikke nægte mig at tilføie, at, da han kom til daværende Brandmajor, med to af de Brandfolk som han med Livsfare havde reddet, saa denne paa dem, og sagde: "de Drukkenboldte kunde Du gierne lad ligge, dem laae der ingen Sag paa." "Det skulde Du sagt mig itide, svarede Knudsen, saa kunde jeg bragt et Par andre; der var nok at tage af." Denne Humorismus i det Dieblisk, man kommer af Ilden, og vil i den igien, synes mig det sande Mods umiskienkeligste Karakteristik. Jeg maa midlertid herved anmærke, at af de ved Røgen qualte Menneſter de fleste kom tillive igien, da Ilden fik Lust igiennem det opfløine Tag.

saavel i den paafølgende store Ildbrand 1795, som ved den brittiske Nordbrand 1807 med levende Deeltagelse seet; men noget, der gjorde det hoitidelig underfulde Indtryk paa mig, som denne mægtige Steencorlosfes Kamp mod det rasende Luehav, er ikke kommet, og vil med Guds Hielp ikke komme mig mere for Die.

Ofte er det i senere Dage, vel kunde jeg sige, andægtigen rundet mig ihu, hvorledes Kongestadens Indvaanere i mere end tre Aarsnese vare blevne saaa ubevante, ja saaa ubekiendte med Ulyffkens Slag, at nogle Ødelæggelser, Stormen i foregaaende Efterhøst anrettede i Frederiksberg Slotsbauge, maatte i Liebenbergs vakkre Bog, den retskafne Samilie, tiene som Anledning til lærerige Betragtninger over Ulyffers Gavnlighed. Inden midlertid nysnævnte opbyggelige Skrift udkom, var ved Slotsbranden vore senere, sandelig ikke korte eller lette, Gienvordigheders Skole begyndt, da vi ikke mere havde behov at see os om Ødelæggelsens Billeder, medens vi havde, og have deres uudslettede Fodspor trindt om os. Have vi, medens Skiæbnens Haand i sin Tyngde laae paa os, havt Joie at erkiænde, ikke tilfulde at have paastrøen og nyttet hine lange lykkelige Dage; o! at vi da kunne troste os med, at drage bedre Gavn af den alvorlige Underviisning, os i denne strænge Skole er givet.

Ikke uden Joie kunde jeg maaskee, med en af vore ældre Digteres Ord kalde denne første Ulyffe

Et Barsel for de Slag, der siden større kom; skiondt det vel ikke var uden Grund, at en Betsaler kaldte dette, og de nærmest paafølgende, heldige Vanheld, der betegnede syvende Christians Dage; thi eftertryffeliger kunde hine Uslinge, der — efter Sangens ovenanførte Ord —

Mistrees Sød
Imellem Følk og Konge spredde,
ikke bestømmes, end ved den almene Dannedhed, der under og efter denne Ulykke viiste sig, og der vandt sig det stolte Hædersvidnesbyrd i Landsfaderens Bekræftigjorelse i Anledning af dette nye Beviis paa den ubredelige Trostid for Kongen og Kongehuset, der besvarer og udmærker det trofaste Dannerfolk: at ingen Belønning for hans landsfaderlige Bestræbelser kunde være ham saa kjær, ingen Sjelte hans Gierte mere behagelig, saa at han midt i de Bestieftigelser, der i dette Øieblik omringede ham, ikke kunde tilbageholde at bevidne samtlige sine Kiære og troe Undersaatter i Hovedstaden, uden Undtagelse, sin Tak for den særdeles Nidfiærhed, Velvillighed og Hielp, som de i denne uheldige Tildragelse havde viist ham og hans Huus.

Vel havde, fra denne Synspunkt betragtet, han fuldelig Ret, den patriotiske Forfatter til den Sang, hvormed den kongelige Familie blev modtaget, da den, første Gang efter denne ulykkelige Tildragelse, besøgte

Skuespilhuset, i sine tvende dristige men træffende Linier :

O Konge, Du har intet tabt,

Men Folket vandt.

”Det er, sagde Tilskueren, et nyt Rosenbaand, den Allgode har slynget om Folk og Konge; vistnok vare disse Roser omgivne af hvassse saarende Torne, men er det ikke just ved de tornefulde Stilke, Roserne sammenknytted, ved disse de hæstes fast i hinanden?”

”Ogsaa var det — for end videre at anføre samme Blads Ord — som alle Classer vilde lappes at følge de store Exempler, der i Skrækkens og Dødens Time vare dem givne af de — saakaldte — ringere, da saamange ædle og kiække Medborgere, især af disse, beseglede Nationens Hengivenhed og Trostid med Fare, Blod og Liv, da, som det senere i samme Blad hedder, ved Siden af hine kiække ædle Samænd, der ligesaa Luerne og Ruinerne af den Kongebolig, de forgiaves havde vovet Helsen og Liv for at redde, skimlede sammen om Fædrelandets Alter *) for at lægge den første

*) Holmens Tømmere havde nemlig, umiddelbar efter Slotsbranden, hvor de havde ved Kiæthed og Trofasthed vrist dem Dannebrogens værdige Sønner, giennem deres Foresatte, til Kronprindsen vendt dem med Forespørgsel, om det kunde optages dem unaadig, hvis de samtlig udbad dem, at dem til den lidte Skades Oprettelse af deres Dagløn maatte hver to Skilling daglig afkortes; og gav denne vor første Medborger — siger med god

Steen til en ny; af hine brave og skionsomme Bønder, som Luernes snerne Skin drog ud af deres Boliger at ile til Hielp, og da dette var forgiæves, og de erfoer, at Ulykken var ramt Kongens Huus, tyede til deres Foresatte at spørge om Tilladelse til et indbyrdes frivilligt Sammenstod, og indtil den hele overfluelige blandede Brimmel, hvor Kongehusets Frænder og Thronens Nærmeste gik Side om Side med Hytternes Beboere." Ved denne Almeenaand tegnede sikkerlig Tilskuerens Ord: "at vi maaskee snart skulde erkiænde, at ogsaa denne frygtelige ser og typende Sebruar var et vigtigt og veldædigt Led i den store Tingenes Kiæde, som den Algode holder i sin alvise og almægtige Haand, og hvis sidste Led er det Skabtes Lyksalighed", til at gaae i umiskjændelig Opfyldelse.

Aldskillige Corporationer, og Foreninger, saavel i, som udenfor Hovedstaden, samtraadte for at modtage de talrige frivillige Offere, der ligesom kappedes om at strømme ind fra alle Sider. En Subskription

Hiemmel Tilskueren — dem, med inderlig Bevægelse over dette ædle Tilbud, det Skjoldungesvar, at han var for om til at betage Daglønnerne noget af deres Dagløn. Vel kunde man her med Latiens store Digter udbryde:

Dii patrii, quorum semper sub numine Dana est,
Non tamen omnino Danos delere paratis,
Cum tales animos — — — et tam certa tulistis
Pectora.

i denne Hensigt aabnede saaledes Kiøbenhavns Magistrat. En frivillig Forening i samme Hensigt, hvori en gammel Kiøer Universitets Ven af mig, med et Par andre mangeaarige Belyndere, paa en Maade var Siælen, kastede et Die paa mig, som en ikke uovet Ordfører i Forsamlinger, naar jeg, som her, var nidskiøer for Niemebet, og havde vi den Glæde, at man fra allerførst kom os med rund Deeltagelse imøde. En tredie Indbydelse udstædedes fra Directionen for Species Banken, der giennem D. Wallings umiskienkelige Dannerpen opfordrede at bidrage til det dobbelte Niemarkte, at gienbygge en ny Kongebolig, og udrede de Omkostninger, der udfordredes til Orlogsskibens Rustning i en Tidspunkt, da den i Forening med Naborigets skulde haandhæve Nordens Fred og Statens, Regjeringen saa værdige, og Nationen saa dyrebare, Selvstændighed.

Men ikke var Rakodæmons-Haand seen til, ogsaa her at saae Klinte blandt Hveden. Alt for let, har en af Aldtidens Skribenter anmærket, indsniger sig Svalder, hvor man ivrig kappes om Hæder; selv hvor man ikke kan misstænde, end sige misbillige hinandens Handlinger, mistroer, og mistyder man ofte Hensigten. Udskillige deslige Misforstaaelser, der den gode Sag til Forsang paa eengang udbrød, syntes at giøre Tilskueren, der fra Begyndelsen af, og, som det lod, med gode Borgers Bisald, havde ladet dette Anliggende være sig særdeles paa Hierte, det til Pligt at

tage tilorde, for at advare mod den Hæftighed, hvormed man forsøgte de forskellige Meninger, der vare opkomne om den Wei, ad hvilken man skulde ved denne Leilighed nærme sig Fædrelandets Alter. "Medborgere! Brødre! sagde Tilskueren da: lad os omhyggelig nedfue denne liden Menneskelighed! vi ville jo alle det samme, alle det gode! vi have alle eet Maal; o! lad os da ikke tives om Midlerne. Vor Wei gaaer samtlig til Fædrelandets Alter, og synes mig, at den Sti, ad hvilken min Broder vil vandre did, ikke er saa lystelig, eller saa skøn, eller saa reen, som den, jeg har udseet mig, da lad mig advare ham; men fatter, eller føler, eller agter han ikke min Varsel, da lad ham vandre i Fred, men lad mig ikke ved mit Tilraab giøre ham mismodig eller vrangvillig paa Weien, end mindre vælte ham Ustedsstene derpaa; eengang skulle vi jo dog alle igien Haand i Haand samles ved Alteret. Lad os for Alting ikke forglemme, at vi her vandre for vor gode Konges, for hele Europas, ja for Sam- og Fremtidens Dine; thi lad os vandre eendragtigen tilhobe, som Trillingslandets gode, kjerlige, eenige Borgere, som Frederiks værdige Brødre, som Christians Sønner."

Selv Bladene har deres Skiæbne, kunde jeg efter et bekiendt Udsagn af en Oldtids Digter være fristet at udbryde. Det er i det foregaaende (S. 95) berørt, at et Nummer af Tilskueren, der med hierteligste Inderlighed havde ydet Fædrelandets

Belgiørere den oprigtigste Hylдинг, paadrog ham, ved en deri henkastet Anecdote, Had og Forsølgelse, som ildesindet Skumler. Ligesaa blev nu det Blad, hvoraf Dvenstaaende, som han frit tør paaftaae at bære ægte Borgerinds Præg, er taget, for ham Udspringet til fleeraarig Misfiændelse og Forsølgelse. Thi see! Bladet begyndtes efter en kort Indledning med et Brev underskrevet Simon Candru, der kort tilforn i samme Tidskrift havde anmeldt et Billedgalleri af berømte Skurke, og nu lyste efter en Person, der havde yttret en Diavels Glæde over Slotsbranden. Hvad der bestemte mig til omsider at indrykke dette Brev, og hvorfor jeg ikke strax indrykkede det, vil man af det følgende see. Da midlertid ingen var navngivet, og ingen fiændelig betegnet deri, skiondt Rygtet vistnok, og ikke uden Velbehag over, at han skedte sin Ret, ymtede om en Paagiældende, kunde jeg dog mindst formode, at nogen selv vilde vedkiende sig det, og blev derfor ikke lidet forundret, da jeg blev indkaldet til Forhør i Hof- og Stadsretten paa Grund af en Klage fra den engelske Minister Hailes. Mig intet Ondt bevidst mødte jeg, og blev henved 4 Timer forhørt af Assessor Wærend's, med hvem jeg stod i mangeaarig venksabelig Forbindelse, og, skiondt jeg var saa rolig under Forhøret, hvor jeg og blev behandlet med særdeles Humanitet, at jeg hele Tiden sad og rettede Penne for min gode Ven, nuværende Inspecteur Bendz, der førte Protokollen, var dog min

Opmærksomhed for, Intet usandt og Intet usommeligt at sige, saa spændt, at i det Dieblif, Forhøret endtes, det bogstavelig forekom mig, som der sprang noget inde i Hovedet paa mig, og jeg med eet blev aldeles fløv. At midlertid dette hverken kom af Fornyttelse eller Fortrydelse, kan maaskee sees deraf, at jeg umiddelbar deraf gik, som sædvanlig, op til Rosings, hvor jeg tilbragde det øvrige af Aftenen, og saa aldeles ikke tog mindste Notice af det Foresaldne, at de, da en fælles Ven, Kammeradvokat Schønheyder, næste Morgen kom op til dem, for at høre, hvad jeg sagde, og agtede i denne Anledning, aldeles ikke vilde troe, at der kunde være nogen saadan Ting til, da jeg havde været hos dem, og ikke ladt mig forlyde med det allermindste, heller ikke det ringeste havde været paa mig at mærke; hvorfor de, og især hun, blev meget forundrede og forbausede, da han sagde dem om Forhøret, hvorved flere af hans Contoirister havde været overværende m. v.

Ogsaa tegnede Alt i de første Dage meget vel; man yttrede sig i Almindelighed tilfreds med mit Forhold under Forhøret, hvor jeg efter Sandhed og Samvittighed havde erklæret: at jeg ikke var Forsatteren, at Stykket var mig anonym tilsendt, og at da ingen var navnlig angrebet, eller kiendelig betegnet, jeg ikke havde troet at paadrage mig noget Ansvar ved at indrykke det; men at jeg erkjendte, hvis Ansvarlighed sandt Sted, denne aldeles hvilede paa mig, der Erindringer af mit Liv. 4de Deel. (18)

engang havde gjort mig til Lov, hverken at efterforske eller at opgive Forfatteren af, hvad Stykker jeg indrykkede anonyme. Min ædle Beskytter, Prindsen af Augustenborg, unddrog mig end ikke det mindste af sin vante Bevaaenighed, og syntes ikke at ansee Sagen for betydelig; ogsaa min daværende varme Belynder Chr. Colbiørnsen tog sig oprigtigen af mig og min Sag. Midlertid havde Grev Bernstorff tilsendt Haisles Forhøret, og denne havde forlangt mig lovligen talt; jeg frygtede ligesuldt intet, og havde, med min gode Sag og en Schönheyder til Sagfører, af Retten Intet at frygte.

Men Sagen havde en anden Side, der ikke var rundet mig i Tanke; den gav Anledning til at fortrædige Regjeringen, hvis just i de samme Dage med Sverrig afsluttede Convention til Forsvar for Søfarens Frihed og Sikkerhed, var Coalitionen en Torn i Dinene; og især havde, som jeg fra flere Sider erfarede, den ædle Bernstorff mange Ubehageligheder i denne Anledning. Jeg tillod mig da ved at sende ham første Hæfte af Tilskuerens fjerde Aargang at tilskrive ham følgende Brev, som jeg — formodentlig, om han deraf skulde kunne gjøre videre Brug — skrev paa fransk, og bogstavelig vil fordanke.

"Deres Excellence vil tilgive mig, uagtet det ullyksalige No. 21, at bruge den Tilladelse, D. Excel. har havt den Godhed at forunde mig, at sende det fuldstændige Hæfte. De vil endvidere tilgive mig, at

uleilige med nogle Ord angaaende min nærværende Stilling til D. Excel. og Fædrelandet. Jeg skal ikke foruleilige ved Afbigt, ikke anraabe enten D. Excel. Beskyttelse eller Tilgivelse. Jeg bønfalder ydermere D. Excel. at understøtte Hr. Hailes Klage med al Deres Bøgt og al Deres Kraft, saa at ingen skal kunne sige, man bruger Overbærelse imod mig. Jeg undertkaster mig villig Alt, hvad Lovene maatte tilsi; jeg skulde ydermere hiertelig gierne hengive mig til, hvad Forholdsregel man maatte finde politisk og gavnlig, i Tilfælde, man skulde troe det fornødent at opoffre mig, for at betrygge mit Fædrelands Ro. Men i det jeg er saa rolig i Henseende til min Stiæbne, tilstaaer jeg, at jeg ikke er det i Henseende til D. Excel. Sindelag imod mig. Ministeren for de udenlandske Anliggender følge den strengeste Pligt, han tage ikke Hensyn uden paa den Deel af den almene Lyksalighed, der i saa lang Tid er saa vel i hans Hænder; men Bernstorff, Manden, Borgeren, der hædrede mig for ikke længe siden med sin Bevaagenhed, maaskee endog med sin Afgtelse, tage ikke denne tilbage uden at have hørt mig! det er hans særdeles og personlige Omdømme, jeg er bekymret for; det er for denne hellige Domstoel, jeg vil stræbe at retfærdiggjøre mig. Jeg haaber, at man ikke der vil nægte mig at høres."

"Af Forhøret, der, saavidt jeg troer, er tilstillet D. Excel., vil De have erfaret, at jeg ikke er Simon Sandru, at jeg er ansvarlig for hans Brev

ved Rettens Domstoel, da jeg er besluttet til aldrig at nævne ham, og at blive den offentlige og høitidelige Forpligtelse tro, som D. Excel. vil finde i forrige Maanedes Minerva *), at bevare Hemmeligheden, endog paa min Friheds og mit Hoveds Bekostning, om saa maatte være, for hver anonym Forfatter, der maatte betro mig sine Skriftet; men at jeg hverken kan eller vil ved Moralens eller Critikens Domstoel være ansvarlig for disse."

"Ved at see paa Simon Sandruus Brev, vil D. Excel. lettelig blive vaer, at det ikke var nylig skrevet, da Begyndelsesordene tydelig give tilkiænde, at Slotsbranden var en meget ny Begivenhed, da det blev til. Tiorten Dage laae det paa mit Bord; jeg var næsten besluttet til, ikke at giøre Brug deraf, ikke fordi jeg frygtede nogen Ueilighed deraf; det var aldrig faldet mig ind, at nogen kunde besvære sig over

*) Disse er nemlig mine Ord, skrevne paa en Tid, da jeg ikke havde sierneste Formodning om Muligheden af et Tilfælde, som det, hvorover jeg fik at vedstaae, og efterkomme dem: "Udg. har gjort, og vil fremdeles, som Udgiver saavel af danske Tilskuer som Minerva, giøre sig det til ligesaa hellig og ubrødelig Lov, aldrig at fragaae noget Stykke, han selv kan have skrevet — som han har paalagt sig, aldrig under nogen Begivenhed uden Forfatterens udtryffelige Tilladelse at navngive Nogen, der uden at navngive sig offentlig selv, har meddeelt ham noget Bidrag til Indtryffelse. Minerva Jan. 1794 S. 72.

et Brev, hvori ingen enten var nævnet eller betegnet; men Factum forekom mig alt for individuelt, til at fortjene Offentlighed; og jeg tilføjer ogsaa, at jeg i dette Brevs Tone ikke holdt af en vis Beedskhed, som gjør, at en Ting læses, men som forbittrer, istedenfor at forbedre."

"Pludselig erfarer jeg, at i det meget patriotiske og agtværdige Blad Borgervennen en Unavngiven havde gjort meget hæftige Udfald paa den Indsamling, man havde vedtaget for at fremme det patriotiske Sammenstød i Kiøbenhavn, og at han sluttede med at indbyde mere øvede Penne at behandle dette Emne. D. E. vil kunne vide, at jeg ikke billigede Organisation af denne mere patriotiske end delicate Samlemaade; at jeg drog mig tilbage af det samlede Selskab fra det Dieblif, man havde endelig antaget denne Fremgangsmaade; men jeg drog mig skiltende tilbage, af Frygt for at vække en for Sagen lidet gavnlig og for Kongen høist ubehagelig Tvist. Og nu begynder denne Riv offentlig; jeg erfarer paa samme Tid, at Indsamlerne berede dem til, ivrigt at svare i næste Tirsdags Avis; jeg seer intet Middel mod denne usømmelige, for Nationen vanhædrende, og for Regjeringen ubehagelige Scene, uden ved at kaste mig midt iblandt de Stridende."

"Paa samme Tid begynder en temmelig hæftig Tvist at reise sig angaaende Brandkassen; usorgsomme Skribenter stræbe at gienvække den ulykksalige Schmet-

tausag *); jeg beslutter at opofre et Blad paa at tilbaagebringe den i et saa critisk og vigtigt Dieblisk fornødne Gendragtighed og Broderlighed; jeg søger Indsamlerens Ordfører; han lover mig at oppebie mit Blad, inden han besvarer Borgervennen. Fuld af mit Emne, var jeg blot forlegen for en Ramme, at indfatte det i. Jeg havde allerede anvendt Bladene No. 16, 17 og 18 til Betragtninger over Branden, og de Pligter, dette Stød paalagde os; jeg kunde ikke mere vende tilbage dertil, uden en meget kiendelig Anledning, da jeg alt adskillige Gange, paa Grund af nysnævnte Blade, havde hørt mig beskylde for at være en usel Hofsmigrer: da jeg til alle Tider har været mistænkt for

*) En overmaade hæftig Strid, der paa den Tid var i fuld Gang i Anledning af den berømte Grev Schmettaus patriotische Gedanken, der — som man paaastod — pr. Commission fra mægtige Uvenner — blev anonym angrebet af en siden noksom bekiandt — saakaldet — norsk Officeer fra Gulda, som ved samme gode Leilighed saae ind til Hennings, Carl Cramer og andre, og derfor adskillige Gange havde faaet sin Text vedhørlig læst, saavel i Minerva, som Tilskueren, haade af Pram, og mig, o. fl.; medens paa den anden Side han i altonaiske politiske Journal, Folkevennen, og flere Skrifter af denne Tendents stod med Palmer i Hænderne. At denne Strid paa Anliggendernes Gang, og den Synspunkt, hvorfra haade Personer og Ting betragtedes, i de Dage havde en uberegnelig Indflydelse, ville de, der endog kun løselig have da seet i Kortet, ustridigen indrømme.

Moderantismus, og endog adskillige Gange var offentlig angivet som Moderat, i dette Ord's terroristiske Betydning. D. E. vil indsee, at, saafremt jeg skulde faae nogen Indflydelse paa den offentlige Mening, var det aldeles nødvendigt at undgaae denne Bebreidelse, og søge en Vending, der paa en naturlig Maade medførte de Betragtninger, jeg havde behov."

"Til Lykke erindrede jeg mig Simon Sandrues Brev; den bestandige Günst, der altid har fulgt alle de saaledes undertegnede Arbeider, som jeg har havt at forelægge Publikum, forvissede mig, at man vilde tage mod Bladet med Interesse; naar jeg knyttede mine Betragtninger til hans, var jeg vis paa, at blive læst, naar Raden kom til mig; kort, Bladet blev frekvet, kom ud, og jeg maa tilstaae, dets Held overgik langt mine meest smigrende Forhaabninger. Jeg lyønskedes med at have prædiket Fred, Enighed, Brodersind med saa meget Held, jeg smigrede mig, at Almeenskibet skulde seile raske end nogenstinde, og see! med eet vækkes jeg af min Drøm, og bekyldes at have reist et Uvæir, der vel kunde, om ikke styrte det i Afgrunden, i det mindste sinke dets Fart. Jeg smigrer mig, det er sandt, at den vise og veldædige Haand, der har stillet saa mange Uvæir, som vare rede at styrte over vore Hoveder, vil ogsaa vide at afvende det, som nu siges at true os; men hvad jeg aldrig skal tilgive mig, og som jeg til min Ulykke kun er alt for forvis-

set om, er, at jeg har voldet Mand, hvem jeg elskede og ærede som mit Fædrelands Belgiorere og Fædre, Ubehageligheder, og maaskee endog Befymringer."

"Dette, D. E., er en nøiagtig og oprigtig Beskiendelse, saadan, som jeg vilde aflægge den for den Eviges Throne, uden Frygt for at gribes i Usandhed, eller straffes af ham, for hvem intet er forborgent. Jeg har været uheldig, maaskee uforsigtig; men mine Hensigter vare rene og gode. Det er kun Frygt for, at tiene til Paaskud for nogen Volds handling mod mit Fædrelands Rolighed, og den Sorg, at have fortrædiget Dem, der foruroliger mig. Beroliget i disse tvende Henseender, oppebier jeg min Skiæbne med en Rolighed, som, jeg troer, klarlig nok afspejler sig i de sidste Nummere af mit Blad, og selv i dette Brev, og der end ikke skulde fornægte sig i det Dieblif, da jeg ikke troede mig saa fuldkommen i Sikkerhed mod al Straf under vore Trykkefrihedsloves Væge, af hvilke, jeg er fuldkommen vis paa, aldrig at have overtraad nogen."

"Værdiges at modtage den meest levende og dybeste Vrefrygts Hylдинг."

Naar jeg tilføier, at jeg ved at affkrive ovenstaaende, ikke har fundet eet eneste Ord, som mit Hierte har banket uroligt ved, eller min Haand været uvillig til at nedskrive; at jeg, nu to og tredive Aar nærmere det Dieblif, da jeg skal træde for den evige

Dommer, Ord til Ord vedstaaer, og gientager ovenstaaende Bekræftelse, troer jeg at have sagt Alt, hvad jeg herom har at sige. Om en og anden ved at læse, hvad jeg skriver angaaende det, der foranledigede mig til hint mislige Skridt, smilende siger hos sig selv:

Et l'ami Pompignan croit être quelque chose, kan det, efter den Idee, der om den offentlige Menings veldædige Betydning og Skribenternes Indflydelse derpaa, nu gaaer i Evang, ikke forundre mig; saaledes tænkte vi i det mindste ikke, og er det vel ogsaa her Troen, der flytter Bierge; og ikke vil jeg nægte, at det, ved at gienneumløbe til nærværende Brug, hvad i de Dage udkom, endnu har glædet mig at see, at hin offentlige Indsamlingstvist, som jeg vilde forekomme, virkelig bortsaldt. At jeg ikke havde indrykket det sandrueste Brev, naar det Brug, diplomatisk Personer kunde giøre af foregivne eller formeente Brud paa deres Inviolabilitet, havde da staaet mig saaledes for Nie, som senere Dage have lært os at kiende det, indrømmer jeg uden Betænkning; men betydeligere og klogere og bedre Mænd end jeg, fandt det ved Processens Begyndelse uforklarligt, at en Mand, der var hverken nævnt eller betegnet, kunde, for at faae Sag med Trediemand, frivillig tiltage sig, hvad her var sagt. At jeg blev frikiendt, er noksom bekiendt; men at det kostede mig ikke blot en P. A. Bernstorfs Bevaagenhed, men og hans gode Mening, som af hans i politiske Journal, Julii Hæfte, med-

deelte Skrivelse til det danske Cancellie tydelig sees, var, jeg tør sige det, haardere Straf, end min Brøde fortiente.

Vistnok, som een Ulykke ikke let kommer eene, kom, inden nysnævnte Brev afgik, andre Omstændigheder til, der ikke vare uden Indflydelse derpaa; at midlertid selve ovenmeddeelte Brev ikke blev mig vel optaget, troer jeg fra paalidelig Haand at vide, og skal endog deri, at det var skrevet paa fransk, være fundet et Anstod, hvorefter man midlertid ikke vilde sige mig videre.

En Ting, som vistnok i de høiere Regioner blev mig optaget særdeles ilde, men som jeg midlertid ikke troer at have virket paa nysnævnte Vedling, var den Deel, jeg nu i Stridighederne den røde Hue angaaende kom til at tage. Dette Syngespil, der i Slutningen af Saisonnen bragtes paa Theatret, fandt strax ved sin første Fremkomst særdeles Ugunst, saa at alt da to af vore første Theaterdigtere — hvoriblandt midlertid ikke P. A. Heiberg var een — Mænd af en moden Alder, og i anseelige Embeder, tydelig sagdes at have yttret deres Mishag derved, den ene endog — sagde Rygtet — ved at forsøge, i sin Indignation, at bruge sin Gadedørsnøgle til Pibe. Jeg var ikke nogen af disse Ustener paa Comedie, da deels Stykker ikke kunde friste mig, jeg deels og ikke uden Nødvendighed vilde ind i nye Ubegageligheder; især da jeg meget vel vidste, at jeg paa den Tid havde onde Dine

og Dren om mig og efter mig overalt. Stort horte jeg vel heller just ikke dertil, da jeg den Tid ikke meget kom i Dreyers Club, der var flyttet mig fra Haanden, og da, hvor jeg daglig kom, denne røde Sue var i ligesaamegen Gunst, som Jacobirrhuen i Ugunst.

Som jeg en Morgen sidder paa Bakkehuset ved mit Skriverbord, og tænker paa ingen Ting, træder fire af mine særdeles Venner blandt Borups Selskabs yngre Medlemmer ind til mig; yderst overrasket ved et saa talrigt Besøg, og paa en saa usædvanlig Tid, blev jeg bange, at de kom at bringe mig et Sørgebud fra min Ven, Carl Heger, der laae farlig syg af en Smitstot, som den Tid raste i en Deel af Kredsen, og for hvilken den vakre, almeenaafholdte Petrus Bugge blev Offer. Men saa galt var det ikke; de vare blot indstævnedes paa Politikammeret, fordi de havde pebet ad røde Sue, og nu vilde de høre af mig, hvad derved var at giøre. Jeg sagde dem da min Mening om Pibning, og underrettede dem om de i saa Henseende da bestaaende Reskripter og Plakater, hvoraf jeg havde den Fornøielse, at da een af dem under Forhøret citerede disse, Politimesteren meget naivt bad sin Guldmægtig optegne den ene, da den var ham ubekendt. De tree bleve da og i Folge Anordningerne mulcterede; den fjerde, der var Informator hos en Statsminister, blev forbigaaet ved Indkaldelsen, og gik fri.

Saa ugierne nu Tilskueren i en for ham saa cristelig Periode vilde til at omhandle en saa mislig Materie, kunde han, da den gjorde saamegen Opsigt, ikke — uden at paadrage sig Anseende af ham vederstyggelig Mennekesfrygt — længere tie stille dertil, og skrev han da i denne Anledning sit No. 39 med det efter J. J. Rousseau arvede juvenalske Vitam impendere vero, fordansket:

Din Kane, Sandhed! har jeg svoret til,
 Til sidste Mandedrag dig tro jeg være vil,
 til Overskrift. Han gientog her, hvad han syv Aar tilforn i Anledning af Enkes- og Liigkassens Udpibning i Minerva havde yttret: at det ikke hører til en Tilskuers lovlige Frihed, ved yttret Mishag at forbyde eller afbryde et Skuespils Forestilling, da han herved berøver sine Medtilskuere deres lovlige erhvervede Ret til at nyde den uforstyrret; ligesom han og gientog sin gamle Indvending mod Piiben i Særdeleshed, som et overlagt Angrebs Vaaben; men tilføiede sin gamle Paastand: at Mishaget ophørte at være strafværdigt, naar Bedkommende, ved at overtræde Theaterprivilegiernes 11 §, der paalægger: i Særdeleshed derhen at see, at i Comedierne intet forhandles, som anrører Religionen og den hellige Skrift, eller strider mod Erbarhed, god Skik og Ordning, eller kan være Publikum til nogen Sorargelse, forbryder sin Ret i saa Henseende. Jeg undersøgte nu Stykket fra denne

Side, og saameget jeg af flere Aarsager misbilligede det Foresaldne, var jeg dog af den Formening, at der vel havde været Anledning, om ikke Føie dertil, og sluttede jeg da denne Undersøgelse med de velbetænkkelige Ord: "Alt Stykket er uden Mennekesforstand, at det bidrager til at fordærve vore Skuespillere, og forstemme vort Publikum, at Musik til Nonsens aldrig kan være virkelig god Musik, at det egentlig horte hjemme i en Fjælebod, og ikke paa en Nationalskueplads, vil Tilskueren aldrig tale om; Fornuften har i Henseende til vore comiske Syngestykker længe opgivet sine Fordringer; men Tid er det at vaage over, at Moraliteten ikke ligeledes seer sig nødsaget der, at gaae fra Arv og Gield."

Hvad der i øvrigt fornemmelig ved denne Leilighed foregik af Misforholdene, var deels de utilbørlige Midler, der brugtes for at tilveiebringe Stykket en tilsyneladende Majoritet, i det man, ikke nøiet med at have besat Skuespilhuset inden og uden med Politie i og uden Mundering, lod dette tilligemed en Hærskare af, hvad Theaterartiklen kaldte Scenens Trods, (s. S. 241) klappe med. Hvorlidet midlertid Alt saadant hielper, viistes især sidste Aften, da man isteden for det anmeldte Stykke, Pigen fra Marienborg, der fik uventet Forsald, pludselig lod hiin Buffa opføre; thi da man ved de ovennævnte Forholdsregler troede sig betrygget for Alt, fandt et lystigt Hoved i Parterret den Udvei, navnlig at raabe bravo for de Flaube-

der, hvorved de foregaaende Aftener var yttret Mis-
 hag, saasom ved et ofte paa Noder gientaget Tappe-
 tap! Tappetap! et dito Danja! Danja! og endelig
 et tit gienkommende: God Appetit! Appetit! Appe-
 tit! hvor især hans bravo Appetiten! vakte en
 almindelig Skoggerlatter; og kronede han nu, da
 Dækket faldt, det hele, ved at bringe Directionens
 gode Smag et lydeligt bravo Sinale! Herfor dri-
 stede nu vel Fru Justitia sig ikke til at lægge Haand
 paa ham, saa gridst den i øvrigt samme Aften sagdes
 at være paa Fangst*); derimod vilde man vide, at en-
 deel brutale Klappere havde klynget dem sammen i
 Forsalen for at tage ham fat; men da det ikke liden-
 talt, der havde moret sig over hans Indfald, og hvor-
 iblandt jeg ikke nægter at have været med, under Latter
 og Taksigelser gav ham Geleide, fandt H. H. Klaphans,
 Rechtsbruder & Comp., det raadeligst at lade os gaae.

*) Til Hiemmel herfor følgende. Som jeg denne For-
 restillingsaften kom paa Comedie, kom Secretair
 Chr. Biørn til mig, og spurgte, hvad jeg sagde
 om Stykket. Naturligviis svarte jeg, som var at
 vente. Han tyste paa mig, og vilde gjøre mig
 opmærksom paa, at vi vare omgivne af forklædt
 Politi. Jeg svarte ham, jeg vidste det ret godt,
 og nævnte ham Adskillige, jeg kiendte fra Logen,
 hvor de vare tjenende Brødre; men at jeg ikke
 saae, de kunde gjøre mig noget, naar jeg holdt
 mig rolig." "Men Du skal dog tage Dig vare al-
 ligevel," sagde han. Siden erfoer jeg, at adskil-
 lige agtede Mænd, langt anseeligere end jeg, vare

Sagen blev siden, ikke just Vedkommende til megen Berømmelse, forhandlet af den vittige og aandfulde Chr. Klingberg i hans Quid juris, samt af den haardelig af Greven forurettede P. A. Heiberg; og hvorvel Følgevennen kom ham, som enhver flet Sag til Bistand, fik denne snart igien Mand for sig i Følgefæstenden og flere. Om et mod mig ved denne Leilighed udkommet Skrift, om det musikalske Skuespil, er det min Pligt at erklære, at, skiondt det ikke den Gang overbeviste, saa lidet, som det nu overbeviser mig, gienfinder jeg dog deri de Grundsætninger og de Grunde, der nu ere, hvad man kalder, i alles Munde, og har Forfatteren saaledes været en god Marsnees, om ikke mere, forud, for sin Tid — forudsat nemlig, at vor Tid er virkelig gaaet fremad.

At jeg selv ret godt vidste, hvorledes min Dristighed, at træde op mod den hoisornemme Banskmag, vilde optages mig, seer man alt deraf, at dette Blad imod Tilskuerens Sædvane er undertegnet med mit

besørte for at have taget dem den Frihed, at udtale deres Mening om et flet Stykke; og erkiendte da, hvad jeg vistnok desuden havde været besøiet at forudsætte, at min gode Ven Biørn havde været vel underrettet, og ved denne Leilighed, som stedse ellers, meent mig det vel. Hvo der ellers attraaer nøiere Underretning om Tidernes Tegn ved denne Leilighed, lase Tilskuerens No. 40 underskrevet de Coquinvill, der indeholder adskillige ikke umærkelige didhørende Data.

fulde Navn, hvilket jeg, saalidet jeg ibrigt var og er, for at sege Skul bag Anonymitet eller Pseudonymitet, her i Bladet kun gjorde, naar dette indeholdt Noget, hvorfor, jeg ikke vilde, at nogen Ufskyldig noget Dieblisk skulde lægges for Had; og at dette saaledes blev forstaaet, veed jeg blandt andet deraf, at min ovennævnte syge Ven, hvem hans Læge havde tilladt at læse til Udspredelse, men forbudet at tale, og der netop var i Begreb med at læse det Blad, da nogle Venner kom at see til ham, med taus Triumph viiste disse Navnet derunder.

Endnu maa jeg her nævne, hvad man maaskee tør finde et lidet Skalkesund af mig, og som jeg i disse Dage har skrevet for den Ven, jeg her brugte til at rage mig de Castanier af Ilden, jeg ikke selv vilde brænde mig paa. Som vi, røde Hues sidste Aften, havde bragt Tapperappes, og Danjadanjas, og Appetitens, og Directionsmagens lystige Besklapper i Behold, foreslog en af dennes Salvegarde, en diærv Guefiende, mig at gaae op med til en sæls Ven, men der — hvad hin ikke tænkte paa — uden tvivl havde havt mere end een Finger i Spillet ved denne Leilighed. Velkendt med min Medvandrer's Rundtalenhed, og vis paa, at han i sin Glæde over den lystige Ende, Striden havde taget, vilde ret slaae sig løs over dette Vemne, gik jeg med stor Fornoielse derop med ham, og maa jeg give ham det Vidnesbyrd, at han til min største Tilfredshed opfyldte mine

ikke ringe Forventninger, hvilket midlertid, da han stod i særdeles Naade der i Huset, og man overalt ikke vilde lade sig mærke, man havde nogen Deel i Sagen, ikke syntes at blive ham ilde optaget; om man midlertid ikke derfor lagde i Stilhed en Fuld til mig, der blot taug og samtykkede, vil jeg ikke afgjøre.

Medens endnu Efterdrønet af dette Uvæir løb i Solkevennens Blade og flere, gav jeg høistuforvarende mig, og med mig en ikke bedre anskreven Ven, ihænde paa vore fælles Førfølgere, og vil man neppe kunne læse denne Begivenhed, uden at sande Voltaires: Il n'y a qu'heur, et malheur dans ce monde.

Jeg var netop frifundet i Haillesagen, som den, der vitterlig ikke havde skrevet Simon Sandruess Brev, og altsaa ikke kunde have meent Nogen dermed, og vilde nu udhvile mig paa mit fiære fredensborgske Dvistskammer af de overstandne Ubehageligheder; men maatte derfra i de første Dage tilfældig et Erinde ind. Paa min Bei fra Bakkehuset til Byen møder jeg en ung Mand — nu i et af Statens første Collegier — hvem jeg fra hans Barndomsaar havde kiendt og holdt af. Da jeg havde været nogle Dage fra Kjøbenhavn, spørger jeg ham: "hvad Nyt?" "Intet — svarer han — uden en ny Vise af Heiberg,

At vi skundom bande Pitt,

Dg rose Robespierre lidt."

Skiondt nu især det Sidste ikke var synderlig mit Tilfælde, vakte dog den Tone, hvori han omtalte Viserindringer af mit Liv. 4de Deel. (19)

sen, saaledes min Nysgierrighed, at, da jeg just havde Grinde ind til Schultz med Manuskript til næste Tilskuer, og Heiberg, som og her lod trykke, jævnlig havde Samfærsel med Trykkeriet, skrev jeg ham en Seddel, hvori jeg udbad mig den Bise, jeg havde hørt om. Anden Morgen, inden jeg gav mig paa min Fodvandring til Fredensborg, kom Bud til mig fra Schultz, at det leverede Manuskript ikke for slog til et Halvark; da mig nu tillige blev sagt, at Heiberg havde lovet Schultz den begiærte Bise til mig, syntes denne at komme saa tilpas til at fylde Tomten, at jeg, vis paa min Vens Samtykke, gav Anviisning derpaa.

Bladet var No. 43, og skulde ikke dets gleimste Motto:

Denn alle, alle hangen an
Franzosen oder Britten,
Und nur ein freier biederer Mann
Wird, wo man alles leiden kann,
Mein Seele nicht gelitten;

allerede kunne være tilstrækkelig Borgen for dets Danishhed, troer jeg denne uimodsigelig godtgjort ved følgende min deri aflagte, ufraveegne og ufravigelige politiske Troesbekiændelse: Er det at være Demokrat, naar man ønsker Ende paa en edelæggende og blodspildende Krig, og, da man hertil ikke seer andet Middel, end det, at de Krigførende lære at indsee, hvorlidet deres uhyre Anspændinger udrette, naturligt vilis glæder sig over alt det, der leder til denne Sandheds Erkiændelse; er det at være Demokrat, naar

man ærligen ønsker Frankrig udvortes Fred, uden hvilken det aldrig kan haabe indvortes Rolighed, og uden hvilken altsaa hine — terroristiske — Blodscener aldrig ville ophøre; er det at være Demokrat, naar man ærligen ønsker, at den nu med saamegen Blodsudgydelse og Elendighed i Frankrig indførte — republikanske — Regieringsform maa besejtes, og betrygge, og ordne sig, og ikke ved nye og andre skrækkelige Convulsioner omstyrtes; nu! saa er Tilskueren Demokrat, og gior sig en Vre af at være det. Men, hvis der, til at være Demokrat, udkræves, at holde den republikanske Kirke for den eneste *) sande, at ønske alle Throners Omstyrtelse, alle Landes Revolution, da erklærer Tilskueren reent ud: at han — endog uden mindste Hensyn til, hvad hans personlige og borgerlige Stilling paalægger ham — hverken er eller nogensinde bliver det. I denne Betydning taler han om danske Demokrater, som en Sect, til hvilken han ikke blot ikke vilde høre, men hvis Tilværelse han endog har største Feie at drage i Tvivl.”

*) Lad om Regieringsform kun Daaren live, Bedst er den Form, som bedst mon styret blive; siger Pope, rigtignok paa smukkere engelske Vers. Ogsaa Wdlingen, den vise Daunou, har omtrent sagt det samme: af alle Constitutioner — lod hans Ord i Tribunatets frie Dage — er den, man har, den bedste, og den, man efterlever, den fasteste.

Og nu tænke man sig min Overraskelse, da jeg Dagen efter, dette Blad var udkommet, henimod Aften staaer i Rosings Hauge mellem en munter Vennekreds, samlet i Anledning af Ophelias Geburtsdag, seer en Posterpres holde paa Batten nedefor, med et Brev i Haanden, som for at spørge om, hvor det skulde hen, løber ned for at vise ham tilrette, og nu Brevet er fra Schultz til mig med Efterretning, at Politisuldmægtig Elvig havde om Formiddagen været paa Trykkeriet, at confiskere Oplaget af Gaarsbladet, nogle Nummere undtagne, der havde hængt paa en Snor, som de ikke havde saaet Die paa, og hvoraf han sendte mig eet, at jeg kunde see Heibergs Bise, der var Anledningen dertil.

Der stod jeg nu med Brevet og Corpus delicti ihænde, læste vovelviis begge Dele, og brød min Hjerne for at udfinde, baade

hvad for Ulykke dog det Blad har kunnet giøre? og hvad denne summariske Udsærd, at begynde med at confiskere det, videre havde at betyde? Ikke, troer jeg, man nogensinde har fundet mig bange for at bede, hvad jeg — endog uforsætlig og uvitterlig — har kunnet bryde; ganske uforklarligt er det midlertid ikke, at jeg, som ubevandret i Tingenes Gang, saavel i det paa dette, i mine Dine i det mindste, aldeles uskyldige Blad lagte Beslag, som i den, med en den sindige Schultz saa usædvanlig Ivrighed, assendte Posterpres, maatte — især, vil maaskee en critisk Læser tilføie, i Følge

mit sædvanlige Hæng til Lustcastelbygning — forestille mig Tingene langt vigtigere og farligere, end den nogensinde var, og altsaa drømme mig undeblikelig personlig Hæftelse, hvorom muligen Schultz alt tørde have et Nys, og hvorpaa han ved dette Tilbud vilde forberede mig, i Hælene paa Bladets Confiskation. Og erindrer man sig nu tillige, at, naar saa virkelig havde været, en saadan Hæftelse her havde ramt mig i et Bænkhus, midt iblandt en glad Høitidskreds, som jeg imidlertid ikke, uden skielligere Gøie, kunde forberede paa noget, der maaskee ikke vilde finde Sted, vil man uden tvivl fatte, at alt dette vel tilsammen saaledes kunde forstyrre mine Concepter, at en huld og opmærksom Veninde, der havde altid Sands og Dine for, hvad der angik hendes Venner, begreb, at der maatte være foresaldet noget usædvanligt, og — som da det menneskelige Hierte altid er tilbøieligt til at begynde sin Frygt og sit Haab fra sig selv — angstede sig for, at der maatte have truffet hendes fraværende Mand Noget, hvorom jeg havde faaet Brev for at forberede hende derpaa, tog mig affides, og ikke aflod at spørge, før jeg havde sagt hende Sandhed, saa ugiernne jeg endog gjorde det, da hun saa nys tilforn søsterlig havde formanet mig, at tage mig den sandruske Begivenhed til Advarsel, og vogte Tilskueren, der — lagde hun huldelig til — var et helligt Blad — for alle slige Uforsigtigheder. Beroliget i den hende vigtigste Henseende, forstandig nok til ikke

paa mine Begne at ængste sig over selve Sagen for Tiden, gav hun nu med mere Sindsro Agt paa mig, og har endnu for saa Dage siden givet mig en halv latterlig og halv ynkelig Skildring af mit Udsæd, og min Forsætning, som til Lykke den øvrige Kreds, deelt mellem langt interessantere Gienstande, ikke havde Sands for.

Denne ængstelige Aften og Nat, hvori jeg hvert Dieblif indbildte mig at høre deres Gødder, der skulde afhente mig, fik omsider ogsaa Ende; min første Omsorg om Morgenens var nu, at giøre Anstalt til en Vogn, der kunde bringe mig ind til Byen, at træde imøde, hvad der kunde vente mig, og som jeg nu aldeles rolig var rede at modtage, saasnart det blot ikke overraskede mig under nysnævnte Omstændigheder. Saa snart jeg da ved min Hiemkomst havde erfaret, at ingen her havde søgt mig, og været hos Schultz, der ligeledes beroligede mig, at intet videre var der foresat, og at han heller ikke havde hørt om Noget, tyede jeg op til min ædle gamle Defensor Kammeradvokat Schønheyder, der sagde mig, at Bisens Forfatter og jeg vilde blive satte under Generalskiskalens Tiltale, men at jeg i god Ro kunde tage ud igien til Fredensborg, da han havde gjort Aftale med Bedkommende, at Stevningen skulde modtages hos ham; da han vel — soiede han til — kunde tænke, jeg vilde overgive Sagen til ham.

Dg vel kunde han tænke dette, den Uedling, der nys med saa broderlig Huldskab, og saa broderlig Nidkærlighed, under den hailesske Forfølgelse var traad i Stranden for mig, og havde dækket mig med sin Betsalenheds, Lovkyndigheds, og ædle Liberalitets Egide, uden derfor enten at vente eller ville anden Løn, end den, at have udfriet en uforsigtig handlende, men velmenende Broder af Forfølgernes Haand. O! naar han i senere Aar, og endnu for saa Dage siden takkede mit Venstak, at han stedse fandt mig redebon at medvirke for en os begge hellig og dyrebær Sag, hvorlidet erindrede han da, i hvor høi Grad, Alt, hvad jeg er, formaaer, og nu i de sidste tredive Aar har virket, eller mulig kan virke, skyldes ham, der, som Tilægnelsen af Tilskuerens fjerde Aargang saa rettelig siger, frelst mig fra en Straffedom, hvis Følger paa mig med min Tænkemaade og mit Sindelag torde været uberegnelige. Dog naar vidste da vel denne Uedlings Venstre, hvad hans Høire har gjort?

Jeg fik nu og fuld Oplysning, hvorfor Politiets Haand denne Gang havde været saa rap. Man havde nemlig allerede i Forveien været, som det i de Dages Sprog led, gjort opmærksom paa denne Vise, saa at, som man og af Heibergs Forerindring til Proceduren og Dommen i denne Sag seer, daværende Politimester, Dagen efter denne Vise var afslunget i det Selskab, den paa Begiering *) var frepet for,

*) Men tilsendt Directionen med udtrykkelig Forbehold,

havde ladet en af dens Directeurer kalde, for at af-
fordre ham et Exemplar af Visen, hvilket han et Par
Dage derpaa i et Selskab, med en Tone, der — siger
Forerindringen — gav hans høie Mishag tilkiende,
havde declameret. Man havde midlertid dog besluttet,
dersom Visen ikke fik videre Publicitet, at ignorere
den, som en Privatsag; og indbød i Følge heraf en for-
hen omtalt Stormand, der ved en og anden Leilighed
viste mig en Slags Godhed, min brave tilkommende
Epoger Etatsraad Johansen — da forlovet med min
Søster Sophie — hiem til sig, for giennem ham, med
hvem han stod i gammel og nøie Forbindelse, at lade
mig advare, ikke at optage den i noget af mine Tid-
skrifter. Dette havde og Johansen paataget sig, men
som de sad ved Bordet, blev det uheldige Tilskuers-
blad bragt ind. Johansen tog det, kastede Diet deri,
saae strax Visen, og udbrod: "Zu spāt! da steht's
schon!" og var der nu intet andet for, end at lade
Tingen gaae sin Gang.

Lægger man nu denne bogstavelig sandfærdige
Anecdote til de øvrige, jeg i denne Anledning har for-
talt, betænker man, at den mindste Advarsel fra denne
Kant vilde været tilstrækkelig at bestemme mig til,
ikke at afstrykke denne Vise, om det saa kun havde væ-

"at den ikke maatte blive assungen, saafremt der
var mindste Grund til at formode, at den kunde
forstyrre nogen eneste Medlems Fornøielse." See
ovenansførte Skrift S. 48.

ret for ikke at give Forfatteren i Hænderne paa dem, der havde svoret hans Undergang; kalder man sig da de synderlige Omstændigheder tilbage ved de tvende foregaaende Tilskuernummere, som jeg havde været i Uleilighed for, og man nu ydermere erfarer, hvad man selv, ved at eftersee det, med Udeladelse af Bisen, omtrykte Nummer, kan overtyde sig om, at det Hele ogsaa denne Gang reiste sig fra en Misregning af Sættøren, i det der uden Bisen var Manuskript nok til Halvarket, tør man vel fristes til at udbryde med Holbergs Pernille: "Jo min Tro er der Skæbne i saadant, det tør jeg doe paa; uagter hverken min Fader eller min Moder har været Calvinist."

Saa naturligt var det, efter de Ubehageligheder, man nys havde i personlige Anliggender haft med Minister Hailes, at man ikke skjøttede om at give ham noget Nytt at hænge, som Ordsproget siger, sin Beeghætte paa, mindst især, under det saa yderst spændte Forhold med Engelland, *) og i en Anledning, hvor han ikke vilde undlade at føre et endnu langt høiere og hæftigere Sprog. Saa naturligt var det og, at dette maatte være mig særdeles ubehageligt, for Alt saa umiddelbar ovenpaa den fortrædelige haileske Sag. Midlertid var jeg ligesaa fuldelig, som Bispens Forfatter i sin Forerindring med Joie siger sig at være,

*) Det var i de Dage man sang:
 Vor Handel truer man med Baand,
 Vor Frihed vil man undertvinge.

overbeviist om vor fælles Ustyldighed. Havde jeg end bedet om Bisen, og det ikke engang, som Tilskuerens Udgiver, men blot som den heibergske Musas Ven og Beundrer, uden at kende den; er det dog tillige unægteligt, hvad jeg og andensteds har erklæret, *) at jeg ikke vilde — uadvaret — fundet noget betænkeligt derved, om jeg havde kendt den; og at jeg til denne Time ikke kan være enig med den Fiskalshermeneutik, **) der forklarede om King George, hvad, efter min fuldeste og usforandrede Overbeviisning, var sagt om Pitt, hvem det — endog uden Hensyn til det Sindelag, som her den Tid med Grund herskede imod ham fra Thronen til Hytten — umulig kunde være en Statsforbrydelse at sige Ondt om, hvor ædle P. F. Suhm upaaanket havde ubesøiet givet et andet Lands første Prinds af Blodet Skyld for at være Ophavsmand til sin Konges og Frændes Mord.

*) I det for ikke længe siden udkomne Hæfte af Conversationslexikon, hvor en kort Autobiographie af mig findes.

**) Det skulde gjøre mig særdeles Ondt, hvis dette udtryk skulde optages som fornærmeligt mod en af døde Fædersmand, der, uagtet han optraadde med al ham mulig Iver og Strængheid, som Sagfører mod os, besad min fulde personlige Agtelse, da jeg vidste, han handlede efter sin Overbeviisning ved her at tage Alt i den værste Mening; ogsaa har jeg Grund til at troe, at han, skøndt vi aldrig stod i noget egenlig venskabeligt Forhold, ikke havde noget personligt mod mig.

Ogsaa var den almindelige Mening saa eenstemmig i, at vi vilde begge blive frikiendte, at ikke alene en af Fædrelandets første Viismand i sine Breve til mig spogte med den saakaldte Soogersag; men at jeg endog meget tydelig erindrer, at min redelige Schulk, hvis Esterretninger i øvrigt sandelig ikke var fra de Ultraliberale, for fuld Alvor erindrede mig, at, naar jeg i denne Sag tilkiændtes Reparation, hørte denne ham til, som den, der ved Bladets Confiskation havde lidt Tabet.

At jeg midlertid, saa rolig jeg var for Udfaldet, ikke tog i Betænkning, for at fralægge mig Daddel for uoverlagt Udfærd, at fortælle enhver, som talte til mig derom, hvor uforvarende jeg var kommet dertil, vil jeg ikke fragaae, skiondt man af den tit omtalte trykte Procedure vil see, at denne Omstændighed hverken for Retten brugtes eller behøvedes, da jeg efter de da gieldende Love var angerløs, i Henseende til, hvad jeg indrykkede, eftersom jeg kunde opgive Forfatteren dertil. Ikke uden al Joie meente midlertid Andre, der maaskee i Henseende til Sagens Udfald ikke vare saa ubekymrede, som Forfatteren og jeg: at det var min Pligt, da det var Visens Publication ved mig, og i mit Blad, der havde foranlediget Forselgelsen, at staae frem som den rette Sagshyldige; og erindrer jeg især meget tydelig, at dette Spørgsmaal en Middag, da Heiberg ikke var tilstæde, bragtes paa Bane hos den franske Minister Grouvelle, med

hvem vi stod i megen litterarisk Forbindelse; og at han efter sin Naade foreholdt mig, hvad jeg burde gjort, ved at citere mig Nisi Ord hos Virgil, da Euryalus falder i Rutulernes Hænder: *)

Me, me, adsum, qui feci, in me convertite ferrum,
O Rutuli! mea fraus omnis.

Vilde De da og, faldt jeg ham hurtigt i Ordet, jeg skulde tilføjet: **)

Nil iste, nec ausus
Nec potuit!

Nei! nei! nei paa min Vre ikke! brød Grouvelle leende ud, og jeg var frikiendt.

Men hine beroligende Dromme tog en Ende med Forstrækkelse; under 17 Novbr. fik jeg følgende Skrivelse fra min ædle og retskafne Heiberg:

Kiere Ven!

Bisnok blev jeg i Morges paa en ikke meget behagelig Naade overrasket af Bierring, der bragte mig Domslutningen. Endnu i Gaar blev det mig sagt, som vist, at Dommen led paa 100 Rdlr.; tænk Dig altsaa min Forundring, da jeg læste 300 Rdlr. Den er meget naadig, den gode Hof- og Stats-Ret, tænkte

*) Mig! mig! jeg er her, der har gjort det! mod mig
I Baabnene vende,
Rutuler! min var al Brøden.

**) Glet Intet har han, ikke torbet,
Gi kunnet.

Virg. Æneid. niende Bog B. 427.29.

jeg, men endnu mere retfærdig; jeg skrev strax Schøn-
heyder omtrent saaledes til:

"Det er bedre at falde i Guds Haand, end
"i Menneskenes, sagde Kong David, og da høieste
"Ret bestaaer af Mennesker, saa appellerer jeg ikke.
"Jeg er overbevist om, at D. B. har gjort, hvad De
"kunde, jeg takker Dem oprigtig, og beder om Deres
"Regning for Umagen, udbedende mig kun endnu den
"Gudhed, at De vil skaffe mig hele Sagen beskrevet."

Jeg agter at lade den trykke med den saa svære
nødvendige Forsigtighed, for at udbringe deraf, hvad
jeg kan, og Hesten maa spædes til. At Du blev fri-
kendt, glæder mig, fordi Du burde frikendtes; men
jeg nægter ikke, at det smelter mig, at Retten slet ikke
vilde have Hensyn paa den beviste Sandhed, at jeg
ikke har søgt at divulgere Visen, og dog har man for-
sikret, at jeg ikke var bleven tiltalt, naar Divulga-
tionen ikke havde været. Du skylder mig i denne Sag
aldeles ingen Deeltagelse paa Pengenes Vegne, kun
allene Hjertets og Hovedets Deeltagelse udbeder jeg
mig, og derom er jeg forvisset. Havde Du ikke be-
det mig om Tilladelse til at indrykke Visen, da havde
jeg sikkert bedet Dig om at gjøre det; selvfølgelig, naar
der skal lides, er det mig og ikke Dig, det bør gaae
ud over. Bistnok er en 3-400 Rdlr. en Summa, der
ikke er let at finde; dog den findes vel, og i hvor det
gaaer, saa er det min Trost at jeg lider for Sandhed."

Han anserer nu de sex deilige Linier af hans Churchill, *) som han har sat til Motto paa sin Procedure, og som han med Sandhed siger, sig længe at have valgt til Valgsprog, og slutter derpaa saaledes: Lev vel, og lad mig dog see Dig af og til paa vores Bors. **) Det er næsten den eneste Forneielse, jeg nyder uden for min Stue. Dette Sted skal desuden ikke kunne forsoner mig med en Verden, som jeg allerede længe har været fed af, naar ikke nogle faa Mennesker bandt mig til den, og naar jeg ikke anstaae det for et Eujonerie, ikke at kunne taale hundrede Ubehageligheder for hver Behagelighed, der kan møde. Lev vel, og vær som før min Ven.

den 17 Novbr. 1794.

P. A. Heiberg.

Jeg maatte været i høieste Grad uskiensom, og hver god Mands Agtelse uværdig, naar jeg ikke, endog

*) Jeg har prøvet saaledes at fordanse disse Linier:
Du Sandheds Gud! Allgrandsknings store Die,
For hvem vor Aand, hver Tanke aaben staaer,
Skient mig din Kraft, og hvis den Time flaaer
(Saa fremt den skulde flaae) da Lov for Magt
maa boie,
Herd stadigt Byrst med fast Standhaftighed
At høre kiak, saa dybt endog jeg leed.

Churchills the conference.

*) Parterret, det eneste Sted uden for hans Huus, hvor vi samlede, men hvor jeg den Tid af Aarsager, som i det følgende vil blive berørte, temmelig fielden kom.

uden Mindelse havde opfyldt den Fordring, hvormed Brevet slutter, fra en Mand, der, ramt af et Stød, som, skiondt uden at bøie ham, smertede ham saa synlig, og som jeg, skiondt uvitterlig og uforsætlig havde paadraget ham, kunde i den første friske Smerte tænke, skrive og handle saaledes. Ogsaa var, og er mit Sindelag imod ham, og det ikke først fra denne Tidspunkt, aldeles uforandret, og vedblev at være saa endog under en mig dybt saarende Feide, hvori man omtrent et Aar derefter, aldeles mod min Villie, og uden min Brøde, vil finde os indviklede. Man vil af det Foregaaende have seet, at vort Venstebånd ikke fra først af var nogen Samkvems eller Omgangs Forbindelse; at tvertimod vore første nærmere Berørelser vare intet mindre end venstebandelige; midlertid lærte jeg alt i disse at kende ham, som en Mand af Hoved og Kundskaber, hvem jeg maatte ære, og hvem jeg i Anledning af hans Arbejder ikke kunde undlade at yde den Afgjørelse, jeg skyldte ham. Uden at han nogen sinde hørte til min inderste Kreds, hvor han endog havde mange Ugunstige, knyttedes dog snart eet Bånd mellem os efter det andet; og jo nærmere jeg lærte at kende ham, jo mere jeg erkendte hans ualmindelige Mennefs- og Borgerværd, hans mageløse Arbejdsomhed, hans strænge Retssindighed *), hans siældne Nøisom-

*) Jeg erindrer saaledes, at han i Aaret 1794, da Pi-hegru havde taget Holland, bad mig om et Brev til den derværende danske Gesandt, Baron Schu-

hed, jo mere opildnede min oprigtige Hoiagtelse til inderligt Venstab. Jeg siger det frimodig, thi jeg siger det med fuld Overbeviisning, ikke har jeg kiendt den Mand, der med større Tryghed, end han, kunde lade sit Borgerværd prøve efter den kostelige fjerde Artikel af Borgerpligternes Erklæring i den franske Constitution fra Aaret 3: Ingen er god Borger, uden han er god Søn, god Fader, god Brøder, god Ven, og god Egtemand; og jeg tilføjer, at jeg saaledes har kiendt ham i ethvert af disse Forhold, at jeg kan fremstaae som Vidne, og uden Betænkning anvende paa ham, hvad Cowley sagde om sin Ven Crasham:

Hvis vrang hans Tro *) i noget været har,
 Ret, jeg med Visshed veed, hans Levnet var.

bart, da han for et herværende Handelshuus skulde gaae derhen, og formodenlig derfra til Paris, i Anledning af nogle Skibe og Ladninger, der vare faldne i de Franskes Hænder, og at han glædede sig særdeles til denne Reise. Efter nogen Tid spurgte jeg ham, naar han skulde have Brevet. "Det behøves ikke," sagde han. Jeg mærkede, de havde ikke reent Brød i Posen, derfor valgte de mig, at jeg skulde giøre Sagen ærlig ved mit Venstab med Missionen her; saa sagde jeg mig fra det."

*) Hans politiske Tro, naturligheds, om hvilken, jeg forresten hverken venter eller forlanger, at man skal tage mit Vidnesbyrd for gældigt, da min Orthodoxie i saa Henseende muligen selv torde være ikke stort mindre Tvivl underkastet.

Maaskee man vil sige, jeg ikke skulde tale saaledes om levende Mand; men det er Sandhed, Sandhed, som jeg vil, og tør vedstaae for Ven og Fiende; og som han selv, naar det kommer ham for Die, vil erkiende for Udtrykket af min inderste Overbeviisning.

Om dette Brev, som det næsten synes, skulde have Hensyn paa noget foregaaende fra mig, og hvad jeg derpaa har svart, derom kan jeg intet sige; det er ikke Breve, som de, der verledes mellem ham og mig, hvortil jeg skriver Concept, eller hvoraf jeg tager Copie. Kun da det, der i hans Brev siges, at jeg havde bedet ham om Tilladelse at indrykke Bisen, kunde synes i Modsatning med hvad jeg ovenfor har fortaalt derom, er det mig kjær, til denne Sags Oplysning at have et andet senere Brev fra ham at fremlægge.

Kiereste Ven!

Tak for Dit venstabelige Brev; jeg havde ventet at see Dig paa Comedie i Gaar Aftes, for mundtlig at svare Dig, saasom jeg ikke er nogen Elsker af at skrive Breve. Dit Raad i Henseende til Trykfeilen villiger jeg. Hvad den anden Post angaaer, da følger jeg Dit Raad kun for en Deel; det er, jeg stryger den Periode, der angaaer Dig, ud; men erklærer Dig derhos, at det skeer blot af Afgtelse for Din Mening. Sikkert husker Du i denne Sag feil. Det er den bogstaveligste Sandhed, hvad jeg desangaaende har sagt, og uidentviol skal jeg kunne finde Din Sæddel, hvori Du begiærer Bisen; hvilken jeg Erindringer af mit Liv. 1de Deel.

ved Schulz mundtlig — lod — besvare. At Du ikke havde læst Bisen, førend Du begiærte den, det kunde jeg ikke vide, førend nu, da Du erklærer det. At forandre mine Ord til: uden min Anmodning, vilde jeg stamme mig ved, uagtet det vel ogsaa er Sandhed; thi det var at skrive noget hen, der saa lumst skulde give tilkiænde, at Du i denne Sag havde gjort en slet Streg, og at jeg var blevet et Offer for Din Ubetænsomhed, og det var Løgn. Naar jeg derimod taler om Din Anmodning, saa følger deraf mit Samtykke, og der hviler ingen ubillig Mistanke paa Dig. Dog Tiraden udstryges, og dermed er den Sag forbi. Tak for Din Underretning om Donner og Vanner, *) der i Særdeleshed fornøiede min Kone. At Dine Tilhørere have valgt Hofforgen til Forelæsninger**), viser mig, at de maa være meget partiske enten for eller imod mig. I det mindste er det til Alvor alt for ringe.

Vale et me ama.

11 Febr. 1795.

P. A. Zeiberg.

*) Som vi i d. d. l. S. opførte, og hvortil Zeiberg med Kone var indbudet.

**) Ved de Forelæsninger, jeg endnu i seneste Aar holdt over Fædrelandets Digterarbejder, forelægger jeg Tilhørerne en Liste paa, hvad jeg især, som nyt eller paa anden Maade interessant, troer at ville komme i Betragtning, og vælge de da deraf med fleste Stemmer, hvad jeg skal læse over.

Naar man seer, at Forerindringen til den af Heiberg udgivne Procedure i denne Sag er dateret den tolvte Februar, har man fuldkomment Lys i Henseende til dette Brevs Anledning, at det nemlig var Svar paa et, hvori jeg havde givet mine Tanker om denne mig til Estersyn — især hvad mig maatte vedkomme — meddeelte Forerindring. Den deri omtalte Trykfeil er udentviol den i den ældste Udgave af Virtuosen, hvor Fors., for ikke at lægge en agtværdig Ven for mægtige Forsølgeres Had, ved at opgive sin Himmel, paastod, der skulde læses Holmien istedet for Holmen, hvilken Sag han senere har sat i sit vedborlige Lys, men som jeg den Gang, da dette endnu ikke kunde see, fraraadede ham at berøre paa ny. I Henseende til mig selv, er jeg fuldkommen overtydet, at vi begge havde Ret, hver paa sin Maade; jeg nemlig, naar jeg paastod, hvad jeg til dette Dieblit er mig fuldelig bevidst, ikke at have begiært, og ikke tænkt paa at begiære hans Vise til Afstrykning, da jeg blot ønskede at see den, som en litterarisk Curiositet, mig dobbelt interessant ved Haanden, den var fra, dog naturligtvis med taust Forbehold, hvis den egnede sig dertil, i Tiden at udbede mig den, som hvad der ellers kom fra ham, for et af mine Tidsskrifter; han, at han har forstaaet min Sæddel, hvori jeg formodentlig løselig har bedet ham, lade mig faae hans Vise, som om det var til Afstrykning. At han midlertid saameget mere ved denne Leilighed viser sig som en

ædel Ven i sit hele Forhold mod mig, jo fastere han havde hin, skiondt vrang, Overbeviisning, vil enhver med mig erkiænde.

Endnu tillade man mig, inden jeg forlader dette Gemne, at tilføie, hvad en af Høiesterets ypperste Assessorer, en Mand af almeenhædret Retviisshed, Loyaltyndighed, Skarpsind, Uafhængighed, Bølgelighed, og Fædrelandskiærlighed*), i Anledning af Forerindringens første Phrase, sagde til mig, da Proceduren udtom: "havde Forf., istædenfor at sige et Spritwort om Høiesteret, appelleret til os, torde det dog nok være, at han havde spart det Hele"; og skiondt det gamle Sandsagn: det staaer ikke saa vel til i Verden, at den bedre Deel just er den større, var mig for dybt indpræget til, at jeg ubetinget skulde have deelt denne hans Hypothese, kunde det dog ikke andet end glæde

*) Og kiender Du ei den Norges Mand,
Den Støtte, den Hæder, den Pryd for sit Land,
Vor Falsen kiender Du ei?

Sam er det, den Kongens og Folkets Ven;
og kan jeg ikke nægte mig, til hin Pawels's speil-
tro Skilbring af denne Edling at tilføie, at maa-
ske mellem alle Fædrelandets Tab i hine syv Ulyk-
kesaar intet har været ubodeligere, intet af sorgelig-
gere Følger, end Falsens ubetimelige ulykkelige Død;
at da hans hulde Nordmands Hierte brast, Nor-
ges Skjtsaand vel har maattet ihukomme Ginar
Lambekialvers Ord til Olaf Tryggelsen, da hans
Bue brast i Svolderflaget.

mig, at flige Dommere selv ligesaaalidet kunde finde Brøde i denne Bise, som Forfatteren eller jeg.

At jeg har, medens den stod paa, taget mig denne Sag særdeles nær, derfor har jeg uforkastelig Hiemmel i en fransk Sæddel fra Heiberg af trettende August, der begynder med disse Ord: "Ingen Hypochondrie, min Ven! om muligt! et godt Glas Viin! det er meget bedre! og det vil jeg tomme i Dag i godt Lag *) med . . . Du maa gjøre ligesaa, og ikke kede Dig i Clubben, eller kede Clubben med Din onde Lu-
ne. Men med alle mine Formaninger maa jeg mid-
lertid tilstaae, at jeg undertiden befinder mig i samme Tilfælde, og at ogsaa min Proces ikke er det, der har mindst Deel deri."

Var jeg ingensinde nogen ret ivrig Clubmand, saa at jeg endog i de Dage, jeg var det norske Selskabs daglige Gæst og tro Selskabsbroder, aabenhier-
tig vedgik, at jeg kun kom der saa hyppig i Mangel af bedre; da maatte det især være Tilfældet om Sommeren, der ingensinde er en god Clubtid, og da der altsaa i Dreyers Club, hvor jeg nu tyede hen, ikke stelden maatte være mig tomt og øde, i det der ingen var, i det mindste af dem, jeg søgte, Ph. Rosenstand,

*) Hvilket ellers var saare langt fra at være hans Tilbøielighed eller Maade, da han, uden dog i særdeles Tilfælde at fordærve godt Vennelag med angstelig Peenheb, ellers var ogsaa i denne Henseende høist exemplarisk.

Gollet, Klingberg, Mangor, Fader og Sen, Mynster, Liebenberg, Frankenau o. d. l.; og hvor da altsaa, om jeg end en Stund kunde holde mig skadesløs i Læsestuen ved den mig saa interessante Moniteur, Frankreich o. s. v., ved Aftenbordet de fruges consumere nati, her kunde være samlede, ikke siælden maatte undgiælde for det Savn af aandelig Underholdning, uden hvilken den legemlige er mig Intet, som jeg da maatte føle, og, som af den heibergske Sæddel sees, ikke siælden døde min Kedsomheds onde Lune, der ikke har Ord for at være den elskværdigste.

Alt jeg maatte tildringe en stor Deel af denne Sommer i Kiebenhavn, fra Slutningen af Julii Maaaned, som jeg af Tilskueren No. 58 kan see, kom vel især af mine personlige Forhold til Hertugen af Augustenborg, der — ikke uden Vanskelighed, især fra en mig meget smertelig Side — fik mig ind i den over Universitetet og det lærde Skolevæsen nedsatte Commission, som Medhielp for dens daværende Secretair, den gamle hoffortiente Conferenceraad Trant, hvis Helbred begyndte at aftage; og var den Sommer i denne Commission hyppige Møder, hvori foruden Hertugen, Trant, Moldenhawer, ogsaa Pollio Suhm, Riisbrigh, J. Baden og E. F. Hornemann deltog; og kan jeg ikke nægte mig den Glæde at nævne, at Hertugen i eet af sine vennehulde Breve i de mig uforglemmeligste Udtryk tilkiændegav mig sin særdeles Tilfredshed med min Driftighed og Utrættelighed i at

udarbejde og uddrage, hvad mig blev betroet. Ogsaa er mig især fra denne Eftersommer og den paafølgende Vinter, mange høist mærkelige Aftensamtaler med denne min høifyrstelige Bestyrter i helligt og taknemmeligt Minde, saameget mere, som de tiene mig til beroligende Visshed, at hverken mine foresaldne Uforsigtigheder, eller de derover sældede strænge Domme,*) eller engang de Ubehageligheder, han selv for min Skyld ikke havde været fri for, havde skadet mig i hans Agtelse og Hyldest.

Var midlertid Eftersommeren mig tom og øde i Kiøbenhavn, paa en Tid, da mine næreste og kæreste Forbindelser vare fraværende, Rosings paa Fredensborg, Langes paa Ørdrup, og da hverken offentlig eller privat Stueplads bød mig Nads Vederqvælgelse efter en giennemarbejdet Dag; maa jeg dog tillige anmærke, hvad især en liden Fortælling, Rosen,

*) Især smertebe mig disse Ord fra en Pen, jeg over alle mine Medborgeres ærede, og som derfor have indgravet dem saa dybt i min Husommelse, at de udslettes aldrig: "en rendant justice aux talens et à la laboriosité de Mr. R., je dois observer a V. A., qu'on juge differement de son caractère; il faudra surtout savoir, si les autres membres de la commission voudront bien travailler avec lui."

Hader og evig Tak den ædle Fyrste, der uagtet disse haarde Ord fra denne Mand ikke unddrog mig sin Gunst og sit Venkab! og kan jeg da med Føiesige med Sanders Stig: en ædel Nads Agtelse maa være min Trøst.

i Tilskuerens No. 49 og 50, og undertegnet *Fr**s* *Tr**s* (*Fuimus Troes*) en Underkrift, som temmelig sikkert peger hen paa, at Stykket staaer i Forbindelse med mit Hiertes Historie, saavel som et ligeledes undertegnet elegisk Digt efter det Svenske, Ledsomheden, (sammesteds No. 57) lade mig føle, at Forsommeren paa Fredensborg ikke selv var, hvad jeg haabede, og været vant at finde. Ikke som om de egentlige indre Forhold i det rosiingske Huus vare forandrede eller forstyrrede; men der havde paa senere Tid, siden *Daphelia* vorte til, efterhaanden dannet sig en anden Kreds, en anden Zone, der ikke ubetinget var mig tilmaade. Om en ung og vakker Pige samler sig saaledet et lidet Hof, og ved dette Hof, som ved ethvert andet, opstaae ikke mindre let forskjellige Interesser, Cabaler, Cliques, Partier og Contrapartier, og jo mindre man hører, eller vil høre til nogen af dem, jo mere er man udsat for at være dem alle i Veien, vel og paadrage sig Mistanke, at denne tilsyneladende Upartiskhed er tvertimod en egentlig Partiiskhed, der i Smug vil spille sit eget Spil.

At *Daphelia* var, fortiente at være, og vedblev at være mig usigelig kjær, vil man vel allerede af den Zone, hvori jeg efter saamange Mars Frastillelse og Savn bestandig omtaler hende, have umiskjendeligt seet; men hun var mig kjær som en Søster, som en moderlig dyrebar Venindes elskværdige Datter; men som jeg just, fordi jeg fra hendes Bugge havde seet

hende med disse Dine, tænkt mig hende i dette For-
 hold, aldrig kunde komme til at see med andre, tænke
 mig i andet, aldrig betragte, som den, der kunde blive
 mig en Kiæreste, Brud, eller Hustru. At Verden
 uden om os ikke kunde, eller vilde sætte sig ind i denne
 min Synsmaade, var saare naturligt; ogsaa var hun
 heller ikke saasnart giftesærdig, ser man, da jeg jo
 var i den Stand, at jeg kunde forsørge en Kone, var
 ikke seen til at forlove, ja næsten at gifte os sammen.
 Saaledes kom, jeg veed ikke, hvilken, af Toldbodens
 gamle Statsraader, en Dag hen til min Fader, for
 — vel ikke ganske uden et halv sarcastisk Sideblik til
 den formeentlige Mesalliance — at spørge: om han
 torde gratulere til hans Søn's Giftermaal; hvorefter
 da denne godmodige Gamle med sin bonhommistiske
 Humor svarte: Det veed jeg ikke, Salill. Al, hvad
 jeg kan sige ham, er, at min Søn har ikke bedet
 mig til Bryllup endnu; og fortalte denne elegant
 Mand mig dette saaledes selv, umiskjændelig for at
 lade mig føle, at saalidet et saadant Giftermaal vel
 torde i alle Maader være efter hans Ønske, vilde jeg
 dog ikke have ringeste Indsigelse fra ham at vente i en
 Sag, der gik om mit Livs Lykke, og hvor jeg altsaa var
 berettiget til frie Hænder. At man endog i min næres-
 te og nærmeste Kreds havde lignende Forestillinger,
 derpaa har jeg, medens jeg skrev paa dette, faaet ny
 og paalidelig Stadfæstelse ved at erfare, at det selv
 mellem tredje Novemberhøitidens næst indviede Deel

tagere var en fuld og fast Overbeviisning, at Høitiden vilde endes med, at Forlovelsen vilde blive declareret.

At jeg saare betimelig maa være blevet opmærksom paa disse Formodninger og Rygter, og have troet mig forpligtet at bidrage til, at denne falske Forestilling ikke skulde — som man kalder det — staae Pirens tilkommende Lykke i Veien; derfor har jeg dette fuldgyltige Beviis. Ved min Ven J. Hierulfs Bryllup, der i Sommeren 1793 holdtes paa Hirschholm, og hvor jeg selv buden tog hen fra Fredensborg, kom det over Bordet paa Tale, hvor nu stod nærmest for Touren til at blive Brudgom; da nu Ph. Rosenstand kom i Spøg til at nævne mig, greb jeg med velberaad Hu Leiligheden, og tilbød mig at vædde hundrede Rigsdaler mod een, at jeg gistede mig aldrig. Aldeles uden at ane min Hensigt dermed, modtog han i Forening med en tilstedeværende Veninde Bæddemaal, og jeg hans Rigsdaler, med Forpligtelse, paa min Bryllupsdag at betale den hundrefold. Hvorvidt jeg virkelig, da jeg indgik dette Bæddemaal, troede mig sikker paa, ingensinde at tabe det, tør jeg her ikke bestemme; at jeg midlertid, da det fem Aar derpaa blev tabt, redelig betalte det, og selve min Bryllupsaften med de hjemfjørende Bryllupsgæster indsendte det Tabte til Vinderne, vil man i det følgende see, som og, hvad man vel vil forestille sig, at han og hans Medvinderinde ufortøvet sørgede for, at de ikke

skulde blive rigere ved deres Bidding, da den Brudegave, de sendte mig, fuldelig tør have kostet de Penge.

Indgik jeg midlertid dette Bæddemaal, omtrent af samme Grund, som Alcibiades skar Halen af sin Hund, for at Folk heri skulde faae andet at tale om mig angaaende, end det, der hidtil beskæftigede dem, da naaede jeg vel Maalet saavidt, at man ikke undlod at anstille lærerige og opbyggelige Betragtninger over det syndige Huus, den Rahbek holdt med sine Penge; men at man derfor skulde have opgivet hiint andet Bildspor, det var mere, end jeg med Skin af Grund maatte giøre mig noget Haab om.

Saaledes herer jeg endnu henved halvandet Aar senere, i Julen 1794, aandsfulde Fru Recke en Aften ved sit Bord i sin livelige Tone til Exempel paa flau Egnomby's Eventyr fortælle, at en, jeg mindes nu ikke hvem, var kommen hjem fra Kiøbenhavn, og havde blandt andre Nyheder medbragt tre nye Forlovelser, hvoraf, sagde hun leende, de to er her ved Bordet, det er Rahbeks da med Ophelia, og Ryndes med *** (en Præstedatter der af Egnen, som han sikkerlig aldrig havde tænkt paa, saa lidt, som hun, der var, eller i de samme Dage blev forlovet, formodentlig paa ham) og tilføiede hun nu med Latter, det veed vi da, der er ikke om; og den tredie — som jeg ikke husker — er udentviol, blev hun ved, ligesaa sikker.

At jeg ikke tog den Sag saa let og saa lystig, som min Veninde, da jeg vel maa have haft en hem-

melig Anelse af, at dette Rygte, hvis en liden Fugl
 skulde bringe det hen i den anden Gade til Witthusens,
 hvor Ophelia var i Besøg, ikke vilde lyde nær saa
 vel, og det maaskee ikke ene i hendes Øren, ter maa-
 skee allerede den levende Grindring, det efter 32 Aar
 endnu er i hos mig, tilstrækkelig godtgjøre.

At mangfoldige deslige større og mindre Begi-
 venheder gjorde min Stilling der i Kredsen særdeles
 delicat, og at det vel i mangen Henseende gik mig med
 min Delicatesse, som Captain Selting (i Schröders
 fortreffelige Fortsættelse af Ringen) med hans, at jeg
 ikke sielden stødte, og krænkede, og saarede, endog
 hvem jeg mindst ønskede, og hvor jeg meente *) det aller-

*) Som det smerteligste heraf mindes jeg følgende:
 For ikke at foranledige slaae Anmærkninger, næg-
 tede jeg mig paa senere Tid, til Ophelias Geburts-
 dag, og andre deslige Feiligheder, selv at opfylde
 hendes smaa bestedne Ønsker, jeg i tidligere Dage
 havde gjort mig en Glæde af at udfritte og til-
 fredstille, men lod siige Smaating gaae igiennem
 en huld Vennehaand, hvorfra jeg vidste, de vilde
 være særdeles velkomne. Ophelia, som ikke drømte
 herom, troede ligesom, at jeg ikke mere fandt
 Fornøielse i at fornøie hende ved min gode Willie,
 og tog sig det til Hierte. Ved en Forklaring, det
 i Efteraaret 1795 kom til imellem os, var jeg i
 den Nødvendighed at siige hende Sammenhængen,
 men havde herved den sande Krænkelse, at den, der
 vennehuld havde gaaet min Delicatesse tilhaande,
 erfoer det, vel ikke paa den fordeelagtigste Maa-
 de, fandt — ikke uden Joie — sine sine Følelse

bedst, og igient fandt mig stødt, og trænket, og saaret, hvor man aldrig tænkte paa mig, er i det mindste efter min Tænke og Handlemaade særdeles begribeligt. Ogsaa traf det vel, at de, der troede mig hos Ophelia at gaae dem i Veien, eller staae dem i Lynet, undertiden gjorde dem en Fornøielse, eller, hvilket saa omtrent kom ud paa eet, forekom mig at giøre dem en Fornøielse af, at staae paa Strænge, der vidstes ikke at klinge vel i mit Øre, og hvorved jeg da kun var alt for tilbøielig til at tee mig ilde, vel og at gribe, om ikke fremkalde Leiligheder, hvor min forma neglecta, min Ubehændighed, mine Særheder, o. s. v., maatte tiene deres ungdommelige udvortes Fordele vel meget til Folie, og at jeg var svag nok til at aggre, vel og at harme mig derover, og sege min Giengjæld.

Saa mange ubehagelige Smaaforstemninger og Misforstaaelser, dette mislige Væsen end forarsagede, paa det væsentlige af vore noiere Venneforhold virkede det imidlertid fra ingen af Siderne. Saaledes erindrer jeg endnu, da Ophelia var faldet ned af en Synge, som hendes mindre Sødstende havde i Gaarden, og hvor Louget gik itu, og hun efter dette Fald befandt

trænket, ved at troe sig udsat for Mistanke om, at have modtaget sig ikke tilkommende Tak, og gjorde mig i denne Anledning Behreidelser, der torde være de, der er gaaet mig nærmest til Hjerte i mine Dage.

sig mærkelig værre, end Faldets egen liden Betyd-
 hed lod formode, jeg flux om Eftermiddagen kierte ind
 med nogle Benner, der tog til Byen, for at raad-
 spærge Aaskov i denne Anledning; og da han tilfældig-
 viis var i Selskab den Aften, blev siddende hos Fol-
 kene, for at oppebie hans Hiemkomst til henimod
 Midnat, fik nu Trost og Beskeed, kastede mig flux
 paa min Bondevogn, kierte hele Natten, og kom om
 Morgenens tidlig til Fredensborg, hvor jeg blev mod-
 taget langt mere med Vennehensyn paa mit Sindelag,
 end paa Sagen selv.

Saaledes giemmer jeg endnu et Brev fra Rosing
 med Efterretning om den i denne Sommer med Thea-
 terbestyrelsen foresaldne Forandring, da det ahleseldste
 Hofregiment gav Plads for det ædle videnskabelige Trium-
 virat, bestaaende af Hauch, Thaarup, Storm, mellem
 hvilke hæderfulde Navne han imidlertid yttre sig ven-
 skabelig utilfreds med, ikke at finde mit, uden at be-
 tænke, hvad jeg mindes i mit Svar at have gjort ham
 opmærksom paa, at det ikke var tænkeligt, at man
 skulde overdrage mig et nyt Embede i det Dieblis, da
 jeg over Bisefagen af General-Fiskalen var tiltalt paa
 det gamle. At dette var min fulde og faste og vel-
 grundede Overbeviisning, derpaa gav jeg, da ikke læn-
 ge efter ved Storms Død en Plads blev ledig, til-
 strækkeligt Beviis, i det jeg uden tvivl var den første,
 der for min mangeaarige Belynder Hauch, med hvem
 jeg tilfældigviis kom til at kiøre fra et Fadderskab,

nævnedes min ham nære bekendte Ben Kiernulf, som den Mand, i hvis Hænder Embedet vilde være saa vel, at jeg vilde være glad, ikke selv i Følge Omstændighederne at kunne komme i nogen Betragtning.

Fremdeles erindrer jeg, at da det til Geburtsdagen opførte naumannske Syngeespil, Elisa, strax første Aften fandt lydeligt Mishag *), og Thaarup og Kiernulf, der den Aften med deres Koner var til Rosings, ikke uden Grund misnøiede ved det Misheld, de havde haft med deres første Geburtsdagsstykke, lod deres onde Lune vel meget gaae ud over mig, der dog ikke blot var aldeles uskyldig deri, men endog havde gjort mig Umage for at faae Fordømmelsen udsat til en passeligere Aften, Rosings ikke blot, mit velkiendte

*) Hel især for en Cannibalscene, hvor to glubste Menneſkeædere havde en strandet Ridder — Rosing — mellem sig paa en Bielkebro mellem to Fjelde, og sang paa Cannibalsk over at skulle slagte, og æde stor Buffalo, som de Publikum til megen Lyftighed kaldte ham; og gjorde maaskee dette væmmelige Spektakel et desubehageligere Indtryk, da Publikum ved Præmies deilige af Hfr. Astrup fremsagte Prolog, Freden, var stemt til Følelser af langt anden, ædlere Natur. Directionen til Hre maa det tilføies, at ligesom den havde maattet gribe til dette Stykke, da den, kort tilforn, var kommen til Bestyrelsen, og havde maattet tage, hvad den foresandt, var den og villig til at ære Publikums Stemme, og strax efter dette første Misheld at sende denne Uting — som danske Tilskuer udtrykte sig — til Elisenruhe.

Siindelag mod min evige Antipathie, Bussaen, uagtet, vare eenstemmige i at fritiende mig her; men og efter Bordet tillige Fru Kierulf og Mad. Thaarup kom hen, og takkede mig inderlig for den uforstyrrede Godmodighed, hvormed jeg, hvad just ikke altid er mit Tilfælde, havde optaget, hvad mine to Berner i Emersten havde ladet gaae ud over mig, som Meningsfrihedens, især den sceniskes, gamle Syndebuk.

Men hvad endnu, fremfor adskillige saadanne med lignende Stempel betegnede Optrin fra denne Periode, lader mig levende føle, at alt endnu var paa sin gamle Bennesod, er den yderst livelige Erindring, der i al sin Friskhed staaer for mig, af en deilig Septembermaanskens Aften, nydt saaledes efter mit Hierte, som maaskee saare faa i mit Liv. Tager jeg ikke meget fejl, havde min Søster Sophie og Johansen den Dag havt Bryllup paa Bellevue; uden Porten havde vi i det mindste været, og skulde om Aftenen igien samles hos de Nygifte. Paa Veien stod jeg af for at løbe et Dieblis op til Rosings; jeg fandt dem siddende i deres, særdeles i Maanestien, saa usigelig venskabelige Hjørnestue, hvor Rosing havde sit lidet Claveer staaende; det var en deilig Eftersommers Aften, af dem, hvor skion Dag og lys Nat give hinanden Haand, og saa at sige, synke i hinandens Favn. Rosing sad ved Claveret, de sang een efter en anden af mine Yndlingsfange; men denne Aften var det, som de ligesaa lidet kunde blive trætte af at synge, som jeg mæt

af at høre; Madam Rosing selv, der ellers paa senere
Tider hellere hørte Philomele Ophelia, end selv sang,
lod sig henrive af Aftenens Stemning, og ved de mig
paa hendes og Rosings Læber saa forunderlig tryl-
lende Duetter af Skovbyggeren, Kiebmanden i Smyr-
na, Thronfølgeren i Sidon sang mig mit Livs reneste
Glæder, kiæreste Minder, sødeste Jølelser tilbage, saa-
ledes tilbage, at jeg ikke har kunnet kaste mit Die paa
et i Øvrigt ingenlunde udmærket Blad af Tilskueren,
det 67de i fjerde Aargang, men som, uidentvivel just
udkommet, handelseviis laae der i Vinduet, var faldet
mig i Haanden, og hvorpaa Diet mechanisk hvilede,
medens Sielen svævede i fjerne Regioner, uden at et
Gienstik af hiin Aften med alle sine Sværmerier og
Drømme oprinder i min Siel, og jeg fristes at ud-
bryde med Gøthe:

Mig er det, tænker jeg paa dig,

Som jeg i Maanen seer,

Sød No da overkommer mig;

Seg veed ei, hvad mig seer.

Endnu eet i Dine faldende Beviis paa hint ufor-
andrede Forhold ligger fra selve denne Tid for Publi-
kums Dine. Mellem de Fortienester, der udmærkede den
nuværende videnskabelige Bestyrelse fra Grevens Hof-
direction, var, at medens denne gjorde sig det til et
Hovedmaal at pidske os det ene nye Stykke frem paa
Scenen ovenpaa det andet, slet og maadeligt og godt
mellem hinanden; men i Folge Naturens Orden, mindst
Erindringer af mit Liv. 4de Deel. (21)

af det sidste, der altid falder sielvent, gjorde det nærværende Triumvirat sig det til en kjær Pligt, at tilbagegive Skuepladsen saadanne gode ældre Stykker, der ved een eller anden Hændelse vare, saa at sige, faldne ud af Repertoiret, hvor de forientede at have og havde en stadig Plads, for at være, hvad Engellsmændene kalde Stockplays, det eneste Middel til at bevare Skuepladsen en stadig Kunsthøle, og et godt Ensemble. Mellem saadanne ægte Skuespil fremdroges nu Heibergs Hecfinborn, Prams Neger, Beaumarchais Eugenie, Lessings Minna af Barnhelm, m. fl. En Aften efter en af disse Forestillinger kom jeg til at tale med mit uovergaaede Kunstideal, om adskillige indkomne og i Vente værende Stykker; i Spøg slap det mig af Munden, at jeg til næste Sommer ogsaa agtede at skrive et Skuespil; i Spøg tilbød hun sig at vædde, jeg gjorde det ikke; da jeg midlertid strax fandtes rede at indgaae Væddemaalet, fremkom hun med adskillige Betingelser; den første, at det skulde være et Lustspil; den indgik jeg; den anden, at det skulde være i samme Smag, som første Act af Negeren; denne indgik jeg ogsaa, og saameget hellere, som Marsagen til denne Betingelse var smigrende for mig. Pram havde nemlig ved at udarbejde dette Stykke kun havt Negerens Rolle og Scener for Die, og temmelig stedmoderlig behandlet det andet Eksterpar, der var bestemt for Rosing og hans Kone. Dette gav Rosing ham efter Oplæsningen med sin Trønderoprigtighed

tillikende; Pram kom nu med sin venstabelige Humo-
ristiskhed hen til mig, fortalte mig, hvad der var fo-
resaldet, kastede Stykket paa Bordet for mig, og
sagde: "der har nu Du det; gjør Du nu ved det! jeg
gider D. o. P. ikke mere have med det at giøre"; det
smigrede mig fra mere end een Kant; jeg tog fat der-
paa *con amore*, og havde den Fornøielse at frem-
bringe Noget, der sandtes, uden Skam at staae ved Si-
den af de med Prams Luepensel tegnede Elskovsscener i
Stykket, og som begge de Spillende gjorde dem en
særdeles Glæde af mesterlig at udføre. Nu var hun
midlertid kommet i med at giøre Betingelser, og den
trede blev da, at Stykket skulde hedde Sommeren.
Oprømt, som jeg gierne er efter behagelig Aandsny-
delse, hvad jeg uden tvivl denne Aften i og af Skue-
spillet havde havt, slog jeg ogsaa her til, uden endnu
at have ringeste Forestilling om, hvorledes jeg vilde
efterkomme disse Betingelser, og Væddemaalene blev
formelig indgaaet, dog saa, at vi blot glemte den lille
Omstændighed, hvad vi væddede om. Da det mid-
lertid eengang var indgaaet, maatte det holdes, og
kom jeg nu, formodentlig i Anledning af Goldonis
Landlevnetsdaarskaberne, hvor jeg, uden tvivl for-
giæves, søgte en Idee til min Sommer, til at erin-
dre hans Sorelskede, som jeg i Linz under Titel: er
de Sorelskede ikke Børn? med saamegen Fornøielse
havde seet, og hvor jeg traf en Spire, hvorfra lidt ef-
ter lidt hele min Plante udviklede sig, da især den vin-

dige Prækter Sabrizio bragte mig paa at fordanſke denne Character efter Tidernes Leilighed i Alleborg. Kunde jeg end ikke gjøre Brug af Goldonis Foreſkede ſelv, med deres ſkinsyge Hidſighed, ledede de mig dog til at give Stykkets Elſkerpar en mere end ſædvanlig Vigtighed; tilfældige Omſtændigheder, om hvilke ſnart mere, fremſkyndede mit Arbeid, og da det ſaakaldte borupſke Selſkab paa den Tid, iſær for Dramet, og den høiere Comedie, var ſærdeles riig paa meſterlige Fremſtillere, endog af Fruentimmerroller, blev det ſnart mit Onſke og min Beſtræbſe, at ſaae Stykket ſaa betimelig færdigt, at Selſkabets Vinteroveller kunde ſluttes dermed; og blev det da og virkelig givet i Begyndelſen af Mai med en ſaare vakker Epilog af min gamle Ven Liebenberg. At den meſterlige Fremſtilling, hvoraf jeg blot tillader mig at nævne de afdøde, ovenomtalte F. W. Schmidts Sophie, Eegholms Torſenſon, D. H. Mynſters Lars, og den koſtelige Comikers, R. Mørks Rudſt, og tilføie, at Mad. Belſted, Advokat Hilbek, Nikolai, og Arnekiær (Alleborg var ſaldet i min egen Lod) fuldelig ſtode ved Siden af hine, bidrog meget til den ſærdeles Velvillie, hvormed Stykket optoges, erkiænder jeg villig; at der midlertid fra min Side ikke ſkulde været nogen Anledning til, at den aldrig ſmigrende Kiænder Abrahamſon efter Foreſtillingen paa mig anvendte Oldingens bekiændte Ord til Moliere: *Courage, voila la bonne comedie!* at Samſø paa ſin Sortesſeng talte til mig

om den med Interesse, og drev paa mig, at borttrød-
de Hindringer, der modsatte sig dens Forestilling;
vilde jeg ikke gierne antage, skiondt jeg gierne vil ind-
romme, hvad geniale D. H. Mynster skrev til en
udenbyes Ven: at Rahbek havde skrevet en Tilskuer
i fem Acter.

Paa den offentlige Skueplads kom Stykket mid-
lertid den Gang ikke, da jeg — uidentviol af adskillige
Grunde — bestemte mig til at lade det trykke med de
Forandringer og Rettelser, som hin classiske Privat-
forestilling, for et ikke mindre classisk Publikum, havde
lært mig at erkiende Fornodenheden og Nyttten af; og
da man nu paa Grund af, at Stykket var udkommet
trykt, kaldte min Eiendomsret til det, som Forsatter,
i Tvivl, og paastod, man kunde spille det uden at
spørge mig — skiondt man naturligviis var for human
og reesfærdig til at ville, at jeg derfor skulde tabe noget
i min Indtægt — og jeg paa den anden Side stod stift
paa min Rettighed, og ikke vilde give det ind, for dette
Spørgsmaal var i det Nene, blev det Anledning, at
Stykket aldeles ikke blev indgivet, da strax efter det
var udkommet, Dyvekesfeiden brød ud, og nu een ind-
træffende Omstændighed efter den anden næsten hele ti
Aar fiernede mig fra Theatret.

Skiondt dette midlertid var Anledningen, at mit
Stykke slumrede hen, om just ikke i Fred, var det dog
vel i det mindste i Begyndelsen neppe egentlig Marsa-
gen dertil, som uidentviol mere laae deri, at jeg ikke

ret vidste at faae det besat efter mit Sind. Madam Bøsted maatte faae en mageløs Fremstillende i Mad. Rosing, hvem den saa ganske i egentligst Forstand ikke blot var skrevet for, men skildret efter, at en gransende Menneſkekiænderinde, under ovenomtalte Privatforeſtilling, som de begge bivaanede, ved en Skildring, for hvilken hin umiskjændelig havde ſiddet til Mønſter, rakte ſin Haand fra ſin Plads over til hende, ſom for at tilegne hende den. Til Sophie havde jeg Cathinka Schmidt, hvad dengang var hendes Kiædingsnavn, da hendes uforglemmelige Dyvke endnu ikke havde fortrængt det. En mæſterlig Alleborg havde Skuepladsen juſt da ſaaet tilbage i ſin i Grevens Tid tabte Frydendahl; Torbenſon var beſtemt for Rosing, Lars for Lindgreen, Nicolai for Knudſen, Hillbet for Clauſen; men nu Arnekiær, min Dieſteen, der var meget for meget mig ſelv til at paſſe for den af Naturen og Publikum forkielede Gaabye; og ikke nok, at jeg ikke vidſte at faae en Arnekiær efter mit Sind, jeg frygtede ydermere for at den ſkulde komme i Hænder, hvor jeg af ſærdeles Grunde ikke onſtede den.

Strykket blev ſaaledes henliggende, indtil det, i den dramatiſke Skoles Dage, kom paa Hofſceatret. Det blev her foreſtillet med ſaamegen Glid og Lyſt, og mig til ſaa megen Fornøielſe, at jeg, i Forerindringen til mine Nationaldramer, ſandt mig beſejet at erklære: hvis man i Almindelighed ſyntes at erkiænde, at ſaa eller ingen Strykker lykkedes denne min Kiære

Kunstskole bedre end mine, da glædte dette maaskee endnu i høiere Grad om det da nylig opførte Skuespil Sommeren;" og svæver i Særdeleshed min første Kunstdatters Sophie mig i ligesaa kjær og erkiendelig Erindring, som hendes Christine Rossgaard, hendes Anna Colbiernsen, hendes Dannermo i Ditmarsken; dog istedenfor her at komme af min Vej, ved at omtale disse mine Arbejder, der samtlige bleve begravede under den dramatiske Skoles Ruiner, vil jeg heller vende tilbage til mit egentlige Emne, ved at berøre en uventet overordentlig Nydelse.

Mine ædle halvhundrede Aars Venner, D. S. M. D. gjorde mig nemlig den Glæde og Ære, i Anledning af vort Solubryllup næstforrige Aar, at indbyde min Kone og mig til en Forestilling deraf, hvor med de sluttede deres skienne, Venstab, Muserne og de skyldfrie Glæder indviede Bane; og for endnu ydermere at hæderkrone denne Aften, havde de formaaet min første Veninde, den mig uopnaaede Kunstnerinde, hvem Stykket var skrevet for, og til, at forlade sin af Jubelkunstnerindens halvtredstindstyvedarige Laurbær omstyggede Urne, for end eengang at betræde deres liden Vennekueplads, som Mad. Belfted i hendes ældste Vens Skuespil; og paa det, at denne Madam Belfted ikke skulde savne en Sophie, der svarte til hende, havde hun medbragt den af sine Døttre, for hvem denne Rolle i hver Henseende maatte synes skrevet, hvis

hun havde traad sine allerførste Bornestø, da den blev til.

En synderlig Følelse, men en mageløs Nydelse var det for mig, efter 30 Aar at see saa uventet opfyldt, hvad jeg selv da havde mere vovet at ønske end haabe; her paa en mig fra saa mange Sider saa yderst festlig Aften, saa ganske af mit inderste Hierte at maatte sande, hvad jeg ved Ungdommens Grændse havde tiltraabt min ædle Veninde:

Frygt ei den kolde Alfers Haand,
Ei ældes Muserne, Veninde!
Naar Rindens Roser end engang forspinde,
Dog blomstrer evig skönt Dit Hierte og Din Aand.

Paa samme Tid, som jeg var sysselsat med dette Skuespil, havde Samsø skrevet sin kostelige Dyveke. Den venlige Constellation, der var oprunden over Skuepladsen, syntes ligesom at have vaakt en Beddestrid paa Parnasset, at virke til Scenens Lær. Ved en tilfældig Samtale med vor Ven Kierulf, som da var nylig blevet Theaterdirecteur, bragtes — siger Samsøes Biographie — Samsø paa den Idee, at prøve at skrive et Stykke for Skuepladsen, og Dyveke blev det Emne, han valgte. Paa en saare kort Tid blev dette Stykke skrevet, og da det — som i Kierulfs Minde-tale over ham siges — var læst, og billiget af dem, hvis Aand og Hierte gjorde dem denne Samsøes Fortrolighed værdige, og hvoraf Kierulf selv var den ene — og en huld Veninde, der fremfor nogen anden var i

hver Henseende meest berettiget til denne Udmærkelse, den anden — blev det, under strengeste Anonymitet, indsendt til Directionen.

I den Biographie, der findes forved hans efterladte Skrifter, har jeg fundet mig besøiet at anmærke: "at vel tilfældige Aarsager, som aldeles ikke vedkom vort indvortes Forhold, gjorde, at jeg ikke fik Stykket inden dets Indsending at læse; men at, inden dets Skiæbne var afgjort, og medens Hemmeligheden endnu var saa stor, at jeg maatte forpligte mig at brænde den Sæddel, som fulgte dermed, lod han mig ved Vennehaand — egentlig den ovenomtalte Ven — sin egen Afskrift tilstille. At det ikke var Ringegagt, eller Mistillid, eller Ligegyldighed, der hidtil havde holdt ham tilbage, det bevidnede end ydermere saa vel hans Glæde over det inderlige Velbehag, hvormed jeg lykønskede ham og os med dette Arbejde, som den vennehulde Opmærksomhed, hvormed han optog endog de meest mikrologiske Anmærkninger, jeg over enkelte Stæder havde troet mig besøiet at giøre. "Der er saa Ting paa Jorden, slutter jeg, hvoraf jeg er saa stolt, som af Samspøes Agtelse og Ven-skab; og man forlade mig, at jeg før vil udsætte mig for den Mistanke at være ubesteden, end taale den ringeste Skygge over nogen af Delene."

At der har været de, der ikke have været utilsvielige til at kaste en saadan Skygge derover, som overalt just de Dage, hvor ovenstaaende blev skrevet,

Efter sommeren 1796, var en Periode, hvor jeg mere end nogensinde havde Skygger, fæle, fiendtlige Skygger at sætte med, og da der blev ivrigt sørget for, at der skulde møde mig Skygger, kan og var jeg ikke fortie, og troer jeg mig besøiet her at lade afstrykke de Breve, jeg i Anledning af Dyuete tilskrev min Ven, da jeg har den fulde og faste Overbeviisning, at derved vort indbyrdes Forhold vil aldeles være opklaret.

Det var en Aften i Februar Maaned 1795; Kierulff, Gamsø og jeg havde med flere Benner været til Langes, og gik nu, medens de øvrige vare i Begreb at tage bort, alle i Gaten, da Gamsø, uden at jeg nu erindrer Anledningen, overraskede mig med den Nyhed, at han havde skrevet en Dyuete. Hvad jeg derimod fuld vel erindrer, er, at jeg, som den Tid, formodentlig i Anledning af mine Forelæsninger, beskæftigede mig meget med Undersøgelsen af, hvilket Stavelsemaal for den heroiske Tragedie var det paa seligste, brød ud i det Spørgsmaal: *) hvorpaa? og hører jeg da endnu Gamsø i sin godmødige humoristiske Tone svare: paa dansk, min søde Broder! og seer Kierulffs Siæleglæde over dette Svær, der var ham saameget mere velkomment, som mit dædarende Tro paa Versificationens Fornedenhed i de høiere Stue-

*) Naturligviis meente jeg: enten han havde skrevet den paa det franske Sørge-spils rimede Alexandriner, eller det engelskes rimfrie Zambet?

spil adskillige Gange havde været et Tvistsens Væble mellem os.

Alstene derpaa fik jeg, som sagt, Stryket gienem tro Haand, og med Forpligtelse at brænde den medfølgende Sæddel, og tilskrev nu følgende Morgen Samsø følgende:

"Min Ven!

Jeg skriver Dig i stærke Korthed for ærlig og inderlig at takke Dig for den Glæde, Din Dyveke gjorde mig i Gaar Altes, eller rettere i Nat, da jeg læste den. Den kunde sikkert have tyet til mig, uden nogensinde at frygte for, at min Dom skulde bringe den paa Baalet; ligesom og, kiære Samsø! min Stilling og mit Hiertes ikke glædelige Anliggender aldrig kunne saaledes forstemme mig, at jo, hvad der kommer fra Din Haand, eller rettere fra Dit Hoved og Hierte, ville blive mig velkomne Udspreddelser i mine værste Diebliske."

"Din Dyveke er efter min Følelse, og efter min Kunstdommeroverbeviisning, et godt Sørgeespil; maa-see saameget desbedre, i det mindste for mig, fordi det ikke er tilfskaaret efter det sædvanlige Amtsnit, som jeg er ligesaa fed af, som Præsten af sine Ugerhøns. Jeg har grædt over adskillige Steder i den; Knud Gyldestjerne er en herlig Character, og min Favorit; Christian, som Du og jeg tænke os ham; Dyveke haver ydermere for mig en særdeles Interesse; og Torben Dyr! Du behøver vel ikke at vide, om denne

Caracter interesserer mig; men hvorledes vil Du faae den forestilt! *) thi saamange Orer, der end ere ved vor Stueplads, finder Du dog ikke en Torben blandt dem alle."

"Mindre tilfreds er jeg, for nu og at begynde at dadle, med enkelte Ting i Moenstrup's og Pater Anton's **) Characterer; især med det Lesleri mellem dem; jeg veed vel, det er i de Tidens Aand; men det synes mig unødvendigt og skadeligt for Stryktets Hovedinteresse. Scenen mellem Faaborg og Anton har jeg og adskilligt imod, og anmærker uden Forundring, at Du har været heldigst i at skildre de ædle Characterer og Scener; men uheldig i de lumpne. Vi maa giøre, hvad vi vil, min Ven! skildre vi dog ikke stort andet, end Modificationer af os selv; og hvad der ikke er Riid af vort Riid og Been af vore Been, have vi

*) Jeg har med Glid ladet Ovenstaaende, der er af de uveiede Ord, som i et Brev mellem fortrolige Venner saa let slippe af Pennen, sikre paa, ikke at tages efter Bogstaven, blive staaende, til Beviis, hvor uforsalstet og uforsvantet, jeg gjør mig det til Pligt, at levere disse Breve; thi hiint Prædikat var, ligesaavel da som nu, det, der med mindst Skin af Føie tilkom uden høist faa af dens Lemmer.

**) Siden med Samsøes historiske Noiaagtighed kaldet Pater Johan — efter Johannes Mansvert, Dronningens Skriftefader, hvis Afsættelse og Forviisning voldte nogen Uenighed mellem Kongen og Keiser Carl den 5te.

intet Original for inden i os, og det faaer altsaa kun fielden behørig Sandhed."

"En Hovedting ved Stykket, men som ligger aldeles i Emnet, er, at Dyvets Skæbne i femte Act for længe er afgjort; fra det Dieblig af, hun har taget Kirsebærrene, kunne vore Følelser for hende neppe være uden ublandt beedse; der er ikke en Dryp af Haabets Honning til at formilde dette Malurtbæger. Den maatte vel altsaa være en Deel kortere; i det mindste er en lignende Situation det, der har gjort Lessings Miss Sara Albræk. Paa Dialogen er der maaskee endnu hist og her lidt at pille. Jeg skal derfor bede Dig, at jeg maa beholde det nogle faa Dage, at jeg kan læse det igien med Pennen i Haanden. Paa Torsdag — hvis Porten i Marts staaer aaben til tolv; i manglende Fald paa Fredag — skal Du sikkerlig faae det tilbage. Vale, & me, ut facis ama-

t. t.

Kahbek."

Da dette Brev er skrevet i de sidste Dage af Februar, og Marts begyndte med en Søndag, hvorpaa Philip Rosenstand og Pram i Selskabet for Efterlægten holdt deres skionne Taler, den ved sin Retskaffenhed og Blidhed elskelige og elskede Statsminister Scheel til Minde, maatte det synes underligt, at jeg forlangte fire eller fem Dages Frist, for at opsætte det Par Jagttagelser om min Vens Arbejder; men deels maa jeg erindre, at jeg Onsdagen den fjerde havde

den aarlige Tale paa nysnævnte Selskabs Stiftelsesfest at holde, der under min daværende Stemning ikke gav mig lidet at skaffe; deels vare mine Anmærkninger halvfierde fuldstrevne Piller i Qvart, med min allerfineste Skrift; ogsaa seer jeg, at jeg efter Forfatterens Anmodning først læste Stykket til Rosings, inden jeg førte mine Anmærkninger i Pennen, for at forbinde deres Jagttagelser med mine.

Anmærkningerne selv ere for det meste for mikrologiske til at optages her, da de for en stor Deel angaa enkelte Ord og Udtryk, ofte endog blotte Ordsejninger og Ordstillinger, hvilket saameget mere maatte være Tilfældet, som jeg i Mellemtiden havde haft en mundtlig Forklaring med Samsøe om de væsentlige Punkter, hvortil jeg i Anmærkningerne flere Steder finder henviist. Kun Slutningen af det Hele er for væsentlig til at udelades.

"Saaledes — hedder det da her — har jeg med den meest mikrologiske Kritik og Vidtløftighed meddeelt Dig mine Indvendinger; nu vilde jeg ønske, jeg havde Tid og Rum til at sige Dig alt det Skianne og Gode, jeg har paa mit Hjerte; ved hver Læsning er det blevet mig klarere, og jeg staaer Dig inde for dets: *decies repetita placebit*. Vor Olsen *) græd over

*) Det var Bane mellem os, der havde lært at beundre og høiagte Mad. Rosing fra hendes tidligere Dage, og hvortil hele vor Kreds hørte, at nævne hende ved dette hendes Pigendavn.

det forleden Aften, saa hun begyndte at faae Hovedpine, hvorvel hun just ikke ynder sin Rolle, der og i de sidste Aalter er opofret for de vigtigere. Jeg glæder mig ubestrikelig til at see det, og see det ofte, og glæder mig endnu mere, at dets Held vil afflokke Dig flere deslige. Vale & me ama!

t. t.

Knud."

Maaskee er der i hele denne Brevverling for den, der har kiendt Samsees mageløse Sanddrubed, intet, der tydeligere betegner, hvor fast jeg vidste at kunne lide paa hans Tillid til mig og Venstab for mig, end at jeg her torde undertegne mig med det Fornavn, jeg havde tilfælles med hans herlige Venneideal, uden Frygt for den Anmærkning, at Knud Rahbek var ikke hans Knud Gyldenstjerne, en Anmærkning, som jeg kiendte ham for meget Sandsiger til at tilbageholde, hvis han havde fundet Joie at giøre den; men nei! det var endog udentviol til Giensvar paa dette Brev, han skrev mig de kjerlige Ord, hvormed jeg begyndte hans Biographie, og hvis prophetiske, han, da han skrev dem, ikke anede: Seer du — saaledes lyde de — nu har jeg omtrent havt den Glæde, jeg kan vente mig af mit Arbeide, og godt og vel, om det nu ikke var det Flegeste at seile i Gavn med det, og lade det ligge til Du, eller en anden af mine gode Venner engang, naar jeg var borte, drog det frem igien for at strøe en lille

Blomst paa min Grav. Selve Brevet, hvoraf dette Sted er uddraget, overgav jeg efter hans Død med Alt, hvad jeg fra ham havde, i Hænder, hvor jeg vidste det at være en Helligdom, og hvor han selv, hvis han endnu havde Sands og Syn for det Jordiske, med Glæde vilde vide det at være saa. Svaret derpaa vil jeg derimod lade følge:

”Da det er mig, min Ven, saare meget om at giøre, Din Dyveke ikke bliver forsinket, saa at den endnu i Aar kunde komme paa Scenen, skynder jeg mig at svare. Hvad Dyvekes Tvivl om Christians Kierlighed angaaer, kan Du have Ret, og har det vel ogsaa; men skulde det da ikke siges noget mere bestemt? kunde ikke Dyveke her komme til at sige: Og hvad vil jeg da her, naar jeg ikke elskes! og elskede han mig, havde han da givet en anden sin Haand, vel aliud quid ejusmodi. Historien har her maa-
ske hindret Stykket; vis fra denne paa Christians Trofasthed, har jeg overseet, hvad der kunde bevæge Dyveke til at drage den i Tvivl. Af samme Grund kom min Tvivl, om Christians Barn var født, eller i Vente. — Biskop formodede jeg det sidste; men jeg huskede ikke, hvad Historien fastsatte, og i et Stykke af 38, venter man at finde den troligen fulgt; jeg har derfor i Alt sigt mere brugt min Husommelse, end min Estertanke. Var det nødvendigt, at Dyveke skulde vide Elisabeths Svangerskab i Forveien, kunde man rigtig nok lade Pater Anton mælde et Ord derom

med Tugt, men bedre er det, som Du siger, at det slaaer Hovedet paa Sømmet."

"At faae Christian fra den døende Dyveke, mener jeg, lod sig vel giøre alligevel. Han kan have nok mod Dyvetes Morder, om han end ikke var hendes Elsker. Da jeg havde Stykket for mig, syntes mig, det meget simpelt lod sig giøre, blot med at flette Jalousiereplikkerne ud. Maaskee hos den hævntørstende Christian hendes Forbønner for hendes Morder ere nok til at forjage ham, uden Skinsyge; maaskee gaaer han for ikke at forgribe sig paa en Bærgeløs. Tu videas! Men en anden Ting er falden mig ind, som jeg i mine Anmærkninger havde glemt at berøre. Det er Dyvetes Omklædning i fjerde Act; den er skion, og nødvendig; men Du maa endelig lade Sigbrith sige et Par Ord om den, paa det ikke D. A. *) og andre deslige skarpe Kunstdommere skulle undre sig over, hun intet siger. Vistnok kunde hun, da hun finder Dyveke upasselig, gierne glemme, eller opsætte det; men det begribe de ikke; kost altsaa et Par Ord, en halv Replik, paa dem. Overalt, min Ven! er det

*) En Mand af Mand og Kunstfæber, men af dem, Dryden kaldte Proseeritics, og der førte hyppig Horatses af sin Sammenhæng udrebne aut dormitabo, aut ridebo med bogstavelig Udtydning i Munden, og var et paafaldende Beviis paa Rigtigheden af Lessings Ord: at den, der kan erkiende eet Stykkes, een Digters Værd, derfor ikke altid kan giøre samme Paaastand med alle Digtere, alle Stykker.

vigtigste, at Du faaer Dit Stykke spilt; enhver Sinking deri er en Hovedfæll. Alt hvad jeg iøvrigt har anmærket, er, som Du selv vil have fundet, Petitesser. Alt Dronningen skal være frugtsommelig, giver mig ellers det Haab*), at ** kan blive Dronningen; thi ** vil vist ikke lave til Barsel, ligesom hun i Scenen med Dyveke torde blive en Theaterdronning; derimod kunde hun være en mesterlig Møenstrup, som Mod. Preisler dog neppe enten lærer, eller gjør sig nogen Umage med. Lev vel! og husk paa, at vi ere i Martio, og at der maa illes dermed for visse Aarsagers Skyld, skal vi endnu faae det i Mar.

Vale & me ama.

t. t.

31.

*) I det jeg ikke har troet at burde nævne de tvende her omhandlede levende Kunstnerinder, af Frygt, uforsætligt ved et ureiet Ord i et fortroligt Brev, at støde, hvem baade Digteren og jeg begge høiligen ærede; har jeg derimod ikke troet at burde tage samme Hensyn angaaende Mod. Preisler; ikke som om jo det, man skylder Fortienester efter Døden, dybt nok var mig indpræget, men fordi det i Henseende til den paafølgende Dyvekefeide oplyser, at der ikke behøvedes personlige Aarsager, hvis jeg ikke troede hende som Sigbrit paa sit Sted, da jeg allerede med Hensyn til den mere glimrende Møenstrup havde fundet mig besejret at befrygte de alt begyndte onde Dages Virkning paa den høitbegavede Kunstnerinde.

Da jeg ved den foregaaende Skrivelse berørte Under-
 skriften, maa jeg og her sige eet Ord om denne, saa-
 meget mere, som jeg derved har en Oplysning at
 meddele, der maaskee i litterarisk Henseende ikke vil
 være aldeles uinteressant. Jeg har i det foregaaende
 berørt, at det Selskab, som baade jeg, Samsø,
 Kierulf, Cold, og flere Andre erkjendte at have ikke
 blot en betydelig Deel af vore bedste Glæder, og tix-
 restte Forbindelser, men og af vor bedste Ulandsdant-
 nelse at takke, havde, da det ønskede at være ukjendt,
 for at undgaae vrangte Domme af saadanne Per-
 soner, der torde være indtagne af forudfattede
 Meninger — som det i Selskabs-Lovene hedde —
 vedtaget, at enhver ved sin Indtrædelse i Selskabet
 fik efter sin Optagelsesorden et Nummer, hvormed han
 i Selskabets Forhandlinger stedse betegnedes og be-
 nævnedes; en Skik, der medførte saa mange For-
 dele, at jeg ligeledes, da vi stiftede D. D. L. S.,
 fik det der indført. Da begge disse Selskaber, der be-
 stod af et lidet Antal Medlemmer, knyttede et meget
 nøieBaaend mellem disse, saa at vi udgjorde hinandens
 fornemste Omgang, blev vi ogsaa uden for Selskabet
 i Bane, især naar der handlede om litterariske Ting,
 at betegne og benævne hinanden paa samme Maade;
 og var saaledes Samsø mig 38, og jeg ham 31,
 og Kierulf os begge 36, baade mundtlig og skriftlig.
 Da nu Tilskueren begyndte, og man vilde have Mær-
 ker, at betegne sine Arbejder med, uden just at give

enhver sit Navn at løbe med, kaldt Kierulf først paa at undertegne sig med sit Nummer, men ikke med Tal, men med de grædste Bogstaver $\lambda\varsigma$, som første Gang findes i Registret for første Bind ved det deilige Stykke om den falske Frihedsaand i trettende Nummer; jeg optog denne Stik efter ham, og betegnede en Række af de følgende Blade med mit $\lambda\alpha$; da jeg midlertid var Bladets Hovedleverandør, tog jeg mig Addisons Exempel til Eftertanke, der til sine Arbejder i Spectator havde efter disses Indholdsforforskjellighed forskiellige Mærker, dog samtlige Bogstaver af Navnet Elio, og ere saaledes hans Betragtninger over Miltons forlorne Paradiis alle betegnede med Bogstavet E; da jeg nu i D. D. L. S. var No. 6, antog jeg denne Signatur til Stykker af alvorligt Borgersinds Indhold, medens $\lambda\chi$ fornemmelig betegnede de huuslig moraliserende, og kaldt jeg da paa, at mærke de satirisk-ironiske med et $\div$ (Minus-tegnet) samt, hvad alt ovenfor er anmærket, de med min indre Historie noiere sammenhængende Stykker med $\text{J}^{****}\text{E}^{***}$, medens jeg satte mit fulde Navn under Alt, hvad der forekom mig at medføre nogen Slags Ansvar. Dette optoges efterhaanden af flere af begge Selskaber, saaledes betegnede Liebenberg sine med $\lambda\eta$, (hvilket gav Anledning til, da hans Nummer var det samme, som Samso i det ældre Selskab havde, at jeg betegnede dennes 38 ved 4χ , Minus 2 α). Pawels understrev sine Stykker $\nu\varsigma$; vel og

enkelt med o ÷ d; Lundby sine vs, og endelig M. C. Brun med qv. Abrahamson der, som D. D. L. S. første Voresmedlem havde Litt. A betegnede sig med et Aleph, hvor han ikke brugte sit gamle Feldts navn H. J. (Hans Johansen). Senere optog Andre, uden at høre til disse Selskaber, og formodentlig uden at forbinde nogen videre Betydning derved, en lignende Betegnelsesmaade; saaledes undertegnede afdøde Etatsraad Stoud sig y, Phil. Rosenstand x, y, z. D. H. Guldberg qo, qao, qage, medens igien Selskabsbrødre*) brugte vilkaarlige Mærker, som D. H. Wynster, Hh, Sveistrup et Kul, og om jeg ikke tager feil, J. H. Smit, * — *, naar han ikke skrev sig Anton Julius. Naturligviis gjorde Pressesforordningen af 27 September Ende paa alle disse Mærker, og Halvmærker, og erindrer jeg, det da var i Forslag, at Tilskueren til Motto paa sit næste Bind skulde sætte de første Linier af Lindors Sang i Barberen af Sevilla?

*) En Dag kom en af D. D. L. S. ikke egentlig litteraire Medlemmer halv stød til mig, og spurgte, "hvorfor kalder Du mig Ost?" "hvor"? "i Tilskueren." Jeg skulde nu see til, og fandt da, at jeg havde undertegnet en Oversættelse af Schillers til Glæden; han havde leveret mig, og jeg, efter hans Tilbedelse, rettet, saa det blev et fælles Arbejde af os begge, efter hans Selskabs Nummer med os, uden at det var faldet mig ind, at læse det, som Sammenkræft.

Skal jeg da nu mit Navn tilkænbegive?

D kunde jeg endnu fortie det!

hvoortil endnu blev foreslaaet det Amendement, blot at sætte Moderne, da Texten var i alles Erindring.

Dyveke blev, som bekendt, ikke opført det Theateraar — en Ting, siger Biographien, der efter den strænge Costumrigtighed, Directionen troede at fylde et Stykke, som dette, var aldeles ugiørlig. At denne Grund blev givet, vel og tildeels modtaget, er ustridigt; at det midlertid var den egenlige og afgjørende, var jeg i det mindste den Gang, da jeg overalt var temmelig tilbøielig til mangehaande Formodninger, ikke saa ganske overbevist om; desuagtet fik Stykket, Samsø ikke ganske til Fornoieelse, ved at gaae i Manuscript om fra Haand til Haand, en Smugpublicitet, hvortil jeg ikke har kiendt Mage, førend ved Dehlenschlägers Høfde-Jarl; dog med den Forskiel, at Dyvekes Forfatter var aldeles ubekendt, saa at der blev af de synderligste Grunde giættet paa forskiellige og høistheterogene Personer, kun ikke paa Samsø. Saaledes leedte en Beskrivelse af Forfatteren ved den, der havde affrevet Stykket, Gissningerne, ikke uden Forundring, hen paa Mathematikeren Warberg, der rigtig nok, ligesom Samsø, var en høj mørkladen Mand, der ikke gik ganske rank; saaledes paastod en af Samsøes nyeste Bekiændte, at det nødvendig maatte være Kammerraad E. Munthe, fordi denne havde til D.

S. M. D. litteraire Ovelser oversat Romanen Fru Sigbrit, og hendes skjønn Datter, og saaledes hundrede rimeligere og urimeligere Gietninger.

Alf det første af mine Breve til Samsø, seer man, at der i den Tid maa have været noget uklart med min Stilling, og mit Hiertes ikke gladelige Anliggender; og da det er nævnet i et Brev til ham, og, som det synes, efter en Anledning gives af ham, kan jeg være hellig overbevist, at det intet Hiernespind har været, og af ham er erkiendt for ikke at være det, da jeg i modsat Tilfælde vilde vel have vogtet mig for at nævne det til ham. Hvad det kan have været, er jeg midlertid i dette Dieblis ikke istand til at opgive. Vel var der, omtrent paa den Tid, en høist ubehagelig Spænding mellem Rosing og mig, tildeels i Anledning af et ungt Fruentimmer, som paa den Tid skulde komme ned fra Norge, som der var Tale om, at faae der i Huset, for at dannes til Skuespillerinde, og som man i saa Henseende stillede en meget glimrende Nativitet. Vist nok har jeg, min hele Bane igiennem, havt meget mod disse sceniske Drivehuusplanter, der, begunstigede af nogle udvortes Fordele, opstinkede ved nogen paasat Dressur, nu stillede til Skue i glimrende og taknemmelige Roller, der virkede for dem, og kom i Ry, som høist geniale Kunstnere og Kunstnerinder, uden engang at have Kunstens Elementer og Rudimenter inde; og som efter at have

en kort Tid paa icariske Vorvinger hævet dem til den
syvende Himmel, gemeenlig

Rebbalede i Læthe,

Og blev ei mere seete

naar deels Theatrets Larv og Trang gjorde, at de
maatte frem i Roller, der isteden for at gjøre Alt for
dem, fordrede, at de skulde vise, de kunde gjøre no-
get for Rollen; deels og Ryhedsrusen var gaaet over
hos Publikum, der

Med blotte Mine saae, hvad ei tilforn med Briller,
Alt jeg midlertid just ved denne Leilighed tog mig Saa-
gen saa ivrig, maa have havt anden Sammenhæng,
hvorfor jeg ikke her kan gjøre Rede; kun at jeg erin-
drer, at jeg ikke var den eneste, der ved denne Leilig-
hed faldt i Ugunst. Ligeledes erindrer jeg mig, at
jeg aldeles ikke var tilfreds med, at Mad. Rosing af-
gav sin mesterlige Juliane Lindorfs, maaskee da hen-
des uopnaaeligste Rolle, til nuværende Madam Heger,
der naturligtviis, som Begynderinde paa ingen Maade
var da istand til at oprette hendes Savn, saalidet som
igien hun i Moderens ved Mad. Roses Død ledige
Rolle, enten fik, eller gav Erstatning for hendes
tabte Juliane. Endnu mindre var man i det rosingste
Huus tilfreds med, at jeg offentlich i Minervas Thea-
terartikel for Februar 1795, tog mig den Frihed at
tilkiendegive min Misfornoielse med denne Rollebyt-
ning. Særdeles har det glædet mig, hos en tydsk
Dramaturg, hvem det fremfor alle er mig kjær i

mine Ideer over scenisk Kunst at mødes med, da vi fra høist forskjellige Udgangspunkter, og ad høist forskellige Veie, ere komne til de samme Resultater, Dresdens geniale og skarpsindige Tieck, at have gienfundet min gamle Overbeviisning om den latterlige Fordom, der fordrer, at Skuespilleren — og Skuespillerinden — skal afgive de ungdommelige Characterer, naar de just ved Ovelse og aarlangt Studium ere først komne saavidt, at de kunne give dem godt. Især kan jeg over dette Emne, som han flere Stæder kommer tilbage til, ikke nok anbefale, hvad han i Anledning af Julie og Romeo har sagt, og hvoraf jeg maa her affkrive følgende: "At fremstille Skuespil, Tragedier, er en Kunst, der ikke bliver Mennesket medfødt, kun ved Studium og Ovelse er den at tilkiæmpe, og naar unge Begyndere endog stundom giøre et lykkeligt Lærningkast, eller blænde Mængden, kan det dog umulig overlades dem, saaledes paa Lykke og Fromme fuldkommen at tilintetgiøre de bedste Opgaver, eller kummerlig snoe sig igiennem disse."

Uagtet der midlertid kan have været, og maa have været en saadan særdeles mørk Drivsky paa min Lykkes Himmel, som endog Samsø, der ellers ikke var af de frugtsomme, maa have erkjendt, at see ud til allehaande, var dog dengang netop begyndt et Havblik paa mit Livs Seilads, som man og ved at kaste Bie paa dets sande Dagbog, Tilskueren, vensynlig vil erkjende. Det var nemlig den her omtalte

Vinter, der i det ndiagtig sandru elegiske Qvad —
 blot at Aarstidernes Følge deri er omfat — Pollys
 Minde omtales:

Der os fortrolig samlede om
 Den lille Dyd i frange Stue,
 Hvor Vestas tændte Amors Lue.

Jeg var nemlig — jeg veed ikke selv — forelsket, eller
 i Begreb med at forelske mig i en særdeles elskelig
 Pige, som — havde jeg nær sagt — os begge uvitter-
 lig og uforvarende, havde vundet, og daglig mere og
 mere vandt mit Hjerter. Det var intet nyt Bekjandt-
 skab, hun havde alt temmelig længe været en hyppig
 Gæst i et Hus, hvor jeg daglig kom, uden, at jeg,
 af forskiellige tildeels tilfældige Aarsager, havde lagt
 synderlig videre Mærke til hende, end at hun var
 kion, hvilket, især i de Dage, ikke var saa særdeles
 meget i mine Dine. Da det midlertid traf sig, at hun
 boede omtrent paa min Udvæi, faldt det gemeenlig i
 min Lod, naar jeg gik hjem om Aftenen, at give
 hende Folgeskab, hvilket dog ikke heller i mindste Maade
 syntes at nærme os. Det hændtes endelig engang,
 at Samtalen tilfældig faldt paa en Materie, der for
 hende ikke var uden Betydenhed, og hvorom jeg sagde
 hende min Mening, oprigtigere, end hun maaſkee var
 vant til at høre; hvorimod hun igien optog denne min
 Oprigtighed med en godmodig Erkiendtlighed, som just
 heller ikke synderlig forekom i min Praxis. Dette
 blev udentviol det første Led til, at vi blev hinanden

mindre fremmede, meddeelte hinanden vore Tanker om de Mennesker, vi levede med og imellem, om forskellige Begivenheder, vi begge vare Vidner til, og for det meste ansaae med samme Øine, o. s. v. Efterhaanden var hun fra hinant ene Huis af blevet kiendt i hele vor Omgangskreds, hvor hun blev snart den almene Yndling; her var Samtalen hyppig om Dagens Litteratur, især hvad der var Fruentimmerlæsning; det blev mig snart af en, snart af en anden, jeg havde nær sagt, gjort til Pligt, da hun havde Interesse derfor, at forsyne hende hermed; saaledes fik jeg Tid efter anden Foden ind af hendes Gadedør, hvor Skillepunktet hidtil havde været; det kom nu, jeg veed ikke nøie, hos hvem eller med hvem, paa Tale, at hun ikke læste Tydsk, og man blev naturligviis strax enig om, at jeg burde lære hende det, hvilket jeg lod mig finde ganske tilbøielig til, og kom jeg saaledes alt hyppigere, og tilsidst daglig der. Men, som Baggesen meget rigtig siger:

Saa tidt man kommer som en Ven i Huset

At man omsider gaaer som Elsker ud igien.

Jeg drømte midlertid ikke derom selv, inden det, troer jeg, efter adskillige Data, jeg siden har gienkaldt mig, var nærved at blive den offentlige Hemmelighed, indtil en klog og huld Veninde, hvis særdeles Disteent hun var, en Aften, da vi med flere havde været samlede deri Huset, med Vennehaand rørte mine Dienlaage,

og leende sagde mig, hvad jeg endnu ikke havde drømt om at sige mig selv.

Da jeg nu midlertid saaledes havde faaet Di-
nene op, med Hensyn til mig selv, og seet, hvad jeg
ikke vidste, eller ventede, var det maaskee kun alt for
naturligt, at jeg ved nu ret ivrig at see mig om, kom
til at rine, hvad der vel ikke saa lige var, og som
det da ved flige Leiligheder saa gjerne gaaer, fik med
det samme Ornene op til at høre efter, hvad andre
saa, eller troede at see, og fik deri mere end over-
flødig Stadfæstelse for mine Syner *). Det kom mig
nemlig paa eengang fra saa heistforskjellige og heist-
modsatte Sider for Dre, at denne vakre Pige i det
mindste ikke var uopmærksom paa mig, og denne Hy-
pothese maatte under disse Omstændigheder være mig
alt for tiærkommen til, at jeg ikke trods alt, hvad
fra Barndommen af var mig indpræget, og nylig
flittigen indskærpet, om mit usordeelagtige Ildvortes,
mine Ar, der ikke var for en ung Pige o. m. d. l.
skulde begjærlig gribe den; saameget mere, som, maaskee
just i Følge den Forudsætning, at jeg intet andet var,
og vilde være, end en redelig og paalidelig Ven, jeg
paa samme Tid fandt mig behandlet med en tiltagende
Tillid og Fortroisghed, hvori, jeg ustridig er at und-

*) Hvor levende flige Drømme da bestieftigede mig,
har maaskee min aandelige Veirprophet F****s
Er**s, i Tilskuerens No. 41 med Overkrift Bea-
tus ille, forraadt endda ikke saa utydelig.

skyldte, om jeg smigrede mig at finde mere, fordi jeg ønskede det.

Det var den i Pollys Minde omtalte Daar

Da jeg den første Rose bar,
Dens første Gave, hen til hende

en Semperflorens, som man igrigt vil i Skuespil-
let Sommeren finde saaledes ihukommet, at, da
Stykket i D. D. R. S. blev forelæst til Antagelse,
min trofaste Br. E ved dette Sted ufrivillig udbød:
"Det er min Rosenstok, som jeg skaffede Dig hos
Br. Gt.

Overalt havde hun, hvorvel ingen Part i, at
dette Stykke blev til, dog i det mindste en betydelig
Andeel i, at det saa hastig blev færdigt, og con-
amore. Jeg havde nemlig fra mine tidligere Aar et
Nag til Forlovelser, som i mit Sprog hedde et
Baand uden Knude, der som oftest knyttede til An-
ger, og gienfædig Lunkenhed, om ikke Lede. Fast be-
sluttet ikke at sige, mindre affordre hende, et Ord, der
kunde giøre mindste Skaar i hendes Frihed, ser jeg
kunde byde hende min Haand, hvilket under mine
davaerende frodig fremblomstrende Kaar og hele min
Stilling, ikke kunde synes at være saa langt borte,
fristede Lidenkabens Jesuitismus mig til, at lade
hende paa en forblommet Maade forstaae, hvad jeg
efter mine romantiske Begreber troede ikke at burde
sige. Dette gjorde jeg da i Scenen mellem Arnefiær
og Sophie, hvor man vil gienfinde hele min davae-

rende Philosophie, som overalt Arnetiar, mellem alle mine Selvschildringer, er den meest iconiske, da jeg her forsætlig lagde an paa at gienkiendes, medens jeg — af en ikke uforklarlig Delicatesse — ligesaa forsætlig og omhyggelig gav Sophie Træk, som aldeles ikke var Pollys, en livelig Maipetet, der var hoist forskiellig fra hendes tilbageholdne, bestedne Jomfruelighed. At jeg, som den Tid var i de gyldne Drammes Periode, i Følge den Attraa, hun, der hyppig gjorde mig den Glæde at tale med mig om, hvad jeg havde under Arbeid, viiste, efter at høre denne Scene, som jeg havde nævnet for hende, forelæst, efter hendes Omfarg, da jeg bragde hende den, for at faae en Beninde paa Døren, der hindrede mig fra at læse den fore, og efter den Interessse, hun ved og efter Læsningen viiste derfor, smigrede mig, at hvad der var sagt, ikke var faldet paa en Klippe, kan jeg ikke nægte mig at tilføie.

Nu kom den uforglemmelige Forsommer

Hvis underlige Vandringer

Bed Aftenrødens Tryllestær

ud til det gjæstvenlige Gladheim, mit sande Paradiis, og endnu fremfor disse en endnu synderligere, da jeg skulde geleide hende ud paa Landet til en Benindes Fedselsfest, og Vognen, som vi ikke vilde staae paa i Byen, misforstod os, og kiorte fra os, saa vi maatte gjøre en stor Deel af Veien til Fods, indtil vi kunde faae en anden Befordring, og hvor Arne-

tiær bestandig havde Kraft til at bevare den Sæls-
hed, han havde gjort sig til ubrødelig Pligt.

O Dig jeg komme skal ihu
Saa længe jeg mig selv huskommer;

skrev jeg, medens disse Følelser med alt det friske
Tabs Smertelighed brændte i mit Inderste; og vel
maatte jeg da tænke og tale saa. Men at jeg nu,
efter henved 32 henrundne Aar, hvoraf 30 lykkelige,
hvis Lykke udsprang af et andet Væld, erindrer dem,
erindrer dem med Omhed, med Taknemmelighed, med
Ærbødighed, gjør, mener jeg, dem, maaskee mig,
men usfridig den, de vare helligede, sand Ære.

Som jeg, Dagen efter vor Hjemkomst fra denne
Landreise, seer ud af mit Vindue, for at erfare af
Styggen paa en Græsplet i Haugen, hvad Klokken
var, da jeg skulde ind at læse, blev jeg pludselig en
uhyre sort Røg vaer over Kiøbenhavn, hvor Himlen
ganske kort tilforn havde været aldeles klar. Jeg
faaer da i Hast pakket mine Papirer sammen, og
iler ad Byen. Underveis møder jeg en gammel kiæst
Universitets Ven, Guldmægtig Paulsen, som jeg i
mange Aar ikke havde seet; han siger mig, Jlden er
paa Holmen, og vi vare begge saa ubekymrede i
denne Anledning, at jeg godt erindrer, jeg leende
spurgte ham: hvad Mæster Pitt vel kunde have givet
for det? og vi derpaa fortsatte vor Samtale om
gamle Glæder og gamle Venner. Ogsaa gik jeg
umiddelbar fra ham hen paa Studiegaarden, hvor

jeg begyndte min Forelæsning. Det varte midlertid ikke ret længe, før Accompagnementet af de klemtende Klokker blev mig for stærkt, saa jeg holdt op, og derpaa gik hen til Ilden, og fandt nu med Forstrækfelse, at den allerede var sprunget tværtover Gaden, og havde taget fat i een af de Bygninger, der ikke var langt fra, hvor Prams boede. Jeg løb da op til ham, og hjalp ham at flytte, indtil Ilden paa den ene Side brændte op af Kanalen, der, som afdøde Naver udtrykker sig, ved de Materialier, der var udkastede paa den der liggende Lemmer-Glaade, og som der fra Magazinet gik Ild i, var bleven en Ildso, og paa den anden Side udaf Kælderne i de først angrebne Huse. Midlertid banedes der os en anden Vej giennem en eller flere Baggaarde, hvorad vi endnu flyttede nogen Tid, indtil Ilden ogsaa spærrede os denne Udvei. Under denne Flytning, traf jeg paa en Kammerat fra D. D. L. S., Auditeur Steenstrup, da navnkundig for sit talentfulde Forsvar for Bogtrykkersvenden Stephensen; ogsaa han var i Begreb med at flytte, da han boede i Nærheden af Nicolai Kirke; jeg tog da nu fat her, og medens jeg særbedes med hans Bohave, saae jeg Nicolai Taarn, om ikke tændes, dog begynde at brænde, og gik, og saae derpaa, som et mærkeligt Syn, uden at enten jeg, eller nogen af de Tusinde, mellem hvilke jeg her tumledes, gjorde sig mindste Forestilling om den Fare, her var os over Hovedet.

Jeg traf nu paa Pram igien, der bad mig blive ved hans Toi i det harmoniske Selskabs Gaard i Biingaardstræde, medens han fik en Vogn, at bringe det ud paa Manchesterfabriken uden for Porten. Jeg blev da her gaaende, saae paa Nicolaitaarn, hvorledes det brændte; men endnu uden at giøre mig videre Tanker, indtil endelig Prams Gods var afhentet*), og jeg nu vendte tilbage op af Østergade. Her møder jeg min gamle Ven Wolqwarts, som jeg, uden i mindste Maade at tænke paa, hvorledes Tingene stod, gjorde det sædvanlige Spørgsmaal: "hvorledes gaaer det?" men man tænke sig min Forbauselse, da

*) Følgende Anekdote er saa characteristisk for Pram, at jeg troer at burde bevare den. Nogle Dage efter Branden, fortalte han mig, hvorledes en ikke riig Ven, som jeg ikke vil nævne, da han lever endnu, havde søgt ham op for at paanøde ham sin liden Pengebeholdning, i den Tanke, at Pram var blottet for Alt. "Men Du fik dog Dit Bohave reddet?" kom nu jeg, som syntes jeg havde seet Bærelserne temmelig røddelige, til at spørge. "Oh ja! sagde Pram; men mine Meubler er ikke saa rigtig paa Moden." Jeg studsede. "Seer Du, en Stool pleier at have fire Been, eller kanske tree Been; men mine have kun to Been, og eet Been, og somme aldeles ingen Been; og i Speilene pleier Glasset at være i eet Stykke eller i to Stykker, men mine er Død og Pine i tusind Stykker."

Vatis avarus

Non temere est animus!

han rystede paa Hovedet, og svarte: "Ah! Færge-
 stræde og Heibrostræde er forloren! men jeg haaber
 dog, at Læderstræde kan reddes." Jeg slog i det
 samme mine Dine til Siden, og saae, hvad jeg ikke
 havde dremt om, Nicolai Kirke i fuld Brand. Jeg
 skyndte mig nu ned til min Ven Schulz, hvor jeg
 fandt dem i fuldt Begreb med at flytte; men efter
 at have gjort nogle Reiser, spærrede Ilden os Veien
 ud af Forhuset. Jeg havde faaet et stort Speil at
 bære, og med mig gik en meget vakker ung Pige,
 som jeg aldrig har seet enten før eller siden, og som
 bar en Kurv Kiøbenhavns Porcellain. Da man
 sagde os, at vi ikke kunde komme ud af Porten til
 Heibrostræde, vendte hun sig ganske rolig, og gik ud
 af Bagporten til Læderstræde; men da vi nu vilde
 gaae vor sædvanlige Wei op ad Heibrostræde, kom
 Gavlen af et Hus, hvor, om jeg ikke husker feil,
 Conferenceraad Jacobi boede, os imøde med saa-
 dant et Bulder og Brag, at vi strax indsaae, det
 var ingen Wei at vove sig, især med saa skrøbelige
 Vare, som vi havde at føre. Vil De da komme
 denne Wei? sagde min Ledsfagerinde uforbløffet til
 mig, førte mig ned ad Læderstræde igien til nærmes-
 te Tværgade, og dreiede nu om ad Stranden op ad
 Heibro til. Maa jeg spørge, udbød jeg nu: "hvør
 gaaer vi nu hen med dette?" "til min Fader!" svarte
 hun mig saa venlig og rolig, som hun havde lovt
 mig en Engelsklands. "Ja men, om Forladelse!

hvem er Deres Hr. Fader?" Hun nævnte mig nu en bekendt Mand i Nærheden af Boldhuusgaden. "Men brænder det da ikke der?" spurgte jeg. "Jo det gjør nok! sagde hun med sin uforstyrrede Fatning; men hos os staaer Alting indpakkert, og saa snart Ilden nærmer sig, lader min Fader det bringe ud paa Stibene, som ligge i Kanalen, og saa seile de bort med det."

Harde mit Hierte have den navnkundige Duehuusindretning, tvivler jeg ikke paa, at denne særdeles vakke Pige, som jeg igrigt ikke har med mit Vidende seet uden den ene Gang i mine Dage, og veed ikke det mindste om hende siden, vilde taget det i Besiddelse; men nu var Pladsen saa vel besat, at hun maatte indskrænke sig til en Plads i min høiagtende Erindring, hvor hendes ædle Fatning, hendes bramfri Uforsagthed, hendes høie Blidhed midt under Farer og Ulykker aldrig ville udsettes, skionde jeg i den større Ulykke, der tolv Aar senere saa skrækkelig ramte os, fandt dem i uendelig større Rædselers og Glendørdigheders Dage opnaaede og overgaaede af dette ædle Kion, der næsten synes, i Hverdagslivets Gmaabegivenheder, at vise sig frygsomt og ~~stærk~~, at vi desbedre skulle skionne og skatte dets høimodige Riækhed under Omstændigheder, hvor Mænd staae Fare for at forvirres, om ikke at forfærdes og forsage.

Da vi kom tilbage fra vor Vandring under Samtale om, at det dog maatte være værre at giøre saadanne Biergningsreiser i en By, hvor paa samme Tid Bomber og Kugler hvinede en om Dreene, mødte Schulkes Fuldmægtig os i Læderstræde med det Budskab, at Trykkeriet nu var faldet ned i Bagporten, og følgelig alle Indgange og Udgange spærrede.

Vi skiltes da, og jeg drev, uidentvivel temmelig hensigtløs, ned ad Læderstræde, og erindrer, at jeg her traf paa min Ven Lindgreen, som boede i en af Tværgaderne ned til Vimmelskæftet, og var i fuld Flytning; eller egentlig havde næsten udflyttet, saa jeg med ham forlod hans tomme Bærelser, der snart skulde blive Luernes Bytte.

Det var nu sild, eller maaskee rettere tidlig paa følgende Dag; thi naturligviis ved en saadan Leilighed holder man ikke Regning med Tiden; men Skumring var det, da jeg, formodentlig ved at have fulgt Lindgreen paa hans Vej, uden at tænke derpaa, eller i mindste Maade dremme om, at i den Egn var nogen Fare, kom forbi Pollys Bolig, og blev nu til min store Forundring raabt an af hendes Moder, der stod frygtssom i Gadedøren, og lyttede til de ængstelige Raab fra det ikke langt bortliggende Fruetaarn, der truede med at fuldende den Udsættelse, som Nikolai Taarn saa græsselig havde udbredt. Man tilgive mig, som ingensteds elsker Pragt, og allermindst ved det hellige, der er mig alt for ærværdigt til, at jeg

kan tilgive Menneskehaand at ville formaae sig, at tilføie noget, om jeg efter at have seet og kiendt den Glendighed, Nicolai Taarn med sit Fald bragte over tusinde og tusinde, efter at have 1795 tree fulde Degn gruet for de Rædsler, Fruetaarn truede med; efter inderlig og hiertelig at have velsignet den be-
 stiarmende Haand, som den Gang afvendte disse, es-
 ter nu at have i 1807 været Vidne til det græs-
 selige, da den, forrige Gang afvendte, Ødelæggelse
 kom ved fiendelig Mordbrands Haand over det og
 os, og midt i al Ødelæggelsens Bederskyggelighed
 at have maattet erkiænde, at denne endda ikke nær var,
 hvad den saa lettelig kunde været, man tilgive mig
 — siger jeg — om jeg, uden at bøie Knæ for en go-
 thisk Modesmag, om hvis Reenhed der muligt endda
 turde være adskilligt at sige, hiertelig glæder mig over
 hver saadan Brandleder jeg seer mindre i Kiøben-
 havn, om jeg i denne Henseende ikke korsrer mig over Kor-
 set paa Fruetaarn, men betragter det som et Tegn,
 at Ild ikke mere skal udgaae herfra at fordærve den
 saa ofte hiemsøgte Stad.

Var det dem, som eenlige Fruentimmer, kiert
 i Frygtens og Farens Dieblikke, at see en Ven, og
 var det mig naturligviis usigelig kiert, at kunne her
 være til nogen Trøst og Tieneste, da kom det mig
 heller ikke lidet tilpas, efter at jeg ikke havde nydt
 nogen Bedersvægelse fra forrige Middag, og adskil-
 lige Timer i Råd at have været i uafsladelig an-

spændt Virksomhed (thi efter den forunderlige — jeg tør gjerne sige — vakkre Broderaand, der i denne Crisis viiste sig, blev man uden Omstændighed anmodet om Bistand af bekendte, og ubekendte, og ydede den villig og uden mindste Betænkning) at faae nogen Forfriskning, og især at kunne ombytte min snævre Kiole med en Rantins Frak, som jeg fra vor nylige Landreise havde endnu liggende der, og som til al denne Farsel kom mig vel tilpas.

Da det blev Dag, tog Frykten noget af, skøndt vel Faren tog egentlig til; om denne Dag veed jeg midlertid mindre, da deels Alt for mig concentrerte sig om den ene Punkt, hvor Hovedopmærksomheden og Hovedvirksomheden samlede om det ulukkelige Frue Taarn, og man deels nu overalt begyndte at flytte; da jeg var glad ved at have Rosings ledige Bærelser at tilbyde. Dog erindrer jeg, at jeg Lørdag Morgen var oppe hos Stadsphysikus Mangors, som boede paa Nytorv, og hvor alt var udslyttet, undtagen det gamle Skiermbræts Theater, vi i Nyhavns Selskabet havde spilt paa, og som jeg nu her tillige med min Ven E. S. Mangor sagde Farvel, i det Dieblis, vi efterlod det, som et Offer til Vulkan.

Søndagen var jeg mere min egen Herre, da Rosings Bærelser laae, i det mindste for Diebliffet, i Sikkerhed for Ilden; og erindrer jeg da, at jeg mødte min gamle Ven Schulz, der tog imod mig med de Ord: nu er begge mine Gaarde brændte!

(han havde nemlig med sin Kone faaet en Bryggergaard, jeg troer i Farvegaden, som Ilden den Nat havde naaet). Nu kan jeg spadserere. Jeg tog nu min Bei ned ad Nørregade, for at see til Fruetaarn, som rigtignok nu var mig mindre frygteligt, da det ikke hang saa umiddelbar over et kiært Hoved. Her, omtrent ligeud for Bispegaarden, slog en Brandkarl, lokket ved min ringe Anseelse, en Klo i mig med disse Ord: "han skal, den Dnde ***, sproite, han er ikke for god til det." Men han blev ganske forvirret i sine Concepter, da jeg meget koldsindig svarte ham: det har jeg jo heller aldrig sagt; og tog ganske trostlig fat. Jeg blev midlertid snart aflest, og erindrede mig nu, at jeg paa Nørregade i een af de Gaarde, som Ilden fra Seglgaardstrædet af trueede at falde i Ryggen, havde en Tante, den i sine første Dage saa deilige Statsraadinde Schienning, som jeg i mangfoldige Aar ikke havde seet, men som en stor Deel af disse ved en smertelig Sygdom, Moderomhyggelighed for et sygt Barn havde paadræget hende, var sengeliggende, og som ved denne Leilighed maatte være i yderste Fare. Jeg gik da derop, blev modtaget, som en, der efter flere Aars Fraværelse kom, da han troede, at kunne være til Tjeneste, og fandt hende, som et Menneſte, der længe var kiendt med Smerte, og Lidelser, fattet og hengivet; men overbevist, om, at der, hvis Ulykken kom paa, ingen Redning var for hende. Jeg, i hvis Natur det

ligger, aldrig at mistvivle, om jeg end maaskee i
 visse Dieblikke ikke kan sige mig saa fri for at for-
 tvivle, drev da paa, at man skulde itide giøre An-
 skalter til at have Hospitalets Bærestol i Beredskab,
 om Faren skulde tage til, og gik videre. Jeg kom
 nu ind hos Justitsraad Heger — senere min Svi-
 gersfader — for at giøre mig fra hans deilige Hauge,
 der gik ud til Bolden, kiandt med Ildens Gang
 og Magt. Det var første Gang, jeg var til hans,
 skiondt jeg ofte havde været der i Huset hos Schen-
 heyders, og eengang d. 1 Junii 1794, da jeg var oppe
 at indbyde disse til følgende Dag, havde paa Trap-
 pen talt med min nuværende Kone, der med sin
 skionne Selvbevidstheds Uvungenhed, gik ud at give
 mig Underretning om min Vens, hendes paa Hos-
 pitalet liggende mellemste Broders Befindende. Nu
 var hun, hendes Moder og Søster for den over-
 hængende Ildsvaade tyet ud til Blaagaard, Fader-
 ren og de to ældste Sønner traf jeg i Haugen, Fa-
 deren med den ham saa egne Sindsro, saa at han
 endog, da jeg spurgte, om de ikke vilde hugge Plan-
 keværket ned, at det ikke skulde lede Ilden til et Bindings-
 værks Baghuus, med Feie mistroist til mit Han-
 delag i saa Henseende, rakte mig ironist smilende en
 Dre til at begynde Arbeidet.

Efter at have her faaet nogen Bedrøvelse, gav
 jeg mig atter paa Vandring, og var det uidentvivel-
 nu, jeg mødte Kammerpræsidenten Grev Chr. Re-

wentlow, og i Forening med ham traadte i den Række, der fra Gaarden paa Hiørnet af Nørregade og gammel Torv, rakte Vand til en Spreite, der fra Torvet af værgede dette Huus, som ogsaa blev reddet. Jeg nævner kun denne ubetydelige Omstændighed, til et Beviis paa det dannede Sindelag, hvor med enhver i disse Dage rakte Broderhaand, hvor det gjordes fornødent, uden Forskiel paa Alder, Stand, Kaar, eller noget deslige, og uden at der da lagdes Mærke til Noget sligt. Det bæres mig saaledes for, at jeg ved den evindelige Vanddrækning til at afvende Ilden fra Frue Kirke, en af Rættene, var i Råd med vor nuværende Konge, og, uden tvivl med flere høie Personer, uden at jeg ligevel i det Dieblit videre agtede derpaa, da man fandt ham allevegne, hvor Nøden var, og Hielpen behøvedes; som da og Rawert i sin Bog om denne Ildbrand, navnlig har opgivet et andet Sted, hvor han tog virksom Andeel, nemlig ved Vanddræningen over Volden fra Fæstningsgraven til at bervinge Ilden i de lave og vandløse Bygninger langs Volden.

Jeg kom nu op igien til min sengeliggende Tante, og erfoer da, at Bærefengen var hentet, men at hun paa det bestemteste havde aflaaet at lade sig flytte deri, og med den Fasthed, som lang Lidelse giver, erklæret, at hun ikke vilde derfra, naar hun ikke kunde flyttes i sin Seng, en Ting, hvis Umulighed hendes Mand, paa Grund af den smalle Trap-

pe, søgte at overtøye hende om, og hvorpaa hun med rolig Fatning vedblev at svare: "saa bliver jeg." Da jeg ved mit uventede Komme var i særdeles Gunst hos hende, tyede man nu til mig at tale hende tilrette; men i det Sted gav jeg hende Medhold, erklærede, at, naar Huset dog skulde brænde, behøvede man ikke at giøre Complimenter med at kaste Ræsværket ned for at saae Plads paa Trappen; overalt, sagde jeg, saasnart her er Fare, skal jeg være her, og gaaer ikke herfra; brænder De, skal jeg brænde med." "Naar saa er, sagde hun, og rakte mig med usigelig Siælestyrke Haanden, er jeg rolig." Om Gud vilde givet mig Lykke til, hvad jeg, der ikke let troer noget umuligt for redelig Villie og fast Beslutning, her lovede, kan jeg ikke sige; men mit Ord vilde jeg holdet, det veed jeg; og den Glæde havde jeg, siensynlig at erfare, hvorledes Uforsagthed og Sindssro kan meddele sig. Dog den Alvise havde sagt til Ildhavet: saavidt skal du komme, og ikke videre; Vi bleve ikke satte paa denne frygtelige Ildprøve. Vi saae hinanden aldrig oftere, men mange Aar efter hine Rædselsdage har jeg havt den Glæde, af en hædret Frænde, hendes Son, nuværende Hof- og Stadsrets-Assessor Schiønning at erfare, at den Dag, og dens Optrin endnu levede i deres Erindring, skiondt de den Tid vare Børn, og at hun glemte mig den aldrig.

Jeg er ikke blind for, hvor let og mageligt et Spil, jeg her giver Døgnets Gernvig — at jeg skal betegne en udansk Syge med et udansk Ord — ved en saa udsferlig Fortælling af dette Indhold; men jeg vilde troe at fortjene en skiensom Eftertids Tak, hvis jeg torde haabe, her at have givet et nogenlunde tro Skyggerids af den Dannished, den Hielpelyst, uden Hensyn, hvem det gjaaldt, den Fatning og Taalmod hos dem, Fordærvelsen traf, der udmærkede Kiebenhavn's vakkre Indvaanere i en saa vidtstrakt, saa uventet oversfaldende Ulykke, saavel som den vedholdende utrættede Kamp imod Udelæggelsen, endog da ingen mennesselig Haand troedes mere at kunne sætte den Grændse, da man havde Joie at antage, at Branden ikke vilde holde op, før der intet var mere at brænde. Jeg har i det Foregaaende med skyldig Erkiendtlighed nævnt, hvo der foregik os med Exemplet af utrættelig Selvopoffrelse; men jeg frygter ikke for at modsiges af dette ypperste Vidne, naar jeg siger, at Statens og Stadens første Borger her fandt sine Medborgere, naturligviis ikke uden al Undtagelse, sig værdige; at det Vidnessbyrd, den sandru N. E. Valle i sit Brev til den danske Tilskuer afslagde: at vi i denne almindelige Nød *) havde Marsag at glæde

*) Det var især det frygtelige ved denne Ildbrand, at den uafslædelig kom, som man siger ovenbukkende paa, hvor man ikke ventede den, saameget mere, som Slotsbranden, der saa ganske holdtes inden

os over mange vore Medborgeres Narvaagenhed og
 Flid, at man overalt, ligesom han ved Bispegaar-
 den, saae Borger og Student, Sønmand og Krigs-
 mand uden Forskiel paa Rang og Stand*), i fuld
 Virksomhed og Ansændelse, og at det virkelig
 var, som han udtrykker sig, disses trofaste Møje,
 Gud velsignede, at saa betydelig en Deel af
 Staden blev ligesom udrevet fra Ildens Vold."

Det Vidnesbyrd, jeg har givet mig selv, at
 have medvirket uforsagt og utrættet, trøster jeg mig til,
 af mangen levende, og ikke ene ved denne Leilighed

egne Grændser, var i frist Minde. Saaledes min-
 des jeg, at jeg Løverdags Formiddag ved at gaae
 ned ad Nørregade, fandt min gamle Ven Amberg,
 der boede næst Hjørnet, i Begreb med at læse paa
 en Vogn: "Flytter Du?" spurgte jeg. "Ja!"
 sagde han leende: Naar alle Folk er gale, maa
 jeg jo ogsaa være det;" og at jeg var ligesaa
 overfyldt, som han, at hans Huus var i ingen
 Fare, saalange Frue Kirke var i Behold, derpaa
 har jeg det sikke Beviis, at det ikke engang faldt
 mig ind at gaae op hos hans Naboer, mine næs-
 ste Venner. Saa Timer efter laae begge Huse i
 Gruus; at hine mine Venner, isteden for at til-
 regne mig, ikke at have været hos dem i Farens
 Tid, med Velbehag havde forudsæet, at jeg var,
 hvor jeg var, og hvor jeg efter deres Overbeviis-
 ning mere maatte være behov, tillader jeg mig at
 tilføie, at de skal see, jeg efter 32 Aar ikke har
 glemt det.

*) See især det vakkre Brev i Iris, Sunihestet S. 328 o. f.

at faae bekræftet; det er mig fra Barndoms Aar dybt indpræget.

At aldrig frygte, hvor det er tilladt at vove. Jeg indrømmer midlertid gierne, at dersom jeg ikke frygter Fare, da har det tildeels sin Grund deri, at jeg lidet kiænder den, og ofte først, efter den er overstaaet, erfarer, hvad og hvor stor den kan have været; men jeg vover at sœie til, at ligesom denne Betragtning ved slige Leiligheder ikke er, hvad der just sysselsætter mig, saaledes har Kundskaben derom, hvor jeg endogsaa har havt den, aldrig formaaet at overdøve i mit Hierte, hvad Pligtens og Vrens Stemme bød; ja endog ikke, hvad viise i det tydske Universitetsliv opelskede Ideer, stundom kan have fristet mig til at tage derfor.

Søndagasten kom jeg endelig til mit Bakkhuus, og fandt her Steenstrups, der, paa et Par flygtige underflytningen mellem ham og mig verlede Ord, havde taget et Par af mine Bæreller i Besiddelse, hvor de med yderste Belvillie vare hiulpsne tilrette af min Bertinde, den eiegode Madam Drm. Efterat have bedet dem hiertelig Velkommen, vilde jeg nu udhvile mig efter halvtredie Dages uafsladelige Færsel og Uro; men dertil var Blodet i formeget Raag; jeg vaagnede henved Daggrø, og bogstavelig, som i Tilskueren er fortaalt — da mit Die faldt paa Staden, og især paa Gruetaarn, der laae ligesom Vinduet, syntes det mig, ved Morgenrøden, der faldt paa den

Røgsky, der hang udspændt over Kiøbenhavn, som en Luehvirvel omslyngede det Hele, og i Særdeleshed Kirken og Taarnet; jeg stoi da op af Sengen, i mine Klæder, og ind ad Byen, indtil jeg af den ved Frihedsstøtten staaende Skildvagt erfarede, at denne Nat havde været rolig, og Ilben var bleven i deres Magt, da jeg trossig og glad ilte hjem, og lagde mig atter til Hvile.

Heist mærkeligt er det imidlertid, at en i sig selv langt mere truende og overhængende Jldsfare saa Dage derpaa omgav det Hoved, for hvilket jeg i hine trende Dage ivrigen havde vaaget, og frygtet, da nedenunder, hvor hun boede, udbred en overmaade farlig Huusild, fra hvilken der neppe vilde været Redning, hvis den var paakommet om Natten; og erindrer jeg saare levende, da Malte Conrad Brun henad Eftermiddagen kom ud paa Bakkehuset at fortælle mig det, hvor dybt og inderlig jeg følte, at der er kun een, i hvis Varetægt man med Tillid og Tryghed kan overgive, hvad os helligt og dyrebart er, da al menneskelig Arvaagenhed og Omforg stedse vil findes upaalidelig og utilskræffelig.

Nu sendte Rosing med en hiertelig Seddel, som jeg giemmet endnu, en Bondevogn ind at bringe mig til mit kiære Fredensborg, at glemte det Overstandne; neppe har midlertid for mig, den mig saa paafaldende Overstrift over Lyststædet Rottedal: Her er Ro, er Du rolig, føleligere sandet sig, end

just denne Sommer, som var den, ved hvis Ende jeg til Afsked bød mit nye Dagkammer, hvoraf jeg, ved at tiltræde det, havde lovet mig Måge til hiint gamle, Farvel med de noksom bekendte Linier, hvori jeg takkede det for det Fristed:

Jeg fandt i Livets værste Dage her; og begyndte hine værre Dage saa uventet snart, at jeg med fuld Visshed veed, at jeg fra den paafølgende Synsoverdag regnede i disse mit Livs Soelhverv.

Hvad vel for en Deel bidrog til min forværrede Stilling, var vist nok det Stød, mine Kaar, der just i det Dieblisk tegnede saa særdeles vel, ved den ulykkelige Ildbrand fik. En heist ufordeelagtig Virkning maatte det allerede have derpaa, at min raske og retskafne Schulges Haand, som jeg flere Aar igienem var vant til at finde saa rund og saa redebon, at jeg trygt kunde henvende mig til ham i hver stor og liden Trang, at, som han engang i Speg sagde, paa vor bestandig fortløbende Mellemregning fandtes fra flere hundrede Rigsdaler til et Par Staalknæspænder, ifølge hiint dobbelte Vanheld maatte for Dieblicket være mig lukt, og af mig erkiendes for lukt. Vist nok en Haand, som hans, saa ras, saa stærk, saa stræbsom, kunde ligesaaalidt længe være tom som orkesløs; strax i den anden Aldersavliv, der efter den ulyksalige Ildbrand udkom, kunde han bekendtgjøre, at han havde tilkøbt sig Høpsners Gaard og Trykkeri, var indflyttet, og igjen traadt i Virk-

somhed, og fortsatte han ikke blot, sine forrige løbende Arbejder, hvoriblandt især begge mine Tidsskrifter, men tænkte og sørgede Dag og Nat for at udvide sin nærværende indskrænkede Virksomhed til dens forrige Omfang; hvorved han tog saa venstabeligt og tillidsfuldt Hensyn paa min Driftighed, at humoristiske Samøs engang i Spøg svarte en Ven, der beklagede Schulzes store Tab i de to Gaarde, Trykkeriet o. s. v.: "Det faaer han sandsfærdig snart igien! men var Rahbek brændt for ham, saa kunde han gaae Gade op og Gade ned, og spørge: hvor skal jeg faae mig en Rahbek?"

Jeg behøver sikkerlig ikke at erindre Læseren om, selv at giøre heri det fornødne Afslag, saavel med Hensyn til Samøes venstabelige Partisthed for mig, som til den bekjendte Omstændighed: at man i Bennekreds ikke tager det saa strængt med den yderste Sandsfærdighed ved et pudsigt Indfald. At midlertid Schulz og jeg en lang Række af vore bedste Aar arbejdede Haand i Haand, og vare, og havde gienfærdig Føie at være, tilfreds med hinanden, og med vor Forbindelse; og at ~~A~~, uagtet vor litterariske Samvirkning ved Tidens Trængsler blev i senere Aar formindsket og forstyrret, vort Venstabs indtil hans Død, uafbrudt og uforandret vedvarede, skulder jeg denne brave Medborgers og retskafne Vens Admindelse her at bevidne; uagtet han midlertid, ligesaa snart som han fik sig reist af hiint Dommedags.

slag, og kom igien efterhaanden til Virksomhed og til Kræfter, var omhyggelig for, igien at forskaffe mig Arbeide og Erhverv, men at uagtet det hermed, tildeels i Folge den mangesidige Belvillie, hans erkjendte Due- lighed og Driftighed mødte, i mange Maader hermed gik over begges Formodning heldig og hurtig, det dog stedse maatte tage Tid, inden han blev mig, hvad han havde været, følger af sig selv.

Dette Sted var midlertid, som saamange fore- gaaende, vel blevet overstaaet; Men et andet værre, som saare længe soltes, og som vel maaskee var saare langt fra at være forvundet, da jeg endog ikke solte det mere, havde en saa smaalig — jeg havde nær sagt latterlig — Oprindelse, at den, forbunden med de ikke saa lignende, man deels i det foregaaende har truffet, og deels i det følgende vil finde, meer end eengang har fristet mig til at antage, at

Min erkjendte Gubinde, som een af vore Digtere saa characteristisk kalder hende, paa min Bugge har gjort det Løfte at spille bestandig Bold med mig, mine Forsætter, mine Forventninger, mine Idrætter, fort med Alt, hvad mig angik, paa en saadan solelig Maade, at jeg vel skulde nødsages at erkjende, jeg var en Bold i Fortunas Hænder.

Blandt meget andet, det yngre dramatiske Selskab, hvoraf jeg var Medstifter, havde tildeels gien- nem mig optaget fra det ældre, der havde givet mig en saa betydelig Deel af min Dannelse, var og den Erindringer af mit Liv. 4de Deel. (24)

Besluttede, at ved Selskabets Høitider, hvortil man især regnede de tvende festlige Halvaarsmøder, Medlemmerne, saa vel ved selve Mødet, som senere ved Maaltidet, toge Plads efter deres Nummere; hvorhos det tillige var blevet en Vane, at, naar det egenlige Maaltid var til Ende, og een efter anden listede sig bort, Directeuren med de Ord: De begynde at gaae, lad os flytte sammen! sammenkaldte de øvrige omkring sig i en tættere Kreds; og satte sig da hver, hvor han vilde, indtil Maaltidet endelig med den af Abrahamson indførte deilige Brodersang, Nu god Nat, og Livets Glæde! festligen sluttedes.

Ligesom denne Selskabets Vinter ved mange sande Venneglæder og skionne Kunstnydelser havde været særdeles udmærket, saaledes var ogsaa Halvaarsmødet, hvormed den sluttedes, og som holdtes i de sidste Dage af Mai, endnu mere end sædvanlig levende og broderlig fro. Da midlertid nogle, der havde Huus og Hjem, eller personlige Forhold, der kaldte dem bort, begyndte at gaae, traf det sig tilfældig, at ovenomtalte Auditeur Stensrup, der var af Selskabets yngste Medlemmer, og selvfølgelig havde havt Plads ved den anden Bordende, satte sig op ved Siden af mig, og nu kom til at begynde Samtalen med det sædvanlige Mundheld: "hvordan har du det?" som jeg, ligeledes uden at tænke videre derved, besvarte "Godt nok! naar jeg blot havde flere Penge!" "Dem fan Du dog ikke fattes," sagde han, der

kiendte mine overflødige Indtægter, og temmelig noisomme Fornødenheder, og nu gav saaledes det ene Ord det andet, til han, som en Forretningsmand, tilbød sig i den nærforestaaende Termin at skaffe mig et tusend Daler, hvormed jeg — naturligviis i Henshold til mine videre Udsigter og Hensigter — kunde bringe mit hele Financevæsen i fuldkommen Orden, og som jeg kvartaliter kunde afbetale med det, jeg havde af Schulz for de to Tidskrifter, og endda have mit:

No, meer end no, til mig,

Og noget til min Næste,

af min Gage, de 300 Rdlr. hos Hertugen af Augustenborg, og min uvisse Erhverv, hvoriblandt jeg naturligviis særdeles regnede paa mit Skuespil, der fra sin Privatopførelse havde baade Kierulfs og Thaarups Bisald, og i hvilken Henseende jeg naturligviis mindst havde at frygte fra Hauch.

Dette, som saaledes inter Pocula blev aftalt, omhandlede vi en følgende Dag noiere, og vare fuldkommen enige i saa Henseende. Nu maatte det ydermere træffe sig, at en og anden af de saa Creditorer, jeg endnu havde, og som var af mine Noieste, s. Ex. min Fader, tilfældig i de samme Dage kom til at yttre for mig, at Dem stee en Tieneste, om De fik Deres Penge inden Terminen; og tog jeg da ikke i Betænkning paa de saa Dage, at optage disse Penge hos et Par tjenstfærdige Personer, som jeg vidste mod

en liden Douceur ville være redebønne at gaae mig tilhaande, saa meget mere, som jeg ikke saa saare længe tilforn havde afgjort alt Mellemværende med dem baade paa egen og fremmed Regning.

Nu kom den tre Dages Ildbrand, og løste naturligviis Steenstrup fuldelig fra sit Løfte, da han under de Omstændigheder ligesaalidt kunde skaffe mig Penge, som jeg enten byde ham Schulz til Sikkerhed, eller tænke paa at anmode denne brandlidte Mand om at være det. Jeg havde altsaa isteden for en omtrent lignende Sum, for hvilken jeg i mindre Portioner stod i velvillige Benner's Bog, og vel ikke allevegne det engang, 1000 Rbdlr. Alagergiæld, der vel ikke var saa ublu at fordre, under sige Conjuncturer, at betales strax; men som paa den anden Side, just i Betragtning af disse Conjuncturer, ikke ganske paa sædvanlige Vilkaar kunde lade sig fornye; men jo tiere de kom igien, jo mere steeg Fordringerne, og det i en saa frygtelig Progression, at de ikke blot fuldkommen vorede mig over Hovedet, men at jeg endog aldeles vilde gaaet tilgrunde under dem, havde ikke ædle og velgiørende Hænder draget mig op. Dette henhører nu vel især til en noget senere Periode, men lod sig dog allerede mod Slutningen af denne Sommer ved ikke velkomne Mindelser solelig fornemme, og det ikke sjælden paa Tider, da langt andre Ting paa en endnu smerteligere Maade fortunlede mit Hoved.

Naar jeg i det foregaaende sagde, at Syvsover-
dagen stod antegnet, som mit aandelige Soelhverv,
maa dog tillige have i Agt, at, om det end fra Soel-
hverv af bestandig gaaer ned af Bakke, skeer dette
dog gradviis, og i Begyndelsen heel umærkelig,
og at, om end Soelhvervet gierne medfører noget uro-
ligt Væirligt, har man dog oven paa dette igien stun-
dom skionne Dage; men man mærker dog alt mere
og mere:

At det er dog ikke,

At nei!

Hvad Sommeren var, som svandt hen.

Alf aandelig meteorologiske Anmærkninger til Minde
herom, finder jeg blandt andet i en liden Conceptbog en
saare mærkelig, hvor, med tilføiede Datum 23 Julii
1795, er udaf den engelske Roman Desmond, anden
Deel S. 264 udfrevet otte Linier af Mad. Deshou-
tieres Idyl Blomsterne, med følgende Oversættelse:

Mon Livet da saa stor en Lykke er,

At man skal ønske det tilbage,

Og mindes, hvo det har saa kjær,

Hvor dets Forliis ham frier fra Plage?

Det kun en Samling er af Frygt, af Smerte,

Al Møie, af Bekymringer;

For den, som Støvet Lod at kiende Lærte,

Død ei det største Vanheld er.

Men hvad især er mig betydnende: disse Linier, un-
derteegnede med det ominøse S****s Tr**s (Fuimus
Troes) der i det Dieblit ustridig havde sin bogstave-

lige Bemærkelse, slutte i Bladet No. 64-65 nogle Strotaanker hæftede til vor vennehulde Pavells hier-
telige Elegie over vor Kredsens Almeenyndling, J. Ro-
sted; og at de ikke her blot stode for at fylde Rum-
met, eller være en passelig Udgang, derom vil sik-
kerlig enhver overbevises, der kaster Diet paa Stro-
tanernes hele Tone, som med Joie kan kaldes et smer-
telig fra mange Sider sonderrevet Hiertes Suk.

At jeg i denne Sindsstemning maatte være glad
at følge Gøthes bekiendte Raad paa et Strivebord,
eller Tegnebræt,

At hvile i den onde Tid,

om jeg endog ikke vovede at nære det Haab

Den gode da blev dobbelt blid,

kan man sikkerlig ikke fortænke mig. Da jeg altsaa
i denne Tidspunkt fra min gamle Ven J. Jettli mod-
tog en riig poetisk Sending, indeholdende hans be-
kiendte tre satiriske Epistler, den til Erast, og de to til
Arist, skyndte jeg mig at meddele de to første af disse,
saalidet jeg samtykkede deres Indhold, saameget min-
dre, som jeg deri sandt adskilligt, som jeg, vel ikke
uden al Joie, troede at kunne tage mig af, om jeg
endog med Hensyn til mine personlige Forhold til
Digteren, ikke kunde antage, at det var mig udtryk-
kelig meent, i det mindste, ilde meent. At jeg ikke
samtykkede, hvad jeg indrykkede, troede jeg alt at
tilligandegive ved de to over Bladet til Motto satte
Lessingske Linier:

Ich habe nie verlangt,
Dass allen Bäumen eine Rinde wachsen;

men jeg tilstaaer, at jeg ansaae det som Pligt for en Tidsskriftsudgiver, som en Almuetrybun, at føre frem for Folket, hvo der havde noget at sige, og der henvendte sig til ham om Ordet, uden Hensyn paa, om det, denne havde at sige, var ham tilmaade eller ei, ja! jeg tør gjerne tilføie, at jeg ansaae det selv for Pligt mod den Sag, der var mig den gode, ikke at robe saa ringe Tanker om den, som om jeg troede det fornødent eller ønskeligt, efter Verne at binde Munden paa dem, der reiste sig at tale derimod; om det end aldrig var uklogt, at give det, disse havde at sige, den Art af Unbefaling, der altid i mange Læsers Dine vilde faae, naar de kunde indlede det med at sige, at det andensteds var nægtet Optagelse.

At jeg midlertid saa omstændelig og tydelig skulde have gjort mig Rede for alle disse Grunde, da jeg bestemte mig til at optage disse Breve, vil jeg ikke paastaae; formodentlig var det mig nok, at de vare af Jertlig, en Mand, der fra mine Tidsskrifters første Begyndelse af, var vant til at høres og høres gjerne her, og med Føie kunde siges, at have Hævd paa sin Stemmeret her, hvem jeg desuden kiendte for en høist retsindig og Mand, der, naar han feilede, feilede i redelig Hensigt; og der, med hvad han havde at sige, havde fuld Aldkomst til at høres, om det saa

kun var for at giendrives, naar han havde talt, og hvor han havde talt; og iøvrigt var jeg glad ved, at jeg ikke behøvede at tage til Orde, før han havde udtalt; saa meget mere, som, man har seet, jeg den Tid havde langt andre Ting i mit Hoved.

Lægger man nu til, at, dersom jeg har kaldt Syvsoverdagen mit Soelhverv, da kan jeg med endnu mere Føie kalde siette og syvende September mit Jævnøgn, ledsaget af Equinoctial-Uværir, hvorom jeg vel kunde sige:

Åh! det jeg føler,
Er meer end Torden,
End Storm fra Norden;
Er meer end Skræk;

at saaledes ovennævnte Tilskuer undertegnet F****S Tr.**S, staaer netop i modsat Admindelse hos mig til den S. 321 omtalte, for den Maade, hvorpaa en mig høisthædret Person sad med denne i Haanden uden at læse den, medens Tanker og Dine vare andensteds sysselsatte, hvilket vel i ingen Henseende angik mig, men dog foranledigede Forklaringer og Dplysninger, dem jeg saalidet havde drømt om, som jeg i det Die-blik drømte om det Uværir, der fra en anden Kant for de zetligiste Epistler trak sammen over mig, vil man ikke undres, naar jeg har kaldt de nubegyndte Dage Livets værste; og dog var de endnu kun begyndte.

Medens jeg endnu stod aldeles bedøvet ved hiint Uværir, der saa pludselig brød løs, hvor, og som jeg

mindst havde ventet, vakktes jeg med eet ved et Tordenflag fra en høist forskiellig og ikke mindre uventet Side, ledsaget af et Lyn, som slog ned: jeg modtog nemlig følgende Brev.

P. M.

Tillad mig at spørge Dig, hvad der vel kan have bevæget Dig til at indrykke i Din Tilskuer, som i Dag er uddeelt, et Poema af Jens Zetlig, hvis Indhold er saadant, at jeg ofte har hørt Dig kalde slige Skrifter Pastiller, naar de have været stillede mod Dig? Er det de virkelig smukke Vers, hvori Pastillen er skjult, da vil Du være enig med mig, at en * paa et Guldsad er ingen anstændig Præsent til sine Venner, og næsten endnu mindre til sine Abonenter, der betale, hvad de faae; til hvilken Klasse, jeg i det mindste hører, om Du nu end skulde finde, at jeg ikke hører til den første; thi af denne søde Drøm er jeg virkelig for længe siden opvaagnet. Jeg har aldeles intet imod, at J. Z. har andre politiske Meninger, end jeg; dertil har han fuldkommen Ret; jeg har ikke engang noget imod, at han skriver Pastiller imod mig, uagtet jeg er mig bevidst, aldrig at have fornærmet ham, da jeg ikke engang veed, nogensinde at have seet ham; men jeg fortryder paa, at Du vil være Solkevennens Adjunctus i Vacancen. At Zetliges Invectiver ere stillede mod mig, det føler jeg, og skal gierne være offentlig bekiendt; jeg finder ogsaa M. E. Brun deri, og flere, hvis Navne jeg endnu

ikke kan dechifrere. Du vil maaskee forsvare Dig med Dit Motto; men dem selv, hvilket uselt, Føllevennen allene værdigt, Forsvar; og at Du, lige som jeg, føler, at Zetlig har stilet sine Ondskaber imod mig in specie, det vil Du vel neppe nægte. Jeg har alt for længe seet Dig affichere en Tro, hvortil Du neppe ærlig henherer; thi uagtet Du i Henseende til Dine Meninger om den franske Frihed er noget nær Orthodox, saa var forviøset paa, at der er intet Menneske saa blindt, at det jo af Dine idelige Lovtaler over den danske Regjering, og dem, i hvis Hænder sammes Roer findes, tydeligen seer, at Frygt og Svaghed, samt Bestræbelse at yndes af alle Partier, forfører Dig ofte til at modsige Dig selv, og at arbejde imod den Frihed, som Du foregiver Dig at ynde. Betænk dog, at den, der vil være Ven af alle, bliver Ven af ingen, og nedlæg heller Din Pen, naar Du ikke har Mod eller Kraft nok til at forsvare den Sag, som Du anseer for den gode Sag. Saaledes gier jeg, og sægter jeg da ikke mere for Friheden, der heller ikke trænger til min Arm, saa skal jeg dog aldrig sægte mod den. Vær forresten utvetydig, enten Du saa er Frihedens, eller som Zetlig, Aristokratiets Ven, og naar man seer, at Du blot følger Din Overbeviisning — lad denne endog være falsk — da vil Du i begge Tilfælde finde redelige og agtværdige Venner; men naar Du deler Dine Baaben mellem tvende stridende Partier, da

anseer man Dig som den, der forsætlig forarsager
Ulempe, og glæder sig ved et Slagsmaal, kan han
være udenfor.

P. A. Heiberg.

Kjøbenhavn d. 1 Sept. 1795

Herr Professor Rahbek.

Ogsaa Du, Brutus! vilde jeg formodentlig
have sagt, hvis jeg ikke fra en Leilighed, hvor denne
Talemaade af en anden var bleven anvendt, havde havt
en Paamindelse om, at det var at giøre sig selv til en
Mand, som af alle dødelige — hans vor Alders Nav-
ne ene undtagen — vel var den, jeg allermindst vilde
være. Naar man af det foregaaende har seet, hvad
Priis jeg satte, og sætter paa P. A. Heiberg, hans
Agtelse og Venskab, behøver jeg ikke at tilføie, hvor
dette Brev smertede mig, saameget mere, som det
sikkerlig kom mig aldeles uventet; i det mindste er
jeg ikke dette Dieblis istand til at gienkalde mig nogen
Begivenhed, hint zetligiste Stykke undtaget, som kunde
have frembragt den mig saa smertelige Forandring i
hans Tro, ikke blot om min Tænkemaade i det hele,
men i Særdeleshed paa mit Venskab for ham; saa-
meget mindre, som jeg ikke veed, eller troer, at der
i den hele Periode fra Ildebranden af, og til Begyn-
delsen af September, hvor jeg bestandig var i min
Celle paa Fredensborg, er, eller kan være foresaldet
det allermindste imellem ham og mig. To og tredive
Aar, der siden den Tid ere henrundne, maa vidne

for eller mod mig, om jeg er blevet Friheden, den Frihed, han og jeg begge have hyllet, Borgerfriheden og Meningsfriheden, tro, eller om jeg nogensinde har bøiet, eller bøier Kne for Aristokratie; end eet Vidnesbyrd, som jeg i saa Henseende sætter over de øvrige, er hans trofaste Venkab, som han ikke længe efter giengav, som han, da han tabtes for Danmark, i min liden Stambog bevidnede mig med Ord, den jeg til sin Tid skal have den Ære, at fremlægge, hans Venkab, som den Dag i Dag, maaskee mellem alt, hvad der udgør min Stolthed, som Menneſke og Borger, er det, der gjør mig stoltest, da det er mig Beviis, at han finder mig redelig at opfylde den Betingelse, han foreskrev sig, som Borgen for mit Venkab, og selgelig paalagde mig, som Vilkaar for hans, at blive Sandheden tro. Udentviol havde vi, efter Skuespillet den syvende September, paa Kongens Nytorv en lang og varm mundtelig Forklaring i den Anledning, og bestemt erindrer jeg, at jeg sagde ham disse Ord: Aarsagen, hvorfor jeg indrykkede, hvad Du kalder Anfald paa Dig, er, fordi jeg tog dem for mig, og i saa Tilfælde troede jeg, at burde give Betlitz Ordet, for, naar han havde udtalt, selv at være berettiget til det, saa

Gist og Modgift ligge begge sammen;

at jeg herpaa ikke strax svarte, kommer af, han har mere at sige. Overalt ikke at tale om min Overbevisning, at enhver Mening har Ret at høres, vilde

jeg endog fra Klogskabens Side ansee det fordeelagtigt for den gode Sag, at en saadan Philippica derimod ikke kunde endnu gøres værre ved den Indledning, at den var afviist i et saa kaldet moderat Blad, af en gammel Ven, der formodenlig frngtede,

De Torne, der paa Veien bied ham,

Den Vei det var hans Pligt, hans Kalb at følge.

Nagtet Heiberg, vel endog fra temmelig tidlige Dage, havde modt saamegen uskyldt uværdig Behandling, at man ikke kan undres, om man — maaſkee juſt i Folge hans Godtroenhed — kunde godt — naar man vidſte Grebet — vække Miſtanke hos ham, har jeg ikke kiændt noget Menneske, der var lettere og villigere til at vende tilbage til ſin gode Mening om dem, man havde gjort ham miſtænkelige. Vor indbyrdes Forklaring endtes da ſaaledes, at jeg fra den Side troede mig aldeles rolig, og vilde med mine hierteligere Sorger vende tilbage til min Enebo, da Malte Conrad Brun om Morgenſen, ſom jeg vilde ſtaaſe paa Hellingørſpoſten, for at kiøre med den til Hirschholm, kom til mig paa Poſtgaarden, at bringe mig ſin nyſudkomne, og mig tilegnede Satire Oprørsnuſerne. Hvorvidt det med denne Dedication var meent ſaa eller ſaa, vil jeg lade ſtaaſe derhen; ogſaa han havde, og viſt nok med beſtemtere Foie, end Heiberg, da han flere Stæder deri var ſaa godt ſom navnligſen betegnet, fortrudt paa, at de ætligiſke Epiſtler havde ſaaet Sted

i Tilskueren, da han, som jeg af Oprørsnuserne
 saae, med eller uden Ret blandt andet tog for sig,
 hvad især, som i mine Tanker mig vedkommende,
 havde bestemt mig til, ikke at nægte det Optagelse,
 følgende Linier:

Bag Skjoldet af det grædskke Alfabet, a *)
 Af Læser og Forfatter ubeseet,
 Forgiftet Pii! Du kan med Tryghed sende,
 Og Wiisdom lettelig til Daarskab vende.

At han altsaa i sin Satire ankede paa:

At Folkevennens

Afsøde And sig havde nys ladt see
 Saa rædsom sæl i vor Tilskuers Blade
 At alle Gratier, og alle Muser
 I Krogen krøb for den;

kunde jeg ikke optage ham ilde; om eller hvorvidt der
 iøvrigt skulde være skudt tilmaals efter mig heri, har
 jeg ikke ved noiere Giennemlæsning nu været istand
 til at udfinde, og havde jeg den Tid for meget langt
 Andet i mit Hoved, til at sysselsætte mig dermed og var
 det vel neppe Klogskab eene, naar jeg den Gang —
 hvad jeg overalt ikke just skal være utilbeielig til — tog
 Alt i den bedste Mening. At jeg kaldte hans Satire
 erkestolbergsk, som man den Tid forekastede mig, og
 som nylig en gammel Ven, der neppe tænkte paa,
 at jeg havde været af den Mening, ikke vilde finde
 Feie til, kan jeg ikke bedre give min Hiemmel for,
 end ved at affkrive et Sted af dette ikke i hans Digte
 optagne, og derfor nu saare siælben Poem:

*) See S. 339.

Der er en Kunst, som hedder Tænkelensten
 Paa Danst, og Logika paa romersk Maal,
 En farlig Kunst, der lokker Menneket
 Fra Troens brede, flidte Kongevei
 Ind paa Fornuftens snævre, haarde Stier;
 Og hen fra Løgnens store Ocean,
 Til Sandheds stille Kilde. Lislig denne
 Og solvklar vælger frem, omstygget rundt
 Af Geg og Laurbærstov; de dumme Græker
 Af den beruste sig, og derfor stifted
 De Republikker. Cato, Aristides,
 Leonidas, Aristogiton, Brutus
 Dra' deraf hidsig smitsom Frihedsfeber.
 Endnu i vore Dage har Rousseau
 Dst deraf Sværmeri for Dyd og Frihed,
 Af den dra' Washington, Franklin, Kosziusko,
 Af den dra' nys Ferraud, Boissy, Louvet.
 Ja Benner! lislig rinder denne Kilde,
 Som fysi Himmel klar, som Aften deilig,
 Og sødt indbydende; men flye den, flye den;
 Thi Gift, Demokratismens Gift er skilt
 I den, en Gift, som fylder Folkets Siel
 Med daarlig Hobmod, rivende det løs
 Af Pavers og Despoters Bedebaand;
 En Gift, som føder af sig Had mod Laster,
 Og Medynk med tvetunget Slangeflogskab,
 Og over Haan og Trubsel hævet Sielskraft,
 En Gift, kort sagt, hvis Rasen selv, o Betlig!
 Din Persifflages Vand ei kan udslukke.

Da jeg adskillige Gange alt er kommet til at nævne
 M. C. Brun, og Døden, medens jeg skriver paa
 Nærværende, har fornyet hans Erindring mellem
 hans Medborgere, troer jeg her at burde sige Noget
 om ham, og mit Forhold til ham. Medarbejder i

Minerva fra sine tidligste Studenterdage, medens dette Tidsskrift var under Prams Enebestyrelse, holdt han op at skrive for det, da det kom under min, og havde han uidentvivel et lidet Horn i Siden paa mig for een og anden Yttring i Tilskueren om vore unge Forsattere, hvortil maaskee og disse Vers i hans Satire*) kunne have sigtet:

Bed Synet af en Bog I spørge strax:
 Hvor trykkes det? hvad hedder dens Forsatter?
 Hvor gammel er han? derpaa kommer Alting
 I lærde Sager an; ja! man maa ønske,
 Det blev befalt, hver Autor skulde vise
 Sin Døbeseddel frem, før han fik Lov
 At skrive; thi det er jo uforkammet,
 At Folk paa tyve Aar tør driste sig
 At vide eller tænke meer og bedre,
 End Folk paa tred've, ja tør vise det
 Paa Prent! — Nu Navnene, hvormeget
 Beroer ei derpaa! stod en Baggelens,
 En Thaarups Navn paa yngre Skjalbes Vers,
 O, da var det guddommeligt og feilsfrit,
 Men skrive anonymt. Gud bevar' os!

Men — siger Bruns Nekrolog i Litteraturtidenden —
 hvad den Tid beskæftigede Hovedstadens aandsfulde

*) Hvad midlertid antoges for at være værst meent,
 var Titelbladets Motto:

O Frihed, Fædreland! tør man ei nævne Eder?

Gyllenborg oversat af Rahbek.

Om det var sigtet mod mig, veed jeg ikke; at det
 ramte mig ikke, i det mindste saarede mig ikke,
 veed jeg med Visshed, og føler nu som da, at der
 aldrig var den Tid, hvor jeg ei vilde have Fæ-
 dreland og Frihed nævnet.

Kredse, var ikke blot Poesie og Litteratur; men ogsaa Politik. Franske Frihedsbegreber og tydske philosophiske Ideer giærede i de unge Hierner, og frembragte umodne Forsætter og Drømme." I det jeg for en Deel indrømmer det øvrige, maa jeg dog nedlægge bestemt Indsigelse mod Ordet Forsætter, i det mindste med Hensyn til den Udtydning, det kunde gives; thi af Alt, hvad den Tid, og siden er kommet til min Kundskab, veed jeg kun een eneste Ting, som man kunde benævne Forsæt, hvis den ellers nogen Tid virkelig har været fore, og ikke blot var tom. Måske af den for flere Aar siden afdøde Drømmer, som meget længe efter gjorde sig til af denne Idee, der vist nok var rasende, men sikkert ikke i Ordets franske Betydning, enragé, og dette var intet mindre, ved en smuk mørk Midnatstund at nedrive Erkearistokraten Ulfeldts Stamstøtte. Jeg gientager det, har et saadant Forsæt nogen Tid virkelig været til — som jeg omvovler — da kan det kun være fattet i en Altruus, som det og efter Vedkommendes Fortælling skulde være omhandlet paa et Alhuus; men en Frugt af franske Frihedsbegreber, var det sikkert neppe. At der mellem den Tids Domme og Drømme være umodne, vil man af det foregaaende have seet, jeg alt da offentlig har yttret, og det havde den Tid vel tilføles med alle Tider; men at der mellem de Domme — og om man atter vil forpligte mig til, at gientage Ordet Drømme — de franske Frihedsbegreber, og de Erindringer af mit Liv. 4de Deel. (25)

nydste philosophiske Ideer frembragte, vare de, man ikke vil kunne fristående Modenhed, mener jeg ikke at behøve at bevise, naar jeg blot har nævnt Mændene Rothe, Schmettau, Hennings, Augustenborg, Colbiørnsen, Birkner, Rosenstand, Falsen, Klingberg, Collet, Abrahamson, Pram, Mangor, Heiberg; og, at man ikke skal troe, jeg, ved at gjøre mig til Lov, ingen levende Medborger at nævne, har villet undstikke mig selv for muligt Had, tilføier jeg mig, Rahbek, med saa meget mindre Betænkkelighed, som Birkner i sit u dødelige sidste Skrift om Trykkesfriheden har givet et hidhørende Arbejde af mig et Vidnesbyrd, der berettiger mig hertil.

Borgerfrihed under Lovenes, men under gode Loves Herredom! at jeg skal bruge Chr. Colbiørnsens egne Ord, der endnu svæve mig i Minde, som jeg herte dem af ham, med den uforglemmelige Accent, som hans Luesiel giennemglødede med sin hele Ild,

Borgerret i lige Skaaler

En i Friheds fulde Straaler,

var vort Ønske, vort Haab, vort Krav; men idet vi paaflionnede,

Hvad her gik fra Thronen ud,

da erkjendte vi med hin*) ædle ovennævnte Fyrste tillige: at et af Redskaberne til at fremme Fornuft- og Mora-

*) See hans kostelige Tale ved Universitetets Præmieuddeling (Min. 1795 April). Ved at nævne denne, er det mig en Pligt at nævne, at Abind og Forbom den Tid gierne vilde have givet mig

litetsrigets Komme, Menneskeslægtens Opdragelse og
 Forædling — vor condorcetske Drom — var den of-
 fenlige Mening.

Jeg har ikke i de Liberales Opregneelse nævnt
 M. C. Brun, fordi han egenlig — at jeg skal bruge
 Camille Desmoulins Udtryk — ikke var med os i
 den trojanske Hest; fordi, om hans Sag end var en
 Tid vor, han ikke forte den med vore Baaben. Saa-
 ledes har jeg i mine Papirer Beviis for, at alt hans
 Bækter ikke blot var ikke mig, men ikke Heiberg til
 Maade, især paa den Tid, den kom ud; skiondt jeg,
 efter nu, i Mangel af den, at have til dette Arbeids
 Brug læst Klingbergs mesterlige Forsvar for den igien-
 nem, vil vel troe, jeg i min Dom over den har
 maaskee uvitterlig taget velmegen Hensyn paa, hvad

Æren for denne Tale, for at fravende ham den;
 men at endog de, der ellers dømte gunstigt om
 mig og mine Væner, eenstemmig erkjendte: at
 den laae udenfor disses Sphære, at en ganske anden
 Tankegang, en ganske anden Tbeevending, en gan-
 ske anden Udtryksmaade, end min hersker deri; at saa
 inderlig endog jeg maatte samtykke, bifalde, ære,
 hvad der var sagt, saalibet kunde, maaskee vilde jeg
 have sagt det saaledes; og at altsaa intet tilhører
 mig, uden Fordanskningen, da den ædle Forfatter
 naturligviis havde opsat den i det Sprog, hvoraf
 og hvori han var Mester, og betroet mig at over-
 føre det i Landets Tungemaal, som han vel havde
 tilfulde inde, men kun talte med Bæmskelighed,
 der dog især kom af hans elskelige Frygtsomhed.

Skade, den gav Meningsfrihedens Fiender Leilighed, til at gjøre den gode Sag. Midlertid var Brun og jeg blevet personligen kiendte, deels i Skuespilhuset, deels og troer jeg, i d. dr. l. S., skiondt noget senere, og blev snart indtaget af hans personlige Elskelighed, hans Blidhed, hans Varme for alt Edelt og godt, hans ualmindelig rene Sæder, ligesom og i Ildebrandens Dage, hans Raskhed, Tienstfærdighed, personlige Uforsagthed, bragte ham høit i min Gunst. Min Mening om ham, som politisk Skribent, saaledes som jeg den Gang fremsatte den for en ovennævnt Mand, der ugierne saae en Yngling, hvis Aand og Anlæg han i hans Skrifter erkjendte, og hvis Hierte han fra mig havde et saare fordeelagtigt Vidnesbyrd om, at regnes blandt de urolige Hoveder, og paalagde mig, som hans Ven, at minde ham om, hvad han skulde sig selv, torde senere have hævdet sig. Hvad Camille Desmoulins — svarte jeg — sagde om General Dillon, siger jeg om Brun: "Dillon, sagde han, er hverken Roialist eller Republikaner, hverken Aristokrat eller Demokrat; han er Soldat, hvor han seer Arbeid og Ære for sin Kaarde, der tjener han; M. C. Brun er Skribent, og hvor han seer Æmne for sit Talent, griber han sin Pen."

Ikke vil jeg sige, at han gjorde nogen Ting for Fordeel*), eller for Folkegunst; men som saa mange

*) Et sandt Uheld for Brun, var, at han var kommen til at boe hos en Mand der havde gjort sig

udmærkede Hoveder havde han en Fortiærlighed for Paradoxen, og betragtede den saalænge for at opsoge dens anbefalende Sider, til han selv forelskede sig deri, eller maaſkee egentlig mindre i den selv, end i sin blændende Fremstilling deraf; en Egenſkab, ſom jeg blandt andet har fundet ham at have tilfældes med meget geniale Advokater, der ved den lange Oveſe, at ſøge enhver Sags fordeelagtigſte Side, ſaare let, dem ſelv uvitterlig, henfalde til en vis Meningsverſatilitet, der bringer dem hyppig i Modſigelse med dem ſelv, hvilket ligeledes og med Skribenter, der have mere Phantaſie, Klygt, og Aand end Dybhed af Foieſe og af Tænkſomhed, torde befindes at være

en Art Celebritet, og vel egentlig en Exiſtence ved at trykke Skrifter, der kom, eller ventedes at komme under Tiltale, og paatage ſig den lovmæltige Anſvarlighed for diſe, og der udentvivelſt friftede Brun til meget, ſom han maaſkee eller aldrig var faldet paa. Dette gav Anledning til, at engang en af Bruns Venner, der tog ham i Forſvar, da man vilde regne ham blandt Stryverſængerne, og paastod, han ſkrev ikke for Fordeel, ſik til Svar: Nei, men for Vinding! (ſaa hedde Forlæggeren). Ogsaa da paa ſamme Tid en anden bekiandt Skribent, der havde ſamme Fornavn ſom Brun, regnedes med til den ſtridende Kirke, gav man Fornavnet Skyld for deres Stridbarhed, og i M. C. Bruns Kreds hedde han i Spøg *Malthæ contra Brun*, for at betegne den Contrast, der var mellem den bedſte Flyveblads Skribent, og det blide gode Menneſke.

Tilfældet, og hvorpaa maaskee Voltaire selv torde være et paafaldeude Exempel.

Da jeg, som sagt, var ved mange sammenstødende Omstændigheder kommet til at holde meget af M. C. Brun, og virkelig var mig bevidst, hvad i Fortalen sagdes om mit ærlige Venskab, hvoraf han kunde vente en oprigtig om ikke paalidelig Dom (som jeg da og ikke længe derefter med Joie vedgik, at have faaet ham til at slette adskilligt ud i Skrifter, han havde meddeelt mig, skiondt aldrig til at skrive en Linie) tog jeg ligesrem hans nysansorte Ord efter Bogstaverne, og det var sandelig ikke for — som man dengang sagde — at tage min Hat af for en Kat, af Frygt, at den engang skulde blive en Konge*), jeg roste hans Satire, skiondt det vel kan være, at jeg i mit Udtryk lidt bestemtes af den Betragt-

*) Jeg troer her, at burde anmærke, at det i de i nysubkomne Hertha indrykkede Baggelsenke Breve, unavngivne unge Menneſke, ingenlunde var M. C. Brun, men en endnu levende høist ædel Mand og Skribent, hvis første Skrift midlertid naturligtviis ikke var, hvad hans senere havde været, og ere. Man seer midlertid af disse Breve, at baade hans og mine Mishag med vore daværende unge Skribenter, især vare af æsthetisk Natur, og at vi begge beſtrygte, hvad ogsaa gik i Dypfyldelse, at vor poetiske Litteratur i denne Polemik- og Pamphlet-Syndflod skulde gaae tilgrunde, som da og Nærene fra 1794 til 1801 bogstavelig vare dens syv magre Aar, den dramatiske Litteratur ene undtagen.

ning, at han i det mindste havde mere Føie end nogen Anden at klage over, jeg havde indrykket noget imod ham, da han tydeligst var betegnet. Ogsaa vise noksom de tree følgende Tilskuer-Nummere, at jeg troede den hellige Grav i alle Maader velforvart, og nu i det fjerde ikke tog i Betænkning at levere Zetliges sidste Brev til Arist, som egentlig var det værfte, da deri ikke blot var hyppige Udfald paa de saakaldte Penmænd og Oplysningsmænd,

Et Lys der vilde tænde,
Og tændte uforsigtig Baadeild,
samt mod Gallien,

Det Folk, som Himlens Brede
Har dømt som Juda før —
Som Baal rasende saaes at tilbede
Endog idet han æder Menneffet

men da her selv om Danmark sagdes:

Naar var det danske Folk originalt?
Naar laante det ei andre Folkes Skikke,
Grundsætninger, ja Sprog, og kort sagt, Alt?
Naar var en dansk ei taabelig besfeben,
Mistroiff mod sin egen Følelse?
Men og, naar var han ei i Afskeeden
Enthusiast!

Jeg meente nu virkelig at giøre Alt godt, ved at erklære, at, saa uenig jeg næsten i eet og alt var med Indholdet, havde jeg dog ikke troet at burde afvise disse Breve, da jeg ansaae Tanketvang for den afsthyeligste af al Slags Despotie, og alt for en rum Tid siden havde erklæret aldrig at ville vove at

opkaste min individuelle Mening til Rettesnor, for, hvad jeg i mine Tidkrifter indlemmede, men med Sornpielse skulde indrykke et med Anstændighed, Grundighed og Aand skrevet Bidrag, uagtet det paa det fuldkomneste var min personlige Overbeviisning modsat; at der fra Passillanten Solkevennen, der navnløs angreb navngivne Mænd, og til Polemikeren Jærlig, der angreb Skribenters Skribentsforhold, var et ikke lidet Spring, og at man, saa uenig man end kunde være med Brevenes politiske Grundsatninger, vel neppe kunde nægte dem poetisk Værdi."

"Vel vil man sige — vedblev jeg — at disse Breve angribe Skribenter, dem Tilskueren agter, elsker, erkender for sine Venner, sine Blades heldigste Understøttere. Han er ikke istand til at finde nogen eneste personlig angrebet; og for de angrebne Sætningers Skyld kunde han saameget mindre afvise Brevene, da ikke saa af de paaankede Sætninger vare hans egne, og af ham offentlig erkjendte som saadanne. Saaledes skal han aldrig fragaae: at det er Kongers Kongeværd, eller endnu rigtigere, deres Borgerværd, der gjør dem i hans Øine til mere eller mindre, end andre deres Medborgere, at Ludvig den femtende i hans Tanker var den underste i sit Land, ligesom Preusens Frederik den anden den første i sit. Saaledes skal han vel vogte sig for at bryde Staven over Harmodius, og Aristogiton, og Brutus, og flere Tyrannmordere,

dem alle Aarhundreder have erkjendt for deres Fædrelands Helte og Martyrer. Saaledes er det hans bestemteste Overtydning, at ingen — han siger ikke engang billig, men — retfærdig Lov kan forbyde eller straffe Meninger, da han holder den Ret, at fare vild, for een af de alleruafhængeligste Menneskerettigheder; at offentlige trykte Angreb ere den retskafne Mands Vre langt mindre farlige, end Gemakernes lumste Hvislen; at man ilde beskærmer Tro og Religion med St. Peders Sværd, og at man ikke finder, Malchus blev en Christen, fordi Dret blev hugget af ham.”

Jeg afslagde derpaa min Troesbekiendelse over de daværende franske Anliggender, og vedgik, at jeg og, som Zetlig havde paaanket,

Har blandet

Endog vor Christians og Frederiks Lov
Med Galliens Lovtaler,

at jeg og havde lyst hiertemeent Forbandelse over den hyrede Skurk, der med lumst Haand arbejdede paa, at forstyrre Folkets og Fyrstens gienfældige Tillid; fort at jeg i det hele sølte mig formeget Part til at troe mig besøiet at afvise Zetliges Anker, da jeg frit torde lade enhver, der kjendte noget til Nationens Aand og Tænkemaade, dømme mellem ham og den; at Folkevennen havde leedt Digteren vild, saavel i Henseende til Danmark, som Frankrig, havde i saagodt som alle Danmarks Penmænd viist ham Revolutionister

og Oprørsstiftere, og aflokket ham den haarde Beskydning, at hver Dansk havde sit Ansted af Ubeheede;" og sluttede jeg nu med at anvende paa Digteren den da navnkundige Republikaner Legendres Ord om en anderledes findet Collega: "Jeg er overtydet om, at det er i ærlig Mening, han har foredraget sine politiske Wildfarelser, og de forvanske ikke et Stovgram min Dom enten om hans Hoved, eller hans Hierte."

Hermed syntes jeg nu, jeg havde gjort mine Sager meget vel; eller rettere, jeg var glad ved at have faaet dette fra Halsen, da jeg havde mere end nok, at trækkes med alligevel, som man da og umiddelbar oven paa nysomhandlede Nummer vil finde et underskrevet med det ominøse F****s Tr**s, hvor uidentvivel den, der læste det med Eftertanke i Henshold til, hvad han alt her har fundet berørt, torde opdage adskilligt, der ikke var hensat der uden Betydning, og vel neppe uden Anledning.

Et tydeligt og fuldstændigt Begreb, hvormeget jeg i hiin Henseende havde forregnet mig, vil man kunne gjøre sig af følgende Brev fra en Mand, der paa senere Aar alt mere og mere blev min Mentor, efter som jeg mere og mere lærte at kiende og erkiende hans ualmindelige Rettsindighed, hans oplyste Voregeraand, hans uafhængige Sandhedskjærlighed, hans mangesidige Sagkyndighed, og hans utrættelige Arbeidsomhed, Patrioten, Hædersmanden C. E. Manner. Saaledes tilskrev han mig under 12 October,

formodenlig til Giensvar paa, hvad jeg havde skrevet ham i Anledning af et mig tilsendt anonymt Brev, hvorom jeg raadspurgte ham, samt et Manuskript fra ham, uidentviol om det norske Universitet hvorom han igien onskede min Betænkning.

H. M.

"Tusind Tak! gode Hr. Prof., for Deres Løfte om Critik over det mig tilsendte Manuskript. Jeg veed det forud, at en Mand af Deres Arbeidsomhed, og med de Dem alt paaliggende Arbeider har ingen ledig Time; jeg onsker Dem heller ikke mange; thi det maatte være Misfornøielse eller Sygdom, eller saadant Noget, der foraarsagede dem, men min Egennytte onsker Dem et Par, og saa forresten alt Godt til Sind og Legem.

Det tilsendte Brev*) forekommer mig ei uventet, da her er Overflod af anonyme Breve i denne Tid, som Handlemaaden frembringer; mit Raad skal være, ei at indrykke det i Tilskueren; Vedkommendes — Ugtelse, er, forskyldt eller uforskyldt, er det samme,

*) En Anke mod, hvad man i Nutidens Sprog, da man ikke regner det saa nøie med en lille *Contradictio in adjecto*, kalder en subaltern Autoritet, der især den Tid var intet mindre end populair; og at dette neppe var uden al Grund, synes følgende Ord, der i Brevet er overstrøgne, at be-
styrke. "Jeg kan ei nægte at have ~~set~~ noget lignende om den."

saaliden i denne Tid i Publisko, at den vist ei taaler mange Pust; og hvo kan see Enden, naar Almuen reent taber den? Dette Brevs Trykning vilde være et vældigt Stød derpaa. Synes De derfor ei, det var bedre, for dog at tillade Brevet nogen Virkning, at De sender det strax til ****, og skrev derved; at De havde faaet det paa den og den Maade; De vilde ikke publicere det, da det vilde svække den Agtelse, en **** behøver i Publisko, hvad enten Beskyldningen er sand eller ei, men at De dog ei vilde undlade, at tilstille Bedkommende det, at den kunde blive underrettet om de skammelige Rygter, som hemmelig gik om den, og at den kunde fralægge sig det, om den fandt det nødvendigt;” eller noget saadant, som De bedre finder paa end jeg. Jeg synes, at saa kan Brevet have en god Virkning i denne Casu, og flere, uden at faae den onde, som den vilde virke trykt, selv om det var sandt. I Morgen faaer De et Uvertisement i Adresseavisen at læse om et andet Brev, som en anden af mine Venner **) har faaet, hvis Trykning jeg og har fraraadet.

**) Davaerende Assessor Bærens, Mangors tro og nidfiære Medarbejder i deres hæderlige Yndlingsbeskræbelse, Sattigvæsenets Forbedring; og fra hvem i Adresseavisen findes følgende Uvertisement: ”min tagne Beslutning i Anledning af den mig, paa nogle unavngivne Borgeres Begne af en anonym tilstillede Skrivelse, vilde Bedkommende behage at lade afhente.” At jeg i Henseende til den mig

Gid vi vel havde Ende paa deune Maaned. Gieringen er ei liden. Ovenomtalte har rigtig nok forsomt en betydelig Deel af sine Pligter. Da jeg vilde, man i Julio, inden man kunde komme til at bygge paa de rette og varige Huse, skulde med stor Iver tænkt paa Interimshuse, loe man ad mig, og ei ansaae det værdt at agte derpaa; nu i de sidste 4 Uger, seer man, ingen vil flytte til Provindserne, og Hensigten, som jeg troer, var at depeuplere, naaes ei; nu er man forlegen, 8-900 Familier mangle Huus, og de bliver vist baltstyrige paa Fredag, naar de skal flytte ud, og ei veed nogensteds ind.

Nu om Universitetet! har jeg forarsaget Dem en eneste ublid Time med min Alabenhierlighed, gjør det mig Ondt; jeg, som kiender Deres Tænkemaade, at den ei er at krybe, har ingenlunde troet, at De skrev for at giere Cour, i hvad end **s Marsag har været, endskiendt jeg troer, at De begge vilde tabe ved Forslyttelsen; jeg har og forsvaret Dem begge med, at den Tanke ei var ny hos nogen af Dem, men jeg sagde kun min gode Ven, hvad jeg sagde **, hvad Dom, man havde fældet over Deres Skrifter; maaskee havde jeg gjort bedre i at tie, da, hvad Dret ei horer, Hiertet ei rører.

paa lige Maade tilhændekomne har fulgt min Mentors ovenstaaende Raad, har jeg fuld Føie at antage, skiondt jeg hverken kan bestemt erindre det, eller hvad Brevet var om; afstrøft blev det ikke.

Det, der støder meest heri, og som jeg maa tilstaae, er og min Mening, er, at man 1) ei kan gavne den afbrændte Deel dermed, da man ei kan uddrive Universitetet strax, inden man har Plads til det, der hvor det skal hen; og alle Anstalter, som ei kan hielpe inden et halv Aar paa de Afbrændte, ere mere til Skade, end til Gavn. 2) Det vil koste mod et Par Tønder Guld, som nu bedre kan anvendes, og behøves for de brandlidte. 3*) — — — —. 4) Der er nylig, efter Rytet, taget Beslutning, ikke at yde noget til et norsk Universitet, og nu kunde man have et Par Tønder Guld til dette!" See kiære Ven! naar saadant tages i Betragtning, kan De da undre over, at man laster Tingen, og søger at finde Feil hos dem, som holde med den? Læg nu til, at min gode Ven har stødt adskillige med Jertlikes Breve, især med, at den Declaration, som stod bag efter, ei gik foran; og at disse i Harmen finde Tilboielighed eller Lyst til at udtroe Alting vrangt; og at nogle af Deres saakaldte Venner ere halve Venner eller forsonede Fiender, saa maa det taales. Tillader De mig et Raad, da er det: Lad, som De ei veed deraf! gaae Deres Vei ligesvem! ved at handle retskaffen, overbevise De Deres Venner bedre, end ved Forsvarsskrifter, og saalænge De ei anfaldes offentlig, kan De jo igno-

*) Den her omtalte var en endnu levende Mand, hvem vi begge holdt meget af, og som, man vangelig troede, jeg her havde skrevet til Behag.

rere Folks Afvigelse fra Enighed med Dem i Tanker. De har handlet, eller dog skrevet for meget offentlig til, at De behøver at forsvare Deres Tænkemaade og Grundsatning, eller forsvares. Tandem bona causa triumphat."

Mere tillader Tiden mig ikke, end at vi ønske Dem alle, at leve altid vel.

12 Oct. 1795.

Mangor.

Jeg vilde finde mig besejret at meddele ovenstaaende Brev, var det end blot til Hiemmel for, hvad i Tilskueren sagdes ved denne Uedlings Død, at, hvis det er min Stolthed, at Ewald, Gerner, L. Rothe, Carstens, Suhm — lad mig af de senere Døde tilføie D. Guldberg og Jacobi — værdigede mine yngre Dage deres opmuntrende Yndest, da er det mit sande Held, at E. E. Mangor var min Mandoms Ven, ved hvis veiledende Haand jeg har gjort mere end eet af mine Skridt paa Borgerbanen, ved mere end een Leilighed, hvor det var mig Pligt at staae offentlig frem, aagret med hans Pund, varmet mig ved hans Borgerild, seet ved hans rene stadigbrændende Viismandslys, at som hans Bisald var min Stolthed, hans ærlige Bannedaddel meer end een Gang mig veldædig Varsel, hans Venstab i Misstiændelsens og Mismodets Timer min Trost. Dobbelt vigtigt er det mig, da det tillige hiemler tilfulde, hvad her om Stemningen mod mig er sagt, der var mig en des beedstere Staal, da den paa anden og tredie Haand skienkedes mig af dem,

der tillige gjorde sig en Glæde af at lade mig føle, 'at det var mine formeente Troesforvante, der dømte mig saaledes. At Mangor anede, at der vel var andre Ting, og af dem, man ikke lettelig betroer ældre Mand, der boiede mig til Jorden, torde Brevet ikke utydelig vise; at sligt midlertid var Hovedgrunden, hvorfor jeg havde været glad ved at give Jættelig Ordet paa en Tid, jeg vel maatte ønske mig No at serge i Stilhed over egne Anliggender, kunde han i sine Aar vel neppe sætte sig ind i. At jeg, ved at lade min Declaration gaae forved Brevene, havde forvendt Tingenes naturlige og retlige Gang, og ved at svare en Mand, inden han havde talt, udsat mig for Beskyldning, ved Procuratorkneb at ville forud indtage Meningen imod, hvad han havde at sige, synes mig, da jeg efter saamange Aar koldtsindig betragter Tingene, endnu aldeles ufriidigt; og vil jeg til Slutning blot tilføie, at Jættelig med et Brev, hvori han sagde: Vi ville neppe blive enige i vore saare forskiellige Politiker, men vi ville giensidig agte og elske hinanden, og aldrig ansee, hvad der synes os en Vildfarelse, for et Iovskillet Vidne enten mod nogen Mands Hoved eller Hierte, sendte mig en i Tilskuereu No. 95 indrykket Erklæring, som Udgiveren af hans samlede Skrifter med Føie har astrykt i Fortalen, til Beviis paa Digterens ædle Hierte, og som gjorde Ende paa den Strid, og befæstede vort Venstreb til hans Død.

Alt jeg ikke bogstavelig fulgte Mangors Raad, at lade, som jeg ikke vidste af, hvad Domme der fældtes om mig og mit Fremfærd, vil man noksom, af Tilskuerens umiddelbar derpaa udkomne No. 95, see, hvor en saakaldet Græthesen Seedybt i en ironisk Anklage mod mig for Alt, hvad jeg gjorde, og ikke gjorde, fik sagt omtrent alt, hvad jeg i den Anledning havde paa mit Hjerre, baade Theatret, Universitetet, Politiken og Litteraturen angaaende; hvilket naturligviis hialp, som jeg tilforn har anmærket, netop saameget, som alt sligt pleier at hielpe, undertagen, at det hialp mig til at faae skrevet et maaskee ganske læseligt Nummer i en af de Perioder, da jeg var meget fristet, skiondt af anden Grund, at giøre Meres Ord, Vellem me nescire litteras, til mine. Herom vil man saameget mere være overbeviist, naar man seer, at dette Blad er fra 15 October, og nu erfarer, at det var to Dage derpaa, den 17, jeg ved min Afreise fra Fredensborg med Rosings Børn, af en overstrømmende Hjerter skrev i mit Vindue den ovennævnte Afsked til mit Fristed, hvori jeg takkede det,

Fordi det lod mig græde

Useet, uspottet i sit trygge Skib.

Hvo der spottede mig, og hvorfor man spottede mig, vilde der maaskee i nærværende Dieblis være nogen Bønskelighed ved at opgive; men ligesom det er vist, at den, der græmmer sig over, hvad han ikke kan eller vil vedgaae, er udsat for at findes latterlig af dem,

Erindringer af mit Liv. 4de Deel.

(26)

der, da de ikke kiænde, eller behøve at erkiænde Grunden til hans Græmmelse, finde dem besøiede til at antage, og paaftaae, han græmmer sig over ingen Ting, saaledes er det og unægteligt, at et sygt og saaret Sind er omfindeligt, og tit i en usforvarende og hensigtsløs Berørelse finder et forsætlig Stød, ja vel endog troer, at man hoder ad ham, og sigter mod ham, og slaaer efter ham, hvor man maaſkee aldrig drømmer om ham engang, men kun til sit eget Morſkab fægter i Luften.

Og hvad jeg da græmmedes over? det tør maaſkee de to næſte Linier vel overveiede, indeholde, en meer end tilſtrækkelig Forklaring over:

Maaſkee jeg aldrig aldrig ſeer Dig mere,
Alf idel Tab mit Liv en Kiæde er;

og maa jeg endda ſøie til, at den ſidſte Linie var uendelig mere prophetiſk, end jeg, da jeg ſkrev den, kunde drømme om.

Alt det, der maaſkee forſt vil rinde en agtsom Læſer i Tanke ved diſſe Linier, og ſom uſtridig nærmest laae mig i Siælen, da jeg ſkrev dem, var, at den jævnlig Misforſtaaelse mellem Roſing og mig og vilde føre til et Brud (i hvilken Anledning jeg erindrer mig en Replik af Samsø, der ſom Philoctets Pil brændte Aar i mit Jnderſte) derfor har jeg fuld Himmel i et Brev, ſom jeg Dagen tilforn havde ſkrevet, men ſom det ſynes, ikke affendt, i Anledning af den hans Kone omſider bevilgede Benefice, ſom jeg ikke glædede mig

til, da jeg frygtede, den neppe vilde blive til Fornøielse, da hun saa aldeles ikke hørte til nogen af de tre Klasser, der have Monopol paa fede Beneficer, skiondt jeg desværre ikke, som jeg gierne havde ønsket, torde raade hende til at frabede sig denne sildige Retfærdighed. At jeg havde nogen Grund til at ansee den som saadan, vil uidentviol kunde skionnes deraf, at den, der havde Benefice samme Aar, som hun, og næst efter hende, var Saaby, der første Gang havde betraadt Skuepladsen i Kronborgs Scene i Subordinationen, da hun ved sin uopnaaelige Julie Waltronderi maaskee viste sig i sin Middagsglands, og at — som i Anmeldelsen af Benefice-Forestillingen i Minervas Theaterartikel blev sagt — en Fremmed, som denne Aften første Gang havde besøgt vor Theater, og erfoer, at ikke mindre end 14 havde havt Benefice før hende og Somme endog tvende, maatte enten faae meget høie Tanker om den Skueplads, hvorved hun var No. 15, eller fristes til at troe, at Belønninger undertiden uddeles i noget omvendt Forhold til Fortienester og Fortrin; og at hendes Rettigheder især i Grevens Tid ikke vare paatalte med vedborlig Kraft, troede jeg at have ret gode Beviser for. En anden Ting, som ved denne Leilighed var mig ubehagelig, og som man ogsaa i nysnævnte Anmeldelse vil finde Pæeg til, var, at hun, istedenfor, hvad jeg, der betragtede Tingene mere fra Vrens end Fordelens Side, ønskede og raadede, at vise sig ved denne Leilighed i

een af sine glimrende Mesterroller, valgte Pigen fra Marienborg, som nuværende Mad. Hegers Casthinka den Tid havde tilbraget særdeles Yndest, men hvor Mad. Rosing kun var en Bperson. Da selve Beneficen faldt i en Tidspunkt, hvor jeg her ikke vil faae Leilighed at omtale den, vil jeg blot berøre den synderlige Omstændighed, at min Kone, som jeg da kun to Gange havde talt med, tog her, sin strænge Sædruhed uagtet, Deel i et lidet venkabeligt Puds, der spillede Kunstnerinden. Der var nemlig en af de fornemste Loger, som, jeg hørte, det, da det ikke var en Beaumondeaften, gik seent med at faae affat. Denne fik jeg giennem hendes Broder Carl Heger hende skriftlig til at begiære til en Familie fra Landet. Da det midlertid havde vilde faldet i Vinene, hvis den stod ledig, og der dog heller ikke maatte komme nogen, fra hvem man kunde slutte sig til den egenlige Abonnent, skrev samme Haand atter Dagen for Forestillingen et forbindtligt Brev, hvori Billetten sendtes tilbage, da Hjemreisen uventet var kommet paa, og udbad man sig tillige, som en Godhed, at Kunstnerinden vilde benytte den til sin egen talrige Familie. Dette skeete; kloge Ophelia, som paastod at have kiendt Budet, vilde under fire Vine dutte mig paa, at stifte bagved; men min ædle Veninde nød selv i ærlig Trostydighed denne den Ubekiendtes Opmærksomhed, der smigrede hende, og vil først, naar hun læser dette, erfare, at det var

hendes mangeaarige sønlige Ven, der havde denne Glæde.

Endnu maa jeg anmærke, at, da den Spænding, der var mellem mig og Rosing, var over Theaterforhold, der ikke lettelig lod sig berøre i hendes Nærværelse, mærkede hun ikke synderlig dertil, da det overalt var ikke siældent, at vi deels om Kunstnelligheder, deels om litterariske og politiske Materier ikke kunde enes, og begge — som saa let især er Tilfældet, naar nogen lønlig Misforstaaelse ligger i Baghold — vare lidenskabelige i vore Disputer, hvilket overalt var saa temmelig de daværende Meningsstridigheders Natur.

Endnu maa jeg lægge til, at Malte Brun havde forfattet en Sang, hvormed Mad. Rosing hendes Benægtelsen skulde været modtaget, men at jeg, der tilfældig erfoer det ved et Aftryk deraf, som han havde lagt ind til mig hos Schulzes, var baade saa bange for, hvorvidt dette, som noget aldeles uøst, vilde gaae igiennem, og hvorledes det, fra forskiellige Sider, vilde blive hende optaget, at jeg rendte Byen rundt for at faae ham sat, formaae ham til at opgive dette Forehavende, og derimod give mig Sangen til min Tilfuer, hvor den slutter No. 92.

Men var end hiint nærmest befrygtede Tab's Tidme ikke kommet, da gav i en frygtelig Folge en Række andre tildeels uventede Forliis hinanden saa hurtigen Haanden, at ovenanførte Linie:

At idel Tab mit Liv en Række er;
 vel over mine allermeeft hypochondre Forestillinger bog-
 stavelig vedblev at sandes.

Allerede nogen Tid havde min ædle Fader, skændt paa samme Alder, som jeg nu, og med tilsyneladende udtømmelig Livskraft og Kiæmpestyrke, mod sin Sædvane klaget, og finder jeg i begge de sidste Sædler, jeg har fra ham, den ene fra April 1794, hvori han mælder mig min Søster Sophies Forlovelse, og den anden fra Februar 1795, hvori han indbyder mig paa en Dyreryg, at han omtaler sin Skrantning; ogsaa erindrer jeg meget bestemt, at han i tvende fortrolige Samtaler, den ene før Ildbranden, og den anden ikke længe efter den, som han om sine Anliggender havde med mig, begge Gange udlod sig om den Tid, han ikke var mere, som noget, der vel ikke kunde være langt borte; ogsaa husker jeg, at han blandt andet, i Anledning af et Skakparti, han ikke havde spilt sig tilpas, lod nogle Ord falde om Afstægende af Aandskraft, som iøvrigt ingen af os andre sporede hos ham. Midlertid tog hans Rosenfeber med den dermed følgende mange Timers Søvn, og i Særdeleshed hans Asthma*), saaledes til, at der

*) Her følgende characteristiske Anecdote: En Aften, uidentbiol i Forsommeren 1794, havde min Fader efter sin Sædvane lagt sig tidlig; Min Moder og mine Sødsfende sad med Johansen i den saakaldte yderste Stue, der var to Værelser fra Alcoven,

blev kun alt for megen Joie at frygte, at hans Dage maatte være talte; og da enhver ubehagelig Sindsbevægelse, ligesaa vel som enhver Uforsigtighed i hans Diæt, Forkiolelse, eller anden saadan physisk Mislighed, stedse havde af de omtalte Febericidiver med sig, erindrer jeg tilfulde, at jeg var saa urolig over nogle Ubehageligheder, der forbittrede hans Embedsstilling, at jeg endog tillod mig skriftlig uden hans Vidende i denne Anledning at henvende mig til en mangeaarig Belynder, jeg mellem hans Foresatte havde; jeg husker ikke mit Brev, men jeg mindes taknemmelig dennes Svar, og glemmer ham aldrig, at han optog dette mit vovede Skridt venstabeligere, end jeg maaskee havde Joie at vente. Og saa veed jeg, at det, der i mine polemiskpolitiske Biderværdigheder især foruroligede, og i adskillige Henseender forknyttede mig,

hvor min Fader laae; med eet gaaer Døren op, og han staaer i den! God Aften, god Aften, kommer De til os igien! raaber Johansen, der ikke tænkte, det betydede noget, da min Fader i det samme med de Ord: I lader mig døe! segnede tilbage, og blev grebet af de nærmeste. Hans Asthma var nemlig med usædvanlig Magt kommet over ham, men som den var nærved at overvinde ham, samlede han sine sidste Kampkrafter, og fandt Styrke nok til at gaae selv efter Hielp. Han fik nu sine Naphtheadraaber, og Anfaldet gik over, men naturligtviis lærte man nu, at man ingen sinde kunde lade ham være saaledes ene.

var Forestillingen af det Indtryk, de maatte giøre paa ham.

Ved min Hjemkomst fra Fredensborg dette Efteraar fandt jeg ham betydelig svagere, og tog dette efterhaanden saaledes til, at man endog, hvad han ellers aldrig havde villet tillade, fandt det nødvendigt at vaage hos ham om Natten, hvorved jeg da naturligtvis og forlangte min Tour, og fik den bestemt til følgende Onsdag.

Om Tirsdagen blev der pludselig med eet fra en ganske anden Kant Alarm i min Leir, da jeg i Vennevold fik formeligt Kald og Varsel, at Polly skulde have, hvad man kalder, et Tilbud, en Frier, som det jo var rimeligt, hun vilde, og maatte sige Ja! siden hun dog umulig kunde blive flog paa mig, eller troe, at det var mit Alvor. Kort, det giordes mig saa begribeligt, at jeg maatte og skulde tale, at jeg, alle Arnekiærider og Forsætter til Trods, besluttede mig dertil, saameget mere, som der nu pludselig, fra alle, og det tildeels de meest modsatte, Sider, kom mig saa mange Vink, og Træk, og Bekræftelser paa ovennævnte for Dre, at jeg vel maatte troe det, enten jeg vilde eller ikke. Jeg gik da efter min Forelæsning om Eftermiddagen derop: det var mod al Sædvane maaskee den tungeste Gang, jeg har havt at gaae i mine Dage. Nu var jeg der da, og skulde tale; men endda var det lige nær; Ordene vilde ikke frem, saameget min-

dre, som hulde Polly, der vel mindst drømte om, hvad der saaledes tyngede mig, mildelig og venlig segte at trøste og muntre mig angaaende, hvad hun troede at ligge mig paa Hjerte. De havde den Aften Minna af Barnhelm; jeg havde sagt, jeg vilde derhen, og hun vidste, det var et Stykke, jeg — om det saa blot var for Mad. Rosings mageløse Minna — ikke lettelig forsømte; Klokken blev nu mod sex; jeg skulde gaae, blev vel endog venlig mindet derom, og endnu var det tunge Skridt ikke steet. Tilfældig laae Islands Myndlinge, jeg troer, paa tydsk, paa Borden; jeg greb den, kastede anden Act's sidste Scene op, hvor Philip Brook har en lignende Erklæring at giere, rakte hende den, uden at være istand til at sige et Ord, men i et Sindsooprør, der ikke var at miskiende. Hun tog Bogen, læste, iilte ud af Bærelset, lod sig undskylde, at hun ikke kom tilbage — og jeg gik hen — at see Minna af Barnhelm, og derfra om Aftenen efter Sædvane til Rosings; at jeg midlertid var noget af Stederne med stort mere, end Lege- met, vil jeg ikke paastaae. Næste Morgen gik jeg til en kjær fælles Veninde, hvem jeg sandt ikke blot fuldkommen underrettet, men endog — som man i Diplomaten kalder det — instrueret; da Polly strax efter min Bortgang var ileet til hende, at berette det Foresaldne; og beroligede hun mig nu vel i Henseende til det formeente Tilbud, som jeg heller ikke siden hørte noget videre om; men i Henseende til mig, da er der

vist nok neppe nogenfinde sagt mig saameget venligt, og forbindeligt, og hæderligt, som naturligviis paa de Læber, det havde at gaae over, intet tabte af sit Værd for mig; imidlertid havde jeg fuld Føie at sige med Kronstern i Skuespillerselskabet: "Er der nogen, der ikke veed, hvad det er, jeg her har faaet, saa vil jeg sige ham: det hedder en Kurv."

Skulde nogen, der har nogenlunde sat sig ind i hele min daværende Stilling, ved dette nye haarde Slag udbryde med Marina i Byrons to Foscari's,

Og det i sig en Time!

Da torde jeg maaskee have Føie at svare med Foscari:

Det var den meest beleilige;
og om jeg end ikke kan tilføie med ham:

En Time for jeg skulde have følt det; erkiender jeg dog, at den Mængde af Stød, jeg nu fik ovenpaa hverandre, saa at sige, davede mig det ene for det andet, og gjorde maaskee, at jeg nu var dem samlede, medens jeg lettelig torde være sunket under hvert enkelt, naar jeg med min hele Siæl kunde overladt mig til Indtrykket af dette.

Om Eftermiddagen gik jeg efter Bestemmelsen ud til min Faders; det blev, efter 9 Dages Sygeleie, hans sidste Dag; vi anede det, men mærkede det egentlig ikke; endnu om Aftenen talte han om ligegyldige Ting, spøjte med sin yngste Søn, og med en fiklen Hvalp, han havde i Sengen, spurgte blandt andet

mig i Anledning af, jeg veed, ikke hvilken, ved Universitetet foregaaet eller forestaaende Forsfremmelse, om jeg ikke derved kom i Betragtning, og da jeg sagde ham, det paa min Stilling ingen Indflydelse kunde have, svarte han smilende: "Ja Du kommer vel ikke videre, inden Du forandrer Tro!" "Saa kommer jeg aldrig videre" gav jeg til Gien svar, hvor med han, saa kjær min Lykke end var ham, ikke syntes utilfreds. Kunde han fra hine bedre Egne see her ned, og see, at jeg ikke havde forandret Tro, og at jeg desuagtet i Forsfremmelse og Værdighed er kommet did, hvor jeg da ingensinde kunde drømt om at komme, han vilde lovprise den Konge, der dommer Borgerens Tro efter hans Idrætter, jeg tør ikke sige, hans Gierninger, velsigne de hans Sønns Forsatte, der, uoverløbne, og uoverhængte, af egen Drift og Overbeviisning have ved mere end een Leilighed talt dennes Sag, naar han ikke havde sierneste Drøm at være i Tante; men han vilde fremfor Alt takke den Gud, der ogsaa paa mig har opfyldt den Forsjættelse, at belønne paa Bornene Fædrenes Dyder. O, at den længe længe maatte svæve over hans Afkom i langtredstigende Led!

Ikke kan jeg i Anledning af min Faders, skionne rolige Henslumren sige noget, der fuldkomnere udtrykte, hvad jeg tænkte og følte derved, end hvad jeg i den nærmeste Tilfælde, med Overstrift:

Paa hiin Side Graven
 Rækkes Dyden sin Krands;

af fuldt Hierte, men uden at tillade mig at nævne ham, da jeg havde gjort mig til Lov, kun navnlig at omtale offentlige Tab, med Hensyn hertil henstrev:

"Hvis man ikke kan nægte, at Laster, og Daarligheder allerede her finde deres fortiente og fornødne Straf, da vilde det i Tilskuerens Tanker være den høieste Grad af formastelig Bespottelse, om man vilde drage i Tvivl, at ogsaa Dyden havde her paa Jorden sin Løn. Vist nok ere vore Dine ofte for svage til at erkiende den, hvor den virkelig er; ofte bestaaer den maaskee just i det, vi ansee for Gienvordighed, fordi vi ikke lægge Mærke til den Godhed, det er, midt under Gienvordighederne at kunne sige sig selv: det har Du ikke forskyldt; men og ofte ligger den, andre til Opmuntring, lysende og umiskjendelig for vore Dine. Vi see den gode, den trofaste Ægtemand, lønnet med en søm, en elskende Hustru, den omhyggelige, den kierlige Sader med glade og taknemmelige Børn, den retskafne menneskekierlige Mand med de Godes Agtelse, de Edles Venstab, de Hiulpnæs Erkiendtlighed, og hvad der endnu er mere end Alt, med det skyldfri Hiertes indvortes Rolighed, med den Selvbevidsthed, der, i sunde og syge, i blide og mørke Dage, staaer som en beskiærmende Cherub ved hans Side, rækker ham i Drøvelsens

Stund en styrkende og quægende Skaal, og selv i Dødens store ellers saa frygtelige Time, holder Nag, og Angest, og alle Dødens Rædsler borte fra hans fredelige Leie, og neddysser ham venlig i en veldædig Slummer, hvoraf han igien skal vaagne med fornyet Ungdom, fornyede Kræfter. Vist nok er det først da, at Dyden rækkes sin rette, sin skønneste, sin aldrig visnende Krands; men sikkert er det dog tillige, at den allerede her paa Jorden bestrøede sin trofastes Dyrkers Bane med hine himmelske Blomster, hvoraf hisset Krandsen er bunden; at han alt her nød mere end Sorsmag paa de Glæder, der i alle hans Elskedes Møde, alle Jordens Edles og Godes evigvarende Sorening, i alle, alle Dyders Udøvelse og Nydelse venter ham hisset."

Vel maatte jeg, der med disse Følelser stod ved hans Dødsbaare, med disse Følelser forlod det, da den venlige Genius med ætherlet Haand havde — som Almuen saa smukt kalder det — løst op for ham, af Hiertet ønske, og har idelig Føie at gientage, hvad jeg da sukkede over hans Grav:

Gader! lad mig komme Dig ihu!

Mindes, arve, lære Dine Dyder!

At naat Døden Timeglasset bryder,

Seg da kan henstumre blidt som Du.

H. A. S.

Næsten umiddelbar oven paa dette mit Tab fulgte et andet, som, skiondt jeg atter just for de mange og forskellige Sorger og Smerter, hvormed jeg da havde at kæmpe, ogsaa folte dette mindre, var og blev mig et usorvundet og usorvindeligt Forliis. Maanedsdagen efter nedlagde vor Borgerfriheds første Apostel, Sandhedens utrættelige og uforfærdede Kæmpe, Tænkeren, Viismanden, Borgeren, Tacitus Røthe den Dannedhedens Vandrestav, ved hvilken han saa lang en Række af Aar havde betraadt den Vrens og Borgerværdets Vej, som han ikke uden Føie kan siges, at have brudt for sine Medborgere, nedlagde — kan man næsten bogstavelig sige, da hans sidste med hans dybe Aands og ædle Hiertes fuldkomneste Præg betegnede Skrift, hans elskelige Afsteedsord, Karen Biørns Minde, anmeldtes første Gang den Dag, han sov hen — med døende Haand den Pen, der skrev for Evigheden. Hvad han som Skribent, og Statsborger var Fædrelandet, skal erkiendes, saalænge Danmark er dansk; og jo fuldkomnere det erkiendes, jo sikkere kan Danneborgeren troste sig til, at Alt gaaer til det bedre; hvad han var mig, vil jeg, som jeg haaber, mere end eet Sted i disse Erindringer med dyb og levende Taknemmelighed have hukommet; har jeg fra tidlige Aar faaet Erbødighed for Skribentens Kald; har jeg ved at erfare, hvad han kunde udrette, lært at erkiende, hvad han skulde og burde virke; er vor fælles store gensidige Lærers her-

lige Valgsprog: Sandhed at hellige Livet, tidlig blevet dybt, jeg tør sige uundstøttelig indskrevet i mit Hierte, da — det siger jeg uden mindste Betænkning — er det L. Rothe, jeg har det at takke; er der, som jeg vel stundom trøster mig til, paa min Borger- og Skibentbane, hvad jeg i min sidste Stund kan trostlig hæfte mit Nie paa, da har paa denne min Vandring Tanken om, hvad jeg skyldte det Haab, L. Rothe havede mig med, trolig vandret ved min Side!

Nytaarsaften var den sædvanlige Vennekreds samlet i sit Eden, Samsøe, om han vel vilde undslaaet sig for at hedde Siælen deri, var den almindelige Yndling; da han gik derfra om Aftenen, mærkede han, han havde glemt sin Gadedørsnøgle, og maatte uidentvivl staae noget udenfor sit og banke, inden han blev indladt; dette paadrog ham, saameget mere, som han efter vor Tids Skik, gik med Sko — da de Dage endnu ikke vare komne, hvori man efter D. H. Wynsters sarcastiske Anmærkning kunde kiende en ret Herre paa det: at man ikke kunde faae ham til at kaste sine Støvler, i hvad Selskab han saa skulde — en Forkiølelse, hvorover han allerede klagede Dagen derpaa, og som snart tog saaledes til, at han maatte holde Stuen, og kort efter, Sengen; midlertid ansaaes den endnu ikke for farlig; og erindrers jeg meget bestemt, som og i hans Levnetsbeskrivelse er sagt, at, da det, der i Begyndelsen blev anseet for det ubehageligste derved, var, at denne

Upasselighed vilde hindre ham at være tilstede ved den første Opførelse af hans Dyveke, som var bestemt at gives til Kongens Geburtsdag, trøstede endnu langt henne i Sygdommen hans vennefulde Læge, den ellegode A. B. Ransø ham med, at han ganske sikkert skulde være helbredet inden den Tid. Men ogsaa hans Dage vare talte; og Dagen, før Dyveke blev første Gang opført, var han alt i sin Grav, og hans Død fik Mindetale tillige med Rothe.

Jeg var uidentvivel efter Sædvane paa Fredensborg den Juul, og altsaa ikke tilstede, da han blev syg; men ved min Hjemkomst modtoges jeg, om jeg ikke husker meget feil, af tvende mig særdeles ængstende Sygdomsbudskaber; Samsøes var det ene; om det andet vil jeg blot sige, at nogle i den Anledning af Bennelæber hentastede Yttringer afstøffede mig to Ord, der maaskee mere end noget andet, jeg kan have sagt, hiemlede, hvad man i hin Kreds kaldte min Knuds-Natur *). Denne Frygt gik imidlertid over; derimod blev det bestandig værre og værre med Samsøe, til hvem jeg flittig kom, saameget mere, som hans Venstab om ikke var tiltaget, dog i det mindste alt yttrede sig ivrigere og livligere, i Følge den hiertelige Andeel, han tog i mine Sorger og Skiæbner. Saaledes erindrer jeg mig, for ikke at berøre betydeligere og alvorligere Gienstande, med hvilken Inte-

*) Efter min Navne i Ewalds Siskere, særdeles første Act anden Scene.

reffe han paa sin Sotteseng talte med mig om mit Lystspil Sommeren, og forsikkrede mig, at det, uagtet de Vanskeligheder, der, ved nogen Paastaaenhed fra begge Sider, syntes at være i Veien derfor, vilde nok blive spilt, og har jeg ikke mindste Tvivl om, at han, uden at sige mig det, havde sagt vor fælles Ven Kierulf sin Mening i saa Henseende. Lidt efter lidt indfandt sig en Svækkelse, ledsaget af Døvhed, og der snart blev til en Art Dvale, som kun sjælden, og det ved usædvanlig kiære Besøg afbrødes. Han var det Efteraar flyttet sammen med den kiæreste og elskeligste af sine Ungdomsvenner, S. Lemming, der uden tvivl allerede i hans tidlige Studenterdage havde engang været hans Contubernal, og i hvem han under denne sin sidste Sygdom fandt Alt, hvad broderlig Omhyggelighed, Omhed, Deeltagelse er istand til at yde. Sandelig var Samsø, som med Føie er sagt om ham, sine Venners første Ven, denne hans Lemming lønnede ham trolig for, hvad han var os andre.

En Dag, da uden tvivl Rosings om Eftermiddagen havde været oppe at besøge Samsø paa hans Sygeleie, kaldte Rosing mig om Aftenen hos sig ind i et andet Værelse, da han havde noget at bede mig om, som jeg skulde love, ikke at afflaae. Derved kunde jeg naturligviis ingen Betænkelse finde. "Maa jeg, blev han ved, tage dig i Morgen Formiddag op at see Prøven af Dyveke; Samsø ligger nu der, og det seer langt ud med ham. Jeg gaaer, og tum-
Erindringer af mit Liv. 4de Deel. (27)

ler med Alting allene, og jeg vilde dog gierne høre en Andens Tanker; men du maa ikke fortryde paa, jeg ikke kan bringe ind paa Proven; det tør jeg ikke; men jeg skal lukke Dig ind etsteds, hvor Du, uden at blive seet, kan see og høre Alting". Langt fra, at jeg skulde have noget Slags smaalige Skrupler herved, sandt jeg mig naturligviis af forskiellige Aarsager særdeles smigret ved denne Fortrolighed, kom til ham næste Formiddag, blev af ham indladt af en Sidedør, og fort op i en Loge i anden Etage, hvor jeg sad aldeles incognito.

Saa ofte jeg har seet Dyveke, og med saa dyb Rørelse jeg i Fremstillingens store Dage saae den, har den dog ingensinde gjort det hiertelige Indtryk paa mig, som ved denne Prove, der midlertid — ikke at tale om, at de Spillende vare i deres egne Klæder — et Par Gange afbreedes af vel heirostede Episoder, mellem Personer, der ikke kom ind i rette Tid, og altsaa paastod, ikke at kunne høre deres Stikord, o. s. fr. Lægger jeg til, at det samme har været Tilfældet med et andet af mine danske Yndlingsførgespil, som heller aldrig, end ikke ved sine mesterligste Fremstillinger, saa dybt har talt til mit Hierte, som ved den — sandelig iøvrigt endnu mindre uforstyrrede — Generalprobe for den første Forestilling; to Erfaringer, som langt fra ikke ere de eneste af dette Slags, jeg paa min halvhundredaarige sceniske Bane har havt Leilighed at anfille, torde man maaskee tilgive mig

det nu og da yttrede Paradox — hvorvidt Scenens saakaldte Magie, Decoration, og Costumering, m. m. virkelig for Skuespillenes dramatiske Effect, og for Skuespillernes Kunst, ere saa vigtige, jeg tør ikke sige, gavnlige, som de udgives for. Dog herom maaskee andensteds.

Da Proven var forbi, hentede Rosing mig atter ad samme Biveie fra mit Incognito, og vi gik bort sammen. Jeg takkede ham indstændig for den kostelige Aandsnydelse, han havde skænket mig; bevidnede ham min levende Beundring for den energiske Sigbrit, den ikke mindre mesterlige Møenstrup, min inderlige Rørelse over den ubetalelige Scene mellem Dyveke og Dronningen, yttrede et Par Smaaabetænkninger, meest over Bipersoner og Biting, da han med eet brød mig af, og sagde: "men Du siger mig ingen Ting om Knud Gyldestjerne?" "fordi — sagde jeg — der er ikke andet at sige, end mesterlig, fortreffelig, Du spiller den, som Samsø har skrevet den." "Altsaa — spurgte han, i det han stod stille, og saae mig skivt i Vinene: er jeg ingen Jacobiner fra den anden Nationalforsamling?" Jeg studsede, og gienkiendte min egen Yttring, som jeg i dybeste Fortrolighed havde sagt een eneste, fra hvem, jeg rigtig nok ikke ventede, det skulde kommet for ham igien: at jeg var bange for, Rosing, der ikke altid var fri for hvad man nuomstunder — troer jeg — kalder at spille paa Effect, skulde ved at ville giøre det alt for godt,

istedenfor den stolte drotbaarne Patricier fra Christian den andens Periode, give os en stormende, trodsig Demagog fra Ludvig den sextendes. Jeg fattede mig midlertid, og svarte smilende: det har jeg rigtignok været bange for; men jeg veed ogsaa, at Du blot behøvede at faae Nys om, at jeg havde yttret den Frygt, saa vilde Du nok vide at tage Dig vare." Virkelig var og hans Knud Gyldestierne blandt hans uovergaaelige Roller.

Det gik nu saa hen med Samsø, uden at vi fattes i den tunge Nødvendighed at opgive Haabet, og uden at der midlertid var noget paalideligt at bygge det paa; jeg har saaledes, fra en af Samsøes allersidste Dage, en Seddel fra Lange, hvori han udtrykker sig: det er ikke flertallet ^{men} ~~med~~ Samsø, hvad fra en i hver Henseende saa sindig og varsom Ven, som Langes, rober mere Haab, med det viser. Ogsaa veed jeg det vel, at Stødet kom os uventet, da han Natten mellem den 23 og 24 Januar henlumrede i mine Arme, med sin elskede Ungdoms Ven Lemming ved sin Side, saa stille og blidelig — jeg kan ikke bruge noget mere passende Udtryk, end hvad jeg i Tabers Nyhed skrev i hans Biographie — som hans skionne skyldfri Levnet fortiente.

Det var paa saa Uger den anden af mit Hiertes Nærmeste, der var i Ordets bogstaveligste Betydning hensovet i mine Arme; og dog: var det maaskee, fordi Døden begge Gange viiste sig, efter Lessings deilige

Skildring, som den blideste af alle Stikfælses, der tog Bennen i sine Arme, og bar ham foran os? var det fordi — som jeg, i Anledning af Guldbergs vakkre idyllistelegiske Jambe over Samsøes Død, i Tilskueren udtrykte mig — jeg atter, maaskee lydeligere, end jeg vilde tilstaae mig det selv, i mit Indre fornam den ved flere flige Anledninger horte Barselsrøst:

Dog var og dette Herrens Raad; fordi en Konstemme sagde mig, at saa uomtvisteligt, upaatvivleligt det end forekom vore Dine, at just nu, først nu, Samsøes Liv ret skulde, vilde, maatte begynde, ikke blot for ham selv, og enhver, der havde ham kjær, men for Litteraturen, for Fædrelandet, for Alt, hvad der var ham dyrebart og helligt; saa sandt var det i bogstaveligste Betydning ogsaa her, hvad hans Sergetaler, der kiendte ham ikke mindre nøie, elskede ham ikke mindre trofast end jeg, vor gamle Samvandrer Kierulf, sandelig ikke uden vel at have vidst Feie til sine Ord, sluttede med: Himmelste Sader! ikke en Spurv falder til Jorden uden Din Villie; Dine Domme ere urandsagelige; Dine Domme usporlige; eller var det — som jeg vel har Feie til at antage, fordi hine deshoulieriske Tanker om Livets Uværd (s. o. f. S. 373) i høi Grad herskede i mit Indre, nok — jeg er overtydet, skiondt jeg ikke kan giøre mig Rede for eet eneste Ord af, hvad vi hans tvende Hiertensvenner sagde, idet vi med Taare

sant om hinandens Hals over hans Liig, at det var os, ikke ham, vi begræd.

Men des inderligere, gierne tør jeg sige, des smerteligere vare de Taare, vi fældte for vort eget Tab, om de end vare — som Tilskueren udtrykte sig — som de Taare, en om Moder føler ved en kjær Datters Bortgang, naar denne ved en kjærlig Egte-
mands Arm forlader det fædrene Huus; og var det vel ikke uden Gøje, hvis mine her i en høi Grad være smertelige; thi jeg tabte saa usigelig meget i Samsø; medens saa meget løsnedes, og svigtede, og brast, og brødes om mig, var det, som han, skal jeg sige, desuagtet, eller derfor, traadde nærmere, sluttede sig fastere til mig. Vi Gamle, sagde han, ikke fuldt sex Uger for sin Død, paa min Fødselsdag til mig — Vi blive sammen tilsidst. O hvor lidet drømte han da om, at han skulde være den første, der gik, gik ad den eneste Gang, som han ikke kunde staae inde for, ikke at ville gaae? Ikke kan jeg, idet hine Dage, med samtlige deres Begivenheder, igien drage forbi mit Die, tilbagekalde den Overbeviiisning, at meget, saare meget af det paafølgende, ikke havde villet, kunnet, skal jeg maaskee sige, tordet skee, hvis vi havde beholdt ham, denne trofaste, diærve, almeen-
elskede, og almeenagtede Sandsiger i vor Kreds; men hine ogsaa mig saa ofte i Tanken og paa Læben svæ-
vende kierulfske Ord blive alt klarere og klarere for min Hu, og jeg afbryder disse Betragtninger, endogsaa

i denne Henseende at giøre Nathan den vises nysansferte herlige Visdomsord til mine, saameget mere, som jeg er mig bevidst, maaskee ikke fuldt et Aar derefter, bogstavelig at have været paa Veie, at tiltale en Mand, hvem jeg just ikke troede at skyldte Tak, med Josephs bekiendte Hilsen til hans Brodre, hvor, kun med nogen mere individuel Lidenstabelighed, selv samme Tanke ligger til Grund.

Det blev min tunge Pligt, at underrette hans Hiertes Kiæreste og Huldeste om hans Død, mundtlig og skriftlig, og Svarene paa begge Dele leve endnu i mit Jnderste. Med fuld Frihed kan paa Samsø anvendes, hvad hans Yndlingsfribent Tacitus siger om Agricola, og hvad jeg her med en synderlig Tølelse har udfikret af Samsøes Haanderemplar, som han efterlod mig ved Skilsmisfen i Kiel: "Hans Endeligt var os heift bedrovene, hans Venner sørgeligt, endog for fremmede og ubekiendte ikke ligegyldigt." Det Ry, der allerede deels fra Proverne, deels fra de mange Vedkommende og Uvedkommende, der i de mange Maaneder, den henlaae nspilt, havde vidst at faae Dyvete at læse, havde udbredt sig om dette vor Scenes første Originalførgespil, forenet med den mangesidige Hoiagtelse og Hengivenhed, saavel hans andre litterariske Arbeider, som hans almeenerkiæudte Iver og Duelighed i hans forfsiellige Kaldssysler havde vundet ham, gjorde, at man villigen erkiendte ham for et offentlig Tab, endnu inden Dyvetes første

Forestilling, Dagen efter hans Jordefærd, lærte at skionne, hvor stort — hvorfor skal jeg lægge Dølgemaal paa min Overbeviisning, nu, som da — hvor uopretteligt dette Tab var. Om Stykkets Værd har jeg forskiellige Stæder fremsat mine Tanker, uden at have faaet eller fundet Tøie at forandre dem. Vil man sige, at det var et Sorgespil for den Tid, for dens Publikum, som for dens Skuespillere, vil jeg neppe derved finde enten Stykkets Roes forringet, eller min Dom forkleinet, men i al Fald oppebie ikke blot Besvarelsen, men Afgiørelsen af det svenske Aca-demies dette Aar fremsatte vigtige Pønsørgsmaal: "er der i indeværende Aarhundrede virkelig opkommet en ny Bellettristik af høiere Aand, og fuldkomnere Virkning paa de menneskelige Siælsævner?" Heller vil jeg ikke her tale om Forestillingen; ikke om hine Lundens fire Cedre, der tyve Aar og derved, i uformindsket Majestæt omstyggede Hædersmindet, om Borgeregen, der stoltelig bar Knud Gyldenstiernes Navn, om den i sin maleriske Forstiellighed hele skionne Træklynge, hvorunder Melpomene den Tid elskede at dvæle. Stykkets Tillob og Bisald vil i det paafølgende, mere end ønskeligt var, maatte omtales.

Bed tredie Forestilling, hvoraf Indtægterne tilfaldt Forfatterens Arvinger, gaves en Art Mindehøitid, hvortil Ideen var fra Digteren Falsen. At det frænkede mig, at jeg — end ikke med Hensyn paa mine

Forhold med Samso og hans Arbejder — her var kommet i Betragtning, saameget mere, som der dog vel var de Bedkommende, der vidste, at jeg var i Arbeid med en Prolog, var naturligt; at jeg midlertid uden ringeste Fortrydelse var traadt tilbage for Digteren, Hædersmanden, jeg vil ikke engang her tilføie, min Ven E. Falsen, naar vi havde faaet et Sorgedigt fra hans Haand, tør jeg forsikre; men dette Theaterstads, der var hverken sorgeligt eller hoitideligt, hverken bar Forfatterens Præg eller Vemnets Stempel, men der kunde netop ligesaavel været af hvem, som over hvem, det skulde, der oven i Riøbet i den sceniske Udførelse tog sig heel maadelig ud, og hvis Udfald torde blevet heel misligt, havde ikke den almene Begeistring grebet det under Armene, maatte det dog baade falde mig noget surt, at see min Prolog, der, som en sandru Røst fra mit Inderste, den Dag i Dag ikke er uden Værdi for mig, sat tilbage for, og især harme mig, at see herved Melpomene Røsing, som Prologen var skrevet for, atter, ligesom fordum ved Ewalds Urne, fortrænges fra at række Digteren den Krands, hvori hendes Hænder havde flettet de skionnesten Blomster. I den Controvers, der om denne Iffe-epilog opstod, blandede jeg mig midlertid af flere Aarsager ikke, men noiedes med aldeles uden alle Anmærkninger i Minervas Theaterartikel at anmeldte Foranstaltningen.

Tilfældigt var der den Vinter særdeles liveligt i d. d. l. S., som uidentviol tildeels kom af, at, da saamange Samqvem og Samlingssteder, ved Ildbranden vare edelagte, søgtes de Overblevne desffittigere af dem, der nu kun her kunde vente at gienfinde den vante Kreds, og hvad uidentviol medvirkede til, at vort aarlige Bal, strax efter Nytaar, denne Vinter var ikke blot særdeles talrigt, men og ualmindelig levende og interessant. Ogsaa var just paa den Tid i Selskabet en stor Deel fra flere Sider kiendte mangeaarige Jævnaarige, der tilligemed os Ældste, Abrahamson, Thaarup, Maleren Cabott, der den Vinter kom fra Italien, Schonheider, Liebenberg, Tegholm og mig, udgiorde saa at sige Selskabets faste Stok. Mellem disse vare Brødrene Heger, hvoraf den ældste var kommen ind fra Fredensborg, for at gaae til Skuepladsen, Mørk, Laub, Steenstrup)*, (hvoraf den yngste strax kom i hoi Naade blandt os, ved sit flinke Udfærd mod en hoisornem Matador, der vilde øve haandgribelig Justits ved en Parterretumult, som

*) Den ældre Broder, den her ofte omtalte Auditeur Steenstrup, døde om Vaaren, og satte da Bogtrykfersvenden, Wilhelm Stephansen, der var tiltalt paa Liv og Ære, og som Steenstrup ved et Forsvar, som Misundelse vilde give Klingberg Æren for, reddede fra Forsølgelsen, ham følgende tvende taknemmelige Linier til Minde:

Da min Skiæbne var Galas liig,
Dette Støv blev mig Voltaire.

efter Sædvane nogle brutale Klappere foranledigede,
 og hvori adskillige af os — paa den modsatte Side
 — indvikledes) Mangor, D. H. Mynster, F. W.
 Schmidt, J. K. Hest, Lundby, N. C. Vierring,
 Thormwaldsen, M. C. Brun, og en, i det paafølgende
 mangesidig activ, rask Gut fra Norge, S. Tybring;
 og vare især, naar Forestillingerne vare faldne vel
 ud, vore Maaltider, hvori midlertid paa mig nær
 hine ældre kun tog liden Deel, meget interessante og
 morsomme.

Det er mig ikke ubekendt, hvorledes man i se-
 nere Dage har brudt Staven over denne saakaldte Di-
 lettantismus. Om virkelig Kunst og Smag skulde
 være bedre forvarede i Hænderne paa den Pococuranti-
 smus, der, som de brutale Klapperes Kiælderpige,

Gaaer paa Comedie, kun for at see paa Soier,
 Hvem intet er saa smukt, som naar Parterret støier,
 Hvis raske Klappende, hvis Bravo, Bravo har
 Dit gjort at hun for Fryd ei vidste, hvor hun var;

om Lessings Paastand, at man, for at have Ret at
 tale med om en Kunst, ikke gjør ilde i, at have for-
 søgt den, ene om den sceniske Kunst ikke skulde være
 giældende; eller om Forsøgene deri skulde tabe af
 deres Værd, ved at anstilles, hvor man ikke kunde
 finde sig fristet at jage efter Pobelgriin og Pobelbi-
 fald, som Hamlet, endog i Guusfuldeviis, taperer saa
 lavt, eller beile til Pobeltillob; om man virkelig min-
 dre opfordres til den Tænksumhed, hvori Lessing

sætter Skuespillerens fornemste Værd, ved at træde frem for en Kreds Medtænkende, som i Landsnydelse, og derved fremelsket Lands Uddannelse, søge den uskyl-
dige Fornøjelse, som er deres Formaal, og som det vil være en Glæde, at nyde hans Landsværk anden Gang med ham, i det de i Forening giennemgaae, hvad der glædede dem, og hvorfor det glædede dem, end for en Skare Klaphanse;

Der selv ei veed, hvad, og hvad Diemed
Der foresatte dem ei mindste Maal derved.

herom kan naturligviis jeg ikke have Stemme, der taknemmelig har erkiendt, at have faaet min første og bedste Smags og Lands Dannelse i et Samfund af denne Natur, og som Mænd, langt over mig, gav lignende Vidnesbyrd, og der var høist uerkiendtlig, hvis jeg et Dieblif fragik, at den Ild, som hisset tændtes i min Siæl for det, der ene udgier skien Kunstes Væsen og Værd, dens rene og høie Indflydelse paa Menneskeslægten, og Borgersamfundets Forædling og Fuldkommelse, i hint yngre Samfund, i Forening med de ovennævnte, og flere deres Lige, baade yngre og ældre i Samfundet, af hvilke jeg blot blandt de Afdøde vil nævne Tænkeren P. Collet, det Godes og Skiennes nidkiære Ven Pawells, Niels Ebbesens udødelige Digter, den geniale J. K. Rottbøll, den retvise C. E. Mangor, den just, medens jeg skriver dette bortkaldede, med mig lidet harmonerende

men aandfulde A. B. Benzen, ikke blot holdt trolig
vedlige, men og næret, og opflammet.

Naturligviis blev imellem saa mange forskiellige,
næsten alle gode, livlige, tildeels ypperlige, mange-
sidig uddannede Hoveder, Dagens og interessante An-
liggender især af litterarisk og dramatisk Natur med
levende Interesse forhandlede; og i Følge den Me-
ningsfrihed, som var hine Dages Palladium, og
som vor Kreds havde kaaret til sin særdeles Skyts-
helgen, ofte betragtede fra de forskielligste tildeels endog
meest modsatte Synspunkter, saa meget mere, som
ogsaa vort lidet Samfund, alt personligt Venkab og
Broderskab uagtet, havde sine Torys og sine Whigs,
der ikke gierne voterede for samme Side af Spørgs-
maalet. Tegne de midlertid nu og da Meningsforskjel-
ligheden enten til at blive alt for lidenskabelig, eller
af alt for alvorlig Natur, feilede det sjælden, at een
eller anden, oftest af dem, der ikke havde taget Deel
i Tvistigheden, ved et muntert Indfald kaldte de stri-
dende tilbage til Comus og Jocus, eller at en fra
Lænestolen opgivet Vise og Skaal imponerede Silen-
tium, og Alt endtes i Bennervold. Vist nok blev
paa denne Maade de omhandlede Spørgsmaal vel
sjælden afgjorte, men den levende og mangesidige Be-
tragtning, de her underkastedes, foranledigede vel des
oftere, at en eller anden, for hvem Spørgsmaalet
her havde vundet Interesse, i sin Stue mellem sine
Bøger underkastede det næiere Grandstning, og vel

endog fandt sig fristet, at forelægge sit formeente Resultat til offentlig Bedømmelse.

Mellem dem, hos hvem, de Gnister, for at bruge hiin franske Talemaade,

Der fra den sammenflagne Flint udgik; ikke lettelig kunde andet end tænde, var den saa letfængende M. C. Brun, og var dette udentviisl en Hovedanledning til, at han foretog sig, at udgive et dramaturgisk Tidsskrift, under Navn af Svada, hvortil han fra allerførst af ventede, og havde Medarbeidere fra denne Kreds, og som, da han midt i Arbeidet bortreves, fuldbragtes ved disse, og blev dem tilegnet af ham.

Mig glædede denne hans Beslutning særdeles, ikke blot, fordi jeg virkelig i ham saae den Mand, der, naar jeg efter mit Ønske, hvortil jeg daglig mere og mere besøiedes, kunde træde tilbage, ikke blot uden Tab for, hvad der var, og er mig den gode Sag, men og vel med Binding for denne, kunde tage min Plads; men og fordi jeg med Hensyn til hans personlige Larv glædede mig ved, at hans Ild fandt denne Afleder, hvorved den i al Fald kunde komme til at tænde Theaterlyn, men ikke Bandstraaler. Ogsaa lykønskede jeg ham af Hiertet til dette Foretagende i en Epistel, der findes aftrykt i Svadas første Nummer, og som maaskee, inden nærværende kommer ud, vil tilligemed en Efterretning om dette mærkelige og

lidet kjendte Dagblad i et af vore Tidsskrifter være Publikum forelagt.

Saa tiært midlertid dette Bruns Foretagende var mig, og saa aldeles jeg vedkjændtes, og vedkjændes de Grundsætninger, han i sin Indledning foredrog, saa aldeles ingen Deel havde jeg i, og saa lidet var jeg ubetinget tilfreds med, hvad han skrev der. Han var vant til en Partiegjængerkrig, som vel ingenlunde var uforskyldt eller ubesoiet, men som efter mine Begreber skadede, og stiemmede den gode Sag, vi streed for. Hertil kom, at der naturligviis var Ting, han saae, og maatte see fra en anden Side; saaledes var tilligemed Dyveke til Kongens Fødselsdag opført Falsens med saamegen Enthusiasmus optagne Prolog, Festen i Valhal. Mig havde den begejstret til en Efterligning i en Geburtsdagssang, uidentviol affiungen i Dreiers Club, og som med Motto — *sequiturque patrem non passibus æquis* findes i Minerva aftrykt umiddelbar bag efter Prologen selv. At Forfatteren af Vækkeren, Jerusalems Skomager, m. m. ikke om den navnkundige Linie:

Der Tankens Nitring er, som selve Tanken fri; kunde være enig med os, er meget begribeligt, og at han, for at laane en Bending af J. J. Rousseau, udtrykte dette med den Bitterhed, man bebreidede ham; men som skaffede ham Læsere, var kun alt for naturligt. Falsens ædle Erklæring om denne Linie, vil

jeg, formedelst den kun alt for snart opfyldte Spaadom, den indeholdt, i det følgende komme til at omtale.

Midlertid gik Dyveke med almindeligt eenstemmigt Bisald, saa at endog en af dets ærlige Beundere, den iøvrigt saa mildtdommende Gæste, fandt sig besøiet at opkaste den Tvivl: om og Stykket vilde vundet samme Bisald, hvis dets Forfatter havde levet, som nu, da han stod ingen i Veien, der muligt ellers vilde plukket Blade af hans Krands, for ei at finde sin egen for liden? — hvad jeg midlertid med Hensyn til enhver af dem, der paa den Tid havde noget Krav paa en lignende Krands, ikke har mindste Joie at antage.

Men see! i Adresseavisen No. 27, blev nu indrykket et Spørgsmaal: hvorfor dette saa almeenyndede Stykke ikke fremdeles blev opført, saalange der gaves utallige Lysthavende, som ikke havde kunnet faae Billetter, med tilføiet Ønske, at det tilligemed Prologen maatte næste Loverdag opføres uden Abonnement. Til Svar herpaa bekiendtgjorte Directionen i næste Avis, at Dyveke formedelst Mad. Rosings forstaaende Nedkomst ikke kunde opføres. Næstfølgende Blad kom da tvende Avertissementer, hvoraf det første spurgte, om ikke Stykket ligesuldt kunde gives, da man vidste, at Sigbrit var tildeelt Mad. Preisler som Reserve, og man, uagtet Pr. Rahbeks modsatte Mening, torde troe, at denne fortiente skiondt i flere Aar nedtrykte Kunstnerindes umiskjendelige

Talenter vilde fyldestgiøre enhver Sorventning, hvortil man ved Madam Rosings sandelig ikke miskiendte Kunst var bleven berettiget. Spørgeren, som ikke nævnte sig, men erklærede, paa Vedkommendes Opfordring at ville opgive sit Navn, var P. A. Heiberg. Umiddelbar deroven paa fulgte et andet ligeledes anonymt Avertissement, der: da det var noksom bekiendt, at Th. Direct. havde sørget for, at Publikums Onske ikke skulde blive skuffet, ved at doublere Sigbriths Rolle med Mad. Preisler, opfordrede hende at opgive, hvad Grunde hun maatte have til ikke at spille Rollen, eller og at spille den.

Næste Avis kom efter end een indstændigst Begiæring, som Bartholin Eichel siden vedkiændtes, at det maatte blive Mad. Preisler paalagt at spille Sigbriths Rolle, en Erklæring fra hende: "at hun efter første Directeurs Begiæring havde lært Sigbrith; at Mad. Rosing, sidste Gang, Stykket blev givet, skriftlig havde anmodet hende at spille, da hun selv formedelst en paakommet Angst frygtede ikke at være istand dertil, men at Rosing siden i en meget forbindelig Billet havde takket hende for yttret Beredvillighed, men tilføiet, at hans Kones Angst var gaaet over. Ikke desmindre var hun, af Frygt Angesten kunde komme igien, om Aftenen taget paa Theatret, for at være vedhaanden i fornødent Tilfælde, som dog ikke var indtruffet. Man havde udsprede, at hun ikke havde villet spille Rollen, uden hun maatte beholde den; men hun havde

Erindringer af mit Liv. 4de Deel. (28)

blot forlangt at doublere den, hvilket hun syntes, var ikke formeget." Et Par Dage derpaa bekiendtgjorde Directionen paa Begiering en Skrivelse, undertegnet Tilskueren, og som begyndte med den pudsig fordreiede Periode: "I Livsfare udsættes Mennesker ofte for at faae Comediebilletter, naar yndede Stykker opføres." Heiberg spurgte i en følgende Avis præliminariter, om det var den danske Tilskuer, da han i saa Fald vel kunde have Lyst at sige sin Mening; dette tog den anonyme Tilskuer, som uidentvilt ikke kiendte eller ændsede mit Blad, ilde op, og erklærede, at det vel kunde være ligemeget, om det var den danske, norske eller holsteenske Tilskuer, men at han vedblev at være Tilskueren.

Skjendt fra Stridens allerførste Begyndelse saa godt som ved Haarene draget ind deri, havde jeg ikke blot offentlig forholdt mig fuldkommen passiv, men var og aldeles udenfor, hvad der foregik bag Forhænge; da midlertid Tilskueren atter ved denne Leilighed saa aldeles uforskyldt blev trukket frem, tog jeg Anledning af det i samme Dage foresaldne Optog ved den svenske Ambassadeurs Jordefærd, i et Brev, undertegnet Memoire, at drive Spøg med Dyvekesraalet, ved ligeledes at fordre Jordefærden Tacapo, til Fordeel for de hidtil stedmoderlig behandlede Gader; hvortil jeg da under mit fulde Navn søiede min alvorlige Erklæring om hiint Tilskuerbrev, og den hele Tvist. "Hvad min modsatte Mening — sagde jeg

her — i Henseende til Stykket Dyvels fremsthyndede Gientagelse, og den i denne Anledning æskede Rolleombytning angaaer, da, om jeg endog er af den Mening, at Tingen bedst blev, som den var, og om jeg ikke kunde begribe, hvad enten Stykket, Theatret eller Publikum tabte ved en Udsættelse af nogle Uger, har jeg dog ingensteds offentlig yttret denne Mening, og kunde vel altsaa med Joie for den æske den Fred, hvorpaa efter mine Begreber, enhver Privatmening har helligt Krav." Jeg giendrev nu den høist ubesøiede Forestilling, om nogen skulde have den, at min Mening paa nogen Maade skulde paavirke Directionens, og sluttede: "Jeg indseer derfor aldeles ikke, med hvad Joie jeg er bleven nævnet i en Sag, hvori jeg forresten slet ikke agter at blande mig, men overlade Directionen at meddele Publikum de fornødne og endnu manglende Oplysninger."

Alt, hvad jeg havde sagt, om min Ikkeindskyldelse hos Directionen, neppe var ubesøiet, viiste sig Altsammen derpaa, da en gammel Ven fra de neergaardste Tider faldt i Dreyers Club paa at kalde mig til Regnskab for et Avertissement i Dagsavisen fra Kammeradvokat Schonheyder, der havde yttret, at den afdøde Digters Bestemmelse, Rollebesætningen i hans Stykke angaaende, vel fremfor Alt burde komme i Betragtning, en Paastand, som denne Koses gamle Ven og Yndling sandelig ikke behøvede at indskydes af mig. I denne Discussion, som var Spøg, og var

gaaet af i Spøg, faldt en tilskædeværende Theater-
 directeur, der ingen stor Ven af Meningsfriheden var,
 og der overalt, siden han var kommet i Stædet, aldeles
 ikke var villig at indrømme den i den Grad, hvori
 han tilforn havde æffet og øvet den selv, paa at blande
 sig med saa megen Bitterhed og Myndighed, og at
 vælte sig saaledes ind paa mig, der nu eengang af
 ham og flere var — saa gode Venner vi forresten kunde
 være — udseet til Meningsfrihedens Syndebuk, endog
 hvor der handlede om Meninger, der var tvertimod
 mine, med saa meget af det, som Shakspeare saa træf-
 fende kalder the insolence of office, at jeg, hvem
 just dette Overmod er det utaaaleligste af alle, efter at
 have en rum Tid tvunget mig, saavel af Algtelse for
 Stædet, som for hans Fortienester og vore Forhold,
 omsider brød af med en ironisk Citation af den ra-
 beneriske Sætning: *Wem Gott ein Amt giebt*, hvor-
 paa han, om jeg ikke tager feil, mældte sig ud; medens
 jeg, som den foregaaende Scene dybt havde krænket,
 blev meget overrasket, da af den Kreds, der havde
 samlet sig om os, en af Dannebrogens ædle Sønner, som
 jeg den Dag i Dag er stolt af at have til Ven, traadte
 til mig med de Ord: "Vi har alle havt Ondt af Dig,
 og takke Dig for den Sindighed, Du hele Tiden igien-
 nem har viist!" hvilket nu samtlige Omstaaende, og
 deriblandt den sandelig ikke til min Fordeel partiske A.
 B. Bengen, stadfæstede.

Saa Dage derpaa fik jeg en Anmodning fra Ros-
sing, at komme hjem til ham, hvor jeg meget siæl-
den i de Dage kom, da hans Kone nylig var kommen i
Barselseng, og jeg altsaa frygtede for, at det ikke var
godt for hende, at see og tale med en gammel Ven,
hvis varme Deeltagelse i hendes Anliggende maa-
ske kunde give Anledning til, dels at hun livligere
mindedes om, hvad hun i en saadan Tidspunkt vel
maatte ønske, saa meget muligt at slaae af Tanterne,
dels jeg lettelig kunde komme til at nævne Ting og
Omstændigheder, der mulig vare dulgte for hende; og
da desuden mit saakaldte Lectorat hos Hertugen af
Augustenborg, Universitets og Psalme-Commissionens
Møder, min Deeltagelse i Frimureriets Arbejder,
med mere, næsten aldeles optog mine Aftener, i
det mindste til Klokken 9, da det ikke var Tid at be-
sege Syge og Sengeliggende. At jeg imidlertid paa
givet Kald og Barsel ufortøvet kom, forstaaer sig
selv, og sagde han mig da, "at hans Kone, som var
blevet feed af alt det, der kom i Aviserne, vilde og
saa have noget fra sin Side derind, at jeg let kunde
begribe, han ikke kunde, og ikke vilde skrive det, og
at der ingen anden var, hun havde Tillid til, end
mig." Hædret med denne Tillid maatte jeg naturlig-
vis søge at gjøre mig den værdig; jeg blev bragt ind
til hende, og efter ikke lang Forhandling om en Sag,
der var os begge lige ubehagelig, gik jeg ind til hans
Pult, og opsatte følgende Erklæring, som hun gav

sit Bifald, og som under hendes Navn blev indrykket i Avisen:

”Da de af mine Medborgere, der hverken vare kiendte med Tingene, eller det Forhold, jeg i de 23 Aar, jeg har været Skuespillerinde, haaber aldrig at have afveget fra, ved at see mig saa idelig nævnet i Spørgsmaalene, Sørgespillet Dyveke angaaende, muligen kunde fristes til at troe, at jeg paa nogen Maade kunde være Skyld i, at bemældte Stykke, det gien- tagne Forlangende uagtet, endnu ikke er opført, troer jeg at skylde mig selv at erklære, at det aldrig er falden mig ind, paa nogen Maade, middelbar eller umiddelbar, at giøre mindste Indsigelse eller Indvending imod, at Sigbriths Rolle af Madam Preisler skulde forestilles; at det overalt stedse har været, og stedse vil blive min eneste Stolthed, efter muligste Væne at opfylde mine Pligter, uden nogensinde at fornedre mig til noget, der endog i mindste Maade havde Skin af Cabale.”

Denne Erklæring, hvis Sandfærdighed i hvert Ord jeg endnu den Dag i Dag vilde være rede at be- segle med mit Blod, da, om end jeg kunde eller vilde have nedladt mig til nogen Sagens Forvanskning eller Fordreielse, hendes stolte og strænge Retssindighed aldrig vilde have tilladt dette, og der sikkerlig ikke vilde blevet umodsagt eller uanfægtet, hvis der havde været det allermindste, der enten kunde giendrives, eller blot fremstilles i et tvivlsomt Lys, syntes at maatte giøre Ende paa den hele Tvist, da jo Directionen blot be-

hovede at lade Dyveke paa den forlangte Maade opfore; Vedkommende da fik deres Villie, og Alt maatte være forbi. Dette skedte midlertid ikke før hen i følgende Maaned, og at Hindringerne og Sinkelserne deri neppe kunne være komne fra den Side, hvortil jeg naturligviis regnedes — skiondt jeg maaskee ikke imod Sædvane, var vel saa utilfreds med dens Forhold, som med den modsattes — vil min endelige Erklæring uidentvivl godtgjøre.

Langt fra midlertid, at ved Mad. Rosings Erklæring Striden skulde være til Ende, brød den, dog uden alt Hensyn derpaa, hæftigere ud end nogensinde. M. C. Brun havde nemlig først i Svada, og senere i Adresseavisen blandet sig i Striden, og, skiondt han ikke egentlig erklærede sig over Spørgsmaalet, dog ikke fordulgt, hvad han meente om Behandlingen deraf. At han var en varm Beundrer af Mad. Rosing, vil man allerede af det ovenfor S. 405 anførte have seet; og at (ligesom han da var det uden Tilskyndelse af mig, med hvem hans Forbindelse den Tid egentlig først begyndte, og uden personligt Kiendskab til hende, for hvem han først paa det ovenomtalte Bal, i Anledning af hin Sang, paa hendes Forlangende blev forestilt) han ogsaa nu hverken opmuntredes af mig til at fremtræde, eller paa sierneste Maade sattes i Bevægelse af eller fra hende, til hvis Omgangskreds han aldrig herte, og hvor han — hende selv og mig i al Fald undtagen — ingenlunde havde været efter Tidernes

Leilighed, er vist. Men retskafne Heiberg havde nu
 eengang faaet i Hovedet, at Mad. Preisler i en Tid
 af fire Aar havde været undertrykt, og det ikke af no-
 gen Theaterdirection eller noget Directionsmedlem,
 hvilket han udtrykkelig erklærede, men af et Commit-
 tésecret, for hvilket jeg efter hans Mening skulde
 være Hoved, og hvortil han nu regnede M. C. Brun.
 Hvorvel jeg nu mere end eengang mundtlig for ham
 fralagde mig dette, som jeg i dette Dieblif ved alt,
 hvad der er mig helligt og dyrebart, kan bevidne at
 være aldeles ugrundet; uagtet jeg i Følge vor gamle
 Fortrolighed ikke fordulgte ham, at den Forening,
 han forudsatte, maatte være a coalition on the broa-
 dest bottom, man nogensinde havde seet, i det den
 maatte forene Mennesker, der ikke kiendte, Menne-
 sker, der ikke yndede, og Mennesker, der aabenlyst ha-
 dede hinanden; at den ikke kunde med mig i Spidsen
 have existeret i fire Aar, da deriblandt var den ahles-
 feldtste Periode, hvori jeg holdt mig aldeles tilside;
 uagtet jeg, især da Striden mellem ham og M. C.
 Brun efterhaanden blev ikke blot lidenskabeligere, men
 tog endog en Vending af den Natur, at, som det i
 Peters Bryllup hedder,

Run Sanden havde Fryd deraf,
 gientagne Gange forsikrede ham, at jeg langt fra at
 ægge Brun mod ham, harmede og græmmede inderlig
 over en Strid, der for det Godes Siender var saa
 glædelig; og uagtet, hvad jeg her med Taknemmelighed

erindrer, jeg i hans blidbømmende Kone havde en saare huld Talsmandinde, der med Varme gik i Borgen for mit venstkabelige Sindelag imod ham, var der dog Dretudere og Sammensyere, som idelig vidste at nedrive igien, hvad der blev opbyggt. Og er det mig i denne Anledning uforglemmeligen mærkeligt, at inden denne Strid ret brød ud, iegode N. E. Balle segte Rosing, med hvem han fra de aandelige Concerter, hvori Rosing med særdeles Velvillie deeltog, havde et løseligt Riendskab, for at bede ham advare mig, at der vilde fra den Kant bryde et Uveir løs, som, han vidste, vilde være mig særdeles ubehageligt, hvilket Grinde Rosing da og trolig forrettede, men naturligviis til ingen Nytte. At P. N. Heiberg, naar han troede, Mad. Preisler blev undertrykt, endog uden den Interesse, han skyldte Frøken Sommers og Forvandlingernes Maries indtagende Fremstillerinde, maatte være rede til at træde i Sranken for hende, deri gientinder og ærer jeg ham; at han ved at see den uforklarlige og mig i dette Dieblif aldeles ubegribelige Møleri, der fandt Sted, inden hun, uagtet Alt, hvad der var skeet, kom til at spille Sigbrith, vel kunde fristes til at troe, der maatte være et lumsk Rønsraad i Baghaanden, finder jeg rimeligt; og at han, naar han i mig saae eller viistes dette Rønsraads skjulte Hoved, maatte forbittres saameget mere, jo høitideligere og bestemtere jeg under Venstabs hellige Segl fralagde

mig det for ham, deri kan jeg ikke fortænke ham; men gientager blot: jeg havde heri hverken Lod eller Deel.

Midlertid begyndte Styversængerne at føre sig denne gode Leilighed til Nytte, brandskattede alle Partier uden Forskiel, skildrede mig, revsede Heiberg og M. C. Brun, havde Syner om os alle, o. s. v., ligesom og Gravstikken fremstillede os samtlig in effigie paa et Kobber, hvor blandt andet den Løgn, at jeg støbte de Kugler, som M. C. Brun skied ud mod P. A. Heiberg, paa en temmelig hollandsk Maade var sandseliggjort. Man har sagt, at en af de Paagiældende skrev til en Mand, der almindelig nævntes som Mester for dette Kunststykke, for, som i Bennevold, at advare ham, at sligt sagdes ham paa, at han kunde fralægge sig det; og at nu denne lod, som han optog Brevet i den bedste Mening, takkede for Advarsel, og sagde, at der vel ikke hidtil var kommet ham noget saadant Sagn for Øre, men han skulde være opmærksom, og i saa Tilfælde fralægge sig det ved et andet Kobber over samme Emne under sit Navn, der tilstrækkelig skulde godtgjøre, det første ikke var af ham; en Beviisførelse, som midlertid hverken blev forlangt eller givet.

Jeg, der er vant til at ansee Alt sligt, som Snaus, der ikke pletter, tog mig det kun et eneste Dieblift nær, da en Dreng, jeg holdt meget af, og der siden har viist sig som en fiæk Karl, kom til mig paa Østergade, at fortælle mig glad, at han havde seet mit Por-

trait; jeg troede da i min Uskyldighed, det var det poul-
senfke, der hang hos min Moder, indtil han oplyste
mig, at det var det paa Kobberet, der overalt havde
været til stor Fornøielse oppe hos hans Faders — en
Mand af mine gamle — om endog exoteriske Venner.

Midlertid gjorde alt dette tilsammen, men især
Heibergs vedvarende Fremæstninger, at jeg for Alvor
besluttede at iværksætte, hvad alt mange andre Om-
stændigheder havde længe gjort mig til Dnske, ja vel
til Pligt, aldeles at forsfage Skuepladsen og alle dens
Gierninger, og alt dens Væsen; og begyndte jeg da
med at afgive ved Februarmaanedes Ende Minervas
Theaterartikel til ædel og trofast Ven; der havde den
broderlige Velwillie i et saa critist Dieblif at paatage
sig dette mislige Arbeide. Da Litteraturlericonnet
har nævnet ham, haaber jeg ikke at bryde den Taus-
hed, jeg da lovede, og ubrodelig holdt ham, ved at
sige, at det var min blide, humane, for alt ædelt og
godt midt i al sin Sielsfromhed brændende Hierony-
mus Laub, nu Præst i Frørup, der viiste mig dette
sande Venstabsstykke, og, selv midt i denne Misfor-
staaelsers og Miskiændelsers Periode, skiondt frimodig
og sandru som vore Dages N. S., vandt Almeenagt ved
sin galdefri, upartiske, og i enhver Henseende rene
Pen. Han modtage efter 31 Mar her offentlig min
hierteligste Tak derfor, som for det aldrig noget Die-
blif formindskede eller forvanskede Sindelag, han fra

sine tidlige Dage, da jeg ved Forelæsningerne i Efterlægten fik ham kjær, uafsladelig har bevaret mig.

Ved min Fratrædelse gjorde jeg Regnskab for de Grunde, som bestemte mig dertil, sagde, at jeg alt længe havde ønsket at afgive et Arbeide, som jeg ugierner paa ny havde paataget mig, og som ved mine ovenberørte Forretninger og Forhold bestandig blev mig besværligere at røgte, og at jeg til den Ende havde faaet Haab om, at en anden bekjendt Theaterrecensent — uidentviol nuværende Justitsraad Haste — ved Theateraarets Slutning vilde lette mig for denne Byrde; den nærværende dramatiske Feide havde midlertid fra første Dieblif, ved Anledningen hvorom, Maaden hvorpaa, og Mændene, af hvem den fortælles, været mig saa ubehagelig, at jeg fordoblede mine Bestræbelser for at komme usfortøvet derfra, og havde da været saa lykkelig at finde en redelig og kyndig Ven, der viiste mig den sande Begiærning at frie mig fra dette mig nu saa yderlig forhadte Arbeide.

Jeg berørte derpaa, at jeg herved fritoges for at bedømme det egentlige Eviskens Væble, da det ikke var, før ved Slutningen af den første tredie Deel af Martii, Sigbrith af Mad. Preisler blev foreskilt, at jeg med velberaad Hu var udebleven fra alle de tree Forestillinger, hvori hun fremtraadte, da jeg var saa vant til, at enhver Ting jeg i nærværende Dieblif skrev, sagde, og foretog, af Sammenspillet og Dretudere blev ombaaret og omdreiet, at jeg kunde være sikker paa,

hvorledes jeg end havde der forholdt mig, vilde det blive lagt mig til Last; og skiondt jeg vel vidste, det samme vilde skee med min Borteblivelse, ansaae jeg den dog for Pligt ikke blot mod mig selv, men og mod de tvende fortiente Kunstnerinder, man havde fundet for godt at giøre til Part i denne Sag.

"Man vil efter Sædvane sige — vedblev jeg — at jeg tager dette Parti af Frygt; og man har Ret; jeg frygter for at indvikles i en Krig, hvorom jeg er aldeles enig med min Ven Falsen; jeg frygter og, at man over min Grund vilde aabne sig Bei til at overfalde mine kæreste Venner; men jeg frygter ligesaa lidet i denne Sag, som i nogen anden, for at sige min Mening. Jeg giør ikke, og behøver ikke at giøre, nogen Hemmelighed af, at jeg troer Sigbrith bedst i Mad. Rosings Hænder, men misliænder derfor paa ingen Maade Mad. Preislers Talent, skiondt jeg troer, Comedien især er hendes Lyst og Sag. Jeg holder ved ingen Leilighed af Rolledoubling, som jeg altid har anseet *) for et Middel at giøre Publikum uret-

*) Man see herom en egen Afhandling af mig i Lømsbogen for Skuespilnyndere 1788. Til de her anførte Grunde maa jeg endnu sœie, at for den sande Kunststøker enhver ufornøden Rolleombytning i et godt velspilt Stykke altid er et Skaar i hans Nydelse, af samme Slags, som en Figur af en anden, om end ikke mindre udmærket Kunstners Haand, ommalt i et ypperligt Maleri, vilde være; om den endog for sig er vel udført, passer den dog ikke

færdigt mod een Kunstner om ikke mod to, hvilket ogsaa efter Hr. Hastes *) Vidnesbyrd denne Leilighed synes at bestyrke; men jeg har aldrig draget i Tvivl, at jo Mad. Pr., saasnart hun havde faaet og lært

ind iblandt de øvrige; og dobbelt maa dette være Tilfældet ved vor Skueplads, hvor flige nye Personer, som oftest, maa lade sig nøie med de saakaldte Sceneprover, der i Ordbets egenligste Betydning ere — gode til ingen Ting. En anden Sag er det vistnok, naar det er ikke — for at tale det nyere Sprog — Kunstpræstationer, men kun Forstillingsleverancer, det gælder om, og naar Stykket kun gaar, det er ligegyldigt, hvorledes? Men med hvad Nøie kalder man da Skuespillet en Kunst og Skuespilleren en Kunstner? Ogsaa viser Erfaring, at de, der ere villige og færdige til at spille, hvad forlanges, og naar forlanges, næsten uden Undtagelse ere et Slags Mynttegn, som man maa tage for det, de lyde paa, skøndt man veed, de gælde det ikke.

- *) "Om Mad. Preislers Spil i Sigbriths Rolle — siger han i *Thalia* Nr. 6 S. 259 — ere Meningerne meget deelte; men skulde det være Ketsfærdighed, der deelte dem?" At jeg i denne Meningsdeling ikke fandtes paa nogen af Siderne, vil man af ovenstaaende have seet, kun er det Pligt at erindre, at, hvad *Minervas* Theateranmelder ved at omtale med Inderlighed hendes omtrent et Aar senere paafulgte Død, kaldte hendes sidste mindre glimrende Dage, allerede da vare mere end begyndte, at en lønlig Dm gnavede paa denne een Tid saa pragtfulde Rose, og at hun ikke var mere, hvad hun i *Athalias* og *Thestas* Dage havde været.

Rollen, og æskede at spille den, havde *jus quæsitum* dertil, og baade kunde og burde spille den. Derimod har jeg fra første Nieblit misbilliget, at Direct., da den saae og horte al den Miskiændelse og Misnoie, den ved sit første besynderlige Avertissement udsatte en fortient og brodefri Kunstnerinde for, i Steden for, hvad dog var dens fuldkomne Pligt, ved en paalidelig Beretning om Sagens rette Sammenhæng at retfærdiggjøre hende, Uge for Uge gav Misnoien og Miskiændelsen mere Næring, ved at dvæle med den saa ivrigt æskede Forestilling."

Jeg vendte nu Taleren til min fortørnede Ven Heiberg, oplyste ham først om hans Misforstand af en sandelig ikke ilde meent Citation, *) gientog derpaa i Anledning af den idelig i Gang holdte Calumnies, at jeg skulde være den, der havde ægget og væbnet M. C. Brun imod ham, offentlig den ham personlig giorte Erklæring: at jeg hverken middelbar eller umiddelbar havde formaaet M. C. B. til noget eneste af de Skridt, han mod Heiberg havde giort, men tvertimod anvendt al den Indflydelse, hans Venstreb og Tillid kunde give mig over ham, for at afholde ham fra en Kamp, saa frænkende for alle Gode, saa glædelig for alle Onde; at jeg overalt aldrig havde formaaet M. C. B. til

*) I Tilf. Nr. 18, var, blandt andre af Møde gaaede ephemeriske Navnkundigheder, nævnt Polens Konge uden Lige, et Navn, Heiberg i en bekendt Bise havde tillagt Stanislaus.

at skrive en eneste Linie, skiondt han vel maaskee — hvorvel ikke i denne Feide, hvoraf jeg aldrig havde seet een Tøddel, før den offenkjendelig udkom — nu og da paa min Forestilling havde udsløttet et og andet. Jeg opfordrede M. C. B. offenkjendelig at modsigge, hvad mindste Urigtighed der maatte findes i denne ham forhen forelæste og af ham vedgaaede Erklæring, og i modsat Tilfælde Hr. Heiberg, som retskaffen Mand, at troe saa vel den, som hvad jeg ligeledes her offenkjendelig og paa Tre erklærede, at jeg ikke i noget, ham eller denne Feide angaaende anonymt eller pseudonymt udkommet, eller udkommende havde havt eller havde mindste Lod eller Deel, uden for saavidt saadant under mine noksom bekjendte Mærker og Tegn i Tilskuere maatte findes.

Jeg bad nu Læseren om Forladelse for at have ladet ham saa længe tage Deel i min private Trætte. "Saa længe — sluttede jeg — det var kun Hr. Anonymus Scandal og Consorter, der skjeldte, skumlede og skildrede, troede jeg at kunne tie; men da en Mand, for hvem min Afgtelse, som Menneske, Borger og Vidsensmand er saa almeen bekjendt, vedblev at æste mig frem, ansaae jeg mig nødsaget at tage til Gienmæle, paa det der ikke skulde gaae Udeblivelsesdom i min Sag. Rolig indlader jeg den herved, saavidt samme mig angaaer, tildoms; skulde midlertid, mod mit Ønske og Haab, Hr. H. afsnede mig flere Gien svar, skal jeg stedse, som her, alvorligen beslutte mig

paa, ikke at tabe af Sigte, at den Mand, af hvem jeg nu tvinges til Modværg, var for ikke mange Maanedes siden min Ven; men at det selv i denne Henseende bliver mig Pligt ved mit Forhold at vise, at vort daværende Venkab ikke fra min Side var grundet paa Frygt, og at jeg, i det jeg skaaner andres Ære, har Mod at værg min egen."

Man vil maaskee finde, at jeg med mere Føie burde bede disse Erindrings Læsere om Forladelse, at de saa vidtloftig og omstændelig maa læse om en over 30 Aar gammel Theaterkrig; men ikke at tale om, hvad andensteds er anmærket om Nødvendigheden af, at Theatret og dets Anliggender maa spille en Hovedrolle i et Levnet, hvis to Trediedele, og derved, have været dem opoffrede, maa jeg og kalde i Minde, at denne Feide udgjorde en Hovedvendepunkt i mit Liv, og blev en vigtig, om end ikke den allervigtigste Anledning til, at jeg i næsten et Aarti blev Skuepladsen saa aldeles fremmed, at jeg de saa Gange, jeg i dette lange Tidsrum var i den Nødvendighed at besøge den, baade aldeles var afsvant med at følge et Skuespil med Opmærksomhed, og saa ukiendt med hele det nyere Personale, at jeg gemeenlig maatte have en, som oftest af det christianiske Instituts forrige Elever, ved Siden til Nomenclator, for at nævne mig de Spillende. Ogsaa erindrer jeg godt, hvilken Forundring jeg ved min Vens Laubs anden Dags Bryllup opvakte. De Yngre dandste, medens vi Æl-

Erindringer af mit Liv. 4de Deel. (29)

dre spille Kort. Min Ven nu afdøde Schmidt, der vidste, at det ikke var den Lod, jeg ønskede, fik mig afløst ved Lhombrebordet, for at skaffe mig i det mindste een Engelskdands, hvortil han venstkabelig havde besørget mig Dame, hvorfor jeg, da Dandsen var til Ende, takkede ham, og spurgte: hvem den særdeles vakre Pige var, jeg havde dandset med? men see! han tabte virkelig, som man siger, Næse og Mund over min Uvidenhed, da han saae sig i den Nødvendighed at nævne mig Scenens daværende meest yndede Baarblomst. Man vil i det følgende see, hvor syn-derligt jeg bragdes tilbage til min nysnærnte gamle Vndlingshyssel.

Hvad endnu giver denne Dyrvekeseide en større Aldkomst til at omtales her, er, at den vel desværre paa noget langt vigtigere, end Scenens Fremtarv, og mit personlige Vel, havde en ikke glædelig Indflydelse, i det den fremfor noget andet fordunklede den Glands, der hidtil havde ligesom helliget Meningsfriheden. At jeg fra Begyndelsen af forudsaae dette, vil man i det foregaaende have seet. I en poetisk Epistel i Iris og Zebe havde selv godmodige Tode, der forresten i denne Sag, skiondt man vel saae, hvad Side han heldede til,

Holdt som Poet

Sig til den væbnede Neutralitet,

yttret det Ønske:

At dette Vble, som oprører Galben,

Var aldrig ned paa Skuepladsen falden. — —

Da Digtene hinanden barst beseide,
 Og derved gibe sikkest Gelseide
 Til hver en Siæl, der før ei lod sig see
 Af Frygt for velfortiente Spot og Spee;
 Da længe stumme Døsmer nu fremkommer,
 Og bliver sine Tugtemestres Dommer;
 Ja da *profanum vulgus* seer med Lyst
 Paa frygtede Skribenters Pennedyst.

Men i aldeles prophetisk Aand skrev ædle Falsen i sit Svar paa Bruns Anke mod hans Prolog og den ovennævnte Linie deri: "Der var en Tid, da Regieringen lod nogle Skribenter tiltale, hvis Ubladelser den fandt at løbe an imod Landets Love. Uden at træde den Afgøelse for nær, jeg skylder Sandheden, og den Regiering, hvis Embedsmand jeg er, troer jeg at tørde vove, herom at aflægge min politiske Troesbekræftelse. Ustridigen havde Regieringen Ret til at anlægge disse Actioner; den Ret, som tilkommer enhver privat Mand at adspørge Domstolene, om Lovene, og om han ere blevne fornærmede, kan vel ligesaa lidt gøres Regieringen stridig. Men om disse Actioners Anlæg var fornødent, er et andet Spørgsmaal, og uden at ville have den Forvovenhed, at udgive min Mening for den rette, vil jeg, fordi det er min, tilstaae, at jeg ikke ansaae det derfor. Jeg har om Papiirkugler den samme Troe, som Harrington. *) Jeg troede, at Samtalen mellem Sviin

*) Egenlig var det Cromwell, der, da Harringtons Oceana var under Beslag, lod ham den give til-
 (29*)

og Saar, og deslige Produkter kunde blive til Kræmmerhuse, og finde sin Grav i Kiøbenhavns Urteboeder, uden at behøve at terrasseres af en fiskalsk Rolle. En sorgelig Erfaring synes i disse for vor Litteratur ikke blide Dage, over hvilke Danens bolde Muser snart ville drage et Slør, at bekræfte, at Genierne ikke behøve Fiskalens Medvirkning til at forfølge og destruere hinanden. Den Fiskal, der nu, med Meningsfrihed i Munden, forfølger ethvert Talent, enhver Ytring, der ikke er præget med et vist Mærke; hvis Haand er imod alle, som ikke have villet lade sig indvie i det eneste rettroende og saliggjørende Samfund, er ikke Regjeringens. Den synes at have overladt Skrifterne til Tidens og Sandhedens Dom, den eneste afgjørende, og Skribenterne til deres egen Forfølgelse, — og at denne ikke udebliver, derfor drager Egoismen Omsorg. — I denne Tidspunkt er det, at Hermoder siger: Der Tankens Ytring er som Tanken fri; og han siger sandt, og kan documentere sit Udsigende. Gid ikke Ubesindighed, Rid, og Intoleransens Brandfakkel nogensinde maa ryste Regjeringens vise Beslutning! Staae hellige Skrivefrihed! Borgerfrihedens og alt tænkeligt Menneskeheds Palladium! lige uantastet af Fiskaler, og intolerante Fri-

bage med de Ord: "Er min Regjering saadan, at den kan bestaae, har den intet at frygte af Paapiirskugler" (s. Erstines Forsvar for Payne).

hedsprædikanter! — bliv Sandhedens Støtte og mit Fædrelands Velgiører!”

At hiint Patrioten Falsens Ønske ikke var ubetimeligt, sees klarlig af, hvad Meningsfrihedens ædle Talsmand, Hertugen af Augustenborg, ikke mange Maaneder derpaa skrev til vor uforglemmelige Abildgaard, der som Interimsformand for det da nys oprettede skandinaviske Selskab havde tilmældt ham dette hæderlige Samsunds Indretning og Formaal. ”Det var Tid — var Edlingens Svar — at foretage noget alvorligt for at raade Bod paa den Ustyr, der beskiæmmer den nyere Litteratur. Raadigheden, hvem intet er helligt, og der kun stedse vil storme og nedbryde, uden tillige at opbygge paa ny, eller skaane og befæste det nærværende Gode, maa drives tilbage, Litteraturen maa ophøre at fremstille en Kampplads for raa nedrige Lidenskaber, og den med gavnlig Videnskabs Herredom tilbagevendende Urbanitet maa med Skiendsel og Skam tilbagevise Pobelens Sprog, hvor det henhører. Alt længe var dette vor faderlige Regierings Ønske.”

At dette var Regieringens faderlige Ønske, viiste sig faa Maaneder derpaa, da der nedsattes en Commission af fire dannelsindede Mænd, at udarbejde et Udkast til en Trykkefriheds Anordning, da Regieringen — som det i Commissorio hedde — erkjendte Trykkefrihedens Nytte saavel for Regieringen selv, som for Folket. At og hvorfor dette Giirklovers udarbej-

dede Udkaſt ikke blev Baſis for vor ſenere Preſſelov, derom er her ikke Stedet at tale.

Saameget vandt jeg midlertid ved min ovenanførte Erklæring, at jeg, det omtalte lumpne Kobber undtaget, der nok kom ſenere ud, i det Hele fik i det mindſte offenlig Fred; ogſaa, da jeg blev indbuden til det ikke længe derefter paafulgte Forſoningsgilde hos min gamle Ven Myrup, hvor han og Falſen mæglede det bekiendte Forliig, undſlog jeg mig ikke blot at møde, ſom den, der ikke hørte til de frigjørende Magter, men troede endog at burde vedblive denne min Bægring, da Myrup i et Brev, ſom jeg erkiendtlig huſker ham endnu, i ſit og ſin Kones Navn gien- tog Indbydelsen til mig, ikke ſom Part i Sagen, men ſom den ældſte og nøieſte af deres herværende Venner. Af beſøiet Overbeviisning om Nødvendigheden af at blive det Forſæt tro, at udrive mig af hele den Hvirvel, hvori jeg var i Begreb at gaae tilgrunde, undſkyldte jeg mig venſkabeligſt, og blev denne min Undſkyldning med ſamme Sindelag modtaget.

Midt under denne Criſis udkom mit ſtakkels Stueſpil, Sommeren, ſom ſierde Bind af mine proſaiſke Forſeg, viſtnok paa den allerubeileligſte Tid, enten man ſeer hen til Publikums Stemning, Directionens Sindelag (der ikke havde vundet ved en Foreſtilling af Kierlighed uden Strømper, ſom et af deſs Medlemmer havde bivaanet i D. D. L. S., og hvor ved Styk- kets Slutning Bagdækket var gaaet op, og Mercurius

i Kavaï, med foret Hue paa Hovedet, og en stor Meer-
 skums Pibe i Haanden, var kommet ned af en Trappe-
 stige, og traadt ind imellem de fem Døde for at holde
 Epilogen, der i Følge heraf blev anseet som en Per-
 siflage paa en vis anden (Epilog) eller til min egen to-
 tale Mangel paa Interessé for dette mit Arbeide. End
 ikke Madam Rosings Portrait, tegnet af Thorvalds-
 sen, tildrog sig den Interessé, det vel under andre
 Omstændigheder havde villet.

Med alt det stod der skrevet, at jeg ikke endnu
 skulde reent slippe bort fra de Kunstbeskræftigelser, jeg
 saa aldeles havde tabt Lysten til. Dyvekeseyden syn-
 tes vel ved det omtalte Forlig for saavidt til Ende,
 og de forskiellige Smaaforseg paa ny at bringe den
 i Gang vilde ikke ret lykkes, saameget mindre, som
 flige Stridigheders Publikum have faaet en ny Hane-
 kamp at gabe paa, ved det bekiendte gemene Brev i
 Adresseavisen til Biskop Valle fra den saakaldte høje
 Dame, der gav først Alviskiævlene, og siden Sty-
 versængerne andet at tage vare. Midlertid vare Føl-
 gerne deraf ikke bortfaldne, og uidentviol følste især M.
 C. Brun Trangen til at tilbagevinde den Popularitet,
 han deels under Striden, men især ved Forliget fryg-
 tede at have forspildt; han udgav da sin navnkundige
 aristokratistiske Catechismus. Jeg tilstaaer, at jeg ikke
 holder meget af det Slags Skrifter, og det især, fordi
 de efter min Overbeviisning skade den Sag, de vilde
 gavne; og er jeg temmelig sikker paa, at jeg den Tid

neppe har været fristet at læse det, før den derimod anlagte Sag med videre tildrog det min Opmærksomhed, ligesom jeg og ved nu at læse det paa ny, tilfulde har overbeviist mig, at det til ingen Tid har kunnet staae mig an; endnu mindre syntes, og synes mig om den Fortolkning, han udgav deraf, og allermindst om, at, som en Antagonist skrev,

Han paa en Baad til Hveens Land bortiilte,
Da han, som Peder, ei paa Bølgen kunde gaae.

Og erindrer jeg meget bestemt, at jeg, da han i Eftersommeren besøgte mig paa Bakkehuset, alvorligen gik omborde med ham, at faae hans Samtykke at tilskrive Generalfiskalen, tilbyde min Caution for hans Tilstædeblivelse, og forlange, at Sagen maatte have sin Fremme. Midlertid, hvad jeg end dømte om Aristokraternes Cathekismus, sagde jeg dog altid med en Hædersmand, jeg ikke vil nævne, da han ikke har nævnet sig selv: Bruns Bog kan maaskee vidne om, at hans Forstand har feilet, men den kan aldrig vidne mod hans Hierte; og i Følge heraf fandt jeg det dobbelt min Pligt, da han nu var under — som mig syntes — ubesøiet Forsølgelse, at vedkiendes ham. Uagtet jeg altsaa — med den nyånsforte Forfatter at tale — frikiendte den ærligmenende Biskop Valles Hierte i hans Angivelse af denne Bog, kunde jeg dog ikke overtale mig at arbejde længere i Forening med ham i Psalme-Commissionen. Indigneret over, at man efter da brugelig Uffik i tydske Blade lod bryde Sta-

ven over, hvo endnu ikke her var domfældt, tog jeg mig tillige den Frihed i Schulkes Avis, som jeg den Tid redigerede, at underrette Altonas Merkur: at den, der var under Lovens Tiltale, var under dens Fred, og at en Mand ikke var lovfældet, fordi han var angivet af en Biskop, sat under Tiltale af et Cancellie, og tiltalt af en Fiskal. — Herfor, som jeg troer, først nu, 30 Aar efter, at have erfaret, gav en anonym Styverfænger i noget, som han kaldte et halvt Pund Rappes, til Slutning den stakkels uskyldige Schulks en liden Priis Grovheder, skiondt det sikkerlig ikke var denne tilmaade, at man sagde noget, der var Mænd ubehageligt, han stod sig vel med.

Ligesom jeg med særdeles Glæde modtog de Bidrag, Brun med riig og rund Vennehaand meddeelte mig til min Tilskuer, saaledes fandt jeg mig fra min Side pligtig, efter Evne at holde hans faderløse Svada i Live, og blev Arbeidet da saaledes fordeelt, at Lundby paatog sig Redactionen, Tybring Anmældelsen af Skuepladsens Nyheder, og jeg Dramaturgica af forskielligt Indhold, og leverede jeg da Mesterkunstnerinden Mad. Knudsens Minde; et Ord til sin Tid af Abrahamsons kostelige Samtale mellem Løndemann og Holberg, som man i vore Dage mere end nogensinde maatte ønske kaldet i Minde paa ny; Mistres Mary Wolstonecrafts pudsig Skildring af Kiøbenhavns Skueplads, i Folge en Forestilling af Kildereisen, hvorefter hun bedømte vor Vocalmusik, og af Bal-

Ietten Kiedelsfikkeren; om Gøglespil — det samme, som jeg efter Tidernes Tarv og Trang nyoversat har ladet indrykke i Kiøbenhavns-Posten, *) og endelig om de vigtigste Characterer i Sørgeespillet Dyveke, hvor jeg, efter en kort Undskyldning, at jeg ikke tilforn havde benyttet mig af den Plads, min Ven M. C. Brun havde beredet mine lovede Characteristiker, da Lysten deels vel kunde og maatte bortfalde, til at see hen til de Egne, Tvedragtsilden nys havde hærget, man deels med Grund kunde frygte, at vække Ilden paa ny, tilføiede: "Men da nu det senere uventede og vederstyggelige Skybrud i det mindste maa haabes at have havt det Gavn, aldeles at have slukket denne Ild, nu tør man dog vel med Sikkerhed vove sig frem paa de hærgede Tomter; og finder jeg end ikke mere det skionne unge Træ, under hvis Ly jeg havde haabet at henlægge mine kunstløse Gaver, har end Skybruddets rivende Strøm skyllet det hen [til den modsatte Bred, skulle de dog hædre, og efter Evne stiuledes Tomt, og fortolke mit Ønske, at see det igien, hvor det stod."

En Begivenhed fra denne Aar, som jeg, saalidt jeg den Tid anede dens veldædige Vigtighed for mine kommende Dage, her maa nævne, er, at jeg af daværende Skuespiller St. Heger blev indført hos hans

*) Dog cui bono! hørte de ikke den kostelige Prolog for Conservatoriet, da var det forgiæves, om en Død stod op af Graven, og sagde dem Sandhed!

Morbroder Drewsen paa den gæstmilde Strandmølle.
 Fremmed var jeg allerede ikke for denne høistvære Sam-
 milie, da jeg uden tvivl nogle Gange havde været sam-
 let med den til Rosings, hvor det alt dengang spægte
 for den Forbindelse, der ikke meget længe efter knyttedes
 mellem begge disse Huse; ogsaa havde jeg været sam-
 let med den yngre Deel af Familien paa det oven-
 nævnte Bal; mindst drømte jeg midlertid om, at jeg
 ved dette Besøg ikke blot aabnede mig Asyl for min
 nærførestaaende Landhysningstid, men at end yder-
 mere her oprandt mig en Ledestierne, hvis venlige Led-
 sagning skulde føre mig til min Fremtids Lykke.

Retskafnere, veldædigere, mere iegod Mand, end
 den afdøde Drewsen, veed jeg ikke at have kiendt;
 og det var den fuldkomneste Sandhed, hvad jeg vid-
 nede ved hans Grav:

Borger, Ven, og Broder, Mage, Fader!

Dit var hvert et Dydens Hæder navn;

om hans Kone være det mig blot tilladt at sige, at hun
 var, og er den, der fremfor Alle var mig i Tanke, da
 jeg i Tilskuerens følgende Aargang No. 57 og 58, ved
 at commentere over følgende fælsterste Linier, *) om
 Verdens Venner:

At de i Medgang ere Mænd,

Og udi Modgang Qvinder,

*) I Fælsters Priisbigt over den af Holberg udsatte
 Priismaterie: *Amicus certus in re incerta cernitur.*
 Tredie Prøve af ziirlige og smukke danske Vers,
 April 1739.

af fuldt taknemmeligt Hierte i Noten udbrod: Veeden, der har været ulykkelig, og ikke erfaret, hvormegret paalideligere, veldædigere, og trøstefuldere Qvindevenskab da er end Mands! ligesom og, da jeg i Fortsættelsen af hine Betragtninger kom til at omtale Falsters unævnte Medbeilers Skildring af gamle Venners Graftald, og uventet Trofasthed hos en sidst forhvervet, eller som Digteren andensteds udtrykte sig:

Da hos den yngste Ven jeg fandt de ældste Dyder. Det var, og blev overalt en forunderlig Sommer. Paa mit gamle kiære Fredensborg var jeg udentviivl overmaade lidet, da jeg maatte blive i Kiøbenhavn, deels for mine Forbindelser med Hertugen af Augustenborg, som her oppebiede sin Gemalindes Nedkomst, deels formedels mine Forelæsninger, hvorved jeg, om min Hukommelse ikke meget bedrager mig, denne Sommer søgte at arbejde mig ind i Kants System, hvilket jeg fandt det min Pligt at giøre mig kiendt med; men som for mit, maaskee just ikke utænksumme, men ingenlunde systematisk speculative Hoved, var et baade mæisomt og ikke tillokkende Arbeide, der tilige medførte den Ubequemmelighed, at det — rigtig nok i Forbindelse med andre sammenstødende Omstændigheder — gjorde mig uskikket til de lettere Landsfrembringelser, som især Tilskueren forbrede af mig. Jeg maatte da og denne hele Periode igiennem, næsten uafsladelig være glad ved at kunne pløie med

andres Kalv, og naar Sanders, Ph. Rosenstands, og især F. H. Guldbergs runde Understøttelse udeblev, enten nye til at fordanske en Prædiken efter Marezolls Manuscript, eller bearbejde en eller anden af de Ideer, hvorpaa H. G. Sveistrup var særdeles gavmild, men som han ikke godt kunde faae til at falde i Tilskuerform; hvorfor flige Stykker ogsaa betegnedes med Mullet, som var hans Signatur, og mit Minustegn, med et + imellem, til Mærke, at det var et fælles Arbejde af os begge. Sveistrup var jeg paa denne Tid kommet i meget Samqvem med, da han var den, der, med den ikke længe derefter druknede Student Albertsen, havde i Nødens Time roet M. C. Brun over til Hveen; og billigede jeg end ikke denne Bruns Undvigelse (som i øvrigt maaskee ikke engang havde været nødvendig, da, efter et antibrunsk Stridskrifts Beretning, der vel havde været talt til vor daværende Kronprinds om, at hans Hæftelse uidentviol giordes fornøden, men denne — ganske i sin Aand — havde svaret: "man handle efter Lovene, og som man kan forsvare det!" hvorved det da var blevet) kunde jeg dog efter mine Begreber ikke andet end sætte Priis paa deres ved denne Leilighed ham viiste Kammeratskab og Venskab. Da Sveistrup var — som ærværdige B. Riisbrigh om ham udtrykte sig — en god Lingvist, og efter sin Polypragmosyne, Botaniker, Kantianer m. m., og kort tilforn havde opgivet sin Informatorplads paa Strandmøllen, for at leve som Litterator i Kiøbenhavn, var han med sit

meget Otrium, sin Mangesidighed, og sin overordenlige Tienstfærdighed mig til mangehaande Tieneste, og hialp mig f. Ex. med Redactionen af den hos Schulkj udkommende Posttidende, naar Fredagsposten kom paa en Tid, da jeg ikke gierne vilde være i Byen; og flyttede han uden tvivl hen i denne Periode ud til mig paa Bakkehuset, da min gamle kiære Contubernal den Sommer var Huuslærer paa Fredensborg.

En Deel af Sommeren gik det midlertid ret godt, da jeg hver Eftermiddag, naar jeg havde læst, de Dage, jeg var min egen Herre, gik ud til mit gjæstmilde Ordrup, hvor jeg kom til Theevandstid, hvorpaa vi almindelig gjorde en høist interessant Promenade i den deilige Omegn; og gav jeg mig da efter Aftensmaaltidet, som gemeenlig var temmelig seent, da Promenaden gierne var lang, paa Hiemveien til mit Bakkehuus, hvor jeg sædvanlig ankom mod Daggrøn, gik da til Hvile, og sad Klokken 7 igien ved mit Skriverbord for at forberede mig til næste Forelæsning. Disse Nattevandringer vare mig i høieste Grad interessante, skiondt jeg rigtignok tilsidst kom saavidt, at jeg i bogstaveligst Betydning kunde gaae, og virkelig undertiden gik, Veien i Sovne, uden derfor i mindste Maade at komme paa Afvei, eller til ringeste Klæmpe; og erindrer jeg blandt andet især meget tydelig, hvorledes jeg eengang paa den saakaldte Ordrupsvei vækkedes af min Dvale, ved at møde en Driver med en Flok Kvæg, som han tiltalte i en

høiere Tone, end jeg i den sædvanlige Nattens Ro-
lighed var vant til, hvorved jeg altsaa vaagnede; og
en anden Gang, da jeg ligeved Auroras første Rødmen
blev budt god Morgen af Leddemanden ved Indgan-
gen til Falkeneeralleen, der vilde give mig tilkiænde,
at man nok kunde fortjene en Stilling ved at lukke
Folk op den Tid paa Dagen.

Men den Efter sommer, hvori der, som ovenfor
S. 330 er sagt, omhyggelig sørgedes for, der skulde
møde mig Skygger, var, inden jeg drømte derom,
over mit Hoved. Hvosfra disse Skygger kom, og hvo
der fremmanede dem, saafremt de ellers bleve fremma-
nede, og ikke, som rimeligst er, vare Affødninger af
Tidens forunderlige Taager og Dunster, kan jeg saa-
meget mindre sige, som jeg meget snart blev træt af
denne Skyggefægtning, og iilde at unddrage mig af
det hele Skyggerige; men at, medens Fægtningen stod
paa, vi, ikke nøiede med at fægte med Skygger, hyp-
pig kom til at true, støde, endog saare hinanden, og
det ikke siælden de, der vare hverandre hengivnest og
huldest, det erindrer jeg tilfulde; og glædes jeg ved
at kunne tilføie, at jeg har den fulde og faste Over-
tydning, at neppe nogen af alle i Kampen indviklede
vilde være istand til at giøre bedre Rede for den hele
Skyggestridd end jeg her, da disse Skygger havde alle
Skyggers Lod, at forsvinde uden at efterlade dem Spor.

Min første Tanke, da jeg bestemte mig til den
ovenberørte Emigration, var at vende tilbage i min

tiere og tierlige Families Skiod, som i den Periode havde faaet ny Tilvæxt af Interessse for mig, da min Søster Jacobine var bleven gift med nuværende Conferenceraad Heinzelmann, den af alle mine brave Svogre, der, ved Caracteer, Aand, og videnskabelig Dannelsse, frembød mig de fleste og nærmeste Berøringspunkter. Da min Moder altsaa efter Salget af min Faders Gaard skulde flytte, fik jeg, for ikke at være alt for langt fra mit kiære Bakkhuus, som jeg ikke vilde forsage, hende til at leie i Fredriksbergsgaden, hvor hun overlod mig et Værelse; men det gik atter her, som saa ofte med mig. Jeg tænkte links, og Skiæbnen sagde rechts.

Jeg har ikke længe talt om Polly; man troer derfor endelig ikke, hun var

ude af Hie, ude af Sind;

tværtimod var efter den S. 408 omtalte Kurv, vore Forhold blevne synlig venstabeligere, jeg kunde næsten sige, broderligere og søsterligere, end de nogensinde var det, enten fordi hun virkelig, som hun da lod mig sige, satte Priis paa mig, som trofast og prøvet Ven, eller fordi hun under den Række af Stød, der saa godt som Slag i Slag traf mig, medlidende følte det Pligt, at formilde det, hun havde fundet sig i den Nødvendighed at give; nok, jeg kom hyppigere, og paa hiemligere Fod hos hende end nogen Tid, saaes idelig om hende og med hende, og det var saa aldeles endog blandt mine Nærmeste den almindelige Mening, at

hun blev min, at endog en af mine Søstre udtrykkelig
og af fuldt Hierte lyfenskede mig dertil, og at jeg —
selysamme Dag, som ovenomtalte Skiamachie tog sin
Begyndelse — havde været i den ubehagelige Nød-
vendighed, at sige Falsen — der havde bedet mig til
sig paa Bagsværd med Klingbergs, Collet og hans
Brud, min fleeraarige Veninde, Fr. Fibiger, o. fl. — og
vilde, at jeg skulde medbringe hende som min Tilkom-
mende, at hun ikke blot ikke var det, men blev det al-
drig. Vore indbyrdes Forhold endnu efter den Tid
sees midlertid bedst af følgende Linier, som jeg for i
Præms Stærkodder skrev til hende:

Det nu omtrent tør være to Aar siden,
At jeg hos Dem blev Bibliothekar;
Jeg avancerede med Tiden,
Lecteur, Sproglærer, Ven og Raad jeg var.
De svandt, de svandt de lykkelige Dage,
Jeg misted Hædersposterne igien;
Kun een mig intet kan, og skal, og maa betage,
At være Deres redeligste Ven.

Septbr. 1796.

Under disse Linier findes i min liden Haandbog,
hvor jeg nu de sidste 40 Aar har optegnet flige Smaa-
ting, som, skiondt ikke skrevne for Publikum, jeg dog
vilde bevare, de betydende Ord: *Finis Poloniae*, der
minde mig her at give følgende Oplysning, saavel
om dem, som Navnet Polly. Det var, som man
maa skee mindes, Helten Kosziuskos Ord, da han i
Slaget mod Russerne ved Macziewice styrtede qvæstet
af Hesten, og i sit Fald anede Faldet af hans Fædre-
Erindringer af mit Liv. 4de Deel.

lands Selvstændighed; og det var i min nærværende
 Crisis blevet mig, hvad Fuimus Troes i en ældre
 havde været, en Betegnelse af, hvad jeg hverken for
 mig eller andre gad nævnet med sit rette Navn. Heraf
 udviklede sig lidt efter lidt en egen Nomenclatur imellem
 min første Fortrolige, Br. E, og mig, da vi forfulgte
 Ideen, og betegnede samtlige i denne Act af mit Livs
 Drama indfattede Personer med Navne af dem, der
 figurerede paa den politiske Scene. Ligesom Polly
 altsaa betegnedes ved Polen, hvoraf senere den poeti-
 ske Benævnelse Polly dannedes, og jeg, for at til-
 kiændegive, hvor aldeles jeg var uden alle Forvent-
 ninger og Fordringer, kaldte mig Danmark, saale-
 des fik Andre Navn af Østerrigs Keiser, Ruslands
 Keiserinde, Preussens Konge, o. s. v. Dette
 gav os ikke alene den Bequemmelighed, midt under de
 betænkeligste Omgivelser, frit at kunne tale om, hvad
 der var mig Dagens Hovedanliggende, men for-
 skaffede os tillige den vel ikke saa aldeles uskyldige
 Fornøielse, da, som Randestoberdrengen siger, den
 Tid det hele Luus var politisk, at undertiden Paa-
 giældende i deres troskyldige Genfoldighed tog disse
 vore Samtaler efter Bogstaven, blandede sig deri, og
 skundom i patriotisk Iver uvitterlig gav dem selv —
 i deres ubekiendte Navne — saadanne Skudsmaal,
 som klang kun altforvel i vore Øren. Signaturen
 F*n*s P*I*n** brugte jeg imidlertid kun eengang, men
 vistnok paa det allermest passende Sted, under den

ovenanførte Elegie Pollys Minde, i den Charis, jeg da, til Nytaarsgave, havde under Arbeide. Derimod blev hiin Nomenclatur ikke mellem os to, men kom, med tilhørende Røgle, ved det vel uforsigtige Spil, vi tilsidst drev dermed, endog for saadanne Øren, som den var mindst egnet at behage.

At jeg, da jeg fandt det nødvendigt at emigrere, længtes efter at forlade Byen, jo før jo hellere, var naturligt; men deels tog Hertugen af Augustenborg ikke hjem, før i Slutningen af September; deels vare mine Forelæsninger endnu ikke tilende, og at disse, især efter at Forelæsningerne over Dyveke, som jeg vel maatte holde med Lyst, da jeg holdt dem for et Auditorium af over 100 Tilhørere, hvoriblandt Mænd som en Pram, vare sluttede, vare mig særdeles lidet lystelige, derpaa har jeg Beviis i nogle Linier, som jeg i et af de Dieblikke, da man nøder sig til at lee af Alting, fordi Andre vil node een til at græde over dem, havde til dagligt Brug i modige Timer indrettet mig paa Pyrenæermarschens den Tid giængse Melodie, og hyppig sang paa min Viis:

Jeg seer den glade Tid imod,
 Da Lediggang skal triumphere;
 Da den, som ledig er, er god,
 Og Forelæsning er ei mere;
 Da blier det Lyst at leve.
 O den Lod er saa ffion,
 For sin Leddiggang at leve.

Maaskee vil intet for den, der kiænder mig noie, være større Beviis paa min fuldkomne Misstemning, end en Lovsang fra min Pen over Lediggang, der ellers er min største Antipathie.

At hine Omstændigheder blandt andet forbød mig at tilbringe September paa mit gamle Fredensborg, skiondt gode Moder, som hun med fuld Føie mellem os hedde, udtryffeligt indbød mig dertil, sees ydermere af følgende Brev, som jeg skrev hende med hendes Exemplar af Samsøes i de Dage udkomne Skrifter, men der ikke synes assendt, da hun formodentlig kom ind, inden det kunde afgang, og der, som Hiemmel for adskilligt, jeg om min Sindstemning m. m. har sagt, ikke upasselig synes at kunne aftrykkes her.

Veninde!

Hvorvel De ikke har Stunder at læse Samsøes Skrifter paa Fredensborg, vil De dog altid der kunne modtage dem fra mig. Jeg syndede mod min asdøde Vens Erindring, hvis ikke hans ældste og til hans sidste Aandedrag saa uforanderlig ærede og dyrebare Veninde var blandt de allerførste, hvem denne hans Efterladenskab blev tilskillet. Det være Dem et Minde om en Ven, der blandt andet ogsaa derfor stod saa høit i mit Hierte, at han vidste at sætte den vedborlige Priis paa Dem, en Ven, hvem De skænkede nogle af hans sidste blide Nieblikke *) her i Livet, og hvis Minde efter hans Død ingen har hædret som De.

*) S. ovenf. S. 417.

De fire Linier, *) De finder for i Bogen, er mit Hiertes sandfærdigste Sandhed; naar tusende, tusende Ting friste mig til Mismod og Selvhad, gienskalder jeg mig, at Samsø var min Ven, og at De er det, og jeg reiser mig atter; ja jeg føler endog stundum i raske Diebliske, at jeg ikke har været slige Venner ganske uværdig.

Tillige skal jeg takke Dem for de glade Timer i Mandags. Første Gang i mere end et Aar gienfandt jeg Fredensborg.

De har været saa god at tilbyde mig, at tilbringe Septembermaaned der; saa gierne jeg end gjorde det, tillade dog mine Forretninger og min øvrige Stilling det ikke; nogle Dage agter jeg vel at tage derud, hvis jeg kan; men forresten vil jeg nok blive hvor jeg er. Vær midlertid ganske ubekymret for Jette, **) om hun end skulde blive derude, lige til

*) Disse Linier findes saaledes i min nysnævnte Haandbog:

Til Samsøes og min Veninde.

See mine bedste Hæderstitler her!

Hvert andet Krav paa Roes og Navn forsvinde,

Naar jeg kun findes maa den Hæder værd,

Han var min Ven, De min Veninde.

**) Nuværende Rectorinde Witthusen, ved hendes overordentlige Liighed med hendes Moder min særdeles Yndling, og da ved mange synderlige Omstændigheder mig lærere end nogensinde. Det var mig betroet, uagtet man til Huuslærer havde en duktig Theolog ex professo, at forberede hende ligesom forhen hendes ældre Søster til Confirmation.

hun skal begynde at gaae til Bastholm; hun skal sandelig ikke derfor komme til, at staae tilskamme. Jeg skionner paa Deres Tillid, og skal fortiene den.

Fra vore Venner paa Strandmøllen og paa Drødrup skal jeg indstændig hilse Dem. Hils Deres Mand, og siig ham, at Knud Gyldenstiernes Exemplar af Samsøes Skrifter venter ham i Byen, da jeg ikke vilde til Unytte sende ham det ud, siden han kun bliver der een Dag eller to, og i alt Fald havde Deres Exemplar. Hils ligeledes Carl Heger, Opheelia, og alle Deres Glutter

fra Deres Søn

Rahbek.

Mit fornemste Tilhold blev i dette Tidrum alt mere og mere paa den venlige Strandmølle, og var det med Familien derfra jeg havde gjort det ovennævnte behagelige Fredensborgbesøg, som det uden tvivl og var paa min Hiemvandring efter Besøget, jeg derfra havde lagt min Vej over Drødrup, og faaet den anførte Hilsen. Ved mit jævnlige Komme paa Strandmøllen var jeg ligeledes kommet i nærmere Kiendskab med den mig hidtil mere fremmede Deel af det hegeriske Huus, da Fru Heger var en Søster af Drewsen, og begyndte jeg nu og at komme i dette Huus, saameget mere, som Sveistrup, der for sine Sprogkundskabers Skyld stod i megen Gunst hos den saa ualmindelig sprogkyndige gamle Heger, kom der hyppig, og gemeenlig bad mig til at afhente ham der,

at vi kunde gaae ud til Bakkehuset sammen om Aftenen.

En Eftermiddag havde jeg været der, uidentvivel for at bringe Samsøes nysudkomne Skrifter, som min Kone endnu med sit Navn fori, skrevet af hendes Fader, har i sin Bogsamling, og var gaaet derfra i D. D. L. S., hvor der skulde være en polsk Rigsdag, da denne liden Stats Tors, vel ikke, som Geert Westphalers, vilde slaae Hovedet af deres Kong Jacob, men dog rive Sceptret af hans Hænder, og forvandle det oprindelige Monokratie til et Triumvirat. Som nu denne Sag i et temmelig langt, ikke ulidenskabelig, men derhos venstkabelig lystigt Møde var forhandlet, og jeg vilde gaae til Falsens, hvor jeg den Aften var buden, traadte Sveistrup, der kort forhen var kommet i Selskabet, hen til mig og sagde: "Veed Du Nyt? Jfr. *** (Polly) er forlovet! Bistnok havde jeg ikke hørt, ja havde endog ikke sagt mig selv det mindste derom; midlertid gives der Ting, som, naar man faaer dem at høre, man strax vedgaaer at vide, uden at giøre sig Rede for, hvorfra. Med en Ligegyldighed, som i slige Dieblikke stalden forsager mig, svarte jeg altsaa: "det veed jeg." "Og med hvem da?" hvorpaa jeg, efter samme indre Stemme, strax nævnte den rette Mand. "Nu! saa Du vidste det!" sagde Sveistrup, ganske forundret over, at hans formeente splinterny Nyhed alt var mig bekiendt.

Som jeg nu for at fatte mig af denne Overraskelse gik ind i et Sideværelse, traadte Selskabets Bud til, og leverede mig en i samme Dieblis ankommen Sæddel. Jeg aabnede den, og læste følgende Linier fra min nuværende Kone:

"Lidt efter, at De forlod os, kom vor fiære Peder (hendes yngste Broder, alt fra Nyhavn min særdeles Yndling og en herlig Søgut, der da kom hjem fra en Reise til Levanten) hjem. Jeg veed, De tager saa ærlig Deel i Alt, hvad der angaaer os Sødskende, at det vilde være meget unyttigt at bede Dem ikke at være vred for denne Driftighed."

"De er altsaa saa god at bringe Carl *) denne fiære Nyhed; ogsaa haaber jeg, De skynder paa ham, det er at sige, at han kommer, saasnart muligt. Jeg er i dette Dieblis saa glad, at jeg neppe selv veed, hvad jeg skriver, dette maa undskyldes, om De ei kan læse disse Linier, dog haaber jeg stadig, De forstaaer, det jeg ønskede, De maatte forstaae.

Deres hengivne

R. M. Seger.

Man pleier ikke at regne mig blandt de overtroiske; midlertid traf denne Hændelse ind i et Dieblis, da jeg vel kunde fristes at sige med Orsina: Ordet Hændelse er en Bespottelse! især naar man lægger til,

*) Som, hun var vis paa, maatte være den Aften i Selskabet, da Forhandlingen egentlig saa at sige, galdt mig.

at jeg med Foie kunde kalde det det tredie Varsel. Jeg var først paa senere Tid blevet opmærksom paa, hvor critisk, mig da uvitterlig, det Dieblig var, da hun (S. 360) første Gang kom mig imøde; tilføier jeg endnu, at umiddelbar efter, eller vel rettere under *Equinoctialuvæirets* første Udbrud, (S. 376) hun, som havde seet mig gaae forbi, hvor hun var i Besøg, og som tilfældig havde faaet to deilige Pferstener — en Frugt, som jeg, vel ikke just til mig selv, da var i Ord for at giøre meget af — ikke tog i Betænkning at søge mig i et fremmed Huus, for at bringe sin Broder Carls Ben dem; vil man neppe undres, om jeg studsede ved dette tredie sælsomme Samtræf, om jeg i denne Sæddel troede at erkiænde et høiere Bink, og giemmer den, den Dag i Dag, blandt mine Hel-
ligdomme.

Endnu var Aftenens Gata ikke forbi; hos Falsen var moersomme Knudsen, den Tid Siælen i hvert muntert Lag, og havde, som en Nyhed, medbragt en Afskrift af en Vise, jeg til Sonnenichsens Apollo af svensk havde oversat, og hvis første Linie: Naar jeg drikker, Amphion! just ikke for sin Dyds Skyld endnu torde være i Minde. Visen gjorde saadan Lykke, da han sang den for ved Bordet, at man mod Sædvane klinkede, og drak ved Enden af hvert Vers, hvilket jeg da, uden at tænke det mindste derover, gjorde med. Men nu kom fjerde Strophe, hvis Chor:

Lad os signe Amors Pile,
 Drømme Skionhed huld og tro,
 Og vil end ei Chloë smile,
 Smiler Bacchus evigfro,

saaledes greb ind i min Idcerad, og hvor det Smil,
 Bacchus gav mig, i det jeg tømte mit Glas, gjorde mig
 saa forstumlet i Hovedet, at jeg fandt mig besejet at
 bede Falsen huse mig den Nat, da jeg frygtede ikke at
 kunde vinde hjem. Denne Frygt var vel ubesejet,
 da, hvad jeg fremdeles indtil Lagets Slutning drak,
 ikke videre slog mig; midlertid havde iegode Fru Fal-
 sen gæstmild beredet mig Huus, og jeg blev.

Vilde jeg alt tilforn af Veien, for at komme ud
 af det Chaos af Forklaringer og Misforstaaelser, og
 Contraforklaringer og Continuationsmisforstaaelser,
 hvori jeg var nær ved at gaae tilgrunde, maatte de
 seneste Begivenheder naturligviis fremskynde denne Be-
 slutning, og begyndte jeg da med at giøre en liden
 Udflugt med min tro Carl Heger over til Staaene, men
 forst lægge Veien over Hveen for at medtage vor der
 hospiterende Ven.

Bistnok var min gamle Interesse for den sven-
 ske Litteratur paa ny blevet opflammet ved et Besøg,
 Scandiens Anakreon, som hans gamle Ven P. A.
 Heiberg med Joie kaldte ham, Digteren Paykull denne
 Sommer havde gjort til Kiøbenhavn, og hvorved Stift-
 telsen af et litterarisk Brodersamfund af begge Nationer

med megen Iver kom paa Bane. *) Det var imidlertid ikke i denne Anledning, end ikke for at besøge min ældste svenske Ven, Prof. Liddet i Lund, hvad jeg, vel endog for mig selv, gav til Paaskud, jeg gjorde denne Excursion; men det var kommen paa Tale, at de bedste Fruentimmerhandsker var at faae i Landskrone, og nu vilde jeg da derover at hente nogle, som jeg den 19 October kunde — bringe? nei! dertil var jeg altfor bly — giennem Carl Heger sende hans Søster til hendes Fødselsdag, og han, som uidentviol ogsaa havde Handskærender, skiondt ikke just af samme Natur, tog gierne med. Reisen derover var ret heldig, Opholdet morsomt, men da vi skulde hjem fra Landskrone, reiste sig en ret poetisk Storm, Mage til den, der 2 B. S. 6 er omtalt. Jeg, der i det Dieblif vel var mere ligegyldig for mit Liv end nogen sinde, sad med mit sædvanlige Phlegma, og anstillede Betragtninger over, at det sidste, jeg havde skrevet, netop var en Tilskuer til Anpreisning af Selstabet for de Druknedes Redning, M. C. Brun sad uræd for i Baaden og sang franske Frihedsviser, Carl Heger stille i egne Betragtninger; men tilstod mig siden, det var

*) Ved disse Lag, i Anledning af Paykulls Hidkomst, havde jeg den Glæde at gienfamles med brave P. A. Heiberg, og, uden at der imellem os var foregaaet nogen Fred eller Forsoning, erkiende, at vor Krig var forbi, hvilket han og ikke længe derefter i Tris og Hebe hæderligen lagde for Dagen.

ham tiært, ikke at have vidst, hvor ominøst mit se-
 neste Arbejde havde været; med eet traadte een af
 Baadsfolkene, to Brødre bekiendte under Navn af
 Sakeboerne, Hveens største Bovehalse, for mig, en
 sand Charon, og sagde: "vil Herren staae os inde
 for vort Liv, og saa for Baaden, og for hvad vi el-
 lers vover, vil vi seile videre, men hvis ikke, vil vi
 see, vi kan oplægge Hveen." "Godt Folk! sagde jeg,
 naar jeg her drukner med jer i Dag, seer jeg ikke,
 hvad I vil faae af mig i Morgen; gior altsaa, som
 I synes." De styrede da ad Hveen, hvor de midler-
 tid ikke kunde løbe nærmere ind, end at de maatte
 springe ud, og bære os i Land.

Den 19 October blev nu i al Stilhed høitide-
 ligholdt paa Uranienborg hos Eieren af Den, hvor
 Heger og jeg i Smug klinkede sammen i den Anled-
 ning, da, som det i et lidet Stykke til Marsdagen der-
 efter hedder:

Paa denne Dag landsflygtig, fiære Pige!

Seg neppe torde hvidske Carl Dit Navn.

At imidlertid selv i denne min frivillige Landsflygtighed
 Dagen nogenlunde er steet sin Ret *) i Lystighed,
 slutter jeg fra en liden Munterhed af min Ven, der el-

*)

'T is my lady birthday,

Come let us keep a holiday,

Come let us be merry,

hedder det jo i min nystabte ældste Kammerat
 Søllings Livvise.

lers ikke er af de meest Overgivne. Samtalen var, som i de Dage overalt, og dobbelt begribeligviis, hvor en Malte Brun gav Tønen, politisk, og man sysselsatte sig uden tvivl med den polske Republiks, den Tid ikke endnu definitiv afgjorte, Stikbøne; med eet træder Heger, som ingen synderlig Deel havde taget i Samtalen, hen til mig, og — med Hensyn til den mellem os gangbare Terminologie — siger: "Men Du troer jo, at Polen og Sverrig blive forenede?" Naturligviis kunde dette, som var dem noget u hørt og uforklarligt, i en Kredss af Svenske ikke andet end være paa eengang høist overraskende og høist interessant, og de klyngede dem da ivrigt om mig, for at faae Oplysningen af denne Gaade; men dermed kunde jeg af gode Grunde ikke tiene; og uagtet de tilsidst maatte lade dem noie med, at det var en Spøg mellem min Ven og mig, vilde Malte Brun, som vistnok formodede langt andet derunder, end hvad der var, ikke dermed lade sig affpise, men stod ivrig paa at faae Nøglen til Gaaden, der midlertid ikke kunde meddeles ham.

Dagen derpaa gav Heger og jeg os igien paa Hiemveien; men Søen var endnu bestandig saa urolig, og Vind og Strøm saa imod, at isteden for at gaae over til Strandmøllen, som vor Hensigt var maatte vi op til Sletten, hvor vi da omsider kom i Land, og kiorte derfra til vor Bestemmelse.

Erindringer af mit Liv. 4de Deel.

(31)

Om jeg ikke ved denne skaanske Reise atter hand-
 lede lidt af samme Grund, som Alcibiades skar Halen af
 sin Hund, at Vedkommende og Uvedkommende, ved at
 snakke om den, skulde aflade at undersøge, hvor jeg
 var bleven af, og hvorfor jeg savnedes næsten over-
 alt, hvor man ellers var vis paa at træffe mig, li-
 gesaa selve mit Bakkehuus af, vil jeg lade staae der-
 hen; ganske usandsynligt forekommer det mig rigtig-
 nok ikke.

Jeg var nu igjen i mit giæstvenlige Afhyl, der for
 mig forenede usigelig mange Fordele; dets Nærhed
 ved Kiøbenhavn, og den bestemte daglige Samsærrelse,
 der var derimellem, satte mig i Stand til at passe
 mine Ting der med Correcturer, og Manuskript, forsy-
 nes med fornødne Bøger og Blade o. d. l. næsten li-
 gesaa nøiagtig og hurtig, som fra Bakkehuset selv;
 dets yndige Beliggenhed og Omegn frembød mig dei-
 lige Vandringer for mine sværmeriske Hviletimer; Drif-
 tigheden og Vindstibeligigheden paa Stedet gav mig,
 med min store Forkierlighed for Borgervirksomhed, et
 nyt og interessant Skuespil; i Huuskredsene selv hav-
 de jeg det mig saa kiere Syn af en dannet og beha-
 gelig Familie, Venneomgang efter min forskiellige
 Tær og Trang, Deeltagelse i mine Sorger, Trøst i
 mine Bekymringer, Raad i mangehaande indtræffende
 betænkelige Tilfælde. At jeg, ved at gaae af Veien
 for, hvad der fortrædige og forulæmpede mig, dog
 ikke var aldeles undgaaet det, vil man sikkerlig let for-

mode; ikke blot har jeg det væsenligste inden i mig selv, som da allerede den tit berørte Elegie Pollys Minde, der er en Afledning af denne Periode, nok som vil bevidne; men og vare og bleve der Veie nok, hvorigiennem det, da jeg eengang var opsporet, her kunde søge, og naae mig.

Maaskee vil man anmærke, at Pollys Minde allerede torde være begyndt at falme hos mig, hendes Billede at give Plads for et andet, malet med andre Farver paa anden Grund, og netop til Beviis derpaa anføre, at jeg kunde besynge mit Tab. Maaskee! men maaskee traf ogsaa en saadan broget Afverling af forskiellige, tildeels modsatte, Forhold og Følelser sammen, at de vexelviis bekæmpede, og om ikke nedbrød, dog gienfædig svækkede hinanden. At jeg, endog blot med Hensyn til mig selv, kunde og maatte ønske at komme ud af min nærværende Tilstand, vil vel neppe nogen nægte; at jeg, saadan, som Polly i alle lysere Dieblikke stod for mig, endog med Hensyn til hende selv, især i hendes nærværende Stilling, burde ønske det, er vel endnu mere afgjort; og at jeg i de Dieblikke, som krænket Lidenstabelighed vel ikke let kan sige sig fri for, i de Dieblikke, da Mistro, Misdom, Mistrøst bemestrede dem mig, endnu var tilbøieligere dertil, vil jeg ikke, for nogen, der har kiendt lignende Forsatning, undsee mig ved at bekiende. Man lægge ydermere til, at det var omtrent et fuldt Aar siden, hun gav mig Pas og Afsked, at jeg vel da

havde til Mundheld: saalænge der er Liv, er der Haab! men at der nu end ikke var, eller torde være Haab mere; at disse just nu gienkommende Marsdage efter hiin Crisis ikke ved deres Grindringer vare egnede til at formilde eller forsøde de nærværende Følelser, at overalt just i dette mit affides Skul, hvor jeg var halvnærværende og halvfraværende, meget maatte komme mig for Øre, bringes mig, vel og i min egen Hierne sammenføie sig, der maatte fremstynde mig til en af de mig saa sædvanlige Alexanders Hug paa den gordiske Knude; man erindre derhos, at det er en ikke kort Periode, jeg paa dette korte Rum fremstiller, og jeg troer ikke, at en i det foregaaende anført Duehuuslignelse vil findes passende paa mig.

En rum Tid havde jeg sagt mig selv, at jeg ikke kunde vente at komme ud af mine nærværende Lænker, uden ved Baand, der ikke tillod mig længere at blive i hine, eller vende tilbage til dem, og jeg havde, uden at drømme, at en ny Lidenstabs skulde fortrænge den forrige, seet mig om Den, der saaledes kunde forviise sig min Hoiagtelse og Hengivenhed, at jeg torde lide paa, hun ved dagligt, fortroligt og hierteligt Samliv, vilde Dag fra Dag blive mig kiarere, blive mig Alt, og — hvad naturlig i nærværende Dieblif især maatte være mig en Hovedbetingelse — af hvem jeg kunde giøre mig Haab at blive seet med lignende Dine. Hvo det var, der her fremfor Alle kom, og blev i Betragtning, har jeg alt sagt; allerede i meget tidligere

Dage havde hun, som Søster af Brødre, jeg holdt meget af, som Datter af en Fader, jeg alt inden min første Reise, fra jeg boede med Zeuthen, kiendte og agtede, ikke været mig fremmed, og især havde hun i den ahlefeldtske Tid, som jeg i denne Anledning vel skal vogte mig for, at kalde Grevens, i den Parterreloge, som uidentviol nu er Theaterdirectionens, men da udleiedes pladsviis, og hvor hun hyppig kom med sin Fader, tildraget sig min Opmærksomhed ved sit aandfulde aabne klare Physiognomie, sit hele Udvotes, saalangt fra det mig saa modbydelige kiøbenhavnske Modeduffevæsen, Haaret i sin egen Farve, i Lokker, som Naturen dannede, o. s. v. Naturligviis foregedes denne Interesse, da jeg kom til at leve saa nøie med hendes kiæreste Broder, hvis Diesteen hun var, og idelig horte om hendes ualmindelige Aandsdannelse, hendes levende og mangesidige Kunstfands, hendes Interesse for og Bevandring i de forskellige Sprog og Litteraturer, men fremfor Alt hendes hiertelige Varme for den evangeliske Alder, den protestantiske Marezoll, for hvilket alt jeg ydermere nu fik de uforkasteligste Vidnesbyrd fra min nuværende huldeste Raadgiverinde, der ikke blot var hendes Nærpaarørende, men hendes næieste Ungdomsveninde fra den værdige Mad. Lindes Institut (— hvorfra der ere udgaaede saa mange hæderlige Hustruer og Mødre, at letfindig Raadhed blot derfor burde taget i Betænkning ubetinget offentlig at bryde Staven over

deslige Indretninger, paa en Tid, da de desværre daglig gøres os uundværligere —). Denne ædle Beninde, som jeg med fuld Føie kan tilskrive min nærværende Lykke, opmuntrede og nærede huldelig den Tanke, som hun saae mig mere og mere at beskæftige mig med, og hvori hun forudsaae og forudsagde mig Alt, hvad de kommende Dage i saa riig Maade have stadfæstet. Især søgte hun at berolige mig for den Betænkelighed, som nylig Erfaring om glippende Forhaabningers Beedskhed vel maatte have efterladt hos mig; og erindrer jeg blandt andet erkiendtlig, hvor vennehuld hun styrkede mig i at troe paa det gode Bærsel, hun vilde finde i, at min Kone, som i adskillige Aar ikke dandsede, og overalt ikke gjorde af Dands, desuagtet ikke havde villet nægte mig en Engelskdands, jeg i et lidet Tulebal paa Strandmøllen havde bedet hende om.

Det torde midlertid, tildeels i Følge den Bending, min Forsatning havde taget, og hvorum i næste Bind mere, endnu havt langt Udseende, hvis Sagen ikke aldeles uventet, og jeg havde nær sagt, usødværende var kommen til Endelighed. Da jeg tidligere end jeg havde foresat mig, tildeels fordi jeg ogsaa paa Strandmøllen, skiondt egenlig udenfor, begyndte at skimte eller drømme Skygger, maatte tilbage til mit Sorgers Hiem, blev naturligviis af forskiellige Aarsager og Anledninger det hegerske Huus alt heller og heller mit Tilflugtssted, hvor jeg næsten hver Aften søgte — Sveistrup (?) En Aften, 6te Januar, som

han, der aldrig kunde komme bort, sad i astronomiske
 Beregninger med gamle Heger, og jeg gik i den for-
 reste Stue at tage min Frak paa, kom min Kone til,
 og hialp mig; undseelig herover, sagde jeg: tak min
 gode Pige! men besindede mig, at denne Tilstale, som
 jeg fra Rosings halvorne Døtre havde vant mig til,
 ikke passede til en fremmed stor Jomfrue, og gjorde
 Undskyldning. "Det maa De gierne sige," sagde hun
 saa huldelig, at: maa jeg da ogsaa sige: Piære, gode
 Pige! uvitterlig slap mig af Munden. Svaret blev
 et ja! og da hun nu gik op til sin Moder, sagde hun:
 naar Rahbeel kommer til Moder i Morgen, kom-
 mer han som hendes Søn!

Incipient magni procedere menses.

Virg. ecl. IV. v. 12.

T r y k f e i l.

Side 13 Linie 11 for læs for.

- 80 — 7 tro læs troe.
- 105 — 5 nedfr. Anledningen læs Anledning.
- 144 — 8 at hverken læs at han hverken.
- 186 — 10 nedfr. rette læs rettere.
- 204 — 8 nedfr. Correetur læs Correctur.
- 230 — 12 nedfr. Væsens læs Væsen.
- 241 — 9 mig udgaaer.
- 249 — 8 nedfr. Rigsdaler læs Rigsdaler.
- 252 — 1 synpathisere læs sympathisere.
- 269 — 7 overskuelige læs uoverskuelige.
- 290 — 10 Vise læs Vise.
- 316 — 2 nedfr. den læs det.
- 317 — 11 *forma* læs *forma*.
14 ægre læs ægre.
- 319 — 1 i Noten Vel læs Vel.
- 326 — 2 Vedsted læs Væstet.
- 341 — 16 *ls* læs *la*.
- 342 — 3 Amendement læs Amendement.
- 355 — 4 nedfr. snart læs svagt.
- 364 — 6 nedfr. ar læs at.
- 368 — 7 nedfr. vi udgaaer.
- 371 — 4 nedfr. fik læs fik.
- 375 — 3 nedfr. og Mand læs og god Mand.
- 380 — 8 den læs dens.
- 395 næstf. &. havt læs hørt.
- 420 Linie 15 med læs end.
- 422 — 9 vore læs vare.
- 452 — 5 Danens læs Daniens.
- 454 — 3 nedfr. dets læs dens.

